

1940

1944

АЛБОМ
АЛЬМАНАХ

« ЧАРІВНА КРИНИЦЯ »

Українська
УЧИТЕЛЬСЬКА СЕМІНАРІЯ
в Криниці

50

ЧАС

МІРА

1940

1944

АЛБОМ

„ЧАРІВНА КРИНИЦЯ“

ПЕДАГОГИ, АБІТУРІЄНТИ,

СЕМІНАРИСТИ

Української

УЧИТЕЛЬСЬКОЇ СЕМІНАРІЇ

В КРИНИЦІ

Осип Величко.

Слово

про збирача і упорядника альманахів
та альбому "Гарівна Хришиця"

Осип Величко, колишній студент і випуск-
ник Української Учительської Семінарії в Хришиці,
щоб увіковічити пам'ять про цей славетний наш
навчальний заклад та про нашу рідну незабутню
Лемківщину самотужки зібрав, власноручно
написав і оформив ці два альбоми.

Це велика і самовіддана праця на протязі
кількох років, а ліне подіяли майже піввіку.
Воєнна стихія розкидала колишніх студентів
цієї альма-матері по всьому світу, а рідна
Лемківщина стало не нашою. Багатьох не було
вже в живих і про них залишилися лише
спомини друзів.

Осип Величко різними шляхами зібрав
адреси, листувався з кожним тут записаним,
і не по одному разу. Він зібрав фотографії і
тут поміщені і буква в букву, слово в слово
оформив кожну сторінку цих книг. Все
художнє оформлення - це його задум, його праця.
Коштів на друкування не було, тому 30 примір-
ників книг в 1992 році надруковано на
ксероксі і оформлено як Ви їх багате.

Про себе цей великий трудар написав
на 67 сторінці цієї книги дуже мало.

До самої назви книги додати нічого. В них
все: і безмежна любов до рідної землі, і її краса,
і її працюючий люд, і так багате прагнення
кращої долі, і однак Лемківщини з Галищиною і
трагічна втрата всього рідного там, вдома.

Порадившись з Осипом Величком, ми вирі-
шили, що я передам свої дві книги нашому,
першому на Україні Лемківському музею
в Монастириськах. Нехай читають і переги-
тують наші нащадки і зберезуть добру
пам'ять про "Гарячу Крилицю" та про рідний
кошик наш край.

На жаль сам Осип Величко не може на
даний час написати гарний напис через хворобу.
З його напрацюванням рідко випало не лише перо,
але й різець різьбяр, який слугував йому майже
все життя, радував серце і душу.

Нехай вічно живе добра пам'ять про
рідну, але вже не нашу землю, про талано-
витий люд наш і його працю на добро і
славу нашої незалежної України.

Будьмо горді що ми лемки, хоч і зламана,
але невсипаюча гілка українського народу.
Щиро спасибі Осипу Величку за ці книги.

село Сільце, 30 березня 2000 р.

Іосип Мілянчук

Криниця – невелике курортне місто в Новосанчівському воєводстві Республіки Польща – розташоване серед Карпатських гір Західної Лемківщини, чарівного куточка споконвічних українських земель, які за свою історію охотили у склад Київської Русі, а згодом внаслідок різних воєнних лихоліть не попадали вже більше у склад України. Та звідси цей клатик землі особливо з м. Криницею в новітню історію України не тільки як земля і місто, які дали світовій славі неповторного, талановитого Никифора Дровняка, але і як культурно-освітній центр ХХ ст. українського народу.

У 1940 році, незважаючи на лихоліття другої світової війни, в Криниці – курорті засновано Українську учительську семінарію, яка стала центром освіти і культури на Лемківщині.

Потягнулась молодь з усіх куточків Лемківщини на навчання до Криниці і не тільки з Лемківщини. Прибули сюди юнаки і дівчата з Підляшшя, Холмщини, Надсяння, а навіть з Пряшівщини, Закарпаття та Буковини, які тоді належали до інших держав. Великою заслугою в організації Учительської семінарії в Криниці є невтомна праця Омеляна Цісика, який став її директором, та вихідця з Лемківщини професора Ягеллонського університету, тодішнього голови Українського Центрального Комітету в Кракові Володимира Кубійовича.

Семінарія розмістилась у приміщенні вілли „Світ“, а для проживання семінаристів були відведені вілли „Ренесанс та „Садлісько“ для дівчат і вілла „Колонія“ для хлопців.

І хоч роки були буремні та юність брала своє. Молодь із запалом взялась за навчання. Кожного дня із бурс /гуртожитків/ маршем з піснями на вустах маширували трійками семінаристи до школи. Ці марші перетворювались у своєрідні концерти, а люди відчиняли вікна, щоб послухати милозвучних пісень.

В семінарії бурлило культурне життя. Організовано було курінь молоді, де поглиблено вивчалась історія України, відбувались спортивні змагання, організувались походи на гору Яворину у Пеніни, на гору Соколицю і інші чарівні місця Лемківщини.

Окрасою семінарії був мішаний хор семінаристів,

яким директував пристрасний любитель і знавець української пісні, висококваліфікований і ерудований професор Роман Левицький. Хор їздив по Лемківщині та виступав з концертами. Вершиною успіху хору була його участь у конкурсі на честь 100-річчя з дня народження славетного українського композитора Миколи Лисенка. Конкурс відбувся у Львові. Жюрі в складі Станіслава Людкевича, Миколи Колесси, Василя Барвінського визнало його переможцем.

Хористи зустрілися з Митрополитом Андреем Шептицьким, заспівали йому „Многая літа“ і були поблагословенні Блаженнішим.

В короткому вступі до Альманаху не можна описати багатостороннього життя семінаристів Української учительської семінарії в Крилиці. Про це розкаже зміст спогадів та фотографій тих часів, любовно зібраних і оформлених в альбомі-альманаху невтомним випускником семінарії Осипом Величком.

Автору вдалось зібрати надзвичайно цінні матеріали про семінарію в такий складний час, коли все задушене українське вважалось кривою, за що не один український патріот в результаті большевицької окупації попав на каторгу в заслання.

Книга складається з трьох розділів: Перший-альбом, Другий-альманах і третій-матеріали конгресу.

В першому розділі змальовує „Чарівну Крилицю“, романтичне життя семінаристів, їх мрії і надії, розповідає про перший і другий випуск і тих, які навчалися в семінарії, але не встигли її закінчити. Цій великій пошуковій і оформлюючій праці Осип Величко віддав кілька років свого життя.

Вихід альбому-альманаху стане безсмертним пам'ятником професорам, які навчали семінаристів і тим, що в них навчалися і тим славним людям, які жили в Крилиці.

Гадаю, що матеріали збірника стануть вагомим внеском у нашу новітню українську історію організації освіти й культури та здійснення заповітних мрій кожного з нас про незалежність і соборність нашої держави, неьки - України.

Іван Щербат

Стефанія Головач

БЕСІДА ПРО КРИНИЦЮ ТА ЇЇ ОКОЛИЦЮ

На схід і південний схід від повітового міста Новий Сандз знаходяться, точніше знаходилися села з Лемківським населенням: Лабова, Нова Весь, Угрин, Лосє, Берест, Мохначка вишня, Мохначка нижня, Перунка, Поляни, Брунари, Фльоринка, Більцарева, м. Грибів. На південь в західно-південному напрямку — Тилич, Криниця-Курорт, Криниця-село, м. Мушина, на схід від Мушини — Поворозник, Делюхів, Війкова, на захід від Мушини пливе ріка Попрад, яка є природною границею між Польщею і Чехословаччиною на відтинку від Мушини /польське населення/, на захід від Мушини — українські села Злоцьке, Щавник, Ястрябик, Милик, Андріївка, яка лежить над самим Попрадом. Тут проходить тунель з Андріївки до Жегестова, побудований італійцями у 1910 р. На захід від Мушини вздовж Попраду проходить з Криниці шосейна і залізнична дорога. Біля Жегестова є села Верхomla, Зубрик.

В давнину від Кракова вздовж рік Дунайця і Попраду ішов торговий шлях через долину Вацу до Дунаю.

У 12 - 13 столітті Польща межувала на півдні з Уграми, які часто напали на землі північних сусідів.

Ріка Попрад бере свій початок в Татрах у Чехословаччині. Вода в ній чиста, холодна, Узбіччя карпатських гір вкриті смерекою, ялиною, буком, березою, вільхою і модриною. Полонини, плаї й луки вкриті різноманітними травами, зіллями і квітами, у лісах були стада оленів, зайців, диких свиней, лисиць і вовків. Ночами свій голос подавали сови і пугачі, а від вчасної весни до пізньої осені сойки, щиглики, зозулі й інші птахи порушували тишину лісу, в голубому небі співали жайворонки, а біля кат у сарочках солов'ї. Круглий рік поруч з господарями жили синички і горобці, сороки і ворони.

Всюди зустрічалися джерела мінеральних вод біля Криниці з різними складниками, що лікували ревматизм, шлункові захворювання, гінекологічні й інші хвороби.

В Криниці, Мушині, Жегестові були підведені трубами мінеральні води до приміщень санаторних будинків.

Просто з землі витікають джерельні води, утворюють потічки, які зливаються в одне русло і так виникають річки. Клімат поміркований.

Що можна сказати про загальні риси людей, які населяли Лемківщину? Це працьовитість. На бідних гористих ґрунтах треба було докладати багато зусиль, щоб земля вродила. Люди працювали тяжко. Не було ніякої механізації, але Лемки відчували себе здоровими, легко ходили по гірських стежках. Жили бідно. Сіяли жито, овес, льон, картоплю, заготовляли сіно. Сіно на луках косили тоді, як дозрівало перше суцвіття трав. Взилку звозили з лісу дрова, влітку збирали гриби і другі дари гірської природи. Займалися скотарством.

Протягом дня працювали, у свята ходили до церкви. Були віруючі. У кожному селі була церква. Вечорами збиралися разом, молодь співала пісні, а господині зимою на „вечірках“ прядли льон, коноплі, скубли пір'я, в'язали і привчали дітей до праці. Господарі читали газети і розказували про свої молоді літа, про пригоди.

В селі не було п'яниць і злодіїв.

Криниця входила до Мушинських маєтків, які король Владислав Ягайло надав у власність краківському єпископу. Навколишні села також належали церковній владі. Селяни відробляли десятину і платили податки за оренду землі.

У 1789 р. австрійський уряд конфіскує церковну власність і привласнює її собі, а у 1793 р. купує Криницьке джерело мінеральної води за 51 золотих римських. Починається розвиток Криниці – курорту. У 1809 р. лікується 180 хворих. Війни на початку XIX ст. руйнують Криницький курорт. У 1852 р. австрійський уряд вирішив закрити курорт, а у 1853 р. Криниця перейшла в руки польських панів. Під керівництвом професора Ягеллонського університету Йосифа Дітля Криниця знову стає курортом. Вже у 1901 р. в Криниці перебуло 6268 курортників. Після 1918 р. Криниця підпорядкована міністерству здоров'я польського уряду. У 1939 р. в Криницю на лікування приїхало вже 40 тисяч курортників. Працювало 60 лікарів.

У 1939 р. фашисти окупували Польщу. У Кракові створено генеральну губернію і всіма Криницькими лікувальнями заволоділи німці, а кращі вілли перетворили у лікарні для військових.

У 1940 р. в Криниці за старанням пана Омеляна Цісика починає працювати Українська учительська семінарія, яка проіснувала до 1944 р. Педагогічний колектив очолив професор Омелян Цісик. У 1944 р. більшовицькі окупанти замінили фашистських, а семінарія припинила своє існування.

Минули роки. Я часто згадую свою Лемківщину. Осінь в горах, темно-зелені, світло-зелені, повні різних відтінків, коричневі, оранжеві, рожеві крони дерев у сяйві сонця, під голубим небом — просто чудові. Їх краса назавжди відбилася в душі.

Часто сняться чисті джерела мінеральних вод — пий скільки хочеш, а каміня в потічку забарвлює в іржавий темно-червоний колір, над ними нависають віти смерек і ялиць. Тихо-тихо. Древія земля, мила серцю земля.

Тут у горах на Лемківщині, проминули мої дитячі літа, перша зустріч з книжкою, а далі навчання в семінарії у „Чаріоній Крилиці“...

...Сонячний день липня 1945 року. Їдуть підводи, навантажені домашнім скарбом, дітьми. Дорослі ідуть поруч пішки. Попереду евакопункт, чекають товари вагони. Позаду залишаються поля з хвилями жита, ячменю, картоплею в цвіту. Залишають могили предків на цвинтарях, позолочені хрести на церквах, домівки, до вух доходять звуки вечірніх дзвонів, і знову тиша.

Попереду нове життя...

Іван Красовський

КРИНИЦЯ

Криниця - визначна курортна місцевість і село в повіті Новий Санич на західній Лемківщині. В минулому це була одна і, як свідчать джерела, руська оселя. Історичні відомості про Криницю походять з XVI ст. Краківський єпископ Мацієвський, грамотою з 8 січня 1547 року надав Данкові з Мястка/Тилича/ два лани для солтиса, млин і корчму, звільнив солтиса від данини у 200 овець. Напевно, тоді ж засновано руське приходство, бо в 1581р. мушинський староста дозволив парохомі закупити рілля Тимка Лучковича „на вічні часи“.

У середині XVII ст. згоріла церква і приходське господарство. У 1651 році побудовано дерев'яну церкву, а в 1865 році - муровану. Звідси походять галицький митрополит Йосиф Сембратович і його брат Сильвестр Сембратович - кардинал.

Після відкриття мінеральних джерел і розвитку водолікарень Криницю почали заселявати поляки.

Село Криниця до 1945р. залишалася українським селищем. Після війни і переселення українців церкву переобладнано на костел.

В Криниці та поближких селах проживали і працювали численні визначні освітні діячі - лемки староруської і української орієнтації.

У 1940-1944 роках у Криниці існувала Учительська семінарія з українською мовою навчання, в якій навчалися сотні лемківських дітей. Цікаво, що навіть в умовах німецької окупації в семінарії існували прогресивні організації, які мали значний вплив на виховання молоді. З Криницької семінарії вийшли численні теперішні державні діячі, педагоги, медики, історики та юристи, працівники інших ділянок науки і культури. Серед них Дмитро Шквір, доктор геологічних наук Василь Кічик, доцент Львівського медичного університету Володимир Масляк, педагог Іван Щерба, історик Іван Красовський та багато інших.

Вид на стару
Криницю

Дрослава Рибак

КРИНИЦЯ-КУРОРТ

КЛІМАТ, МІНЕРАЛЬНІ ВОДИ

Криниця-курорт знаходиться в Новосанчівському повіті на Лемківщині в долині ріки Попрад, на висоті 560-620 метрів над рівнем моря в частині Західного Бескиду.

Криниця закрита з трьох сторін смерековими лісами, а з півдня лагідно звершена до Попраду.

Чудовий клімат в Криницькій долині. Заслонена горами-лісами від холодного вітру, а інтенсивне проміння сонця нагріває її територію.

Численні джерела мінеральних вод принесли Криниці славу одного з найкращих курортів Європи.

Цілющі мінеральні води курорту „Головний“, „Щава“, „Зубера“, „Яна“, „Солотвинки“, „Юзефа“, „Кароля“ лікують найтяжчі хвороби в людей.

Застосовують при лікуванні сечевих шляхів, хворобах шлунка, анемії, жовтусі, білокрів'ї та кишечника, хворобах серця і нязів, лімфатичних вузлів, стравоходу, жіночих і нервових хворобах та ревматизму.

Застосовують ванни квасо-вуглецеві, сухі газові і сонячно-повітряні та промивання кишечника і гарячі тривалі промивання жіночі.

Криниця-курорт повстала на болотистих землях. Село Криниця і село Солотвини в давнину творили одно поселення.

В часі існування Української учительської семінарії Криниця-Курорт творила чудовий архітектурний ансамбль державних споруд і приватних вілл.

В таких віллах знаходилися наші гуртожитки/бурси і навчальний корпус.

Про „Чарівну Криницю-курорт“ ви зможете більше довідатися в наступному розділі „альманаху“ та в ілюстрованій поемі „Чарівна Криниця“.

Іван Красовський

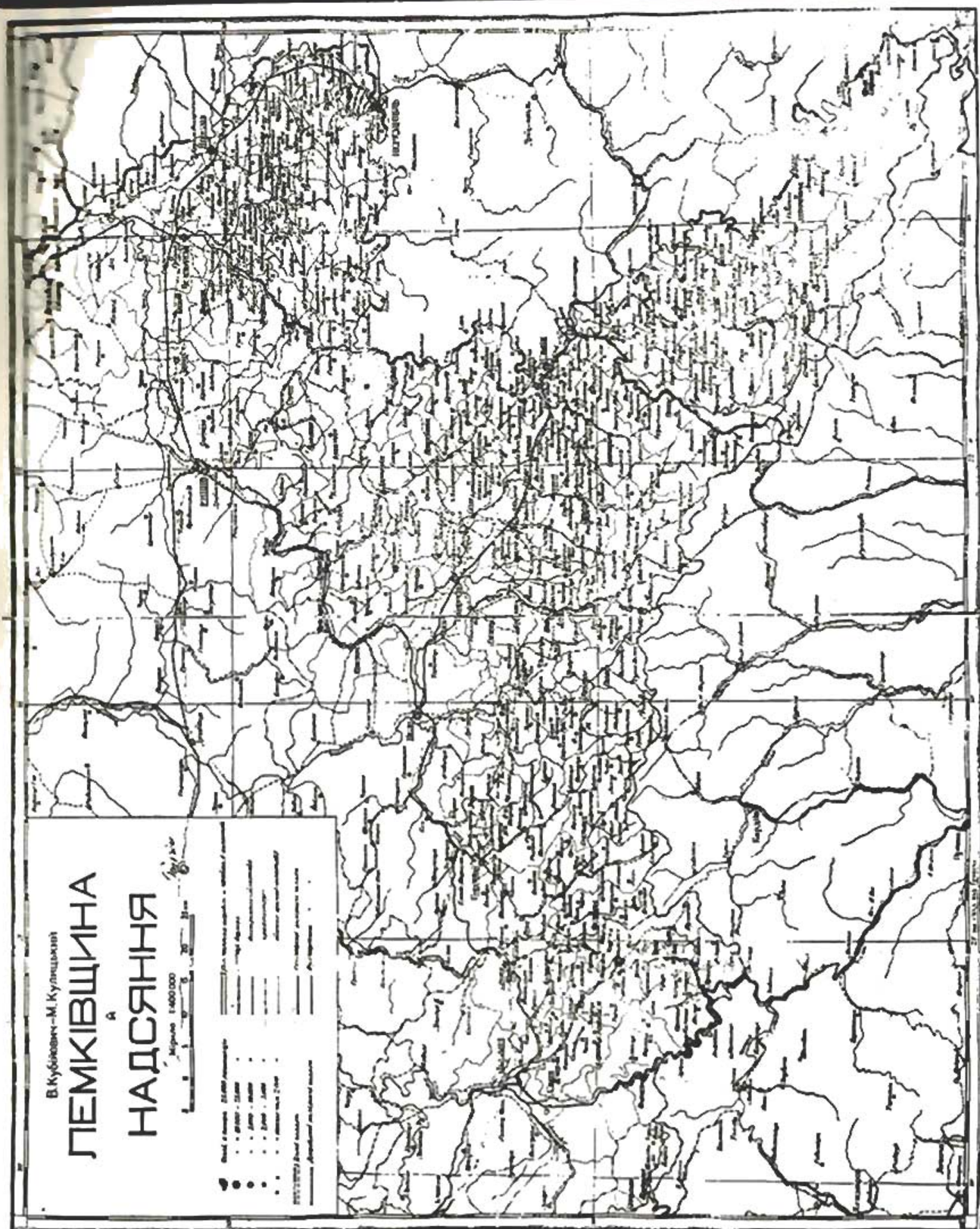
КУЛЬТУРА ЛЕМКІВ

Культура / від лат. culture / - спосіб життя, виховання, освіта - сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством на протязі його історії. Всі матеріальні цінності: засоби виробництва, спорудження та зв'язку, житлові та інші споруди з їх устаткуванням, предмети народного промислу, традиційний одяг і т.д. становлять матеріальну культуру суспільства, яка відбиває його рівень і характер продуктивних сил: досягнення в галузі освіти, науки, мистецтва, літератури та інших галузей духовної діяльності суспільства, є його духовною культурою, яка відбиває рівень інтелектуального, морально-етичного, естетичного та економічного розвитку суспільства.

Складовою частиною багатогранної, високорозв'язаної культури українського народу є самобутня матеріальна і духовна культура Лемків. Матеріальні цінності українців обох схилів західних Карпат у своїй основі зберегли багато рис давньоруської культури.

В умовах політичної та географічної ізоляції традиційність у виробництві і його засобах у Лемків зміню алася дуже повільно. Це дає змогу вивчати матеріальну, а також духовну культуру Верховинців майже такою, якою вона була в епоху феодалізму.

Лемки зберегли високі морально-етичні принципи у побуті, звичаях, громадсько-суспільному і родинному житті.

1.

2.

Велигор Ом.

"Чарівна Криниця"

Уривок з поеми "Сестра Зіновія"

Хто був у Криниці, той, напевно, знає,
як ясно, весело там сонечко сяє,
як чудово, радісно пісня там приве,
як любо, як мило згадується все.

3.

4.

5.

6.

Хто дихав вітром свіжим з Яворини,
хто воду пив з джерел Солотвини,
той не забуде, напевно, ніколи
„Чарівної Криниці“ та її околиць.

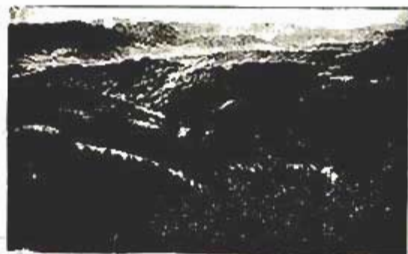

8.

9.

10.

11.

12.

Ось там, де видно ті ліси просторі,
 де стеляться високі сині гори,
 де річка протягла глибокі долини,
 лежить там Криниця у степ Яворини.
 Там сонечко ходить своїми стежками,
 купаючись в річках вранці й вечорами.
 Там лемко в чугані стоїть на горі
 і луна сопілки чути до зорі.

13.

14.

15.

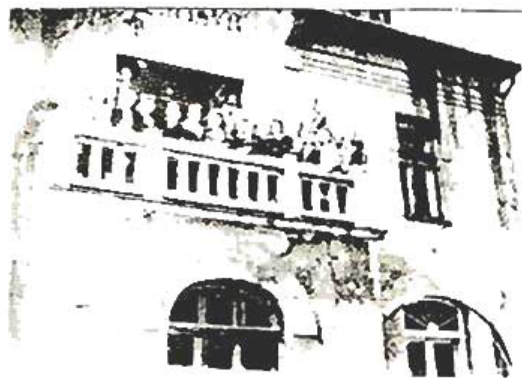

16.

Там у „Ренесансі“ гуляють дівчата,
 а в „Колонії“ пісні співають хлопчата,
 в „Світі“ здобувають всі ази науки,
 а в „Седліску“ малювання й музичної штуки.
 Те, що вам розкажу, діялось тоді,
 як мільйони жертв впали на війні.
 Як ціла Європа купалась у крові—
 Криниця утіху шукала в любові.

17.

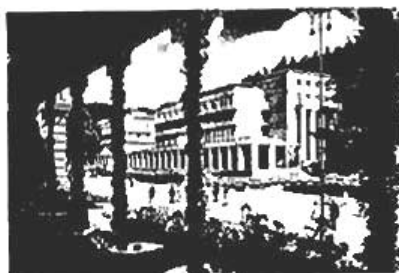
18.

19.

20.

21.

„Чарівна Криниця“ усіх чарувала
 повітрям, водою манила, вітала.
 Манила, єднала серця обопільні,
 розкидала шати зелені та вільні.

22.

23.

24.

25.

До неї з'їжджались усі молоді
дівчата і хлопці рідної землі.

26.

27.

28

29.

Були Закарпатці, бойки й гуцули,
 з Буковини й Волині також тут прибули
 з Поділля, Покуття, Самбора й Холма...
 Отут і почнеться поема моя.

30.

31.

32.

33.

34.

Літо

Сонечко щедро цілувало скроні,
 лиця рум'янілись на зеленім фоні.
 О, які ми, друзі, іще молоді!
 Не забудь до віку ті щасливі дні.

35.

36.

37.

38.

39.

«Колонія» сховалась далеко за нами,
 ми в «Світі» збирались з свіжими думками.
 Неділя, капличка, літургія свята
 і молитву щирю шепотять уста.
 Справа від пристолу стоїмо ось ми,
 а ліворуч, як годиться, стоять панночки,
 а посередині - клячуть монахині,
 молоді, вродливі, а дві уже сиві.
 Очі опустили, співають пісні,
 а одна красуня клячить в стороні.
 Дивиться з-під лоба, як із клітки птах,
 молитвенник в неї відкритий в руках,
 а очі літають, обводять капличку,
 виграють рум'янці, на смаглявім личку.
 Коли тії очі на хлопця поглянуть,
 з обличчя рум'янці, як сніжинки, тануть,
 а через хвилину, як брильянт ясніють,
 її карі очі скарби щастя сіють.

40.

41.

42.

43.

Літургія скінчилась. Тривала годину.
Ми ще постояли надворі хвилину,
потім розійшлися стежками Крилиці,
до себе у Керії вернулись черниці.

44.

46.

45.

ВАСИЛЬ

47.

А Василь не знав ще, що тієї днини
покорив він серце бідної дівчини.
Він прийшов до бурси - голова болить,
все із рук валиться, вдома не всидить.
Пішов він у Тилич - до баби - ворожки
вона взяла вурлик, вкинула у горщик,
каже: вроки, пане, вас хтось вчарував.
Хрестить хрестом тричі, щоб Бог відігнав
за гори, за ріки, за темнії ліси
із душі людської нечистії біси.

48.

49.

50.

52.

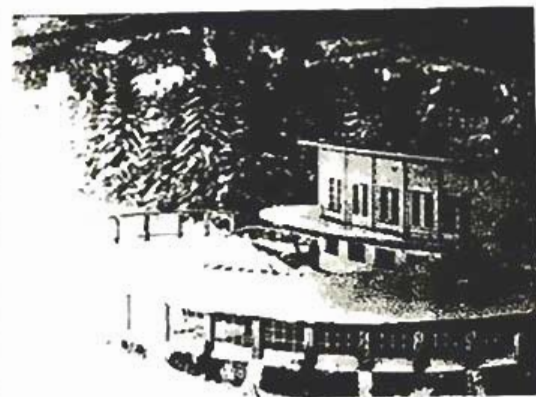
53.

ОСІНЬ

Настав час осінній, почались дощі,
 листя пожовтіло, стали скучні дні.
 Криниця змінилась, лиш стрункі ялики
 зеленіли пишно аж до Яворини.
 Сама ж Яворина спала вже в снігу,
 а вітри співали їй пісню сумну.

54.

55.

56.

57.

В такий день осінній наш Василь - юнак
 пішов погуляти в Соловвинський парк,
 а листя стелилось йому під ногами,
 любувався лісом, крутими стежками,
 привітав берізку і старого дуба,
 що скинув із крони розкішного чуба.
 Згадав Чортів камінь і гору паркову,
 Соловвинську церкву і новеньку школу.

58.

59.

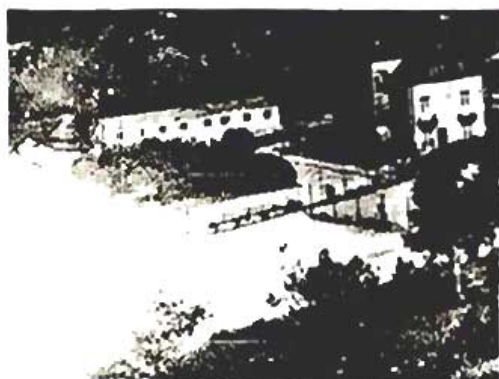

маляра з Крилиці німого- глухого,
 кур'єрську бричку і фіякра старого,
 „Патрію” — кепури, „Урочу” і „Байку”,
 глянув на афішу, що висіла в парку.
 Так ішов і мріяв, аж нагло спинився,
 бо хтось біля нього начебто з'явився.
 Василь оглянувся і побачив: зліва
 на землі лежала, мало не зімліла,
 молода дівчина, а з малого дзбанка
 лилася на траву біленька маслянка.
 Дівчина верталась якраз з Солотвини
 і щиро враділа з такої хвилини:
 об кущик спіткнулася, на стежку упала,
 бо вона надію на Василя мала,
 що юнак напевне pomoже в біді
 і її, бідненьку, підійме з землі.

А, може, пройде він й нічого не скаже?
 А, може, на неї він навіть не гляне!
 Та Василь учиний - руку їй подав,
 обережно дівчину із землі підняв.
 Ще й подав утертися шовкову хустину
 Глянув на красуню й завмер на хвилину.
 А вона підняла свої карі очі,
 вдячно й соромливо лицарю шепоче:
 Дякую вам, пане, за услугу гошу,
 за ваше здоров'я дам на службу Божу.

Отак заізнались наші молоді,
 з того дня почались вимріяні дні.
 Видалась короткою дорога в Криницю.
 Вони ще попили джерельну водицю.
 Потім попрощались коло стадіону.
 Вона - в "Ренесанс", Василь - у "Колонію".
 Розійшлись щасливі з своїми думками.
 Криниця раділа і я разом з вами.

62

63

64

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

„Чарівна Криниця“ уривок з поеми
„Сестра Зіновія“

1. Канатно-рейкова колійка на Гору Паркову 11.
2. Вид на центральну частину Криниці
3. Хористи криницької семінарії у Львові перед Оперним театром. В центрі Філарет Колессо і Роман Левицький
4. Приємний відпочинок
5. Експерсія на гору Яворину 12.
6. Джерело. Альтана на території колишнього зоопарку
7. Новий будинок курорту
8. Село Андріївка
9. Вид Криниці з Гори Паркової
10. Вид на Криницю
11. Загальний вид Криниці 13.
12. Криниця. В центрі костел і дорога до с. Тилч
13. Криниця. Вілла „Львігруд“.
14. Криниця. Вілла „Лотос“
15. Криниця. Вілла „Ренесанс“. Жіноча бурса 14.
16. Криниця. Вілла „Колонія“. Чоловіча бурса
17. Криниця. Вілла „Сєдліско“. Жіноча бурса
18. Криниця. Вілла „Світ“. Навчальний корпус семінарії 15.
19. Вид на центральну частину Криниці.
20. Пам'ятники мінеральних вод.
21. Новий будинок курорту
22. Джерело: Щава, Яна, Юзефа, Кароля
23. Старий будинок курорту.
24. Вид на новий будинок курорту.
25. Студенти на практиці в Селі Криниці / 1942 р./ 16
26. Студенти на фоні бурси. В центрі Д. Донцов, В. Кубійович, О. Цісик
27. Студенти третього курсу. В центрі директор О. Цісик / 1942 р./
28. Студентки другого курсу. В центрі професор Т. Росткович
29. Студентки біля входу на Гору Паркову. В центрі о. А. Байрак та о. В. Підсаднюк 17.
30. Студентки під час перерви
31. Студентки біля альтани. В центрі о. А. Байрак та о. В. Підсаднюк
32. Студенти біля навчального корпусу / 1943 р./ 18.
33. З піснею на устах машинують семінаристички вулицями Криниці.
34. На горі Яворині
35. На великій перерві
36. На згадку.
37. Бурса „Колонія“ 19.
38. Так кожного дня.
39. Навчальний корпус – вілла „Світ“.
40. Разом з нами дорогі педагоги

41.	Вид на центральну частину Криниці	20.
42.	Семінаристкі зі своєю вихователькою Наталією
Волошинською	
43.	Ми ще постояли надворі хвилину	
44.	Старий кінотеатр	
45.	Вілла „Ренесанс“	
46.	Вілла Яна Кепури „Патрія“	
47.	Завтра підемо до Тилича	21.
48.	Вид на село Тилич	
49.	Центр села Тилич	
50.	Церква св. Косми і Дем'яна в селі Тилич	
52.	Гора Яворина	22.
53.	Саяочний вихід в селі Солотвини до урочища
„Буковина“	
54.	Нижня станція на Горі Паркову	
55.	Верхня станція на Горі Парковій	
56.	Чортів камінь на Горі Яворині	23.
57.	Верхня станція на Горі Парковій	
58.	Студенти біля церкви у селі Солотвини	
59.	Школа в селі Солотвини	
60.	Художник Никифор Дровняк	24.
61.	Вілла „Патрія“	
62.	Вілла „Ренесанс“	25.
63.	Стадіон	
64.	Вілла „Колонія“	

ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕКТИВ УКРАЇНСЬКОЇ УЧИТЕЛЬСЬКОЇ СЕМІНАРІЇ

В КРИНИЦІ

1943 рік

Кравчук Павло

Мінко Юліян

Левицький Роман

Дирек. Цісик Омелян

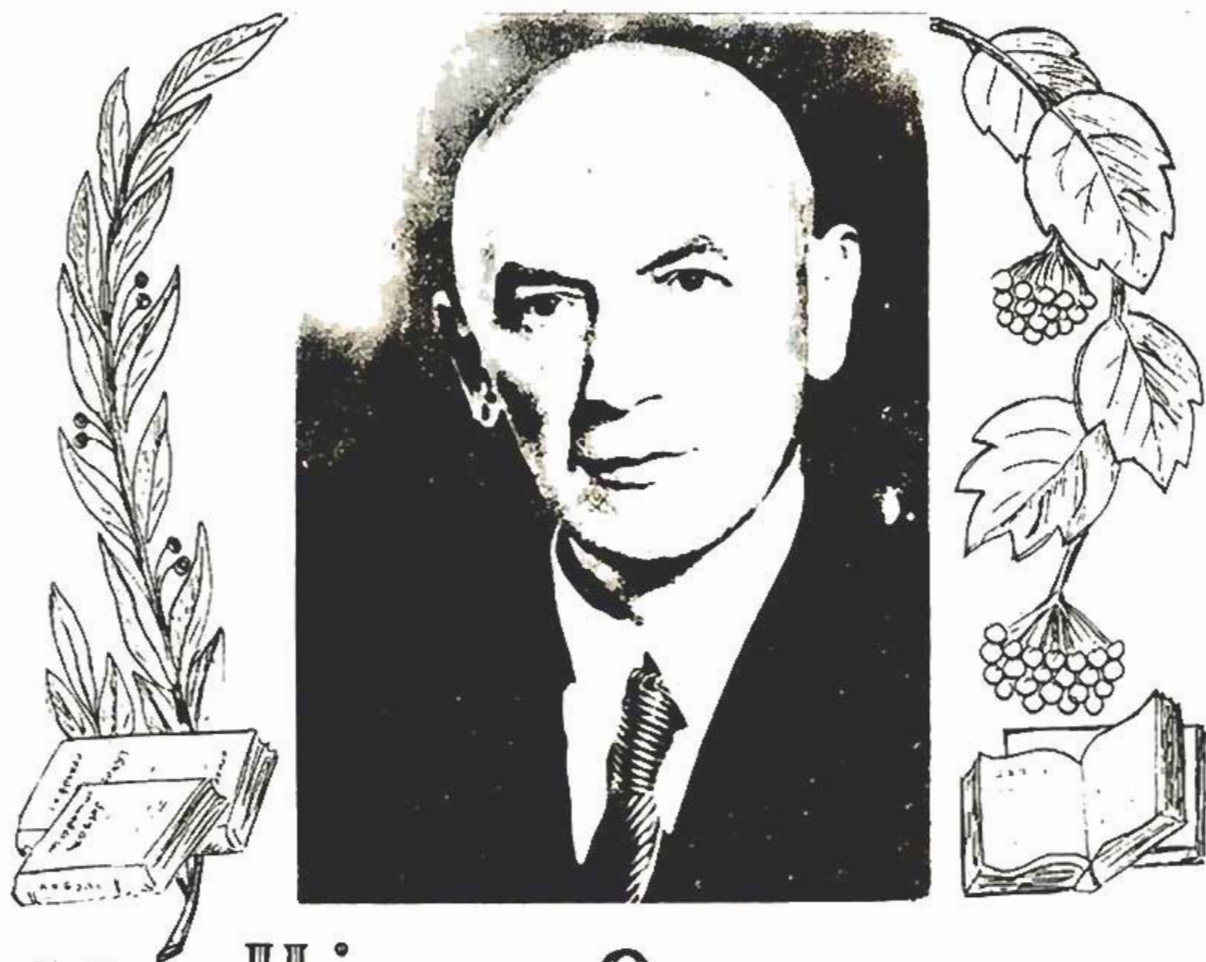
др. Кубійович Володимир

Волошинська Наталія

Росткович Тадей

Радкевич Остап

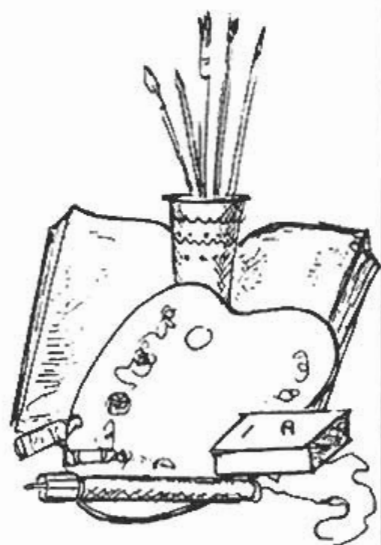
Мазикевич Андрій

Цисик Омелян

Омелян Цисик народився 18 березня 1887 року в селі Ключеві Марієво-Коломийського повіту в сім'ї священика. Гімназію та університет закінчив у Чернівцях на Буковині. З 1910 по 1914 р. вчителював у Кіцманській гімназії. В часі першої світової війни злив дітей біженців у Відні, відтак учителював у Чернівцях. У 1919 році повернувся до Коломиї. Вчив у Державній гімназії та в приватній дівочій семінарії і був настоятелем чоловічої бурси. З 1923 по 1925 р. вчителював на Маџурах. У 1925 р. переїхав до Стрия. Вчив українську мову в Українській гімназії. У 1930-1939 рр. був директором Української жіночої учительської семінарії в Стрию. У 1940 році організував Українську державну учительську семінарію в Криничі, де був директором і викладачем української літератури на старших курсах до 1944 року. У 1944 році Українська учительська семінарія припинила своє існування.

Волошинська Наталія

Я, Віра Наталія Волошинська, народилась 14 липня 1914 р. в селі Липа біля Бірчі (тепер ПР) в сім'ї священика. Навчалася в селі Сушиці, а згодом у приватній жіночій гімназії в Перемишлі. Першою учителькою малювання була Олена Кульчицька. У 1934 році закінчила гімназію і поступила у Львів на українську і польську філологію. До 1939 року студювала рисунок, малярство і різьбу у вищій художній школі у Варшаві. З 1940 по 1944 р. вчила рисунок, малювання та ручну працю в Українській учительській семінарії в Кримиці. У 1953 році переїхала до Перемишля, де проживаю до сьогодні. У 1945 р. мешкала в Щавнику, два роки в селі Вафка біля Фльоринки та біліт в Сілезії в Гоголені.

Дачкевич Остап

Остап Дачкевич викладач Ні-
мецької мови в Українській учительсь-
кій семінарії в Крилиці / 1942-1944 /
і вихователь в чоловічій Бурсі
" Колонія."

У 1944 році, по закриттю семінарії,
виїхав у Німеччину.

Кравчук Павло

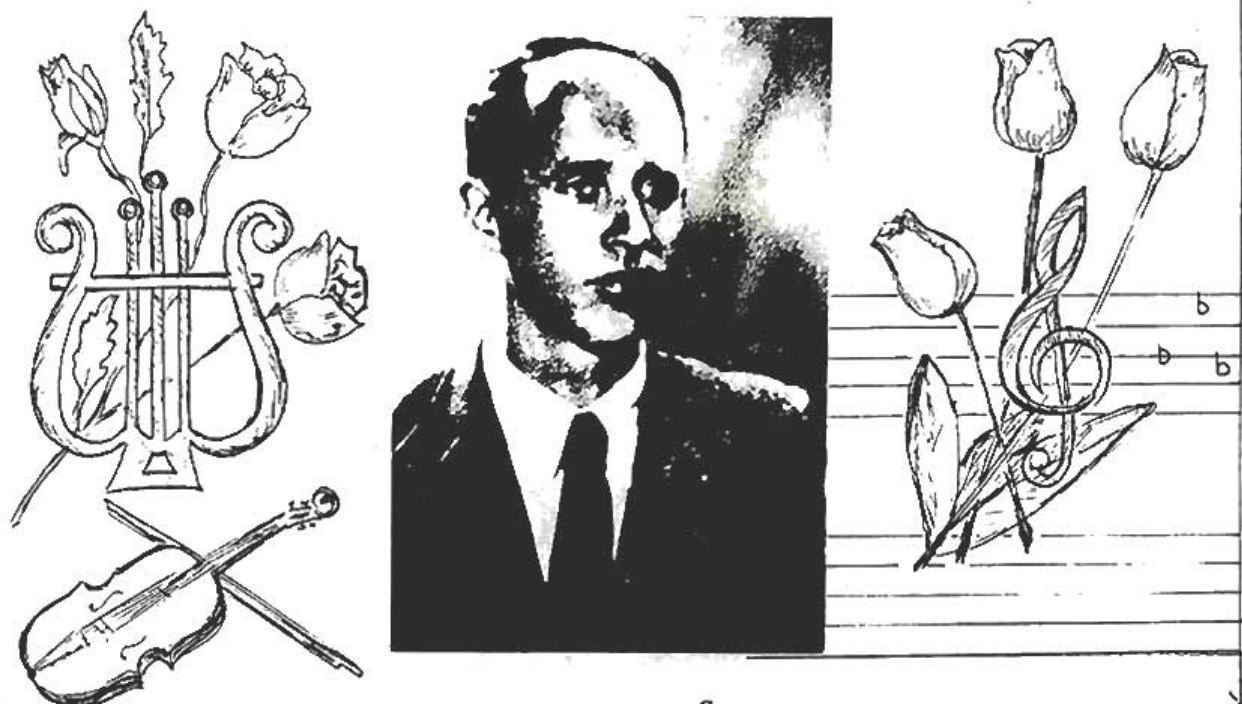
Петро Кравчук викладав українську літературу в Українській учительській семінарії в Криниці. /1940-1944 рр./ Після закриття семінарії виїхав на Захід.

ЛЕВИЦЬКА ІРЕНА

Я, Ірена Левицька, народилась 15 жовтня 1910 року в селі Нагачеві на Ярославщині. До 1939 року працювала вчителькою і управителькою Рідної Школи в м. Самборі. З 1940 по 1944р. — вчитель початкових класів в Крилиці-Селі. Вела показові події для студентів Української учительської семінарії, які проходили практику на базі школи в Крилиці-Селі. При школі був дитячий хор, який організувала у 1940 році. У 1945 році опинилася з родиною в Німеччині. Живу в США і беру активну участь у науково-суспільному житті української громади в діаспорі.

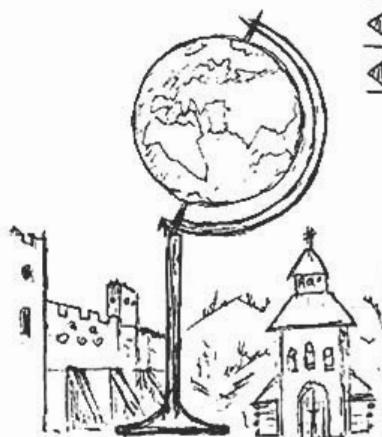
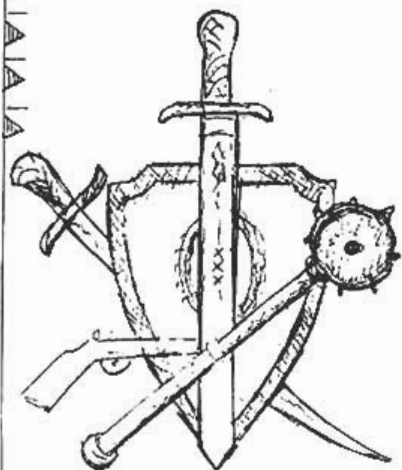
Левицький Роман

Я, Роман Левицький, народився у 1908 році. Після закінчення Краківського університету учителював у Кракові, згодом одержав учительську посаду в Гімназії Рідної Школи в м. Яворові. З 1937 по 1939р.-учитель гімназії у м. Самборі. У 1939 році переїхав до Крокова, а потім до Нового Санча на посаду шкільного інспектора. З 1940 по 1944р.-вчитель співу і музики та диригент учнівського хору в Українській учительській семінарії в Крилиці; У 1945 році переїхав на захід. З 1951 року диригент хору і керівник капели бандуристів. Проживаю у США і керую великим хором.

Шкільний мішаний хор Української учительської семінарії в Крилиці

перед Оперним театром у Львові 31 липня 1942 року.

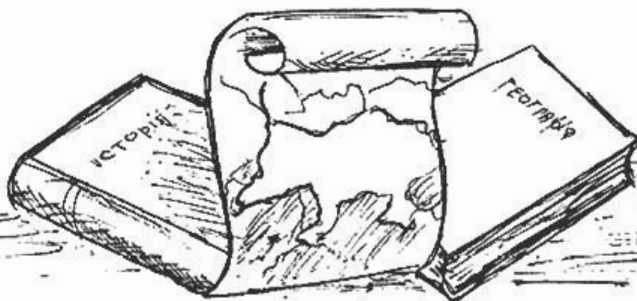

Мазикевич Андрій

Андрій Мазикевич народився в м. Урнів Рава Руського повіту Львівського во-во. (Тепер ПР). До гімназії ходив у м. Жовкові.

Університет закінчив у Львові.

Працював у Косцьожині на Поморі, відтак в Іновроцлаві (Польща). У 1940 - 1944 роках викладач і заступник директора в Українській учительській семінарії в Крилиці. З 1945 року працював у Цешині, де тяжко захворів. Помер 19 листопада 1946 року. Похований у Цешині.

Мазикевич Ольга

Ольга Мазикевич народилась в м. Тернополі в сім'ї залізничника. Педагогічну освіту одержала у рідному місті. Вчительювала у с. Городище біля Тернополя. З 1940 по 1944 вчитель у Крилиці-Селі. Вела показові лекції в початкових класах для студентів Української учительської семінарії, які проходили практику при школі. Крім гостіації, — вчитель-предметник на молодших Курсах у семінарії. Чоловік Мазикевич Андрій — заступник директора семінарії по навчальній частині. У 1945 р. переїжджають у м. Цешин. Після смерті чоловіка у 1946 р. емігрує з родиною до США. Бере активну участь у громадському житті у діаспорі.

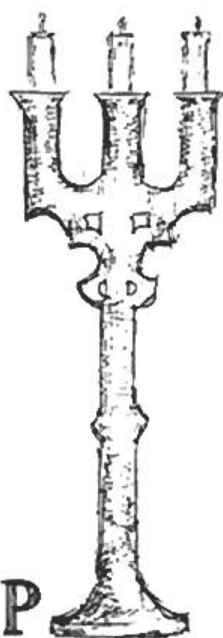
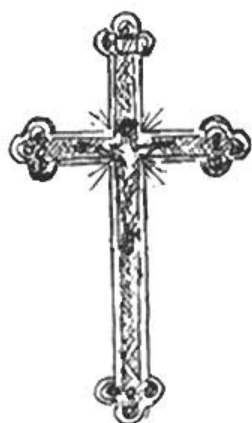

МІНКО ЮЛІАН

Юліан Євген Мінко народився у 1893 році в селі Конюхів Стрийського повіту Львівського в-ва. Навчався у народній школі і Гімназії в Стрию. Студіював у Віденському університеті й інституті С'юме, звідки брав участь в експедиціях до північної Африки (в зоологічних). Закінчив студії у Львівському університеті. Був учителем природи і географії у гімназії в Стрию, Тернополі і Паб'яничах, середній Польщі. У 1939 році переїхав у Криницю. З 1940 по 1944 р. викладав біологію в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1944 році виїхав до Німеччини, потім до Австралії. Поселився в Тасманії, де помер у 1970 році. Був активним членом Українського Наукового Товариства ім. Шевченка (НТШ).

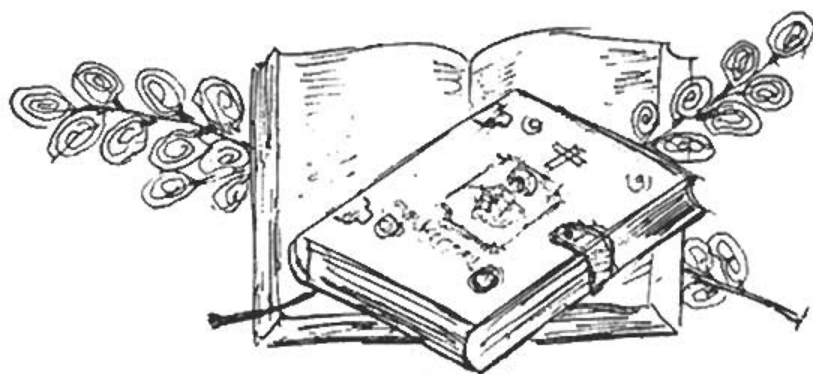

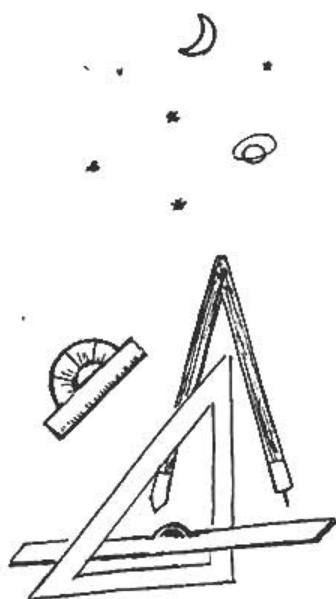
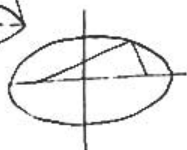
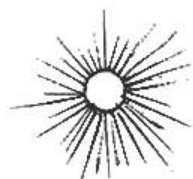

• Підсаднюк Володимир

Володимир Підсаднюк народився у 1915 році в м. Новому Санчі на Лемківщині в сім'ї залізничника (тепер РП). Навчався і закінчив гімназію в Новому Санчі. Богословію студіював у Львові. У роках 1942 – 1944 – катехит в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переїхав в УРСР у Львівську область, де був священиком у селах Перемишлянського району. Помер у 1977 році. Похований в селі Великі Гривовичі Перемишлянського району. Залишилось дружина Мирослава Степанівна і четверо дітей

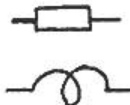
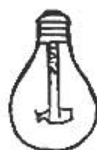
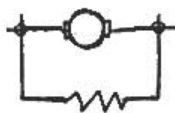

РОСТКОВИЧ ТАДЕЙ

Тадей Росткович до 1939 року викладав математику в Чоловчій українській гімназії в Перемишлі.

З 1940 по 1944 р. викладач фізики і математики в Українській учительській семінарії в Кришиці. У 1945 році виїхав на Захід.

Одружений. Є дві дочки,

+

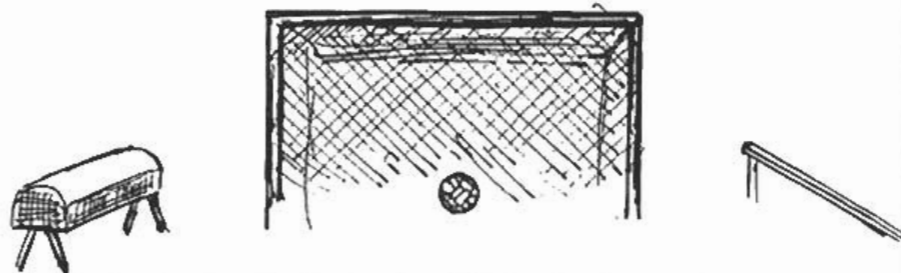

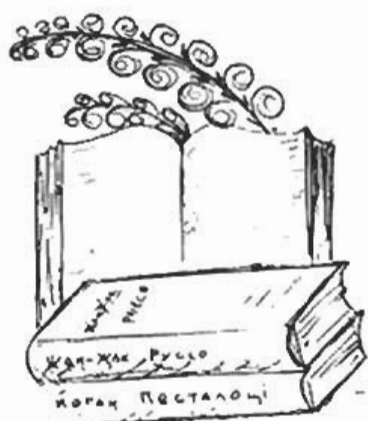
-

СМУЛКА ЄВСТАХІЇ

Я, Євстахій Смұлка, народився в 1909 році в Тернополі в родині вчителя. У 1928 році закінчив Бережанську класичну гімназію. У 1938 році закінчив Краківський університет, відділ фізичного виховання. У 1939 році працював робітником-монтером у фірмі «Сіменс» в Кракові. З 1941 по 1944р. викладач фізкультури в Українській учительській семінарії і вихователь в чоловічій бурсі в віллі «Колонія» в Криниці. У 1945 році переселився в УРСР в м. Станіслав (тепер Ів.-Франківськ). Працював учителем у середніх школах №7; №13. З 1970 року на пенсії. Одружений; Дружина Меланія Копистянська. Маємо троє дітей: Юрій, Ярема і Оріся. Юрій - інженер-хімік, Ярема і Оріся - викладачі музики.

Сорока Ярослав

Ярослав Сорока - директор
школи в селі Криниці
і викладач педагогічних
предметів в Українській
учительській семінарії
в Криниці / 1940 - 1944 рр./.
Одружений. Є дочка
Ірена.

**ВИ
ЗАЛИШИЛИСЯ
В НАШІЙ ПАМ'ЯТІ**

ПИСЬМЕННИКИ, ПОЕТИ,
МИТЦІ, НАУКОВЦІ,
ПОЛІТИЧНІ ДІЯЧІ,
НАРОДНІ МЕСНИКИ

Осип Величко

ГЕЦ ЛЕВ

Лев Гец народився 13 квітня 1896 року у Львові. Навчався у Мистецько-промисловому училищі. З 1919 р. у Кракові навчався в Академії мистецтв. До 1924 р. а згодом одержав посаду вчителя рисунку в місті Сяноці в гімназії і двох початкових школах.

У гімназії його учнем був Б.І. Антонич, а в початковій школі відомий художник Тирс Венгринович і різьбяр Осип Величко.

У 1930 р. засновує у Сяноці музей „Лемківщина“, яким завідував близько 15 років. Сам збирає експонати, їздить по селах, оформляє і присвячує свої твори лемківській тематиці.

У 1940-их роках буває на лікуванні в Криниці. Цікавиться малюнками Никифора.

З 1950 року працює викладачем малюнку в Красівській Академії. Зарисовує старовинні архітектурні пам'ятки Кракова. Мав свій оригінальний почерк малюнку. Не тратить зв'язків з Україною, а особливо з працівником музею панею І. Добрянською, з якою працював у Сяноці.

Помер у Кракові 16 грудня 1971 року.

Лев Гец. На конкурсі
балетних костюмів у Кракові.
Японка. Папір, олівець.

Стрий 1991 р.

Осип Величко

ОЛЕНА КИСІЛЕВСЬКА

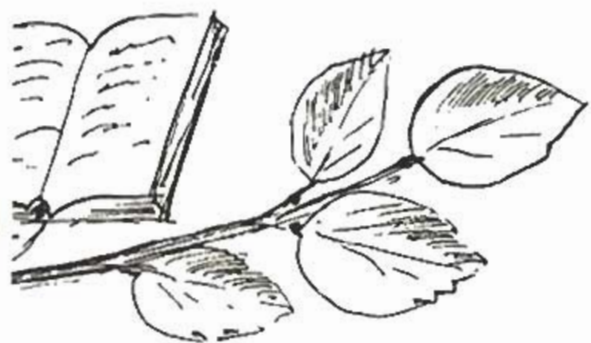
Редакторка „Жіночої Долі“, сенаторка Олена Кисілевська широко відома в нас як авторка описів природи і вражень з дороги, які поміщувала в різних журналах і видавництвах під псевдонімом Ольга Галичанка.

Перші її нариси з'явилися в Літературно-Науковому Віснику ще перед кількома десятками літ під псевдонімом Калина.

Першими парламентаристками з галицької України були пані Мілена Рудницька – Лисяк, що виїхала послом з державної листи дня 4 березня 1928 р. та пані Олена Кисілевська, яку 11 березня 1928 р. вибрано сенаторкою з львівського округу.

Пані сенаторка-Ольга Галичанка у 1940 роках була в Криниці, часто зустрічалася з семінаристками, проводила з ними цікаві бесіди на різні теми, а в основному на виховні. Сама зі смаком вбиралася, слідувала за своїм видом. Ходила у цвікерах, що надавало їй елегантності. Любила прогулянки по прекрасних алеях Криниці в супроводі п. Катрії Грикевичевої та п. Наталії Волошинської.

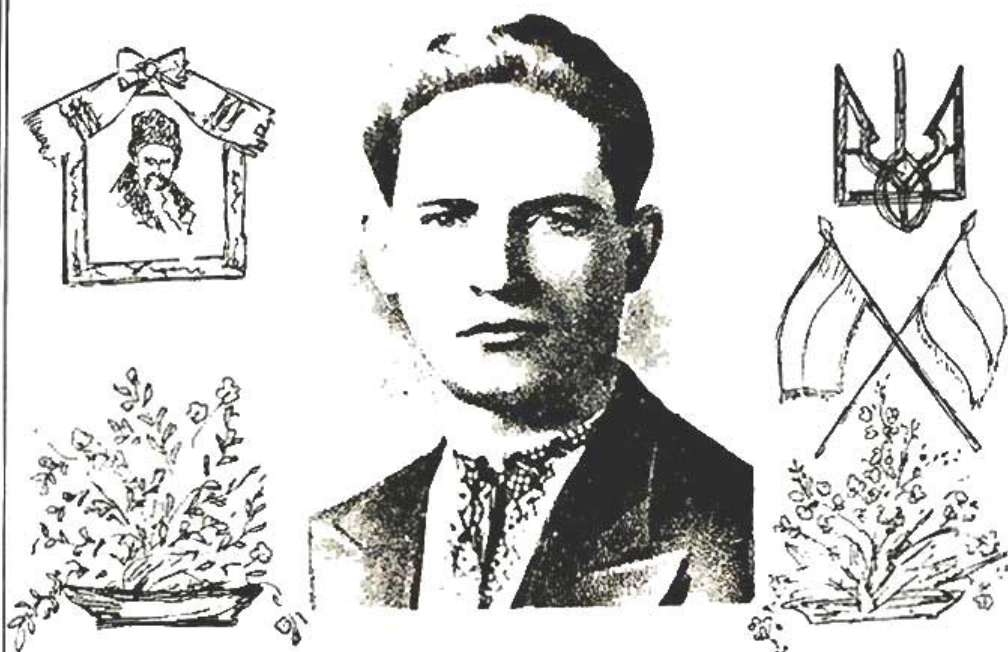
На запрошення о. Петра Тарановського та п. Тарановської на весні 1944 р. на Зелені Свята славка інтелігенція на драбнястому возі на сіні й солоні вибралася в гості до села Фльоринки, де провела чудові вечорниці за смачним сніданком, обідом і підвечірком. Організатором поїздки був п. Мирослав Котович. Дочка пацетва Тарановських Ліля взяла зі собою молодь. Подорож вдалася. Була чудова весняна погода. Не обійшлося без танців, співу й сміху. До Криниці повернулися щасливо у доброму настрою.

Ступиць, 1992 р.

Галича

Гонимі

КОТОВИЧ МИРОСЛАВ

Мирослав Котович народився у 1921 році в селі Гніздишів біля Жидачева на Львівщині в сім'ї вчителя.

Навчався в рідному селі, а потім в Українській Гімназії в Стрию.

У 1942 – 1944 рр. вів документацію в студентських бурсах: „Ренесансі“, „Седліську“ і „Колонії“ Української учительської семінарії в Криниці.

Користувався великим авторитетом серед вчителів і студентів. Проводив велику виховну роботу, організовував екскурсії, походи, поїздки. Був ідейний вихователь молоді.

Переслідуваний Гестапо був змушений залишити Криницю. У 1945 році повернувся до батьків.

Трагічно загинув на Тернопільщині.

Іван Красовський

Кубійович Володимир

Володимир Кубійович народився 23 листопада 1900 р. в селі Нова Весь Новосанчівського староства на Лемківщині /тепер РП/. Визначний український учений: історик, географ, а також видавець, суспільний діяч.

Уже після закінчення студій показав себе як поважний дослідник-науковець. Ранньою його науковою працею є „Розміщення культур в північних Карпатах” /1930/. Надалі вийшла монографія „Територія і людність українських земель” /1935/, „Розміщення населення в бойківських Карпатах” /1938/. Поважною науковою працею довоєнного часу є „Лемківщина, Посяння, Холмщина і Підляшшя. Географічний нарис” /1938/, „Географія українських і суміжних земель” /1943/.

У 1940 - 1944 рр. був головою Українського Центрального Комітету в Кракові. Надавав відчутну допомогу селянам і зокрема студентам українських навчальних закладів. Часто приїздив до Крилиці, цікавився життям семінаристів.

У 1944 р. подався в еміграцію і проживав у Парижі, де і помер 1 листопада 1985 року.

У 1983 р. видав монографію „Етнічні групи південно-західної України”. Головною його заслугою у післявоєнному часі є редагування і видання „Енциклопедії Українознавства”.

Осип Демченко

ЛУК'ЯНОВИЧ ДЕНИС

Денис Лук'янович народився 13 вересня 1873 року в селі Городниця на Тернопільщині в родині вчителя. Навчався в Станіславській гімназії, згодом у Львівському університеті на юридичному факультеті і закінчив філософський відділ. Довгий час працював на вчительській роботі. У 1927-28 роках був директором Української державної чоловічої гімназії в Перемишлі, відтак візитатором шкільництва на Львівщині. До 1939 року очолював наукове товариство ім. П. Могили. До студентів ставився вимогливо і лагідно, за це вони його любили. У 1940 - 1943 роках жив у Крилиці у жіночому гуртожитку "Сєрдліско". Читав лекції про українських письменників. Вважав себе послідовником Каменярка. Годинами сидів у центральній частині Крилиці або виходив на схили гір, дихав свіжим повітрям і любувався природою і співом птахів.

Видатний український письменник, літературознавець, критик. /Літературне псевдо - Д. Журбенко і Лелицький/. Писав новели, повісті, оповідання, спогади, літературно-критичні праці про Т. Шевченка та І. Франка. Заарештований гестапо, сидів у концтаборах, після звільнення повернувся до Львова. Працював доцентом у Львівському університеті. Член Спілки письменників.

Помер 28 січня 1965 року на 92 р. життя і похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

Мав двох синів: Нарциса і Тюльпана.

Стриб 1990 р.

Олександр Масник

ПРОЙДЕНИЙ ШЛЯХ

Босько — це одне з найбільших сіл Сянницького повіту, засноване за часів Київської держави. Через село пропливає річка Вислік, на березі якої знаходяться руїни давнього замку. Ґрунти в тій околиці значно кращі, ніж у сусідніх селах. У 1945 році село мало 700 дворів, з яких 70% були українці, а решта поляки. Через село проходить залізниця, було дві школи, греко-католицька церква і костел. У 1912 році я народився у цьому прекрасному куточку Лемківщини

в селянській сім'ї. Навчався у рідному селі, а у 1933 році закінчив гімназію у м. Сяноці. У 1934 р. закінчив курси „Молоссоюз“ у Стрию, а практику проходив у Хоророві. У 1936 р. організував молочарню в Сяноці. З 1937 по 1939 р. в Любліні закінчив Педагогію на вірмінко. У 1939 році повернувся до Боська. 10 вересня 1939 року німецька армія спалила центральну частину села, згоріло 45 будиноків і вбито 22 чоловік і одну жінку, в тому числі і нашого пороху о Михайла Величка — декана Романівського деконату. Я їздив у м. Лодзь купувати текстильні товари, передавав у місцевий кооператив для перерозподілу погорільцям.

У 1941 році працював заступником директора повітового Союзу кооперативів у Горлицях. У 1942 р. одержав посаду директора Районної молочарні в Крилиці. Головним технологом був пан Танський, помічником технолога пан Сидоренко, колишній учасник визвольної боротьби в армії С. Петлюри. Головою надзірної ради був пан Юліян Мішко — викладач біології Учительської семінарії в Крилиці, касиром пан Василь Попарюк — вчитель зі с. Солотвини.

В цей час в Крилиці було багато інтелігенції, яка втікала від більшовиків. Допомогу при влаштуванні на роботу надавав УДК, головою якого був сотник пан О. Навроцький.

Матеріальне становище української інтелігенції було скрутне. Молочні продукти призначалися тільки для німців. Семінаристам дозволяли відпускати тільки пісне молоко. В таких умовах я старався допомогти своїм людям і випускав їм молочні продукти / повне молоко, сметану і сир, а часом і масло / нелегально, що було великим ризиком для мене.

В Крилиці я одружився з Анією Овсіюк, випускницею Учительської семінарії. Маємо двох синів: Ігоря і Ярослава, трое внуків.

Після переселення на Україну працював гол. бухгалтером в різних організаціях і заводах.

Величко Осип

ДРОВНЯК НИКИФОР

Никифор Дровняк — оригінальний маляр-самоук, художник-примітив. Син глухонімої жінки з села Поворозника. Народився у 1895 р. Алегіїмі. З дитячих років мав дефект мови, але великий талант художника. Почав малювати з 13 років. Малював виключно для себе, для свого задоволення, не для заробітку і не ради слави. Ходив по селах і містечках, але повертався до Криниці. Малював на кусочках паперу і картону акварельними дешевими фарбами. Самоук, ніхто не вчив його ані писати, ані малювати. Сам дійшов до того великого мистецтва. В своїх малюнках він змальовував те, що думав, про що мріяв. Малював з натури, дивився на природу, як на щось реальне і рівночасно малював її такою, якою бачив у своїх артистичних поглядах, в своїх зображеннях. Малював вулиці з деревами, цілі квартали будинків з численними вікнами і дверима у перспективі простору і кольору. Часто бував зі своєю малярською „музою“ налюблених місцях. Про його подорожі свідчать малюнки, яких залишив приблизно 30 тисяч. Бував у Горлицях, Тарнові, Ряшеві, Яслі і навіть у Сяноці.

Славною художника ще за життя назвали Никифор з Криниці, бо він безмежно любив це курортне містечко і його близькі околиці.

Помер Никифор 12 жовтня 1968 р. в санаторії в Фолюші.

Малюнки народного майстра експонувалися у Франції, Голандії, Бельгії і на Україні у Львові і Києві.

Ім'я Никифора залишиться у пам'яті народній у числі найславніших художників-самоуків.

Стрий, листопад 1989 р.

Іван Красовський

ДОБРЯНСЬКА ІРИНА

Ірина Добрянська народилась 11. XI. 1892 р. в м. Сянік / тепер РП / на Лемківщині. Відомий етнограф, дослідник народного мистецтва лемків. Початкову школу закінчила в Сяноці, навчалася в Коломийській та Сяницькій гімназіях. З 1912 р. працювала в страховому товаристві „Дністер“.

Після 1-ї світової війни переїхала до Перемишля, де за порадою Олени Кульчицької розпочала педагогічну працю на Лемківщині. Записувала народні традиції і фольклор, збирала пам'ятки нар. мистецтва / писанки, вишиванки, орнаменти хатніх розписів, різьбу /.

У 1930-х рр. надала велику допомогу Леву Гецу в створенні музею „Лемківщина“ в Сяноці.

Збирала й описувала експонати, впорядковувала фонди нар. м-ва. Здійснила численні зарисовки і малюнки хатніх розписів на Сянищині. Цінний альбом Добрянської зберігається у фондах Музею народної архітектури та побуту України.

У 1940-1944 рр. лікувалася та працювала в Криниці. Бувала часто між семінаристами прищеплювала їм мистецькі та естетичні смаки.

У 1945 р. переселилася до Львова, працювала етнографом Музею художнього промислу. Уклала великий „Каталог українських вишивок“, є автором праць „Хатні розписи українців західних Карпат“ /1964/, „Настічний розпис Лемківщини“ /1968/ і інших.

Померла у Львові 14. III. 1982 р.

ВАСИЛЬ МАСТИКАШ

Бл. п. ОМЕЛЯН ЦІСИК

З волі Всевишнього на 83 році життя, після довгої і тяжкої недуги, відійшов у вічність 7 червня 1970 р. в Нью Бронсвіку. Н. Дж., бл. п. дир. Омелян Цісік колишній професор гімназій в Кіцмані на Буковині, Коломиї, Ніску, Стрию, а також управитель учительських семінарій в Стрию та Крилиці.

Омелян Цісік народився 18 березня 1887 року в Ключеві Малім, Коломийського повіту. Його батько о. Константин Цісік і мама Йованна з Левинських подбали про його освіту. Гімназію й університет закінчив в Чернівцях і там, на Буковині, в Кіцмані, у 1910 році почав свою педагогічну працю, де перебував до вибуху війни. Після війни в 1919 році викладав у Коломиї в гімназії і учительській семінарії й завідував хлоп'ячою бурсою. 1923 р. "для добра служби" був польською владою перенесений до Ніска на Мазурах. Від 1925 р. викладав у гімназії в Стрию, а згодом став управителем тамешньої учительської семінарії Рідної Школи. Від 1940 року управляв Учительською семінарією в Крилиці, а від 1945 р. гімназією і всіма школами в таборі утікачів на фраймани в Мюнхені. В 1951 р. емігрував до Америки. Тут викладав у парафіяльній школі українознавства Нью Бронсвіку аж до занедужання. Похований 13 червня 1970 року на цвинтарі св. Петра в Нью Бронсвіку. ...

Рік XII. "ЕКРАН" ч 69-70, ТРАВЕНЬ - ЖОВТЕНЬ 1973.

Валентин Саш

ОСЬМАЧКА ТОДОСЬ

Тодось Осьмачка народився 3 травня 1895 р. в с. Куцівки, що на Черкащині, в селянській сім'ї.

Перші вірші пише рано, ще в дитинстві серед сільської природи, народних повір'їв, легенд, казок, в світі реального і уявного фантазування, домислення, доуявлення. Тодось Осьмачка з цим казково-легендарним світом не розлучається все своє життя. Як поет він формюється в творчій атмосфері української літератури і мистецтва. Тодось приваблює символізм доби „Соціалістичних кларнетів“. Драматизм поетичного світосприйняття, палений революційною енергією, тривожить його сумління, змушує замислюватися: куди йому іти?

Тривога, сумнів, страх, передчуття біди домінують у його поезіях.

Початок 20 років – це страшний голод на Україні, це селянські повстання і жорстокі придушення масових протестів.

Сам голодний і обдертий, з мізерним заробітком вчителя в одній із шкіл Києва, він бачив на власні очі голод, холод, руйни.

Тодось Осьмачка написав на Україні три збірки.

Перша збірка „Круча“, в-во „Слово“ Київ, 1922 р.

Друга збірка „Скитські вогні“, ДВУ, м. Харків, 1925 р.

Третя збірка „Клекіт“, Київ, 1929 р.

В 30 роках його не раз заарештовували, мучили у слідчих камерах, однак йому вдалося вирватись з катівні і виїхати на Захід.

У 1942 р. приїжджає до Львова. З'являється в літературно-мистецькому клубі. Зустрічається з Й. Гірняком і А. Любченком.

У 1943 р. лікується в Народному Домі в Криниці. Дружить з Д. Лук'яновичем, О. Цісиком, К. Гриковичевою, В. Кудійовичем.

Пише нові вірші, читає уривки з поеми „Поет для студентів семінарії та інтелігенції“.

У 1943 р. виходить четверта збірка „Сучасником“, Краків – Львів.

У 1953 р. остання, п'ята збірка „Китиці часу“. Вміщені вірші 1943 – 1948 р., емігрантської дійсності, елегійні, навіяні спогадами вимріяних ще в дитинстві Карпат, настольгічні звернення до України.

У 1944 р. прибуває до Німеччини. Тут дістав страхоманію від агентів КГБ. Виїжджає до США. Жив поет у США і Канаді, побував у Франції та Югославії.

Страх не покидає його, він повертається до Німеччини. У Мюнхені дістав параліч. Близьк 1962 року їде лікуватися до США і біля Нью Йорку помирає 7 вересня 1962 р. в одній із психіатричних лікарень.

Анна Масник

ЕРУДОВАНИЙ ПЕДАГОГ

Директор Омелян Цісик викладав українську літературу, лекціями ми були зачаровані. Нас полюбила його чистота, правдивість, справедливість. Він не терпів брехки, фальсифікації, несправедливості. Серед викладачів, вихователів, громадян і семінаристів Омелян Цісик здобув заслужений авторитет. Ерудований педагог, великий патріот, чесна людина, виховував молодь своїм прикладом, формовав стійку особистість. Його ім'я стало символом доброзичливості, невтомної праці, джентельменства.

В колективі педагогів, студентів панував родинний, домашній затишок, взаєморозуміння, взаємодопомога і щира співдружність.

Але нічого вічного не буває. Настав час натум - зрілості, півтрав у самотійне життя. Розпрощались, роз'їхались хто - куди...

Через десятки років довідалась, що наш колишній директор Омелян Цісик помер.

У вічність відійшли і наші педагоги: Т. Росткович, А. Мазикевич, Ю. Мішко та інші.

А скільки вже немає в живих наших однокурсників...

Не віриться, що так швидко минає час, а з ним і життя.

Тепер я як педагог - ветеран праці від щирого серця бажаю сучасній молоді такої атмосфери, яка панувала на наших лекціях і таких взаємовідносин педагогів і студентів, які були у нас з директором Омеляном Цісиком.

фото 1943 р.

Омелян Цісик -
директор Української
учительської семінарії
в Криниці

Стрий, січень 1991 р.

Єрослава Рибак

ФІЛАРЕТ КОЛЕССА

СУХА ТОНОВАНА РІЗЬБА

ОСИП ВЕЛИЧКО

Філарет Колесса народився 17 липня 1871 р. в с. Хордовичі на Стрийщині. Український фольклорист, музикознавець, літературознавець, композитор, академік. Закінчив філософ. ф-т Львівського університету. В 1898-1929 викладав у гімназії. З 1939 р. — професор Львівського ун-ту, з 1940 — директор Державного етнографічного музею у Львові. Досліджував стиль українських пісень і дум в їх історичному розвитку: „Ритміка українських народних пісень“, „Мелодії українських народних дум“. Автор хорів та обробок народних пісень.

У 1942 р. Філарет Колесса приїхав до Криниці. Його приїзд збігся зі 100-річчям від дня народження Миколи Лисенка. В той час відбувався конкурс хорів. До конкурсу приступило 100 хорів з Лемківщини і Галичини. З 5 по 15 червня 1942 р. на окрузному концерті в Криниці був Ф. Колесса. На конкурс до Львова жюри вибрало хор Української учительської семінарії. Відбулася поїздка до Львова. Заключний концерт назначено на 31 липня 1942 р. У заклучному концерті брали участь всі хори, які приїхали до Львова. Зведені хори співали: „Час до дому, час“, „Ой гай, мати“ в обробці Миколи Лисенка. В складі жюри були відомі майстри: С. Людкевич, В. Барвінський, М. Колесса. Хор з Криниці одержав почесну грамоту і премію 500 зл. Криничани співали „Здалека сме приїхали“ та „Вулицю“ Ф. Колесси.

Філарет Колесса помер 3 березня 1947 р. у Львові.

Меланія Смулка

ІВАН СМОЛИНСЬКИЙ

Хочеться згадати про деяких людей Лемківщини – скромних, чесних, правдивих, які вершили великі діла, а лишилися в житті не поміченими, без претензії на те, щоб їх оцінили. Я в першу чергу маю на увазі лікаря Івана Смолинського. Син священника із села Нова Весь, він бачив тяжке життя селян. Ставши лікарем, він багато робив, щоб допомогти їм. А допомагав він їм дуже багато, перш за все безплатним лікуванням. Якщо серйозно захворів бідний селянин – лемко, він знав, що знайде допомогу в Івана Смолинського.

Я часто бачила в зливу хуртовину його кремезну постать, закутану в бараницю, на санях, запряжених одним конем. Лемки везли лікаря Івана Смолинського, щоб рятувати життя хворим. Якщо бачив біду в хаті, він не брав плати за лікування, але ще давав свої ліки.

Я пам'ятаю його як людину великої душі, якому не чужа була доля рідного Народу.

Концентраційний табір Освієнцім, в якому він був ув'язнений не зламав його.

Загинув мученичою смертю.

Івано-Франківськ, 15 квітня 1989р.

О. Савук

ПАМ'ЯТІ НАРОДНОГО ГЕРОЯ

Андрій Савка. О. Величко. Різьба, дерево.

Минає 350 років від дня народження народного месника з Лемківщини, ватажка карпатських збійників Андрія Савки. Час затер сліди героїчної діяльності Савки і громадськість майже нічого не знала про нього. Завдяки дослідженням львівського історика Івана Красовського особа Андрія Савки посіла заслужене місце в історії українського народу. І. Красовський опублікував матеріали про Савку в „Нашому слові” / 26 травня 1968 р. / Цікава його стаття „ Народний месник з Лемківщини ” була надрукована в №-4 „Українського історичного журналу” / Київ, 1969 р. /

Савкою зацікавились також митці Львівщини.

У 1967 р. постать лемківського героя видіпив П. Ліщинський. / фото в „Українському календарі” на 1969 р. / Згодом скульптор П. Кулик створив проєкт пам'ятника Андрію Савці. / НС, 26 травня 1968 р. /

Недавно створено ще один образ цього довголітнього ватажка лемківських збійників. Автором цього твору є Осип Величко, з Лемківщини. Він представив Андрія Савку як молодого, відчайдушного юнака, відважного і рішучого народного месника. НС, 75 червня 1969 р. № 24 / 670 / сторона 5.

Меланія Смулка

ПРО ЧУДОВУ ЛЮДИНУ

... І так хочу розказати Вам про одну дуже благородну людину. Минуло понад пів століття, а я не можу забути ні одної деталі з життя цієї людини. Тепер, коли ми так турбуємося про духовність, мимоволі спливає в пам'яті постать дуже красивого кременяного мужчини. Це Іван Малик.

Він незаметно появився в Криниці десь-приблизно в 30-их роках, зв'язав свою долю з багатьма людьми і так незаметно іщез.

Хто він такий і звідки взявся в Криниці ще задовго до війни? Жаль, що немає в живих тих людей, які були його близькими друзями і могли б розказати багато про цю чудову людину / Це Осип Запоточний, І. Ключенко, А. Криницький, Адамський, Корчинський / Я знаю лиш те, що він був артистом одного із драматичних театрів в Одесі, мабуть, і там проживав.

Хвилі першої світової війни занесли його на Лемківщину в Криницю. В Криниці він мав маленький продуктовий магазинчик, перед входом в Солотвинський парк.

Жив він з дружиною Лізою / дітей у них не було / в дерев'яному будиночку в маленькій кімнатці, в якій поміщалося одне ліжко, маленький столик і кухонна плита. От і всі меблі. Трудно було собі уявити більш бідне існування. Він не міг жити краще, тому, що всі зароблені гроші вкладав в благородну справу. Він був першою людиною в Криниці, яка організувала в селі Солотвинах драматичний гурток і ансамбль народних інструментів.

Сам він був і режисером, і диригентом. Брав він участь у всіх виставах і повністю фінансував це все. Українські народні костюми, вишивані сорочки, кольорові шаровари, оксамитові вишивані жупани. Сам розмальовував узори, декорації малював Адамський, столярні роботи виконував О. Запорожний. Правою рукою була Ганнуса Копистянська, яка підбирала узори, для вишивок, організувала членів гуртка, вчила вишивати, а Асафат Криницький відпустив стодолу для вистав. Репетиції відбувалися в домі Копистянських. Ставилися п'єси «Сватання на Гончарівці», «За двома зайцями», «Буряки» і давалися концерти. Співали українські народні пісні, виступав ансамбль народних інструментів. Вхід у театр був без грошей.

Згодом організував драматичний гурток для підлітків, в якому брали участь: Іванна Криницька, Олег Криницький, Дора Попадюк, Антоніна Криницька, Петро Сметана і я.

Люди сперше в своєму житті почули українські народні пісні, побачили народні костюми і українські народні танці. Криниця почула слова «Україно» і українці».

Тепер можна посправжньому оцінити цю велику людину. Вока відкрила людям очі і сказала, хто вони такі. Він був свідомий своєї місії. Можливо, я не описала все детально про цю чудову людину...

Жаль, що ми не знаємо, куди дівся Іван Малик. В пошуках засобів існування він виїхав з Криниці. Я його зустрічала в Кракові у 1941 році. Під час повітряного нальоту він загубив Лізу - свою дружину і відправився в її пошуках.

БУДИНОЧОК
В ЯКОМУ ЖИВ
ІВАН МАЛИК

Івано-Франківськ, 7 травня 1989р.

Меланія Ступа

КОПИСТЯНСЬКА АННА

Анна Копистянська народилась у 1909 році в с. Солотвини, повіт Новий Санч, на Лемківщині /тепер РП/, в селянській сім'ї. У 1932 р. закінчила Краківський торговельний технікум і працювала продавцем в магазині в Криниці. Брала активну участь в художній самодіяльності в Солотвинах.

Була організатором групи дівчат, які виготовили перші українські національні костюми, в яких виступали на концертах і драмгуртку. Драмгуртком керував пан Іван Малик. Ставив п'єси: «Сватання на Гончарівці», «За двома зайцями» і багато інших, в яких вона грала головні ролі. Була щирою патріоткою. Любила і популяризувала українські народні пісні. У 1945 р. разом з сім'єю переселилась у Станіслав. Заміжня. Чоловік Запоточний.

Анна-Фрэнківа 1941 р.

КРУШЕЛЬНИЦЬКА ЛІДІЯ

Лідія Крушельницька вчилася співу в А. Дудора у Львові, де в 1934 р здобула диплом в Державній Консерваторії. Дебютувала у Львівській опері в 1938р.

В Криниці у 1940-1944рр. існував громадський хор. Вів цей хор Роман Крушельницький, а його дружина Лідія була солісткою. Мала вона чудове сильне сопрано.

В опері Артемовського „Запорожець за Дунаєм“ Карая грав Роман Левицький, Одаркою була Лідія Крушельницька, Оксаною Марійка Горощко. „Запорожця“ ставили в Криниці і Новому Саці.

Л. Крушельницька в роках 1946-47 продовжувала студії в Зальцбурзі в інтернаціональній Академії в „Моцартум“ у класі проф. С. Сальваті. Від 1949р. співпрацювала в Театрі-Студії Й. Гіряка і О. Добровольської, де виконувала такі ролі, як Ельміру в Мольєра „Тартюф“, Оришку в Старицького „Пошилися в дурні“, Рину в Куліша „Мина Мазайло“, Русалку в Л. Українці „Лісова Пісня“ та інші. В 1960 році Олімпія Добровольська заснувала „Дитячу Студію Мистецького Слова“, ведення котрої передала Л. Крушельницькій в 1965 році. Л. Крушельницька змінила вік студійців із початкових 8-13 років на 8-30. За 22 роки існування Студія поставила понад 20 вистав, між іншими, І. Фрайка „Іван Вишицький“, Л. Українки „Адвокат Мартіян“, Лісова Пісня, Іфігея в Тавриді, „Йоганка, Жінка Хусова“, Черкасенка „Казка Старого Млина“, В. Винниченка „Чорна Пантера і Білий ведмідь“, Е. Скриба „Склянка Води“, Гольдоні „Слуга Двом Панам“ в НьюЙорку, Торонті, Клівленді, Чикаго, Дітройті, Вашингтоні, Філадельфії, Монреалі, Гартфордї та інших містах українського поселення. У своїх продукціях Л. Крушельницька тісно співпрацювала з чільними українськими митцями: І. Недільським, І. Соневицьким, С. Геруляк, В. Касіяном, Р. Приймою-Богачевською, Т. Гіряком, М. Шуст, О. Ковальчук-Івасівкою та іншими.

*Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької
в Нью Йорку*

СТУДЕНТИ
Української
учительської семінарії
в Криниці

1940 — 1943 рр.

Перший випуск

СТУДЕНТИ ТРЕТЬОГО КУРСУ
УКРАЇНСЬКОЇ УЧИТЕЛЬСЬКОЇ СЕМІНАРІЇ
В КРИНИЦІ

Стоять (зліва направо): Р. Зелений, М. Федак, Д. Сабов,
О. Величко, В. Мурин, О. Олексюк, М. Федак, Д. Войнар,
І. Петроньчак, Т. Слоиська, І. Козей, В. Дмитришин,
В. Трохановський, М. Трохановський,
О. Фега, І. Геїло, П. Шніцер, Третій і четвер-
тий ряд. Стоять (зліва направо): М. Гамбаль, О. Байко,
А. Андрейчин, А. Коча, М. Бугера, Я. Гречанюська,
С. Наконечна, О. Петришак, А. Овсіюк, М. Мінко,
М. Стадниченко, О. Лукенів, Є. Вахнянин, М. Корнова,
Є. Прокопович, Д. Корнова, І. Кобаній,
І. Криницька, П. Вовк. Сидять (зліва направо):
Р. Подоряк, П. Кобаній, М. Маханець, М. Ліськевич,
С. Шпак. Присіли: (зліва направо): А. Верхоляк,
М. Жилка.

1942 рік.

Байко Ольга

Я Ольга Байко, народилась 27 лютого 1924 року в селі Чблониця Березівського повіту на Лемківщині (тепер рп) в сім'ї селянина. Після закінчення початкової школи в рідному селі до 1939 року навчалася в гімназії в Березові. У 1940-1943 р. у Криницькій українській учительській семінарії,

а після закінчення до переселення вчителювала в Золотині Сяницького повіту.

У 1945 році переїхала в УРСР у Вережани Тернопільської обл., відтак у Борислав Львівської обл., де 28 років працювала в шляхово-будівельному управлінні інспектором по кадрах, звідти й пішла на пенсію. Маю дочку.

Баїко Степан

Анкетних даних не виявлено.
З 1940 по 1943 рік навчався в
Українській учительській семінарії
в Криниці. У 1943 році здав ма-
туру і виїхав з Криниці.

Войнар Данило

Я, Данило Войнар, народився у 1920 році в селі Чирна, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП), в селянській сім'ї.

Початкову школу закінчив у рідному селі. Навчався у Горлицькій гімназії.

З 1940 по 1943 р. навчався в Українській учительській семінарії в Крилиці.

У 1944 році працював волосним агрономом у Тиличі та Мушині.

У 1945 році переїхав в УРСР в Станіславську область.

З 1945 по 1952 рік працював

у школі в Жовтневому районі Станіславської області.

У 1952 році закінчив Одеський педагогічний інститут, фізико-математичний факультет.

З 1952 по 1980 рік працював учителем фізики у райцентрі в одній із шкіл з українською мовою навчання, потім заступником і директором, аж до виходу на пенсію.

Одружений. Дружина Марія - вчителька.

Маємо двоє дітей: Син - інженер на Молдавській ГРЕС, Дочка - учитель - математик.

Величко Осип

Я, Осип Величко, народився 4 січня 1922 року в селі Вязівниця Ярославського повіту (тепер РП) у родині священика. Дитинство пройшло на Лемківщині. 7 класів закінчив у Сяноці. З 1936 по 1939 р. навчався в Українській чоловічій гімназії в Перемишлі, а з 1940 по 1943 р. в Українській учительській семінарії в Криничі. У 1943 - 1945 р. вчителював у Боську та Орехові Сяницького повіту. У 1945 р. переселився в УРСР у Бережани Тернопільської обл. Працював у бібліотеці, відтак директором районного будинку культури. У 1949 р. переїхав до Стрия Дрогобицької обл. Працював у дитбудинках Стрия і Сколе — інструктором з трудового навчання (1950-1955 рр.) У 1955 р. переведений у середню школу № 5 — вчителем виробничих класів. З 1973 по 1983 р. працював у сувенірному цеху

Стрийського лісгоспзагу — різьбярем. З 1982 року пенсіонер. З 1960 р. — член літературно-мистецького об'єднання «Хвилі Стрия», а з 1966 р. — член художнього фонду СРСР. Нагороджений грамотами міського, обласного відділу народної освіти та Міністерства освіти УРСР, дипломом Управління культури, грамотами за участь у виставках 1982 - 1983 р. в Києві,

ювілейною медаллю «За доблесну працю» (1970 р.), медаллю «Ветеран праці», значком «Лауреат II всесоюзного фестивалю народної творчості» (Москва, 1987 р.) Маю вісім персональних виставок: Стрий — 1972 і 1982 рр., Дрогобич — 1972 і 1982 рр., Бережани — 1986 р., Сколе — 1986 р., Самбір — 1988 р. У книзі письменника В. Яворівського «Крила, вигострені небом» (Вид-во «Молодь», Київ, 1975 р.) вміщений нарис про мою творчість «Літа шукань і звершень». Одружений. Дружина Марія. Маємо дві дочки: Богдано — вчитель, Ярослава — журналіст.

ГРЕЧАЇВСЬКА ЯРОСЛАВА

Ярослава Гречайівська народилась у 1924 році. Приїхала на навчання в Українську учительську семінарію в Криниці з Перемишля у 1941 році. У 1943 році здала матуру і поїхала до батьків. У 1944 році виїхала до ріднин в Чехословаччину.

Гамбаль Меланія

Меланія Гамбаль народилась у 1923 році в селі Лосе, повіт Новий Санч, на Лемківщині / тепер РП/, в селянській сім'ї.

До школи ходила у рідному селі.

У 1940 році поступила в Українську учительську семінарію в Криниці.

У 1943 році здала матуру і вчителювала на Лемківщині.

ДМИТРИШИН Василь

Я, Василь Дмитришин, народився 14 січня 1925 року в селі Барвінок на Лемківщині. Навчався в рідному селі й Дуклі та в Українській Гімназії в Перемишлі. З 1940 по 1943 рік студент Української учительської семінарії в Крчиці. У 1947р. виїхав до США де у 1950р. зробив Бакалавра на університеті в штаті Арканзас, Магістра у 1951р., а у 1954р. доктора історичних наук на Каліфорнійському університеті, в Беркелей.

Одружений. Дружина Вергінія. Маємо дві дочки: Союю і Таню та внучку Єлисавету.

З 1955р. викладав історію Європи та Росії на Портланда Стейт Унів. в штаті Орегон. Був запрошений викладати в Унів. в США, Канаді, Японії, Кореї, Тайвані, Німеччині, Франції та Югославії, у 1941-42р. в Москві, Києві та Празі. З 1985 по 1989р. був замісником директ. Інституту Міжнародної Торгівлі в Орегоні. Жив 9 місяців у Німеччині /1967-68/ і 6 місяців у Японії /1979р. де робив дослід.

Написав багато праць по історії/підручники для студентів та статті і рецензії у журналах. Найважливіші праці: *Moscow and Ukraine* /1956/, 310 ст.; *USSR: A Concise History* /4 видання/ 1965-84/, 697 ст.; *A History of Russia* /1976/, 648 ст.; *Imperial Russia* /1968-91/ 558 ст.; *Russian Expansion to the Pacific and to North America* /1985-89/, 3 томи, 1687 ст. Всі праці є на англійській мові. і вийшли друком. в США, Канаді, Японії, Кореї, Франції, Німеччині, Італії, Англії та Югославії.

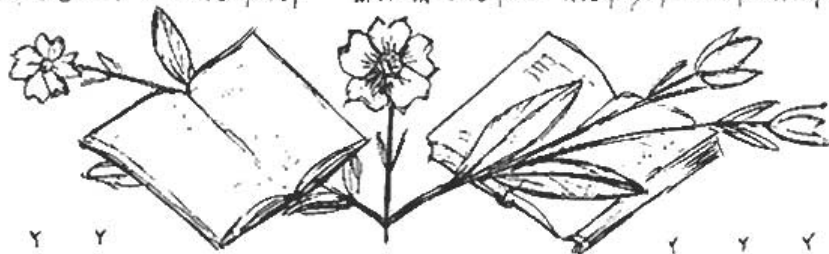
У 1991-93 рр. був президентом Американської Асоціації Українознавства. Познайомився з багатьма науковцями, бізнесменами та державними діячами. У 1993р. запрошений ректором Унів. Києво-Могилянської Академії дати пораду як є організовані та як працюють університети в Америці. — Люблю спорт: теніс, плавання та лещетарський, slalom.

Жилка Меланія

Меланія Жилка народилась 20 серпня 1924 року в селі Хорониця Березівського повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській родині. З 1940 по 1943 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1943 - 1944 н. р. працювала вчителем в селі Воля Мигова Сніцького повіту. У 1945 році переїхала в УРСР в Одеську область. У 1945 - 1946 н. р. працювала вчителем Шевченківської початкової школи Роздільнянського району Одеської області. У 1946 році

переїхала в Бережани Тернопільської області. У 1946 р. влаштувалася на роботу в райбібліотеці. У 1955 році заочно закінчила Тербовлянський культурно-освітній технікум, а в 1970 році Київський державний інститут культури, спеціальність: бібліотекознавство і бібліографія. Нагороджена почесними грамотами, медаллю „Ветеран праці“ Заміжня. Чоловік Вридник Мирослав Миколайович - бухгалтер - ревізор. У нас троє дітей: Володимир, 1948 р.н. Марія, 1950 р.н. Мирослава, 1953 р.н.

КІТИК ВАСИЛЬ

Василь Кітик народився 11 квітня 1923 році в селі Мисцові Кроснянського повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській родині.

З 1942 по 1943 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці.

У 1943 – 1944 навчальному році учителював у місті Дуклі.

У 1945 році переселився в УРСР. У 1951 році закінчив Львівський політехнічний інститут. У 1955 році захистив кандидатську, а в 1967 році – докторську дисертацію.

З 1963 року заступник директора Львівського інституту геології торючих

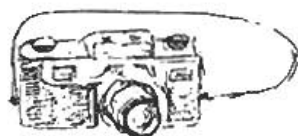

Копалин АН УРСР. Член – Кореспондент АН УРСР з 1982 р.

З 1957 по 1983 р. надрукував 168 наукових робіт, в тілі числі сім монографій. Нагороджений кількома урядовими медалями, а також почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 24 липня 1984 року Похований у Львові на Личаківському цвинтарі. Дружина Стефанія Михайлівна – викладач математики у Львівському державному університеті. Вже на пенсії. Два сини: Іван, 1958 р. н., і Андрій, 1962 р. н. Обидва закінчили Львівський університет.

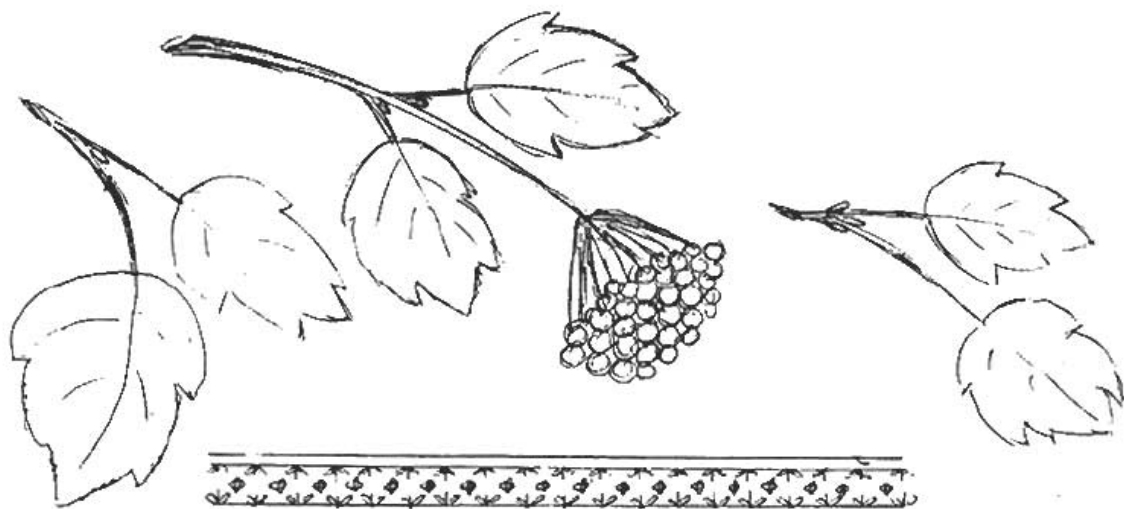

КОВАЛЬЧИК БОГДАН

Богдан Ковальчик народився 2 лютого 1923 року в селі Більцарева Горлицького повіту на Лемківщині (тепер РП) в сім'ї священика. Навчався в селі Більцареві, потім приватно. VII клас закінчив у Сяноці. У 1940 - 1942 рр. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1942 році тяжко захворів.

З 1943 року інвалід. Приватно навчався кравецької та інтродукторської справи. У 1945 році переселився в УРСР у м. Стрий. Працював кравцем. Любив мистецтво, грав на мандоліні. Був одружений. Дружина Орися - бухгалтер. Двоє дітей: Ярослав і Наталка. Помер у Стрию 8 грудня 1974 року.

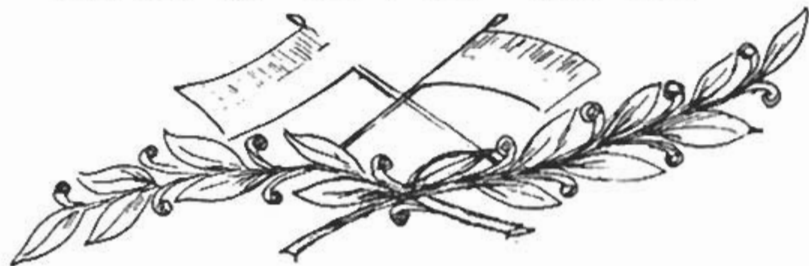
КОБАНИЙ ІВАННА

Іванна Кобаній народилась у 1921 році в селі Лосє, повіт Новий Санч, на Лемківщині / тепер РП / в сім'ї дяка.

Навчалась в рідному селі.

У 1940 році поступила в Українську учительську семінарію в Криниці.

У 1942 році закінчила три курси. Виїхала до США і там проживає.

Кобаній Любов

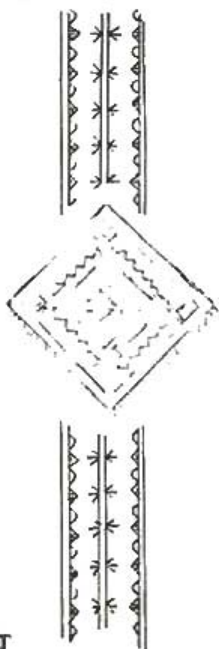
Я, Любов Кобаній, народилась 7 липня 1924 року в селі Угрин, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП), в родині вчителя.
З 1935 по 1939 р. навчалася в Українській приватній жіночій гімназії в Перемишлі, а з 1940 по 1943 р. в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1943 - 1945 н.р. вчителювала в селі Ястрабик

і Криниці. У 1945 році переїхала в УРСР на Тернопільщину.

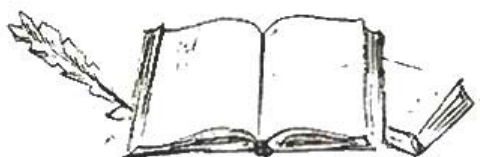
З 1945 року працювала на тютюновому заводі в Ягольниці Чортківського району Тернопільської області, аж до виходу на пенсію. У 1977 році переїхала в Вережани.

Заміжня. Чоловік Зарівний Юрій Васильович - агроном. Маємо двох дітей: Романа та Марту.

Копистянська Меланія

Я, Меланія Копистянська, народилась в 1921 році в селі Солотвини, повіт Новий Санч, Краківського в-ва на Лемківщині (тепер РП) в селянській родині. У 1938 році закінчила гімназію нового типу в Новому Санчі. У 1943 році закінчила Українську учительську семінарію в Крилиці. У 1945р. переселилася в УРСР в місто Івано-Франківськ (Станіслав),

де проживаю і досі. У 1969 році закінчила Львівський державний університет ім. Івана Франка, відділ англійської мови і літератури. Працювала вчителем в середній школі № 11 в Івано-Франківську. Заміжня. Чоловік Смулка Євстахій Тадейович - учитель фізкультури. Маємо трох дітей: Юрій, Ярема і Орися. Юрій інженер-хімік. Ярема і Орися - викладачі музики.

Корнова Дарія

Я, Дарія Корнова, народилась 24 січня 1924 року в селі Лосє Горлицького повіту на Лемківщині (тепер Р П) в сім'ї священика. Початкову школу закінчила в селі Лабова, повіт Новий Санч. У 1936–1939 навчалася в Перемишльській жіночій гімназії, а у 1940–1943 в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 р. переселилася в УРСР.

Закінчила Київський педагогічний інститут. Учителювала у Кам'янці Бузькій, а з 1960 по 1981 р. працювала у Львівській бібліотеці іноземних літератур.

Заміжня. Чоловік Богдан Михальчишин.

Маємо трьох синів.

Багато читаю, вишиваю і вирощую квіти.

Корнова Марія

Я, Марія Корнова, народилась 12 жовтня 1925 року в селі Лабова на Лемківщині (тепер РП) в сім'ї священника. Початкову школу закінчила у селі Лабова, повіт Новий Санч. З 1941 по 1943 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переселилася в УРСР. Закінчила Київський педагогічний інститут і учительювала спочатку в Ланівцях Тернопільської області, а згодом переїхала у Вінницьку область у Могилів Подільський, де викладала у школі англійську і німецьку мови. Заміжня. Чоловік Бегас Іван - теж вчитель. Маємо три дочки.

Косоноцька Домініка

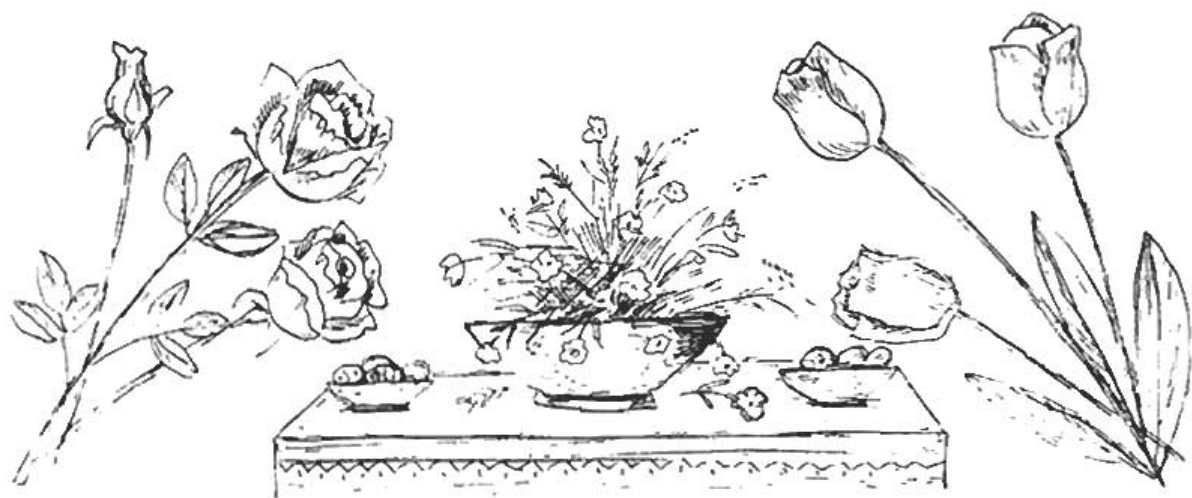
Я, Домініка Косоноцька, народилась 27 лютого 1923 р. з Угнівці, повіт Рава Руська. У 1930 році закінчила 9 кл. у рідному містечку. У 1941 — 1942 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1943 році вишла заміж.

Чоловік Скрипчук Антін — інженер, помер, похований у Бережанах.

Четверо дітей:

Дарія, Наталія, Романа і Михайло.

Після переселення проживаю в Бережанах. Люблю вишивати і вирощувати квіти.

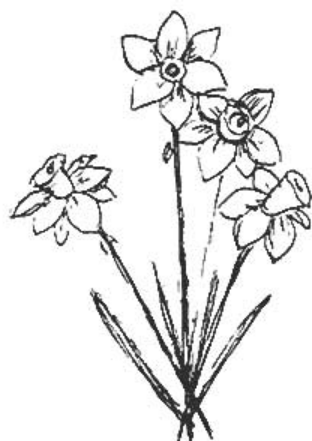
КОЧА СТЕФАНІЯ

Стефанія Коча народилась
на Буковині.

Приїхала до Крилиці у 1942 р.

У 1942- 1944 рр. навчалася в
Українській учительській семінарії.

У 1944 р. виїхала з Лемківщини.

Криницька Іванна

Іванна Криницька народилась у 1924 році в Криниці в селянській сім'ї. До школи ходила у селі Солотвини, а потім у Криниці. У 1940–1943 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році виїхала до Відня. Навчалася у вищому навчальному закладі. Померла і похована у Відні. Брала активну участь у художній самодіяльності.

Ліськевич Марія

Я, Марія Ліськевич, народилась 5 січня 1922 року в Ярославі (тепер РП) в селянській сім'ї. У 1940 - 1943 рр. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переселилася у Станіславську область в Снятин. Вийшла заміж. Чоловіка часто переводили на роботу в різні міста, тому проживали в Каруші,

Бурштині, Новому Роздолі і Дрогобичі. У 1967 - 1970 рр. працювала у Дрогобицькому монтажному тресті оператором машиннолічильного бюро, з 1970 по 1972 р. - у Дрогобицькому книготорзі продавцем, у 1973 - 1977 рр. - на фото заводі лаборантом. Чоловік Василевський І. Тепер проживаю у Снятині Івано - Франківської області.

Ліщинецький Іван

Іван Ліщинецький
народився у 1949 році
в селі **Мозолівка**
Тернопільської
області в селянській
сім'ї. Навчався у рід-
ному селі. З 1941 по 1943р.

навчався в Українській
учительській семінарії
в Криниці. У 1944 році

трагічно загинув у
селі Великому Вислоді,
де і похований.
Вічна йому пам'ять!

Ліщота Ольга

Я, Ольга Ліщота, народилась 4 вересня 1924 року в селі Смерековець Горлицького повіту Краківського в-ва, на Лемківщині в сім'ї вчителя. До початкової школи ходила в рідному селі. У 1940-1943рр. навчалася в Українській учительській семінарії в Крилиці. З 1943 по 1945р. працювала вчителем. У 1945 році переселилася в УРСР у Тернопільську область в село Ягольницю. Маю двох синів. Люблю вишивати. Вирощую квіти.

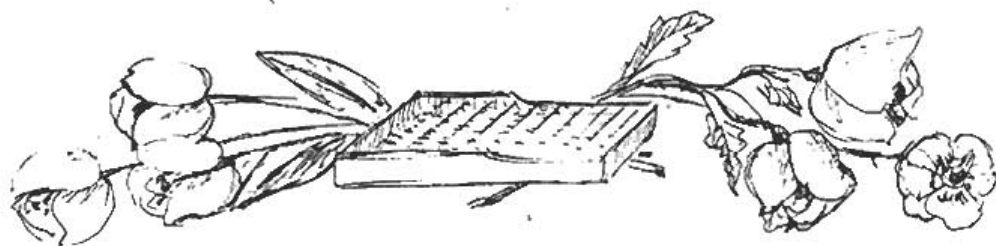

Луценів Олена

Я, Олено Луценів, народилась 11 лютого 1925 року в селі Чорний Дунаєць, повіт Новий Торг, Краківського в-ва. У 1939 році закінчила II кл. гімназії в Новім Торзі. У 1940 - 1943 роках навчалася в Українській учительській семінарії в Крилиці. З 1943 по 1945 р. працювала вчителькою в селі Милік - залізнична станція між Мушиною і Жегестовом. У 1945 р. переселилася в УРСР - в Бережани Тернопільської обл. З 1945 року працювала в Бережанах в артілі старшим бухгалтером, відтак

плановиком. У 1953 році переїхала з чоловіком у Дрогобич. З 1953 по 1959 р. працювала в Дрогобичі в обласному управлінні сільського господарства, в МТС і РТС. З 1959 по 1986 р. - старшим економістом планового відділу на меблевій фабриці УТОР у Дрогобичі. З 1980 року на пенсії, але з 1980 по 1986 р. ще працювала на керівній посаді. Заміжня. Чоловік Плеханов Микола Григорович - інженер-деревообробник. Маємо двох синів: Микола - інженер-нафтовик, Андрій - вчитель.

МІНКО МЕЛАНІЯ

Я, Меланія Мінко, народилась у 1923 році в Тернополі в сім'ї гімназійного вчителя. До початкової школи ходило в Паб'яницах в західній Польщі. У 1940-1943 роках навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1944 році виїхала до Німеччини, де працювала перекладачем. У 1949 році переїхала в Австралію на острів Тасманію, де проживаю до сьогодні. Вирощую квіти, особливо рожі. Цього року придбала до своєї колекції рожі жовтого кольору.

МИШКОВСЬКА ЛІДІЯ

Лідія Мишковська народилась у 1924 р.
в священничій сім'ї на Лемківщині.

З 1940 по 1943 р. навчалась в Українській
учительській семінарії в Криниці.

Мурин Володимир

Я, Володимир Мурин, народився 9 вересня 1925 року в Люб-ліні (Польща).

З 1940 по 1943 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці.

У 1943 — 1944 н. р. працював вчителем в Мостиському районі Львівської області.

Служив у Радянській Армії в I Українському фронті.

Після демобілізації з Армії,

у 1945 р. вчителював, а у 1958 р. закінчив Дрогобицький пед-інститут, відділ математики. У 1960 році переїхав у село Приозерне Рогатинського району Івано-Франківської області. Вчитель математики. Вже на пенсії. Жодних досягнень і слави не здобув, хоч закінчив науки з німецької мови у Києві.

Наконеchna Стефанія

Я, Стефанія Наконеchna, у 1923 році народилась у селі Синевидне Нижнє на Сколівщині, що на Львівщині, в сім'ї урядника. Мешкала і навчалася у Східній Пруссії у Пабяніцах. З 1940 по 1943 рік — студентка Української учительської семінарії в Крижці. У 1945 році виїхала на Захід, а потім у Австралію.

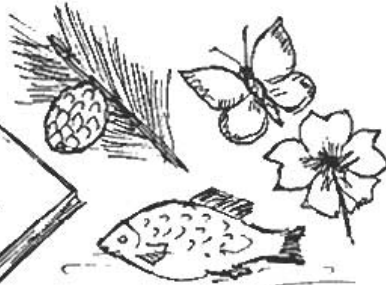
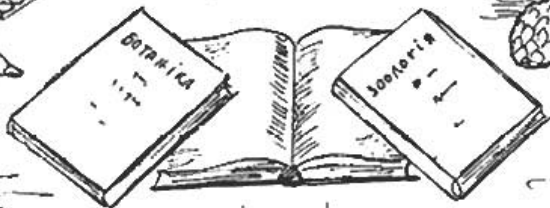
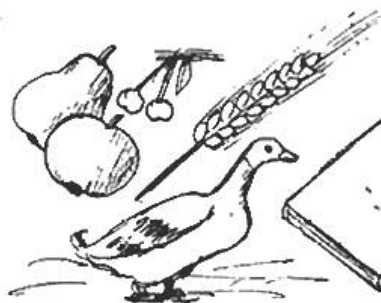
ОВСІЮК АННА

Я, Анна Овсіюк, народилась 30 червня 1924 року в Луцьку. З 1939 року проживала на Лемківщині. З 1940 по 1943 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переселилася в УРСР у Стрий Дрогобицької області. (Тепер Львівської області). У 1960 році закінчила Львівський державний університет ім. Ів. Франка, біологічний факультет. З того часу працювала вчи-

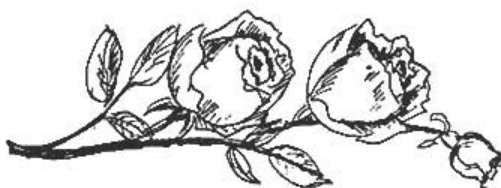
телем біології у середніх школах м. Стрия. Нагороджена медалями та іншими нагородами.

З 1962 року учасниця народної хорової капели „Ватра“ при Стрийському будинку працівників освіти. Все життя паркий любитель краси, природи, пісні, спорту, туризму і поезії. Заміжня: чоловік Масник Олександр. Маємо двох синів: Ігоря та Ярослава.

Олесневич Стефанія

Я, Стефанія Олесневич, народилась 30 січня 1922 року в селі Мохначка Вижня, повіт Новий Санч. на Лемківщині (тепер РП) в родині вчителя. Моє дитинство пройшло в селі Рабова, де мій батько працював учителем. З 1940 по 1943 р. навчалася в Криницькій українській учительській семінарії, а в 1943 - 1944 рр. вчителювала в селі Ростоках. У 1945 році переїхала в УРСР у Підгайці

на Тернопільщину. З 1948 р. працювала в школі лаборантом, потім зав. методкобінетом і вчителем ручної праці. Навчала дітей малюванню, дошоводства, крою та пошиття одягу. При будинку піонерів вела гурток «Умілі руки» (вишивання та в'язання). Нагороджена похвальними грамотами. У 1977 році вийшла на пенсію. Проживаю у Підгайцях. Вирощую квіти, вишиваю, малюю і беру участь у громадському житті міста.

ПІШИНСЬКА СОФІЯ

Софія Пішинська навчалася в
Українській учительській семінарії
в Крилиці у 1940 - 1943 рр.
Була арештована і замордована.

Петришак Ольга

Я, Ольга Петришак, народилась 28 січня 1925 року в селі Тилич, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП), в селянській сім'ї.

З 1940 по 1943 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці.

З 1943 по 1945 р. працювала вчителем у селах Верхомлі та Чирна.

У 1945 році переїхала в УРСР в м. Станіслав. З 1945 року, аж до виходу на пенсію у 1977 р., працювала в торгівлі.

Народжена грамотами.

Заміжня. Чоловік Пиртей Петро Семенович - вчитель.

Маємо дві дочки:

Мирослава, 1948 р. н., і Ліля, 1955 р. н.

Подоляк Романа

Романа Подоляк народилась у 1924 році в сім'ї священика. На навчання до Криницької учительської семінарії приїхала з Сянока. Навчалася у 1940 - 1943 рр. Після матури з батьками виїхала на захід.

Росткович Анна

Анна Росткович народилась у 1924р. в сім'ї гімназійного вчителя. Батько працював у Перемишльській чоловічій гімназії. У 1940 році сім'я Ростковичів приїхала до Криниці і Анна поступила до Української учительської семінарії. Після матури виїхала на Захід, а потім у США, де мешкає в Нью-Йорку. Одружена. По чоловікові Підвербецька.

Слонська Тетяна

Я, Тетяна Слонська, народилась 21 січня 1924 року в селі Дорожів на Дрогобиччині Львівського в-ва в селянській родині. З 1937 по 1939 р. навчалася в м. Самборі в польській зоводській школі. Там здобула загальну освіту і навчилася кравецької справи. З 1940 по 1943 р. навчалася в Українській учительській

семінарії в Криниці.

З 1943 по 1945 р. учителювала в селі Дубляни Самбірського району. В 1945 році переселилася в Дрогобич, де працювала закрійницею в ательє мод аж до виходу на пенсію. Була замужем двічі. Перший чоловік Михайло Нагора помер. Маю дочку. Від другого заміжжя є син.

Стадниченко Марія

Я, Марія Стадниченко, народилась 21 жовтня 1923 року в Коломиї на Станіславщині. Навчалася у рідному місці до 1939 року. У 1940 році приїхала до Криниці і поступила в Українську учительську семінарію, яку закінчила у 1943 році. З 1945 року проживаю в США. Заміжня. Чоловік Шумський.

У 1993 році відвідала Україну. У Львові зустрічалася з родиною і друзями-колишніми семінаристами з Криниці.

Трохановський Володимир

Я, Володимир Трохановський, народився в селі Брунари Вишні Горлицького повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській сім'ї. У 1940-1943р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці, після закінчення працював робітником на лісопильному заводі в селі Снітниця, а в 1944-1945 роках – завідуючим початкової школи в селі Брунари Вишні. У 1945 році переселився в УРСР в Донецьку область. З 1945 по 1947р. працював учителем німецької мови у восьмирічній школі села Максимільянівка Мар'їнського району. Тоді ж вступив на заочне навчання в Харківський інститут іноземних мов.

У 1957р. переїхав у Станіславську область. Працював один рік завучем початкових класів, а наступних сім років – учителем Більшовцівської середньої школи. У 1954р. закінчив Харківський інститут іноземних мов і одержав диплом з відзнакою. Один рік працював директором середньої школи в селі Старі-Скоморохи та пізніше завідуючим Більшовцівським райвно. У 1955 році перевівся в Івано-Франківськ, де працював 4 роки в інспекції відділу шкіл облвнр, а з 1959 по 1984р. (до виходу на пенсію) – заступником директора по навчально-методичній роботі обласного інституту вдосконалення вчителів.

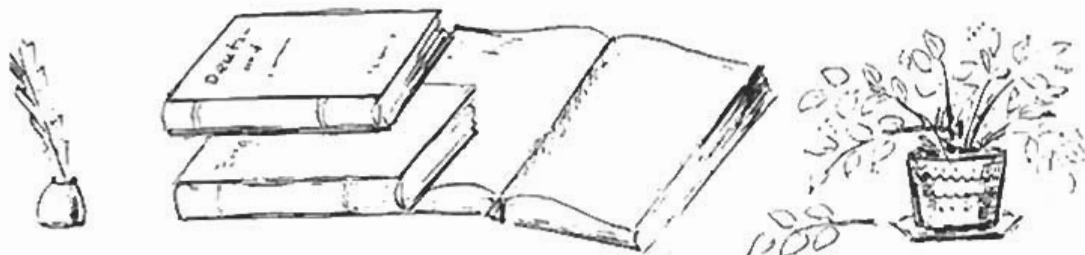

Трохановський Мирон

Я, Мирон Трохановський, народився 13 липня 1922 року в селі Більцарева, повіт Новий Санч, Краківського в-ва (тепер Р П) в селянській сім'ї. Навчався у рідному селі. У 1935 році закінчив 7 класів. У 1940-1943 роках навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переїхав в УРСР у Козову Тернопільської обл. У 1946 році вступив до Бережанського педучилища, яке закінчив у 1947 році. Працював учителем початко-

вих класів в селі Йосипівка і вчився заочно в Кременецькому учительському інституті з 1949 по 1952 рік. У 1963 році закінчив Київський інститут іноземних мов, факультет - німецька мова. З 1963 року вчив німецьку мову у старших класах. З 1983 року на пенсії. Одружений. Дружина Юлія Тимофіївна - вчитель української мови і літератури. Вже на пенсії. Маємо троє дітей. Сини: Ярослав, Роман і дочка Ольга. Є вже внуки. Маю велику бібліотеку.

Федак Михайло

Михайло Федак, син Теодора, народився у 1923 році в селі Ропянка Крижанського повіту на Лемківщині (тепер РП) в сім'ї селянина. Початкову школу закінчив у рідному селі. З 1940 по 1943р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. Хлопці називали його „Кайзер“, а дівчата „Бараболька“. У школі займався спортом, був активним хористом.

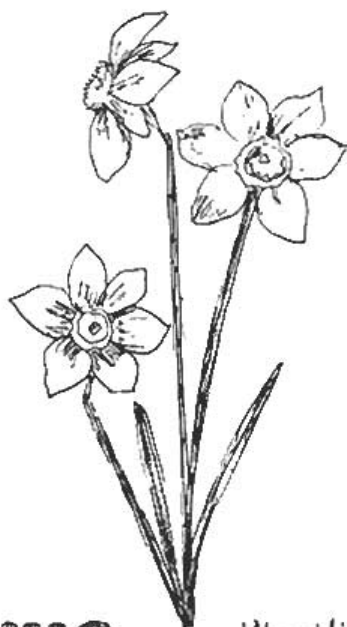
Під час війни був сотником у курені Хріна. „Смирний“ брав активну участь у бойових діях на Лемківщині.

Автор численних статей, репортажів та нарисів.

Останнім часом працював директором української школи в Торонто.

Активний діяч в Об'єднанні Лемків у Канаді.

Після перекусення інсульту хворіє.

Шпак Стефанія

Про Стефанію Шпак анкетних даних не виявлено.

З 1940 по 1943 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці.

ШКВІР

ДМИТРО

Дмитро Шквір народився 4 листопада 1923 року в селі Мисцові Кроснянського повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській сім'ї. Початкову школу закінчив у рідному селі. У 1940 - 1943 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1943-1944 р. вчителював у рідному селі. У 1945 році переселився в УРСР, у Дніпропетровську область, а звідти переїхав у Тернопільську область. У 1947 - 1952 рр. навчався заочно у Львівському державному університеті. У 1947-1948 рр. вчитель німецької мови в селі Жовтневе. З 1949 по 1950 р. — зав. відділом культпросвіти у Великоборківському райкомі партії, у 1950 році переведений зав. відділом пропаганди і агітації. У 1952 році — голова

депутатів. У 1953 році перший секретар Кременецького райкому Компартії України.

У 1956 - 1957 р. закінчив курси перепідготовки партійних і радянських працівників при ВПШ ЦК компартії України. У 1957 р. — голова виконкому Тереховлянської районної Ради. З 1962 року — директор середньої школи № 1

у Тереховлі, а в 1969 році переведений на посаду директора Садівської восьмирічної школи Тереховлянського району.

Персональний пенсіонер з 1983 р. Помер у 1987 році в Тереховлі.

Дружина: Віра Володимирівна — вчитель. Троє дітей

Нагороджений: Орденом „Знак пошани“, медалі: „За доблесну працю“, „Ветеран праці“

Почесна грамота в 1959 р.

Грамота правління Тереховлянської районної організації товариства „Знання“.

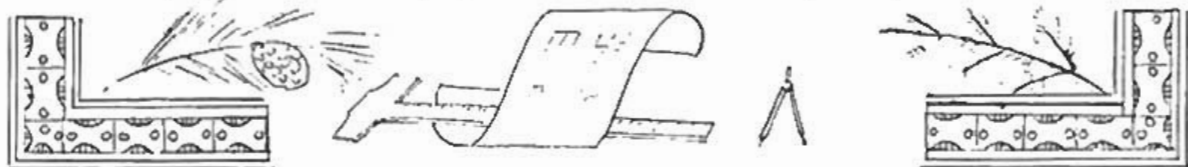

Шніцер Петро

Я, Петро Шніцер, народився 11 листопада 1924 року в селі Солотвини біля Криниці на Лемківщині (тепер РЛ) в селянській сім'ї. У 1937 році закінчив 6 класів в рідному селі. У 1937-39 роках навчався в гімназії в Криниці, а з 1940 по 1943 в Українській учительській семінарії. У 1943-45 роках учителював у селі Війкова біля Мушини. У 1945 році переселився в м. Стрий (тоді Дрогобицької області). Від часу переселення до 1956 року працював у районних земельних установах (земельний відділ), у відділі сільського господарства на посаді землевпорядника у Стрию та старшим землевпорядником

Стрийського району. З 1956 по 1974 рр. працював у районній та міській архітектурі начальником архітектурно-планувальних груп та головним архітектором м. Стрия. З 1974 по 1985 р. до виходу на пенсію працював заступником начальника відділу робітничого постачання по будівництву во „Львівтрансгаз“. У 1968 році заочно закінчив Львівський політехнічний інститут по спеціальності інженер-будівельник. Одружений. Дружина Стасенко Любов. Маємо двоє дітей: дочка Марія, 1948 р.н. інженер з електронно-обчислювальних машин. Син Михайло - 1953 р.н. інженер по автоматичці. Люблю музику, граю на скрипці.

АБИТУРІЕНТИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ УЧИТЕЛЬСЬКОЇ СЕМІНАРІЇ В КРИНИЦІ

1942 - 1943

Пр. Р. Левицький, пр. Я. Сорока, о П. Тарановський, директор
 О. Цісик, о В. Підсаднюк, пр. Т. Росткович, пр. А. Мазикевич,
 пр. О. Дачкевич, пр. Н. Волошинська, пр. Є. Смулка.
 О. Байко, С. Байко, С. Шпак, І. Криницька, В. Кітик, С. Олесне-
 вич, М. Ліськевич, М. Стадниченко, І. Ліщинецький, О. Ліщота,
 Р. Подоряк, А. Росткович, О. Фега, С. Коча, П. Шніцер,
 М. Жилка, М. Федак (син Миколи), Л. Мишковська, С. Пішинська,
 О. Іванович, Т. Слонська, Д. Шквір, Л. Вовк, М. Копистянська,
 Л. Кобаній, Г. Козей, А. Овсіюк, С. Наконечна, Коча, М. Троха-
 новський, Вахунин, О. Петришак, Д. Войнар, Є. Прокопович,
 В. Мурин, Л. Мінко, Д. Сабов, Я. Гречаніоська, О. Величко,
 М. Корнова, В. Трохановський, Д. Корнова, М. Федак (син Теодора)
 М. Гамбаль, О. Лукенів, В. Дмитришин.

Фото вгору: Вид Криниці.

Оформлення табло: Д. Сабов і О. Величко.

СПИСОК ВСІХ СТУДЕНТІВ

1940р. ОДНОКУРСНИКІВ. 1943р.

ЗДАЛИ МАТУРУ В 1943 РОЦІ 47 СТУДЕНТІВ,
РЕШТА З РІЗНИХ ПРИЧИН НЕ ЗМОГЛИ ЗАКІНЧИТИ СЕМІНАРІЇ

1. Андрейчин Анна	31. Піськевич Марія
2. Байко Ольга	32. Піщота Олга
3. Байко Степан	33. Піщинецький Іван
4. Бугера	34. Мінко Меланія
5. Вахнянин	35. Махчик
6. Величко Осип	36. Мишковська Лідія
7. Верхоляк	37. Мурич Володимир
8. Вовк Лідія	38. Лукенів Олена
9. Войнар Данило	39. Наконечна Стефанія
10. Гейло	40. Овсіюк Анна
11. Грабик Орест	41. Олексіюк Олександр
12. Гречанівська Ярослава	42. Олесевич Стефанія
13. Гусак Степан	43. Пішинська Софія
14. Гамбаль Меланія	44. Петришак Ольга
15. Дмитришин Василь	45. Петропчак Іван
16. Жилка Меланія	46. Подоляк Романа
17. Зелений Роман	47. Прокопович Євгенія
18. Іванович	48. Росчкович Анна
19. Кітик Василь	49. Сабов Дмитро
20. Кобаній Іванна	50. Слоцька Тетяна
21. Кобаній Любош	51. Стадниченко Марія
22. Козей Степан	52. Трохановський Володимир
23. Кріш Іван	53. Трохановський Мирон
24. Криницька Іванна	54. Маханець Михайло
25. Копистяцька Меланія	55. Фега Омелян
26. Корнова Дарія	56. Федак Михайло /син Теод./
27. Корнова Марія	57. Федак Михайло /син Мик./
28. Косоноцька Дрмініка	58. Шквір Дмитро
29. Коча Стефанія	59. Шніцер Петро
30. Коча	60. Ковальчик Богдан

СТУДЕНТИ
Української учительської
семінарії в Криниці

1941 – 1944 рр.

Другий випуск

АНДРЕЙЧИН АННА

Я, Анна Андрейчин, народилась у 1922 році в селі Климківка на Лемківщині /тепер РП/ в селянській сім'ї.

До початкової школи ходила у рідному селі, а з 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці.

У 1945 році переселилася в УРСР. У 1947 році поступила в Ягольницьку тютюнову фабрику. Працювала бухгалтером, з 1969 по 1979 р. аж до виходу на пенсію, заступником головного бухгалтера.

Заміжня. Чоловік Гудима працює теж на тютюновій фабриці.

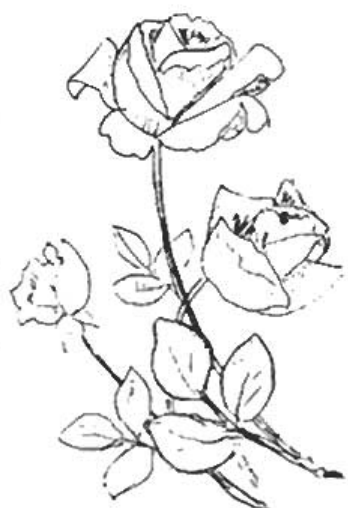

Венгрияк Стефанія

Я, Стефанія Венгрияк, народилась 27 березня 1924 року в селі Пакошівка повіт Сянік (тепер РП), в сім'ї селянина. З 1940 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Крилиці.

У 1945 році переїхала в УРСР в Станіслав (тепер Івано-Франківськ). З 1945 року працювала в сфері обслуговування аж до виходу на пенсію в 1982 р. Заміжня. Чоловік Марчак Лев. Маємо двоє дітей: син і дочка.

Гороско Марія

Я, Марія Гороско, народилась 15 лютого 1926 року в селі Воля Цеклинська, повіт Ясло, на Лемківщині (тепер РП), в сім'ї священника.

У 1941 - 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці.

У 1945 році переселилася в УРСР, у Калуш Станіславської області. У 1947 році

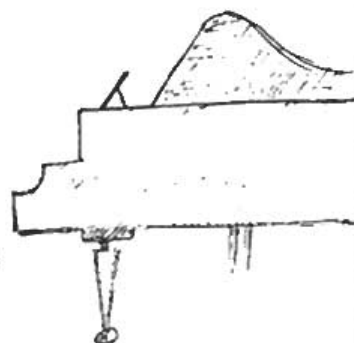
вступила у Львівське державне музичне училище на диригентський відділ.

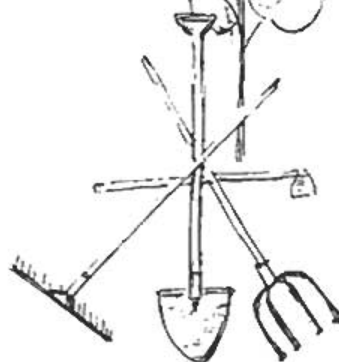
Після закінчення направлена в Тернопільську музичну школу.

З 1976 року на пенсії по інвалідності

Заміжня. Чоловік Ромілович Юрій - вчитель.

Маємо двоє дітей.

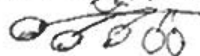
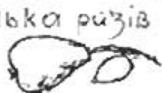

ЖЕРЕБНИЙ ПЕТРО

Я, Петро Жеребний, народився 15 січня 1922 року в селі Душатин Сяніцького повіту на Лемківщині (тепер РП) в сім'ї малоземельного селянина. У 1933 році закінчив початкову школу в сусідньому селі Прилуки. У 1939 році в Сяноці склав екстерно іспити за 7-ий клас. А через три місяці почалася друга світова війна. Я продовжував навчання приватно. З 1941 по 1944 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1944 році закінчив IV курс. Восени мобілізований у Радянську Армію, брав участь у боях за Ужгород і Собранці. В листопаді попав у німецький полон, був у таборі для військовополонених у Чехословаччині і Австрії. Після війни повернувся додому, щоб працювати на своїй рідній Лемківщині. Кілька разів звертався до шкіль-

ного інспекторату в Сяноці, щоб одержати працю вчителя. Плани мої не здійснилися. Весною 1946 року почалась евакуація українського населення, і я з батьками переїхав в УРСР в село Озерна Зборівського району на Тернопільщині. Кілька місяців працював секретарем місцевої семирічної школи, а з січня 1948 року вчителем німецької мови у 5-10 кл. Кабарівської, а потім Озернянської середньої школи. Працюючи вчителем, навчався у Кременецькому педагогічному інституті, а потім у Львівському державному університеті ім. Ів. Франка. У 1970 році залишив педагогічну працю. Працював на підприємствах Тернополя і на газопроводі у Тюменській обл. Зараз проживаю в селі Озерна. Маю біля хати город, люблю працювати на землі. Одружений. Дружина Катерина. Маємо дві дочки - обидві працюють інженерами, живуть у Тернополі.

Зубенко Марія

Я, Марія Зубенко, народилась 15 серпня 1923 року в селі Забутинь Сянницького повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській сім'ї. До початкової школи ходила в рідному селі.

З 1940 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Кримиці. У 1945 році переїхала в УРСР, у Стрий, працювала в К.П.О. Нагороджена медаллю «Ветеран праці».

Євусяк Володимир

Володимир Євусяк народився у 1923 році в селі Лосє Горлицького повіту Краківського в-ва на Лемківщині в родині рільника - мазяра. Після закінчення початкової школи в рідному селі здобував середню освіту у Горлицькій гімназії. У 1941-1944 рр навчався у Криницькій українській учительській семінарії. Учителював у початкових школах в Снітниці і Лосю до липня 1947 р. У 1947 році їде до батьків до Серадза. У 1947/48р. учитель початкової школи у Варті. Поступає до учительського ліцею в Єленій Горі, а згодом до вищої економічної школи у Вроцлаві. Працює вчителем у Солицях коло Валбжиха. Згодом школу переносять до Плаковець коло Щецина. Мешкає з батьками у Здунській Волі. З 1954 року працює на педагогічній роботі в селі Плаківцях протягом 20 років. Після тридцятирічної педагогічної праці пішов працювати в торгівлю. Нагороджений Золотим хрестом заслуги. Був членом гуртка Українського суспільно-культурного товариства в Лодзі. Спілкувався з колишніми однокурсниками Української учительської семінарії в Крилиці. Мріяв приїхати на Україну. Помер 31 грудня 1987 року в селі Здунська Воля на 64 році життя, де і похований.

Калиняк Марія

Я, Марія Калиняк, народилась 7 січня 1926 року в селі Лабова, повіт Новий Санч, Краківського о-ва на Лемківщині (тепер АП), в сім'ї селянина.

Семирічку закінчила в рідному селі з 1942 по 1944 рік навчалася в Криницькій українській учительській семінарії. У 1945 році переселилася в УРСР

в Полтавську обл., відтак у Тернопільську. У 1946 році вступила в Бережанське педучилище на III курс і закінчила в 1947 році. Після закінчення за скеруванням поїхала в село Дубенка, де пропрацювала 38 років вчителем.

Заміжня. Чоловік Музика Іван.

Маємо троє дітей: Віра, Ігор і Володимир.

Каплан Ганна

Я, Ганна Каплан, народилась 15 червня 1925 року в селі Поляни, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП), в сім'ї селянина. У 1931 році пішла в перший клас початкової школи, яку закінчила в 1938 році. У 1940 році вступила в Українську учительську семінарію в Криниці, де навчалася до 1944 року. Після війни з сім'єю переїхала в УРСР в Підрайці Тернопільської обл. і працювала вчителем початкових класів Підраєцької середньої школи. З 1947 року – завуч Галицької початкової школи, що на околиці Підраєць. Там і пропрацювала до пенсії. Наша школа була одною з кращих в районі. Обиралася депутатом районної Ради депутатів трудящих двох

скликань, а згодом депутатом сільської Ради. Протягом тривалого часу була керівником районного методоб'єднання, брала участь в педаро річних читаннях у Чорткові та Тернополі, а також була делегатом республіканської науково-практичної конференції в Києві. Нагороджена

значком „Відмінник народної освіти” та іншими нагородами, відзнаками, грамотами Міністерства освіти.

Чоловік Дзюбинський Василь теж учитель. Помер у 1989 році. Маю дві дочки: Марія працює завідуючою курсами підвищення кваліфікації вчителів у Тернопільському педінституті, Людмила – лікар терапевт у Бурштинській райлікарні.

Косоноцька Ольга

Я, Ольга Косоноцька, народилась 18 лютого 1925 р. у м. Угнові Рава-Руського повіту на Львівщині. До школи ходила у рідному місці, а з 1941-1942 навчалася в Українській семінарії у м. Яворові. У 1942 році переїхала до Криниці в Українську учительську семінарію, яку закінчила у 1944 році. До 1946 року працювала вчителем у с. Тарношині. У 1946 році переселилася до Березан. Працювала вчителем 1-IV кл. З 1946 по 1980 рр. в базовій школі, потім в інтернаті. 25 років була керівником метод-об'єднання вчителів району.

Нагороджена, у 1960 р. „Відмінник народної освіти”. Заміжня. Чоловік Наумчик Олександр - диспетчер АТП. Маємо дочку Мирославу, 1947 р., двох онуків: Володимира і Романа.

КУЛЯНДА МАРІЯ

Я, Марія Кулянда, народилась 8 червня 1926 року в селі Лабова, повіт Новий Санч, Краківського воєводства на Ілемківщині (тепер РП), в селянській сім'ї. Початкову школу закінчила у рідному селі. У 1940 – 1944 рр. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. З 1945 по 1948р. була на Кавказі. У 1948 році приїхала до Львова і працюю була на заводі „Біофізприлад“ на посаді диспетчера до виходу на пенсію.

ЛєвИцькА МАРІЯ

Про Марію ЛевИцьку анкетних
данИх не виявлено.

З 1941 по 1944 р. навчалася в
Українській учительській семі-
нарії в Криниці.

ЛОГАЗА СТЕФАНІЯ

Стефанія Логазя народилась 19 лютого 1920 р. в Криинці. Початкову школу закінчила у рідному селі і поступила в Українську учительську семінарію, яку закінчила у 1944 році.

У 1945 р. переселилась на Україну. Навчалась у Педагогічному інституті і працювала секретарем у хоровій капелі „Трембіта”.

Захворіла і на 47 році життя померла. Була заміжня. Чоловік Іван Дуда. Залишився син Володимир.

ЛУКЕНІВ ІРИНА

Я Ірина Лукенів, народилась 20 жовтня 1922 року в селі Чорний Дунаєць, повіт Новий Торг Краківського воєводства / тепер РП/. Навчалась в Українській учительській семінарії в Криниці, яку закінчила у 1944 році. Після закінчення вчителювала в Криниці-Селі. У 1945 році переселилася в УРСР в Бережани на Тернопільщину, де працювала вчителем в селі Лапшин, з 1949 року бухгалтером в господарських установах в Бережанах аж до виходу на пенсію.

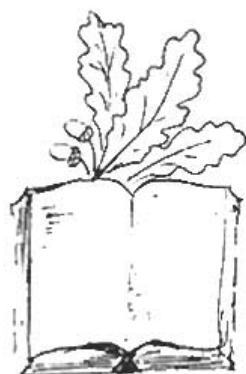
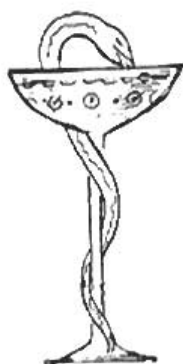
Заміжня. Чоловік: Павло Василько.
 Маємо двоє дітей: сина і дочку.
 Син - технік-електрик, дочка працює в торгівлі. Чоловік - технічний працівник.

Льорчак Марія

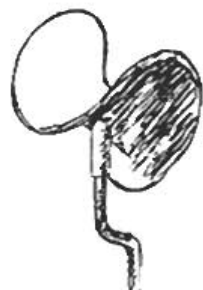
Я, Марія Льорчак, народилась 29 листопада 1925 року в селі Поляни, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП), в селянській сім'ї. У 1938 році закінчила 7 класів у рідному селі. З 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. До 1945 року вчителювала у селі Фльоринка. У 1945 році переселилася у Кіровоградську область на Україну. Працювала вчителем німецької мови у районному місті Нова Прага. У 1946 році переїхала у село Годовицю Пустомитівського району у Львівську область, де працювала вчителем німецької мови. У 1956 році заочно закінчила Львівське педучилище і поступила на українську філологію у Львівський університет, після закінчення виїхала в м. Олександрію, де працювала 10 років вчителем німецької мови. У 1965 році закінчила Київський інститут іноземних мов. У 1964 р. переїхала в Рудно біля Львова. Працювала вчителем до 1980 року. Заміжня. Чоловік Сердюк. Маємо дочку Лілю.

Масляк Володимир

Я, Володимир Масляк, народився 10 серпня 1925 р. в селі Кінське Березівського повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській родині. Початкову школу закінчив у рідному селі, а 4-ий клас у Перемишлі. У 1938/1939 закінчив 1-ий клас гімназії у Перемишлі. У 1941 році поступив у Криницьку учительську семінарію, а у 1942 році у Самбірську, яку закінчив у 1943 році. Учителював у селі Лютовиськах Уст-

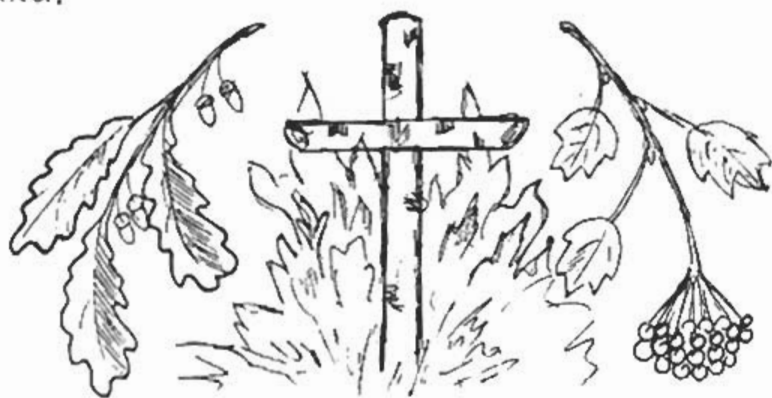
ріського повіту. У 1945 році переїхав в УРСР і поступив на підготовчі курси. У 1951 році закінчив Львівський медінститут. Працював хірургом, а з 1961 проктологом. Кандидат медичних наук, доцент, Заслужений лікар УРСР. Нагороджений почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР та іншими нагородами. Видав три книги і понад 100 робіт. Дружина Зіновія, померла у 1984 році у Львові.

НАПОРА МИХАЙЛО

Михайло Напора народився в 1920 році в Старому Селі Любачівського повіту (тепер Польська республіка), в селянській сім'ї. Учився в музичній школі у Перемишлі. Мав гарний голос, грав чудово на скрипці, гітарі та банджо. Знав прекрасно ноти, з хором виступав по селах. Якийсь час співав у хорі Остащевсько, який славився концертами. У 1940 - 1943 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці, а у 1944 році здав матуру у Самборі. Був одружений з Тетяною Слонською. Трагічно загинув 22 лютого 1945 р. Залишилась дочка.

Нестерак Ольга

Я, Ольга Нестерак, народилась 22 квітня 1924 року в селі Тилич, повіт Новий Сонч (тепер РП), з сім'ї селянина. У 1938 р. закінчила семирічну школу в рідному селі. У 1940 - 1944 роках навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. З 1944 по 1945 р. працювала вчителькою 1-4-х класів у сусідньому селі - Мушинка. У 1945 р. переселилася в УРСР в село Маринопіль Жовтневого району Станіславської області. З 1945 р. працювала вчителем

початкових класів і заочно навчалася в Станіславському педучилищі, яке закінчила у 1952 р. У 1953 р. переїхала в Станіслав, де закінчила школу робітничої молоді №6. У 1954 р. вступила на заочний відділ Горлівського педінституту іноземних мов (англійської мови), який закінчила в 1960 р. До виходу на пенсію (1979 р.) працювала вчителем англійської мови в середній школі №16 в Івано-Франківську. Маю п'ять подяк і медаль "Ветеран праці". Заміжня. Чоловік Женчук Степан Васильович теж вчитель.

ПАВЛИШАК ГАННА

Я, Ганна Павлишак, народилась 16 березня 1925 р. в селі Тилич повіт Новий Санч, на Лемківщині / тепер РП/, в селянській сім'ї. До 1938 р. навчалась у рідному селі, а у 1940 році поступила до Української учительської семінарії в Криниці, яку закінчила у 1944 році.

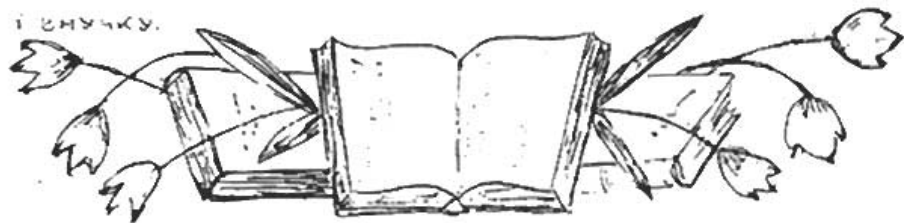
У 1945 році переселилась в УРСР у Станіславську область. У 1951 році закінчила Чернівецький навчальний комбінат. Одержала кваліфікацію бухгалтера промислових підприємств. З 1952 по 1981 р. працювала на посаді бухгалтера до виходу на пенсію.

ПАВЛИШАК ОЛЕНА

Я, Олена Павлишак, народилась 17 вересня 1919 року в селі Титич, повіт Новий Санч, біля Криниці на Лемківщині, тепер РП. 7 класів закінчила в рідному селі. У 1939 році навчалася у Шибанинській господарській школі на Тернопільщині, а в 1941-1942 у школі по підготовці вчителів дошкільних закладів в м. Сяноці. З 1942 по 1971 навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1947-1948 вчителювала в селі Титич. У 1948 переселилася в УРСР у Станіславську область в село Маринопіль Галицького району. З 1948 по 1983 працювала завідуючою бібліотекою Івано-Франківського обласного Будинку народної творчості. Бібліотечну освіту здобула заочно. Цей цикл та з 6 років у 1983 році виїхала на пенсію лише бібліотека Міністерством культури була визнана кращою в республіці і на її базі був проведений республіканський семінар бібліотекарів обласних Будинків народної творчості. Заніжжя. Чоловік Шипіль Михайло. Маємо сина Романа і онучку.

Попадюк Теодора

Я, Теодора Попадюк, народилась 7 березня 1926 року в селі Солотвині, повіт Новий Санч, краківського в-ва на Лемківщині (тепер РП), в родині вчителя. Навчалася в рідному селі, а у 1939 році закінчила сім класів у польській школі в Криниці. У 1941-1944 рр. навчалася в Українській учительській семінарії. У 1944-1945 н.р. вчителювала разом з батьком у рідному селі. У 1945 році переселилася в Тер-

нопільську область у Бережани. Вийшла заміж і у 1949 році переїхала до Самбора Дрогобицької області. У 1949-1952 рр. працювала вихователькою в дитбудинку №1. Захворіла і змушена була залишити роботу. У 1957 р. чоловіка перевели на роботу до Станіслава (тепер Ізачо-Франківськ). Чоловік Богдан Володимир-інженер. Маємо трох дітей: Марія, Ірина, Левко. Проживаю в Ів-Франківську. Люблю вишивати, малювати.

РИБАК ЯРОСЛАВА

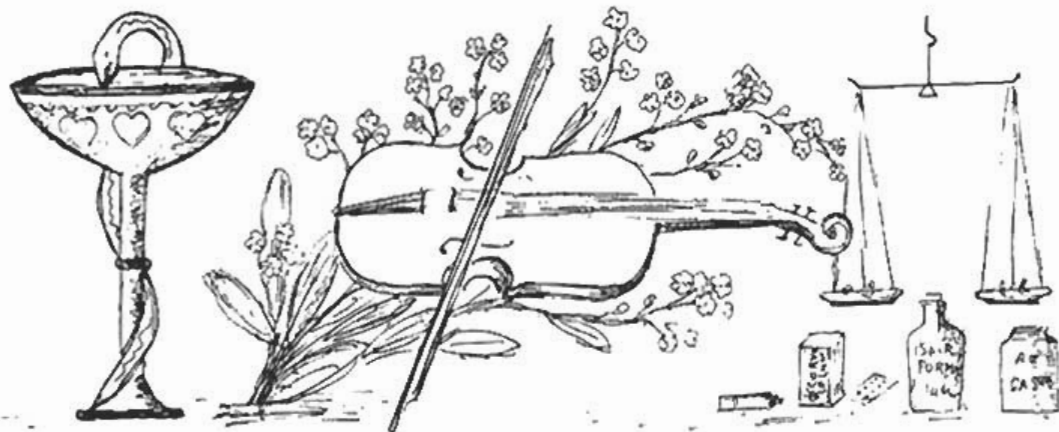
Я, Ярослава Марія Оксана Рибак, народилась 23 березня 1926 року в селі Матієва біля Криниці, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП), в сім'ї священника. Дитинство пройшло в селі Матієва, а потім в Морохові біля Сянока. У 1941–1944 рр. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переїхала в УРСР до Львова. У 1950 році закінчила

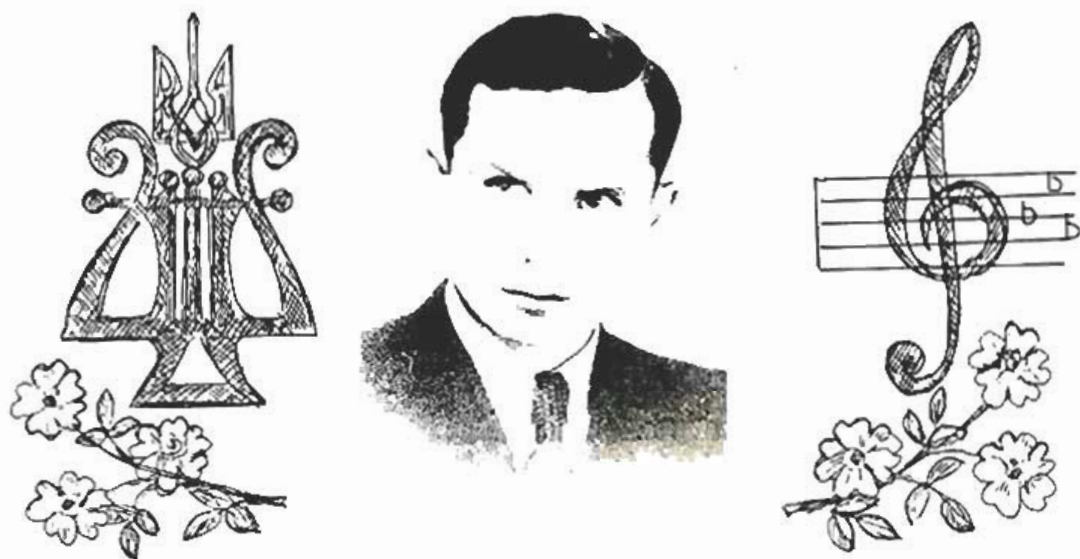
Львівський медичний інститут. Працювала в Бережанах, відтак у Самборі в міських аптеках.

Тепер на пенсії. Чоловік Турок Антін – лікар невропатолог, помер і похований у м. Самборі.

Маю дві дочки і четверо внуків.

Люблю природу, ліс і захід сонця. Вишиваю і вирощую квіти.

ФІЛЬ МИКОЛА

Микола Філь народився у 1923 році в селі Жапарів Любачівського повіту в селянській сім'ї.

Чотири класи закінчив у рідному селі.

З 1942 по 1944 рік навчався в Українській учительській семінарії в Криниці.

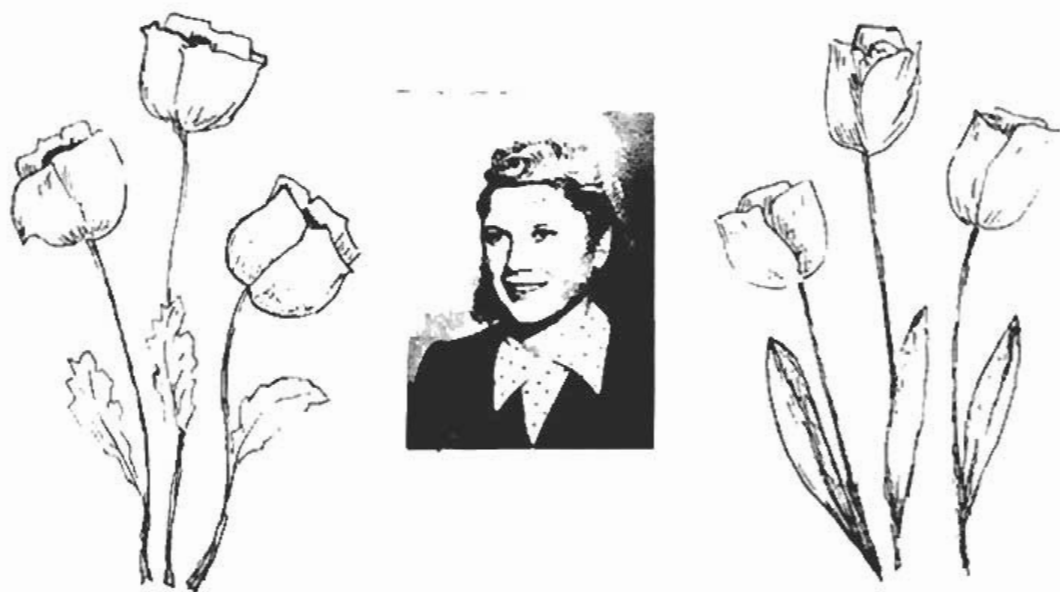
Із зурсацьких студентів організував камерний хор, який нараховував 15-20 учнів.

У 1947 році прибув до Мюнхена в Німеччину. Був студентом Українського Вільного Університету, на якому захистив магістра, а опісля доктора гуманітарних наук.

Кільканадцять років очолював редакцію часопису для молоді.

Пройдені тяжкі літа в праці і науці відбилися на здоров'ї. Хворів коровко, помер на 60 році життя 27 липня 1983 року в Німеччині. Похований в Мюнхені.

ФЕДЧАК СТЕФАНІЯ

Я, Стефанія Федчак, народилась в селі Загутинь, повіт Сяїк, в сім'ї урядника на Лемківщині у 1923 році.

До початкової школи ходила у м. Сяноці і там закінчила сім класів.

З 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Крилиці.

У 1946 році була арештована і у 1952 році звільнена з тюрми.

Заміжня. Чоловік Іван Должицький. Маємо сина Володимира.

Мешкаємо в м. Слупек в РП. Маємо свою господарку, на державній роботі я не працювала.

ЧЕРЕШНЬОВСЬКА АННА

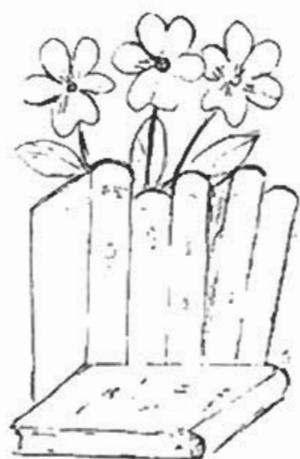
Анна Черешньовська народилась у 1926 р. в селі Стежниці коло Балигорода на Лемківщині / тепер РП / в селянській сім'ї. Навчалася у рідному селі і в Балигороді, а з 1941 по 1944 р. в Українській учительській семінарії в Криниці.

З 1943 р. член підпільної сітки ОУН лемківського надрайону – «Тетяна» реф. УЧХ в 3-му районі, а від серпня 1947 р. машиністка в команді ТВ 24 та вістун УПА.

Переписала дві книжки ком. «Хріна»: «Крізь сміх заліза», «Зимою в бункері» та спогади цотового Островерка.

Загинула в селі Биличі 21 вересня 1948 р.

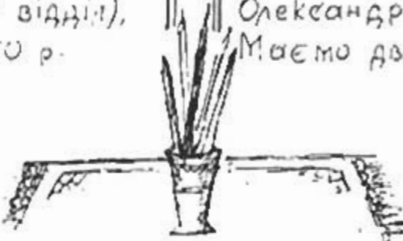

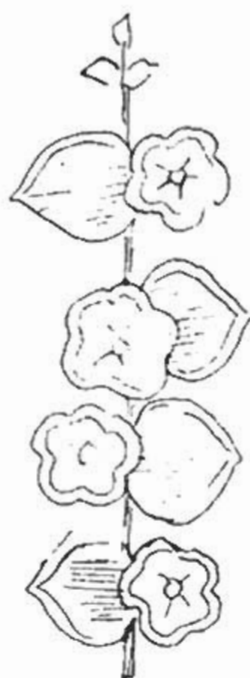
ЧИЧИЛА ІВАН

Я, Іван Чичила, народився 5 листопада 1925 року в селі Солотвини, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП), в селянській сім'ї. Спочатку 4 класи закінчив у рідному селі, а потім навчався в польській семирічній школі в Криниці, а з 1941 по 1944 рік в Криницькій Українській учительській семінарії. Після переселення в травні 1945 р. в УРСР проживав у Чорткові Тернопільської області. У 1946 р. вступив у Харківський інститут іноземних мов, а в 1947 р. перевівся в Чернівецький державний університет на філологічний факультет (романо-германський відділ), який закінчив у 1950 р.

Свою трудову діяльність розпочав у серпні 1945 р. у Чорткові. Працював учителем німецької мови у СШ №1 і СШ №2. Після закінчення університету працював викладачем німецької і англійської мов в Моношириськах і в Сколаті Тернопільської обл. З 1956-го по 1985-ий працював викладачем іноземних мов у різних середніх школах м. Коломиї Івано-Франківської області. Очолював секції іноземних мов, клубів інтернаціональної дружби. У 1985 році пішов на пенсію. Нагороджений медаллю, Ветеран праці.

Одружений. Дружина Лідія Олександрівна, колишня вчитель. Маємо двох синів.

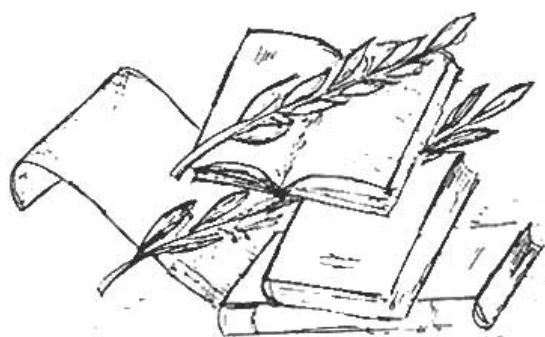

ШПИРКА ЙОСАФАТА

Йосафата Шпирка народилась 19 березня 1923 р. в селі Острів біля Перемишля /тепер РП/ в селянській сім'ї. У 1938 р. закінчила 7 кл. в Перемишлі і поступила в Українську жіночу гімназію.

З 1941 по 1944 р. навчалась в Українській учительській семінарії в Криниці і здала матуру. З 1944 по 47 р. вчителювала в с. Конів Добромилівського району і у 1951 р. заочно закінчила Дрогобицький учительський інститут. Працювала в Чижківській і Боневидській школах вчителем української мови і літератури. В Добромилію закінчила 10 кл. У 1951 – 1959 р. працювала в Тулиголовській школі – директором Комарнівського району. У 1957 р. закінчила Львівський педагогічний інститут, відділ мови і літератури. У 1959 – 60 рр. працювала в Миколаївському районі в с. Великогогорожанка вчителем 1-4 кл. У 1960 р. переїхала у м. Стрий в СШ № 5. Працювала в початкових класах і з 1973 р. вихователем групи продовженого дня по 1978 р. до виходу на пенсію.

Заміжня. Чоловік Ільків Івоц-фінюрконсультант. Померла 14 липня 1984 р. в м. Стрию.

ЩЕРБА ІВАН

Я, Іван Щерба, народився 14 березня 1925 року в селі Свіржова Руська, повіт Яело, в-во Краківське (тепер РП). Батьки селяни.

З 1931 по 1935 р. навчався у місцевій початковій школі, 1935 - 1938 рр. — самоосвіта.

У 1938, 1939 н.р. — приватні лекції у місцевого вчителя Петра Драня, а пізніше у відомого вчителя — письменника Василя Гірного з селі Свѣткова Велика.

З 1941 по 1944 р. навчався з Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 р. переїхав в УРСР. 1945-1952 — студент Львівського державного університету, англійсь-

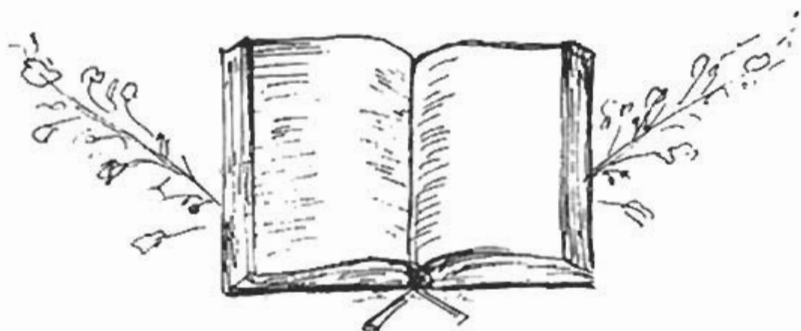
ка філологія. 1945-1987 — педагогічна робота: директор школи, завідувачий кабінетом іноземних мов Львівського інституту вдосконалення вчителів.

Одружений. Дружина Катерина Василівна — вчителька.

Маємо дві дочки: Ліля і Галя. Нагороджений грамотами обласного відділу народної освіти, обласного інституту вдосконалення вчителів, обласного відділення педтовариства УРСР, Президії республіканського педтовариства УРСР, Міністерства освіти СРСР і ЦК ВЛКСМ, медалями „За трудову доблесть“, „Ветеран праці“, „Значком Відмінник народної освіти УРСР“.

СТУДЕНТИ
Української
УЧИТЕЛЬСЬКОЇ СЕМІНАРІЇ
в КРИВИЦІ,
які навчалися до липня 1944 р.

БОРИК ІВАННА

Я, Іванна Борик, народилась 17. X. 1927 р. в с. Мацина Велика Горлицького повіту на Лемківщині в селянській сім'ї / тепер РП/. Початкову школу закінчила у рідному селі. З 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці, де закінчила III курс.

У 1945 р. переселилася на Україну в м. Борислав.

У Бориславі закінчила курси бухгалтерів. Працювала бухгалтером контори матеріально-технічного обладнання нафти і газу. Зараз на пенсії.

Заміжня. Чоловік Ярослав Пиж.

Маємо двох дітей: дочку і сина та чотири онуків. Живемо в Бориславі.

БОРТНИЧАК ПЕЛАГІЯ

Я, Пелагія Бортничак, народилась 1 вересня 1927 р. в селі Берест повіт Новий Санч на Лемківщині / тепер РП / в селянській сім'ї. До початкової школи ходила у рідному селі, а потім поступила на підготовчий курс в Українську учительську семінарію в Криниці. У 1941р. стала студенткою 1-го Курсу.

У 1947 р. виселена на західні землі акцією «Вісла» разом з батьками.

Заміжжя. Чоловік Іван Дзядик.

Маємо двоє дітей: дочку і сина.

З чоловіком працювали на господарстві.

Чоловік помер у 1991 році. Я проживаю в селі Пачків, воєводство Вроцлав.

Валях Ольга

Я, Ольга Валях, народилась 25 квітня 1923 року в селі Загутинь Сяніцького повіту на Лемківщині / тепер РР / в селянській сім'ї.

До початкової школи ходила в рідному селі. Навчалася в Українській учительській семінарії в Кришиці. У 1944 році закінчила III курси.

У 1945 році переїхала в УРСР у с. Демидів Хорорівського р-ну Львівської області. Працювала у школі піонервожатою.

Переїхала у м. Живанів, відтак у м. Стрий.

Заміжня: Чоловік Кравець.

Маємо дві дочки.

Зараз я на заслуженому відпочинку, Вилкову внучку, є вже і правнучка.

ВАЛЯХ СТЕПАНІЯ

Я, Степанія Валях, народилась 25 липня 1926 року в селі Загупинь біля Сянока на Лемківщині / тепер РП / в селянській сім'ї.

Навчалася в рідному селі. Закінчила торговельну школу і два курси Української учительської семінарії в Криниці у 1944 році.

У 1945 році переселилась в УРСР. Проживаю в м. Жидочеві.

Заміжня. По чоловікові Посодська. Працювала продавцем. Тепер на пенсії. Виховую внуків.

ВЕТХАЧ

ЄВГЕНІЯ

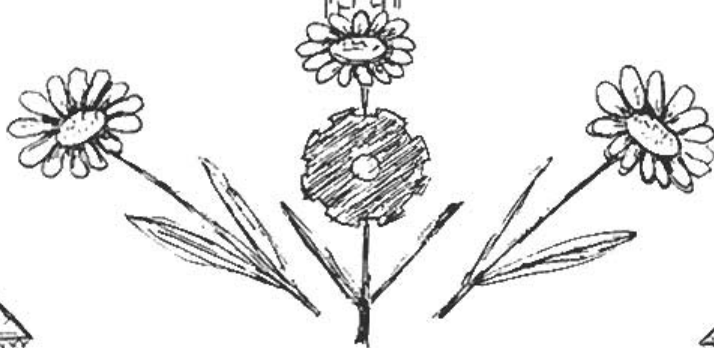
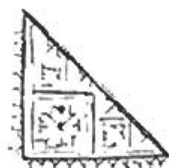

Я Євгенія Ветхач, народилась 14 січня 1927 року в Баргороді повіт Сянік на Лемківщині (тепер РП.).

Початкову школу закінчила в рідному місті.

У 1941 – 1944р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1944р. закінчила III курси.

У 1945 році переїхало в УРСР у Стрий Дрогобицької області. Працювала на Стрийському ВО КПО інженером по якості продукції. Здобула спеціальність технолога по холодній обробці металів. Нагороджена медаллю „Ветеран праці“, значком „Відмінник санітарної оборони СРСР.“

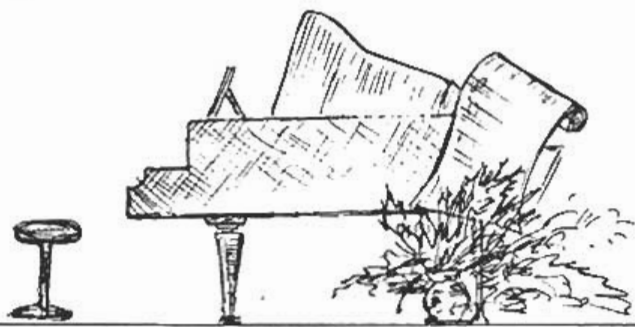

ВОЙТОВИЧ ІВАННА

Я, Іванна Войтович, народилась 3 серпня 1923 року в селі Костарівці біля Сянока / тепер РП / в селянській сім'ї.

До початкової школи ходила у рідному селі. У 1941 році закінчила однорічну Господарську школу і курси садівничок в Сяноці, поступила в Українську учительську семінарію в Криниці, де навчалася до 1944 року.

У 1945 році переселилася до Стрия, що на Львівщині. Екстерно закінчила середню школу. Здобувши музичну освіту, працювала викладачем у Стрийській музичній школі. Закінчила Народний університет культури.
Чоловік: Олійник И., помер.
Маю сина.

ВОРОНЯК АНАТОЛІЙ

Я, Анатолій Вороняк, народився у 1925 році в селі Чермно / Червень/, що на Холмщині, повіт Томашів, в селянській сім'ї.

У 1940/1941 роках закінчив курси української мови і продовжував навчання в Українській учительській семінарії в Криниці. Був активним хористом і спортсменом, головою/старостою/шкільної самоуправи і очолював шкільний курінь молоді.

У 1947 році працював чорноробочим на вокзалі у Любліні і навчався у вечірній школі. Закінчив загальноосвітній лицей.

Працював у Люблінській споживчій кооперації аж до виходу на пенсію у 1983 році.

У 1961 році закінчив Вищу економічно-кооперативну студію.

У 1961 році брав участь у з'їзді Українського культурного товариства. Був організатором гуртка УСКТ у Любліні.

Зібрав у фотографіях документацію до "Альбому Українських церков", який вийшов друком у Лондоні.

Одружений. Дружина Ірина.
Маємо дві дочки: Мирославу і Ганну.
Мешкаємо в м. Любліні РП.

ГАБРИГЕЛЬ ХРИСТИНА

Я, Христина Габрігель, народилась 28 травня 1926 року в селі Ленкі біля Вадовіц в родині службовця.

У 1942 / 1943 роках навчалася в Українській учительській семінарії в Крилиці.

Захворіла і поїхала на село біля Журивна на Львівщині до бабці.

У 1945 році виїхала до Німеччини, а у 1948 році до США.

Заміжня. Чоловік Нестор.

Маємо двоє дітей : дочку - Мотрю, 1946 р. н. і сина - Ярему, 1955 р. н., й шість онуків.

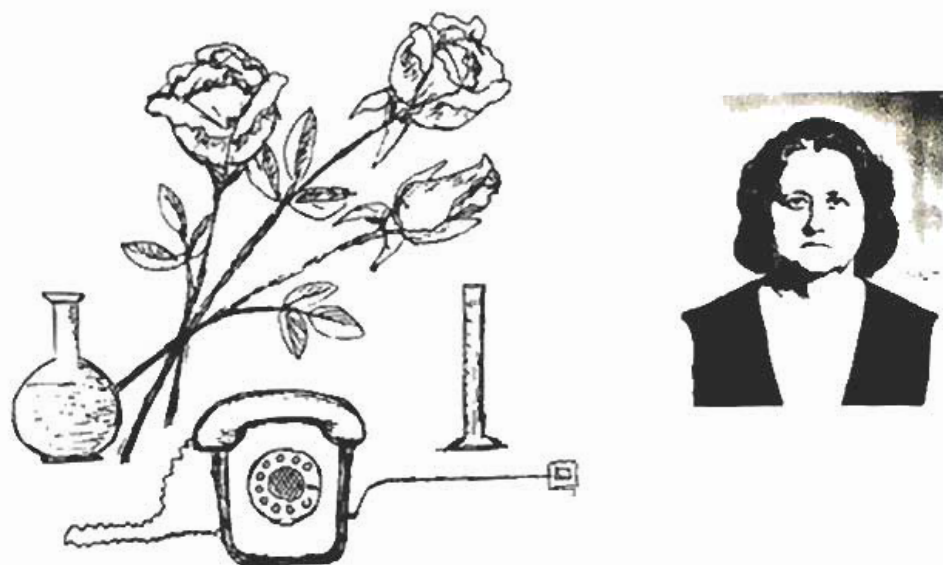

ГАТАЛЕВИЧ ІВАН

Я, Іван Гаталевич, народився у 1925 році в селі Свіржово Руська Ясельського повіту на Лемківщині (тепер РП.) в селянській сім'ї. Навчався в рідному селі, а потім в Учительській семінарії в Криниці. У 1944 році закінчив два курси і працював учителем в селі Крива Горлицького повіту. У 1945 році переселився в УРСР у Дніпропетровську область, де проживаю до сьогодні. У 1945 році поступив на підготовчі курси при Дніпропетровському дер-

жавному університеті, а потім поступив на філологічний факультет (англійський відділ), який закінчив по спеціальності англійська мова і література. Працював учителем англійської мови в середній школі № 22 35 років аж до виходу на пенсію. Останніх 15 років був директором школи. Одружений. Дружина Ангеліна - вчитель. Вже на пенсії. Маю добру квартиру, сад і автомашину. Відмінник народної освіти. Нагороджений медалю „Макаренка“.

ГИРЯК МАРІЯ

Я, Марія Гиряк, народилась 1 квітня 1928р. в селі Загутинь біля Сянока на Лемківщині /тепер РП/ в селянській сім'ї.

У рідному селі закінчила сім класів і у 1943 році поступила в Українську учительську семінарію в Криниці. Там провчилась один рік.

У 1946р. переселилася в УРСР в селище Дашаву на Стрийщині. Навчалася у вечірній школі, де закінчила 10 кл. і рівночасно працювала в конторі буріння лаборантом. Відтак працювала телефоністкою аж до виходу на пенсію.

Заміжня. Чоловік Гиряк Петро.

Маємо дві дочки: Оксану і Мирославу.

ГОЛОВАЧ СТЕФАНІЯ

Я, Стефанія Головач, народилась у 1927 році в селі Андріївка, повіт Новий Санч, на Лемківщині/тепер РП/ в селянській сім'ї.

Початкову школу закінчила у рідному селі, а потім навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці до 1944 р.

У 1945 р. переселилася на Україну. У 1950 роках працювала в райсоюзі бухгалтером і заочно навчалася в інституті на факультеті російської мови. З 1965 по 1973 р. працювала в школі інтернаті і медучилищі бухгалтером до виходу на пенсію.

Багато читаю і вирощую квіти.

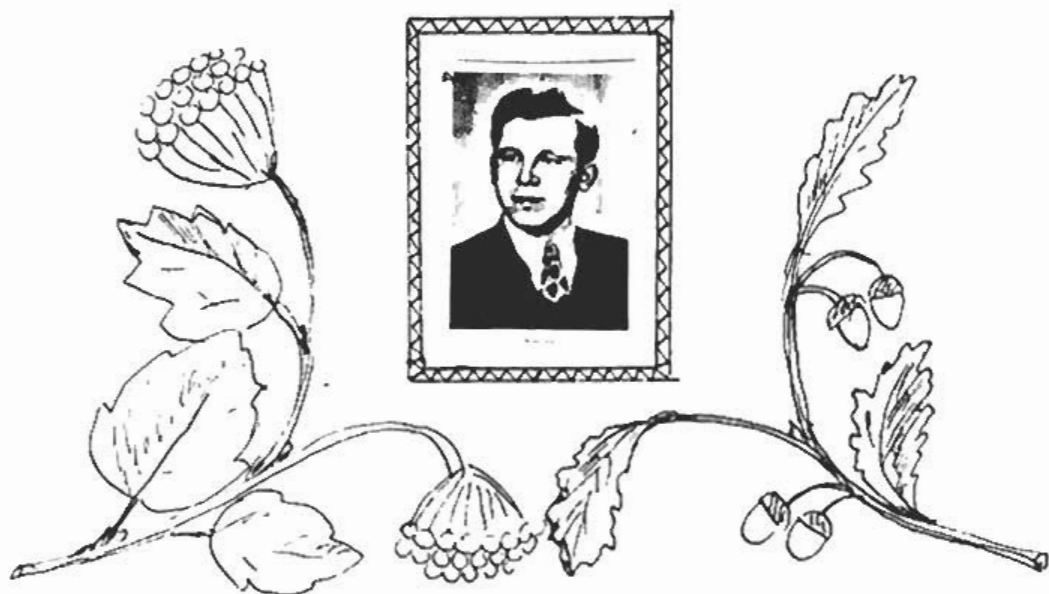

Грaбик Ірина

Я, Ірина Грaбик, народилась 12 серпня 1926 року в селі Монастирець Ліського повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській сім'ї. Початкову школу закінчила в рідному селі. З 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1946 році переїхала в УРСР на Тернопільщину у Золіщицький

район. Працювала в восьмирічній школі № 2 в Золіщиках, аж до виходу на пенсію З 1952 по 1957 р. навчалася в Горлівському державному педінституті іноземних мов по спеціальності англійська мова. Заміжня. Чоловік Іван Бутковський - вчитель. Маємо двоє дітей: дочку і сина.

ГРИВНА АНТІН

Мій батько, Антін Гривна, народився 1 лютого 1928 року в селі Маластів, що на Горлицьщині / тепер РП/, на Лемківщині в селянській сім'ї.

По закінченні початкової школи у 1943 р. поступив до Української учительської семінарії в Крилиці.

У 1947 р. батько разом з сестрами переселено до Зеленогірського воєводства, згодом він проживав в м. Зелена Гора, а від кінця п'ятдесятих років в Ольштині.

Науку продовжував у Рільничому Технікумі, школі Економії і Гандлю та Рільничо-технічній Академії в Ольштині, яку закінчив і останні роки працював судовим експертом.

Був одружений з Зеновією Гриців. Своїх синів: мене, Ігора і брата Славомира виховав на свідомих українців.

Помер 25 липня 1986 року.

ДРИБЧАК ІВАН

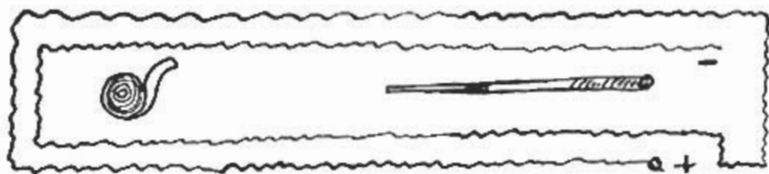
Я, Іван Дрибчак, народився 4 травня 1923 року в селі Ростайне, повіт Ясло, на Лемківщині/тепер РП/в селянській сім'ї. В рідному селі закінчив 4 кл. Дольше самоосвіта у о. К. Гаврилів. Екстерно здав 7 кл. У 1941 р. поступив в Українську учительську семінарію в Криниці, де і закінчив 3 курси. Був направлений у. Ваудінс'т', але за порадою місцевого вчителя, перейшов на нелегальне життя.

У 1945 р. переселився на Україну в Донецьку область. Працював на різних роботах.

У 1949 р. переїхав у Станіслав. Закінчив одnorічну торгову школу, вчився на курсах рентген-лаборантів.

У 1961 р. поступив заочно в Ленінградський електротехнічний технікум, де здобув спеціальність з ремонту й експлуатації рентгеноапаратури.

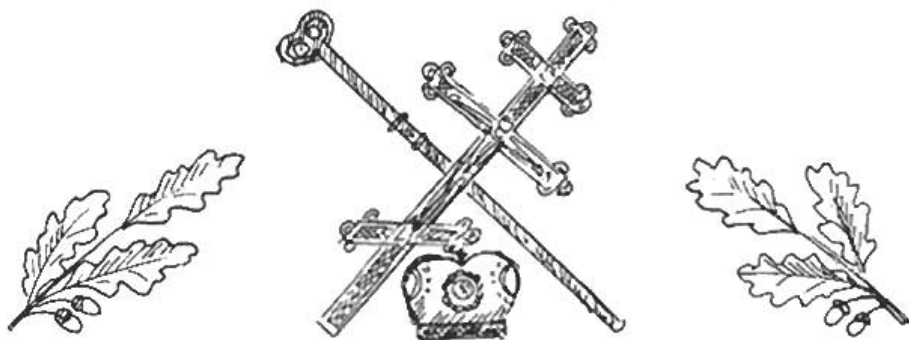
Працював рентгено-лаборантом.
У квітні 1992. вийшов на пенсію.

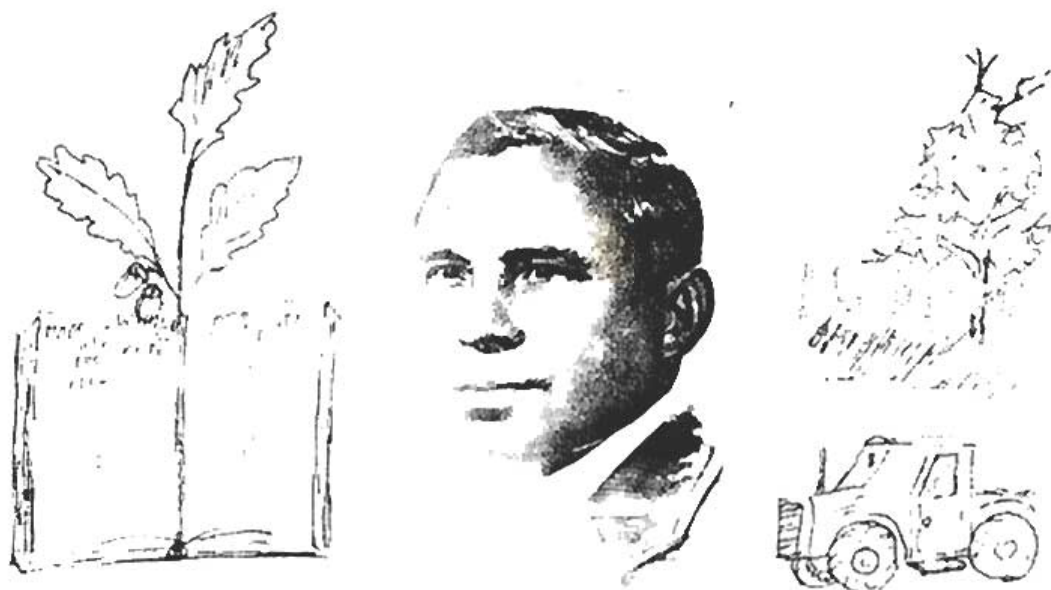

ДУБЕЦЬ ОЛЕКСАНДР

Я, Олександр Дубець, народився 14 серпня 1926 р. в селі Фльоринка на Лемківщині (тепер РП).
 Вчився в Українській учительській семінарії в Криничі.
 З 1956 р. учень духовної семінарії у Варшаві, потім студент Православної секції ХАТ. Магістер богослов'я, священник у с. Висова Горлицького повіту, переведений до Кальникова Біля Перемишля. У 1966 р. декан у Сяноці. У 1983 р. у чині протоієрея пострижений в ченця з іменем Адама і возведений в сан архімандрита, а 30 січня проведено хіротонію в єпископи.
 З 30 жовтня 1983 р. Владика Адам єпископ Перемисько-Новосанчівської єпархії.

ДУБЕЦЬ ТЕОФІЛЬ

Я, Теофіль Дубець, народився 1 серпня 1926 року в с. Фльоринці, повіт Новий Санч/тепер РП/, на Лемківщині, в селянській сім'ї. До початкової школи ходив у рідкому селі, а у 1943/44р. навчався в Українській учительській семінарії в Крикиці. У 1955р. закінчив 5-річну школу і працював бухгалтером на державній роботі 25 років, з них 20 років головним бухгалтером. У 1975р. запровадив приватне господарство. У 1982 р. повернувся на Лемківщину.

Маю 10 корів, три трактори, дві автомашини, 30 гектарів землі й 28 штук різної худоби.

Одружений. Маємо двох синів і дві дочки. Один син діякон при єпископі Адамі в Сякоці, другий працює зі мною на господарці. Старша дочка-еконіст в Катовицях, молодша закінчила лицей у Лігниці, учителює в Ганчові й кінчає вищу музичну школу в Кельцах.

Скоро вийду на пенсію, а всю господарку передам дітям. Сам буду працювати для свого українського народу. Беру активну участь у відродженні науки і культури дорогої мені Лемківщини.

✓ Бухгалтерську

ЄВУСЯК ЄВГЕН

Я, Євген Євусяк, народився 14 серпня 1927 р. в селі Лосє Горлицького повіту на Лемківщині /тепер РП/ в родині рільника – мажяра.

Після закінчення початкової школи в рідному селі поступив у 1942 р. в Українську учительську семінарію в Криниці, а у 1944 р. закінчив III курс. Після війни здобув середню освіту, а потім вищу торговельну. Рік працював на посаді у державній установі, а потім з батьком займався приватною працею в торгівлі, а у 1986 р. вийшов на пенсію. Одружений. Маємо дві дочки: Анну і Оксану.

ЖЕЛЕМ СТЕФАНІЯ

Я, Стефанія Желем, народилась 16. IV. 1928 р. в селі Мацина Велика Горлицького повіту на Лемківщині / тепер РП / в сім'ї робітника.

Початкову школу закінчила в рідному селі. З 1942 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Крилиці.

У 1945 р. переселилась у м. Борислав Львівської області.

У 1954 р. закінчила Дрогобицький педарогічний інститут / факультет української мови і літератури /. Працювала вчителем у м. Бориславі.

Зараз на заслуженому відпочинку.

Заміжня. Чоловік Шабан Микола.

Маємо двох синів – Левка і Михайла та двоє онуків.

Живемо в м. Бориславі.

ЖЕЛЕМ ІВАННА

Я, Іванна Желем, народилась 1 вересня 1920 року в селі Мацина Велика Горлицького повіту / тепер РП / на Лемківщині.

У 1932 році закінчила початкову школу у рідному селі, а у 1939 році - Педагогічний лицей в Старому Санчі.

У 1940 році закінчила учительські курси при Українській учительській семінарії в Крилиці й після того працювала директором школи в селі Мисцова Ясельського повіту по 1945р.

З 1945 року по 1960 рік працювала директором школи в м. Любачеві / РП /
Зараз на пенсії.

Заміжня. Чоловік Зояць Богдан. Маємо одного сина і двоє внуків.

Живемо в м. Любачеві.

Зояць Іванна

ЖЕЛЕМ МИХАЙЛО

Я, Михайло Желем, народився 26 липня 1926 року в селі Мацина Велика Горлицького повіту /тепер РП/.

У 1939 році закінчив початкову школу в рідному селі. У 1940 році навчався у семирічній Горлицькій школі яку закінчив у 1942 році. З 1942 року по 1944 рік навчався в Українській учительській семінарії в Криниці.

У 1945 році переселився на Україну у м. Борислав Львівської області.

У 1946 році закінчив Самбірське педучилище і одержав посаду вчителя I - IV класів в м. Борислові у СШ № 4, а у 1956 році - Львівський державний університет ім. Ів. Франка.

З 1956 року по 1986 рік працював директором Середніх шкіл м. Борислава, а саме СШ № 8, СШ № 6, СШ № 4. З 1986 року знаходжусь на пенсії.

Одружений. Дружина Ольга. Маємо двоє дітей: дочку - Ірину і сина Ореста, і двоє внуків.

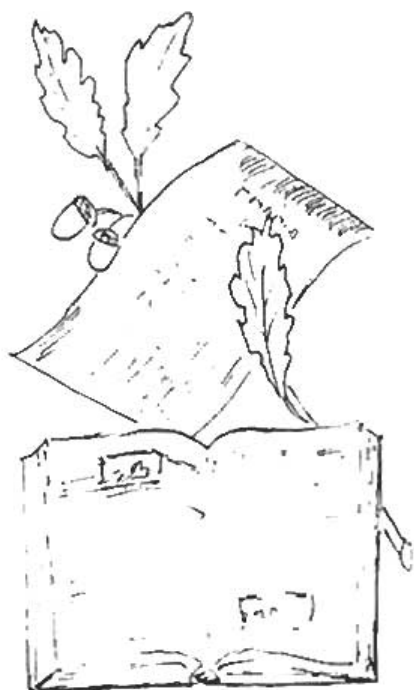
ЖУК ТЕОДОЗІЯ

Я, Теодозія Жук, народилась 2. X. 1928 р. в селі Берест на Лемківщині / тепер РП / в селянській сім'ї. Навчалася у рідному селі, а потім в Українській учительській семінарії в Криниці два роки.

У 1947 р. операція „Вісла“ виселило нас на Західні землі над Одрою у село Волів, біля Вроцлава. Працювала в школі 20 років, тепер на пенсії.

Заміжня. Чоловік Вахна Семен з села Лосє. Маємо п'ятеро дітей: чотири сини і одна дочка. Живемо у Воліві.

Заяць Богдан

Я, Богдан Заяць, народився 27 березня 1912 року в селі Горинець Ярославського повіту.

У 1938 році закінчив Львівську гімназію, а у 1940 році учительські курси при Українській учительській семінарії в Криниці. З 1940 по 1945 р. учителював в селі Мисцова Ясельського повіту на Лемківщині. В 1946 / 1960 р. працював вчителем в селі Бошня Ярославського повіту. В даний час на пенсії. Живу в м. Любачеві РП.

Одружений. Дружина Іванна теж учителька. Маємо одного сина і двоє внуків.

ІВАНОВИЧ ВЯЧЕСЛАВ

Вячеслав Іванович народився 7 липня 1927 року в селі Кульчин Ковельського повіту на Волині/тепер РП/в сім'ї священика. Початкову школу закінчив у селі Королева Руська біля Грибова, повіт Новий Санч.

З 1941 по 1944 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. Закінчив три курси. У 1945 році переїхав в УРСР. У 1950 році закінчив Київську духовну семінарію і одержав парохію в м. Котельва Полтавської області. Був священиком до 1987 року. Помер 16 грудня 1987 року. Похований у м. Котельва.

Був одружений. Залишилась дружина Тетяна і п'ятеро дітей: три дочки і два сини. Дві дочки-медичні сестри, одна- економіст, старший син - інженер, молодший - військовослужбовець.

Калиняк Юлія

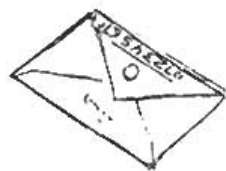
Я, Юлія Калиняк, народилась 27 лютого 1928р.
в селі Лабова, повіт Новий Санч (тепер РП)
в селянській сім'ї.

Навчалась в Лабівській початковій школі,
а потім у семирічці. У 1943 році вступила
в Українську учительську семінарію
в Криниці, де провчилася один рік до
закриття семінарії. З 1945 року проживаю
в УРСР, Тернопільська область Монасти-
риський район. Поступила на роботу
в селі Ковалівці, де 36 років працювала
начальником поштового відділення.

Заміжня. Чоловік Венгринович Ю.Т.

Маємо три сини.

Нагороджена грамотами, та ювілейною медаллю.

КАЧМАРЧИК НАТАЛІЯ

Я, Наталія Качмарчик, народилась 7.V.1929р. в селі Мацина Велика Горлицького повіту на Лемківщині /тепер РП/ в селянській сім'ї.

Початкову школу закінчила в рідному селі. З 1943 по 1944р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці, де закінчила I курс.

У 1945р. переселилась у Львівську обл. у місто Борислав. У 1956р. закінчила ЛДУ по фаху бухгалтерський облік.

Працювала головним бухгалтером житлово-комунальної контори м. Борислава.

Заміжня. Чоловік Микола Микола, провісiter християн евангелістів. Помер. Маю двох дітей: сина і дочку. Я вже на пенсії.

КІТИК СТЕПАН

Я, Степан Кітик, народився 30 листопада 1927 року в селі Мисцова Кросненського району на Lemківщині (тепер РП) з селянській родині.
 з 1943 - 1944 н. р. закінчив II курс Української учительської семінарії в Криниці.
 У 1945 році переселився з УРСР. В 1946 році закінчив середню школу в Тернополі.
 З 1946 по 1961 рік навчався

у Львівському медичному інституті. З 1953 року працював хірургом у райлікарні в Великій Бірці на Тернопільщині.
 З 1982 року на пенсії.
 Відмінник охорони здоров'я.
 Одружений. Дружина Ольга - вчитель російської мови і літератури в середній школі. Вже на пенсії. Маємо дві дочки: Людмила 1954 р.н. - інженер-хімік, Валентина 1960 р.н. - лікар кардіолог.

Я, Степан Кищак, народився 12 січня 1928 року в селі Валутянка, повіт Сянік (тепер РП), в сім'ї відомого лемківського майстра художньої різьби по дереву. З 1941 по 1944 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. Закінчив три курси. У 1945 році переселився в УРСР у м. Бережани Тернопільської області, де в 1946 році екстерно закінчив педшколу. У 1946 році поступив у Львівський державний університет. Закінчив стаціонарно II курси, а у 1948 р. перевівся на заочний відділ (англійська філологія). Працював учителем англійської мови у Жовкві до 1950 року.

КИЩАК СТЕПАН

З 1950 по 1951 р. працював учителем англійської мови в середній школі і методистом в Інституті вдосконалення вчителів у Станіславі. У 1951 році переїхав до Львова. Продовжував навчання у ЛДУ і працював учителем СШРМ до 1952 року. У 1951 році організував цех лемківської різьби по дереву при артілі ім. Лесі Українки у Львові.

З 1952 року, після закінчення ЛДУ працював викладачем англійської мови у Львівському політехнічному інституті. У 1988 році пішов на пенсію. Одружений. Дружина Тереза Степанівна.

Маємо дві дочки: Ольгу і Марію. Брав участь в обласних, республіканських виставках.

З 1949 року у всесоюзних і закордонних виставках. З 1962 р. член Спідки художників СРСР. Член бюро секції народно-прикладного мистецтва.

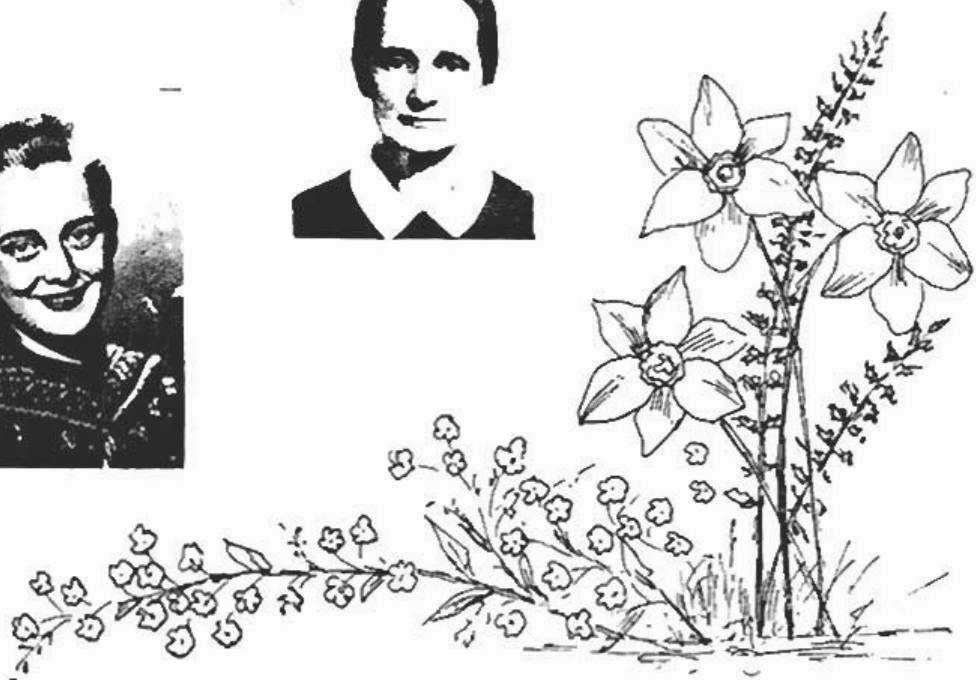
Роботи знаходяться у Канівському музею Тараса Григоровича Шевченка та в Київській Лаврі.

Останні виставки:

Виставка народно-прикладного мистецтва у Києві (1988/1989), У 1989 році в Бережанському краєзнавчому музею,

Є членом художньої Ради народно-прикладного мистецтва.

КОБАНИЙ МИРОСЛАВА

Я, Мирослава Кобаній, народилася 12 квітня 1926 року в селі Угрич, повіт Новий Санч, на Лемківщині / тепер РП / в сім'ї вчителя.

Навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1944 році закінчила III курси.

У 1945 році переселилася в УРСР на Тернопільщину в м. Теребовлю.

Заміжня. Чоловік Володимир Чорний працівник друкарні.

Маємо дві дочки, чотири внуки і одну правнучку.

Жаше Слово

ORGAN
UKRAIN
SPOKES

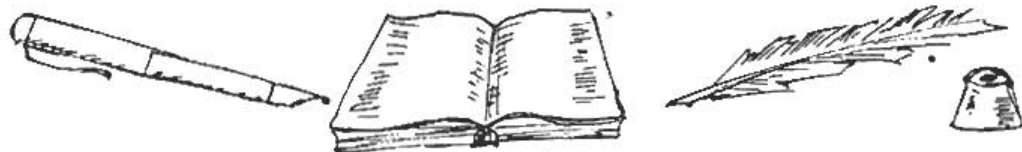
ОРГАН
УКР
СУСПІ

КОВАЛЬСЬКИЙ МИХАЙЛО

Я, Михайло Ковальський, народився 13. XI. 1924 року в с. Поляни, повіт Новий Санч/тепер РП/, в селянській сім'ї.

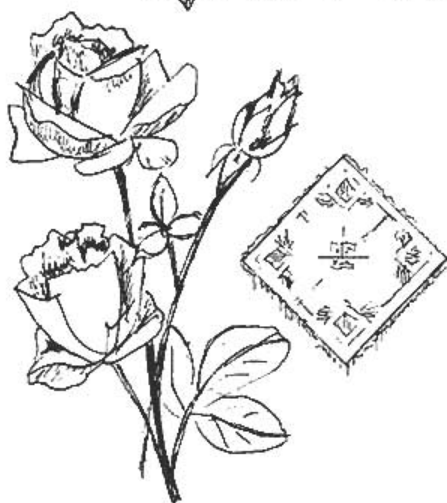
Навчався в рідному селі. Ходив до Української учительської семінарії в Криниці в 1943/44 р. і не закінчив III курс. Кінцем 1943 р. був звільнений на вимогу Арбайтсамту і висланий до праці в Німеччину. Закінчив Вищу Школу Економічну і Вищу Школу Рідвиичу/Академії/. Був ув'язнений як політичний в'язень 6 років від 4. V. 1962 р. до 27. VII. 1967 р. в Зеленій Горі, Вронка, Стшельцах Ополських.

Одружений з Антоніною Пецух.
Маємо дві дочки і сина.

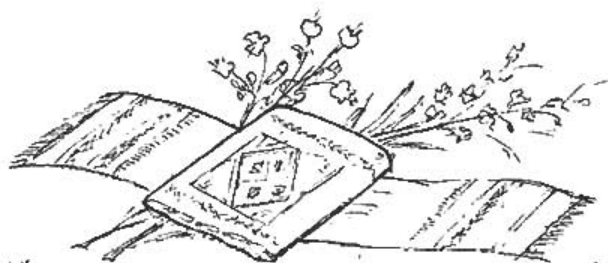

КОПИНА МАРІЯ

Я, Марія Копина, народилась 23 липня 1923 року в селі Босько, повіт Сянік, на Лемківщині (тепер РП) в селянській сім'ї. Початкову школу закінчила в рідному селі. У 1941 році закінчила однорічну господарську школу в Сяноці. З 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переїхала в УРСР у Самбірський район.

У 1945 - 1946 р. працювала телеграфісткою в Дублянках Самбірського району Дрогобицької області. З 1956 - 1959 р. працювала в райвідділі соцзабезпечення старшим інспектором, а з 1959 р. старшим рахівником Самбірського міськсоцзабезу. З 1972 по 1980 р. до виходу на пенсію, страховий агент у Самбірському держстраху. Заміжня. Чоловік Мелько Омерян.

КОПИСТЯНСЬКА ЮЛІЯ

Юлія Копистянська народилась 3 липня 1928 р. в селі Солотвини, повіт Новий Санч, на Лемківщині /тепер РП/ в селянській сім'ї.

У 1944 р. закінчила другий курс Української учительської семінарії в Криниці.

У 1945 р. переселилась в м. Станіслав.

У 1948 р. закінчила фармацевтичний технікум і поступила в Одеський фармацевтичний інститут, який закінчила у 1957 р. Працювала три роки завідуючою аптеки в Брошневі. Потім переехала в Івано-Франківськ, де працювала в аптеці обласної клінічної лікарні.

Заміжня. Чоловік Олексішин.

КОПЧАК ІВАН

Я, Іван Копчак, народився 10 січня 1928 року по той бік Сяну - в Карпатах на Лемківщині в селі Завіз Ліського повіту /тепер РП/ в селянській сім'ї.

У 1942 році закінчив 7 кл. у м. Баргороді і поступив в Українську учительську семінарію в Крикниці. У 1943 році закінчив 1 курс. У 1949 році закінчив СШ №7 у м. Самборі і поступив у Львівський університет на факультет української філології, який закінчив у 1955 році.

На педагогічній роботі пропрацював у селі Болахівці коло Дрогобича 35 років.

На даний час перебуваю на емеритурі.

Одружений. Дружина - Зеновія.

Маємо двох синів : Юрка і Андрія і чотири внуки.

Котович Галина

Я, Галина Котович, народилась 7 жовтня 1926 року в селі Гніздичів біля Жидачева на Львівщині в сім'ї вчителя. Навчалася в рідному селі і рідній школі в Стрию. У 1942/1943 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1948 році закінчила середню школу в Стрию. Працювала 12 років бухгалтером у Гніздичеві. Чоловік Дмитро Гандзій помер у 1984 р. Маю сина Ярослава і дочку Дарію. Люблю город, сад. Вирощую квіти. У вільний час читаю книжки і вишиваю.

Я, Іван Красовський, народився 22 жовтня 1927 року в селі Дошпо на Лемківщині (тепер РП) з сім'ї селянина. Початкову школу закінчив у рідному селі і Римахові. Навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1944 р. закінчив III курс. У 1945 р. переселився в УРСР. У 1948 р. закінчив Тереховлянський культурно-освітній технікум, бібліотечне відділення, а у 1952 році Львівську юридичну школу. У 1956 році — історичний факультет ЛДУ ім. Ів. Франка.

КРАСОВСЬКИЙ ІВАН

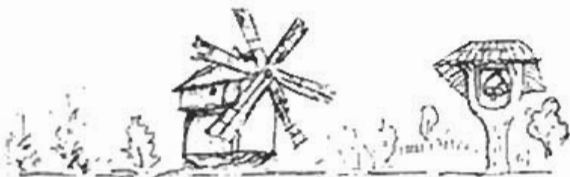
З 1953 по 1957 р. — організатор лекцій т-ва „Знання”. З 1957 року науковцем у Львівському історичному музею, а з 1968 року зав. науковим відділом музею народної архітектури та побуту у Львові.

З 1962 р. член спілки журналістів.

В „Нашому Слові” друкується енциклопедично серія „Історії та культури Лемків” /з 1977р./, яка складається з понад однієї тисячі статей з історії, культури, побуту, мистецтва і літератури Лемків. Монографія „Матеріальна культура Лемків другої половини XIX — першої половини XX століття. Походження Лемків у світлі прізвищ Йосифівської метрики 1787/1888 рр.”

У 1989 р. був одним із засновників товариства „Лемківщина” і першим заступником голови до 1990 року. З 1992 р. голова правління ФДЛ у Львові.

Маю дочку Оксану і внука Андрійка.

Кринуцький Дмитро

Я, Дмитро Кринуцький, народився 16 листопада 1927 року в селі Делюхів, повіт Новий Санч, на Лемківщині (тепер РП) в селянській сім'ї.

4 класи початкової школи закінчив у рідному селі.

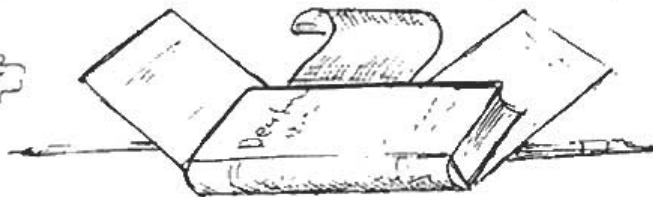
З 1939 по 1941 рік навчався в польській семирічній школі в Мушині, де закінчив 6 класів. З 1941 по 1944 р. навчався в Українській учительській семінарії в Кринуці, де закінчив III курси. У 1945 році переселився в УРСР. У 1950 році закінчив Бережанське педучилище, а в 1962 році Чернівецький університет, факультет романо-германсь-

кої філології, німецький відділ.

З 1946 року на педагогічній роботі. Спочатку вчитель, а з 1962 по 1966 р. — заступник директора школи з навчально-виховної роботи. З 1966 року — директор школи в селах Мозолівка, Литвинів і Привітне Бережанського району Тернопільської обл. З 1988 року на пенсії і рівночасно працюю вчителем німецької мови у Привітнянській восьмирічній школі.

Проживаю у селі Литвинів. Одружений. Дружина Ольга Данилівна — вчитель початкових класів, вже на пенсії.

Маємо двоє дітей: син Анатолій і дочка Галя.

КРИНИЦЬКА ІРИНА

Я, Ірина Криницька, народилась 6. XI. 1927р. в курортному містечку Криниця, повіт Новий Санч, на Лемківщині /тепер РП/ в селянській сім'ї. Ми мешкали напроти відли «Світ»-лиш через місточок, по той бік річки Криничанки. Сім'я була велика, в батьків нас було семеро дітей, бабуся і дідусь. У нас ще мешкали курортники і студенти.

У 1942 р. я поступила на підготовчий курс при Українській учительській семінарії в Криниці. Навчалася аж до припинення семінарії.

У 1945 р. ми переїхали на Україну.

Закінчила Київський технікум обробки шкіри. 35 років працювала на фірмі, аж до виходу на пенсію: Спочатку технологом, а потім інженером в лабораторії. Тепер вишиваю, в'яжу, вирощую квіти.

Заміжня. Чоловік Степан Омельченко ще працює. Маємо дві донечки.

Скучаємо за рідною Криницею, летимо піснею на Лемківщину.

Співаю в хорі, беру активну участь на фірмі.

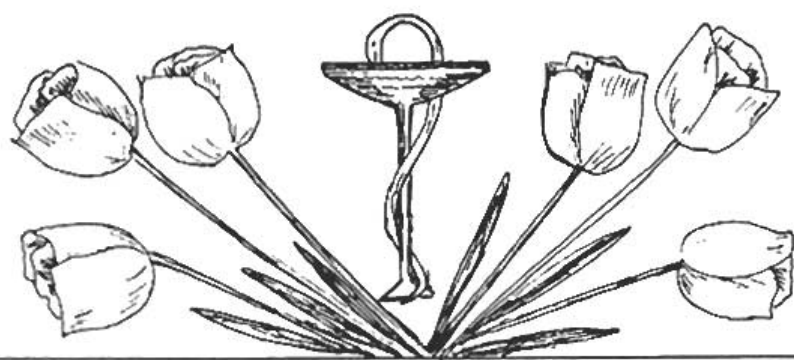
КУЛЯНДА ВАРВАРА

Я, Варвара Кулянда, народилась 11 грудня 1926 р. в селі Лабова, повіт Новий Санч, Краківського в-ва, на Лемківщині / тепер РП / в сім'ї селянина. До початкової школи ходила в рідному селі.

У 1939 році закінчила 6 класів. У 1942 році поступила в Українську учительську семінарію в Криниці, а у 1944 р. закінчила два курси. У 1946 році переселилась на Україну у Підгайці, що на Тернопільщині. У 1951 році закінчила 10 класів, і з того часу аж до 1955 р. працювала в бібліотеці. З 1955 по 1958 р. навчалася в медучилищі, яке закінчила з відзнакою. Після закінчення працювала в хірургічному відділі і по сумісництвом по загальному догляду за хворими. У хірургії працювала 31 рік, до виходу на пенсію.

Батьки мої залишилися на Лемківщині і були вивезені на західні землі операцією „Вісла“.

Я мешкаю у м. Підгайцях, зоймаюся корисною працею, вишиваю, читаю і вирощую квіти.

МАЙЧИК ОЛЕНА

Я Олена Майчик, народилась 13 грудня 1924 року в селі Одрехова біля Сянока на Лемківщині (тепер РП) в селянській родині. У 1937 році вступила на ткацькі курси у рідному селі, де навчилася взяти і вишивати. У 1941 році вступила в Українську учительську семінарію в Криниці, закінчила II курси, а третій - в Перемишлі, у 1944р. У 1945 році переселилася в УРСР в Самбір Дрого-

бицької області. У 1948 році переїхала у Тереховлю на Тернопільщину. Тут працювала завмаром, аж до виходу на пенсію.

Народжена 17 почесними грамотами, значками та іншими відзнаками.

Була заміжня. Чоловік Мигаль Іван

Миколайович помер у 1976 році.

Маю дві дочки: Євдокію і Лідію.

Люблю вишивати.

Маркович Лідія

Лідія Маркович, народилась у 1928 році в селі Монастиречь, повіт Лісько, на Самківщині (тепер РП) в селянській родині.

У 1942 - 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці.

У 1946 році приїхала в УРСР, у Тернопільську область, в Заліщицький район.

Середню школу закінчила в Заліщиках. У 1948 році поступила в Станіславський медінститут, а в 1955 році закінчила Львівський державний медінститут. З того часу працюю лікарем - педіатром в І Міській дитячій поліклініці.

Заміжня. Чоловік Белюх Ярослав Савелійович.

МАСЛЕЙ СОФІЯ

Я Софія Маслей, народилась 11 червня 1927 року в селі Берест біля Криниці, повіт Норий Санч, на Лемківщині/тепер РП/, в селянській сім'ї.

Початкову школу закінчила у рідному селі, а у 1940 р. поступила на підготовчий курс Української учительської семінарії в Криниці. У 1944 р. закінчила третій курс.

У 1947 році нас виселили на західні землі Польщі у воев. Зелена Гора. Поступила на роботу бухгалтером у взуттєвий завод в м. Глогів, де працювала до 1964 р. і виїхала до Канади, пров. Онтаріо. З 1967 р. працювала в медичній лабораторії до 1992 р. - до виходу на заслужений відпочинок. Беру активну участь у житті Української Громади і у церковному хорі.

Заміжня. Чоловік - Іван Ткаченко родом з Уманьщини.

Мілянич Йосип

Я, Йосип Мілянич, народився 7 квітня 1927 року в селі Щавник, гміна Мушина, повіт Нозі Сач, на Лемківщині (тепер РП) в селянській сім'ї. Початкову школу закінчив у рідному селі. У 1941 році вступив на підготовчий курс до Української учительської семінарії в Кривці. До закриття семінарії в 1944р. закінчив II курс. Відтак допомагав батькам у господарстві. У квітні 1945р. разом з 33 хлопцями із Щавника був призваний у Радянську Армію. Пройшов фронтськими дорогами до Праги. Мене ворожо куля не зачепила, а майже всі мої односельчани

загибли в перші дні боїв. Бо навчання в запасному полку в Рабці в Чотирх тривало лиш 4-5 днів. Демобілізувався в серпні 1945р. із Станіслава. Там довідався про переселення українців на територію УРСР. Батьків знайшов у Новому Сачі в евакуаційному вогні. Через два дні ешелон поїхав на схід, у Галичину. З того часу рідних місць вже більше не бачив. Оселились ми в Підгацькому районі у селі Угринів. Тут, на великому хуторі, в 1946 році почав учителювати, заочно навчався у Бережанському педагогічному училищі, куди мене прийняли одразу на III курс, зрахувавши II курси учительської семінарії. Після закінчення педучилища, у 1948 році, був призначений директором восьмирічної школи. З того часу працював директором у чотирьох школах, викладав німецьку мову, а після закінчення Івано-Франківського педінституту викладав історію. Нагороджений значками: «Відмінник народної освіти», медаллю «За відвагу» і орденом Вітчизняної війни. Сою роботу дуже любив і віддавав їй усі свої сили. Домігся, що в селі Сільце побудовано нову гарну восьмирічну школу, яка є скарбом і залицем у районі. Зараз не перші. Сдружений. Дружина Ізяслава Ярославно-вчителька. Маємо три дочки: дві вчительки, третя лікар. Займаюся бджільництвом, люблю сад.

МІХНЕВИЧ АННА

Я, Анна Міхневич, народилась 30 вересня 1925 р. в селі Брунари, Горлицького повіту, на Лемківщині /тепер РП/ в селянській родині. Навчалася в рідному селі, а потім в Українській учительській семінарії в Крилиці до 1944 р. Разом з батьками арештована. Взяли в Явожно. У Явожно помер мій батько Йосиф і старший брат Семен.

Закінчила торговельно-школу і працювала бухгалтером до виходу на пенсію.

Заміжня. Чоловік Омелян Соколич, сотник УПА.

Маємо трьох дітей: дві дочки і одного сина. Всі мають вищу освіту.

Мешкаємо в м. Глоцув, повіт Зелена Гора.

МИШКО МИКОЛА

Я, Микола Мишко, народився у 1927 році в селі Святкова Мала, повіт Ясло, на Лемківщині /тепер РП/, в селянській сім'ї.

Навчався у рідному селі, а 7 клас закінчив у Святкові великій. З 1940 по 1944 р. студент Української учительської семінарії в Криниці. Заочно-студент Технічно-господарського інституту в Подібрадах.

1946/1947 р. вчитель в с. Новиця Перегінського р-ну Станіславської області.

У 1947 р. за участь у визвольній боротьбі ОУН-УПА, при переході, арештований НКВД разом з дружиною і сином Василя Андрусяка - полковника УПА, Різуна - Григора. Засуджений на 10 літ 5:5 воєнним трибуналом військ МГБ. Сидів у тюрмі № 1 м. Станіслава і у Львові на Лисського № 1. Відбував покарання в Гулагах: Північний Урал, Красний Яр, Козахстан, Дубовка, штрафи, Сарань, Кебасжук, після страйків Воркута, шахта № 3. У 1953 р. штраф. табір № 62 і № 11. У 1955 р. - північний р-он м. Воркути на будівництві ТЭЦ-2, звідси заслання під розпорядження комендантури м. Воркути, де кожних 15 днів відлічався.

У 1956 р. повернувся на Україну. Мешкаю у м. Самборі. Працював слюсарем, переслідований МГБ до 1988 р. Тепер пенсіонер.

Одружений. Дружина Леся. Маємо дочку і двох синів.

Гулагівський № 740.

МЕЛЬНИЧУК ЄВГЕН

Євген Мельничук народився у 1926 році в селі Молодятині на Холмщині, повіт За-
мость у селянській сім'ї.

Початкову школу закінчив у рідному селі,
а з 1943 по 1944 рік навчався в Українській
учительській семінарії в Криниці.

У 1945 році приїхав в УРСР.

З 1955 року працював робітником на зого-
товельній базі постачання в Тернополі.

У 1960 році одружився.

Помер у 1961 році на 35 році життя,
похований на цвинтарі в Тернополі.

Залишилось дружина Ольга Йосипівна
і дочка Ірина.

Я, Юрій Нестер, народився 1 травня 1927 року в селі Святкова Велика Ясельського повіту на Лемківщині (тепер РП) в селянській родині. З ранніх років залишився круглим сиротою. Виростав і виховувався у дідуся. Навчався у сільській школі. За допомогою вчителя-письменника Василя П'рного поступив в Українську учительську семінарію в Криниці. Там навчався з 1941 по 1944 р. і закінчив III курси. У 1945 році пішов у Радянську Армію.

НЕСТЕР ЮРІЙ

Брав участь в боях у Чехословаччині. Після війни вчителював і навчався заочно. Закінчив Станіславський педагогічний інститут. З 1946 по 1988 р. працював на педагогічній роботі. З 1953 по 1983 р. - директором Мостищанської восьмирічної школи. Одружений. Дружина Олександра Пилипівна. Маємо четверо дітей. Проживаю в Калуші Івано-Франківської області.

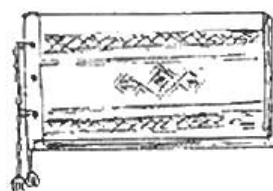
ОПАЛАК МИКОЛА

Я, Микола Опалак, народився 1 грудня 1926 року в с. Ожинна / повіт Ясло, в-во Краків / на Лемківщині / тепер РП / в селянській сім'ї. 5 класів закінчив у с. Граб. Рано померли батьки, я ріс круглим сиротою. Священик О. Давидович допоміг мені поступити в Українську учительську семінарію в Криниці. У 1944 році закінчив її курс. В час війни я опинився в німецькому таборі в с. Сітниця, по дорозі до Німеччини мені вдалося втекти. У 1945 р. прилучився до однокласців, яких переселяли в Сталінську область, Олександрівський р-н в с. Шестаковку. Цього ж року поступив на третій курс перучилища в Слов'янську, яке закінчив у 1946 році і був направлений на роботу в розпорядження Львівського облзв'язу. Працював учителем і завідуючим початкових шкіл і завучем середньої школи Лопатинського р-ну. Закінчив Львівський учительський інститут, а пізніше Київський інститут іноземних мов /англійська мова/. Викладав англійську та німецьку мови в Немирівській СШ №2 Яворівського р-ну, звідки пішов на пенсію.

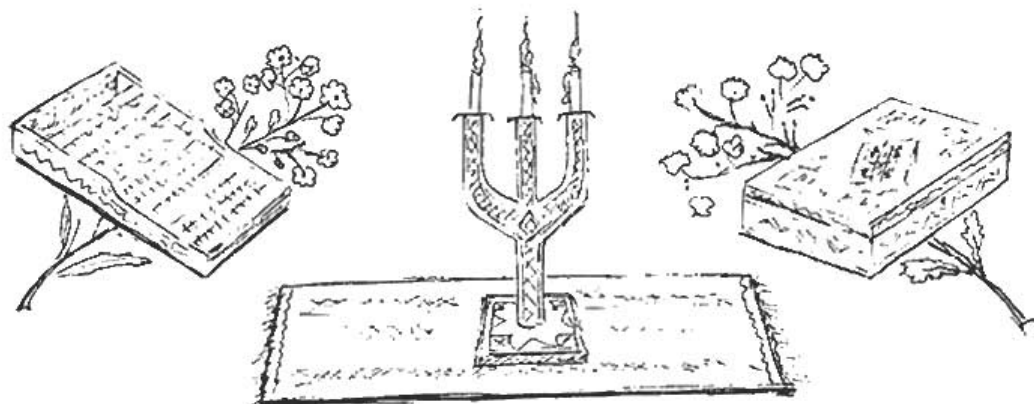

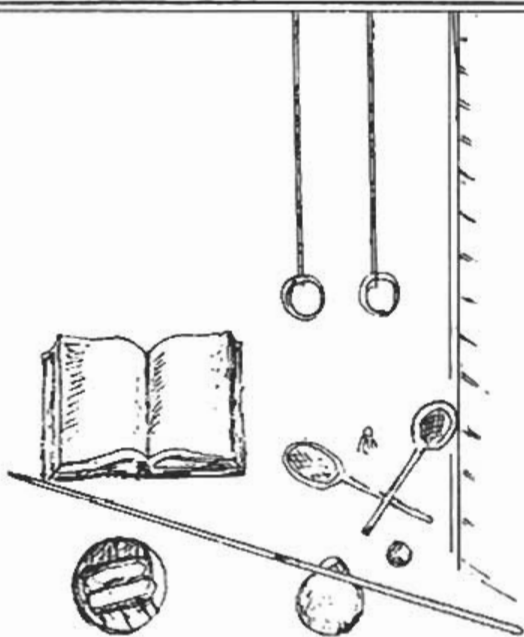
Павлик Олександра

Я, Олександра Павлик,
народилась 16 травня 1926 р.
в селі Буцківичі, повіт
Перемишль (тепер РП),
в сім'ї відомого майстра
візьбяря по дереву.
З 1942 по 1943 р. навчалася
в Українській учительській
семінарії в Крилиці,
а у 1943 / 1944 в Українській

гімназії в Перемишлі.
У 1945 році переїхала в УРСР,
у Бережани Тернопільської обл.
З 1945 по 1949 р. працювала
в Бережанах у міськкомунгоспі
бухгалтером.
Заміжня. Чоловік Шустакевич
Іван - інженер-будівельник.
Четверо дітей: Богдан,
Галина, Олег і Віра.

ПИДА ПЕТРО

Я, Петро Пίδα, народився у 1928 році в селі Лелюхів, повіт Новий Санч, на Лемківщині / тепер РП / в селянській сім'ї.

Початкову школу закінчив у рідному селі. У 1941 / 1944 рр. навчався в Українській учительській семінарії в Крилиці.

У 1945 р. переселився в Підгайці на Тернопільщині. З 1946 навчався у Кременецькому учительському інституті. По закінченні працював учителем фізкультури у Медухівській школі Станіславської обл. Заочно навчався в Станіславській перучилищі і продовжував працювати в школі. З 1950 по 1955 р. працював у Підгайцях і Великих Бірках на керівній роботі. У 1974 – 1982 рр. завідуючий госпчастини у Тернопільському педінституті з 1983 працював в облпрокуратурі.

Освіта середня педагогічна і вища політична. Одружений. Дружина Віра – вчителька, маємо сина Петра і дві дочки – Світлану і Марію.

Є своя хата, город і сад.
Я вже три роки на пенсії.

Попадюк Михайло

Михайло Попадюк народився 18 квітня 1928 року в селі Солотвини біля Криниці на Лемківщині в сім'ї вчителя. Навчався в рідному селі та в польській школі в Криниці. З 1942 по 1944 р. навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переселився в УРСР в Бережани, де все життя працював у військовій частині. Помер у 1989 р. у Бережанах. Залишилась дружина Наталія.

ПУДЛИК ЗЕНОВІЯ

Я, Зеновія Пудлик, народилась 16 вересня 1927 року в селі Лубко Сяницького повіту на Лемківщині /тепер РП/ в селянській сім'ї.

Закінчила сім класів у рідному селі. З 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці, де закінчила III курси.

У 1945 переселилась в УРСР і поступила на працю в фінансовий відділ в м. Бережанах.

Закінчила Чернівецький фінансово-економічний технікум у 1960 році.

У фінансових органах Тернопільської обл. працювала 39 років, до 5 квітня 1984 року.

Заміжня: Чоловік Винник Роман, колишній директор банку. Тепер пенсіонер.

Маємо двоє дітей: дочку і сина.

СИГЛОВА МАРІЯ

Я, Марія Сиглова, народилась 18 вересня 1923 року в с. Горайці на Любачівщині в селянській сім'ї.

Навчалася у рідному селі, а з 1941 по 1943 р. в Українській учительській семінарії в Криниці. Закінчила два курси, а третій у Перемишлі.

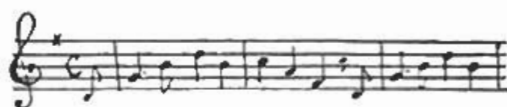
У 1947 р. арештована і була в обозі праці в Явожні.

Від 1950 до 1985 р. працювала в початковій школі. Закінчила Педагогічний ліцей.

Заміжня. Чоловік Роман Качмар. Теж політ'язень.

Маємо двоє дітей: дочку і сина, троє онуків.

Живемо в Гіжицько, а діти в Ольштині.

СЕНКО ІВАННА

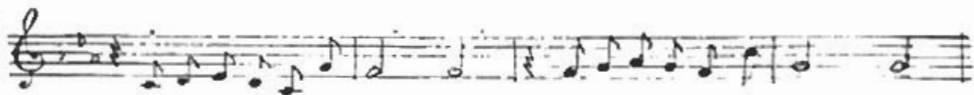
Я, Іванна Сенко, народилась 22 вересня 1928 р. в селі Тилич, повіт Новий Санч, біля Криниці на Лемківщині / тепер РП / в селянській сім'ї.

Навчалася в рідному селі, а з 1941 по 1944 р. у Криницькій українській учительській семінарії. Закінчила III курс. У 1945 році переїхала на Україну у Сталінську / тепер Донецьку / область.

Працювала в с. Федорівка Харцизького району.

У 1946 р. приїхала у Станіслав. Працювала бухгалтером у торгівлі. У 1949 р. поступила до музичного училища в Ів.-Франківську на відділ хорового диригування.

Працювала художнім керівником у Тисьменицькому районному будинку культури, відтак методистом в обл. будинку народної творчості. З 1955 по 1960 р. заочно навчалася в Київській консерваторії, після закінчення працювала 25 років у Ів.-Франківському музичному училищі викладачем диригування та музичної літератури. У 1985 р. вийшла на пенсію.

СПІВАК ЮЛІЯ

Я Юлія Співак, народилась 26 грудня 1921 року в селі Ропиця Руська Горлицького повіту на Лемківщині /тепер РП/ в селянській сім'ї.

5 класів закінчила у рідному селі, а у 1941 році екстерном склала іспит за 7 клас у Горлицях. З 1942 по 1944 рік навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці і у 1944 році здала матуру.

У 1945 році переселилася на Україну в Тернопільську обл., в село Старі Петликивці, де працювала з 1946 року в початковій школі. У 1950 р. переведена в село Білявинці в восьмирічну школу вчителем німецької мови. Заочно закінчила Чортківське педагогічне училище, а у 1961 році факультет іноземних мов в Одеському університеті ім. Мечнікова. До виходу на пенсію працювала вчителем німецької мови в Осівецькій СШ.

Одружена: Чоловік Варян з того ж рідного села, теж вчитель – географ.

Маємо дві дочки. Старша вчитель у місті Бучачі, а молодша фінансист у м. Бережані. Є п'ять онуків.

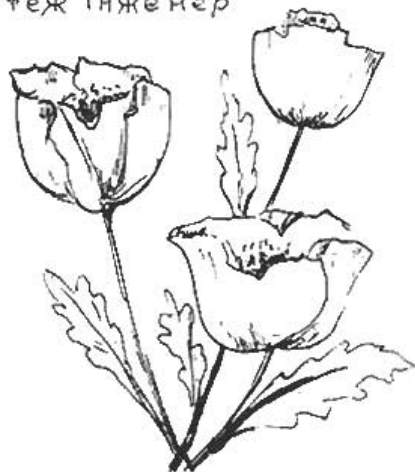
Живемо в селі Білявинці, де народилася славетна співачка Соломія Крушельницька.

Стасенко Любов

Я, Любов Стасенко, народилась 1 травня 1928 року в с. Війкова, повіт Новий Сомч, на Лемківщині (тепер РП), в селянській сім'ї. Навчалася в рідному селі. У 1941 році поступила в Українську учительську семінарію в Криниці на підготовчий курс. У 1944 році закінчила II курс. У 1945 році переселилася в УРСР в Дрогобицьку область. У 1947 році закінчила середню школу в Стрию. Працювала на станції Стрий

в техбюро, у міському відділі соцзабезпечення-бухгалтером, а з 1977 року у відділі робітничого постачання во „Львів-трансгаз“ — диспетчером. У 1985 році вийшла на пенсію. Заміжня. Чоловік Шніцер Петро — інженер-будівельник. Маємо двоє дітей: дочка Марія — інженер, син Михайло — теж інженер.

ТАРАНОВСЬКА АНГЕЛІНА

Я, Ангеліна Тарановська, народилась 24 лютого 1928 року в с. Дубечно Ковельського району Волинської області в сім'ї священика. Початкову школу закінчила в с. Фльоринка, повіт Новий Санч, і поступила до Української учительської семінарії в Криниці. У 1944 р. закінчила III Курси. У 1945 р. переселилася в УРСР у Кіровоградську обл. У 1946 р. закінчила 10 кл. у Кіровограді й поступила на філологічний факультет у Педагогічний інститут, який закінчила у 1950 році. Учительську роботу одержала у м. Шликів, де працюю і живу до сьогодні.

„Відмінник народної освіти“, нагороджена численними грамотами обласно і райвно.

Заміжня. Чоловік Горобченко С. — теж вчитель.

Маємо сина.

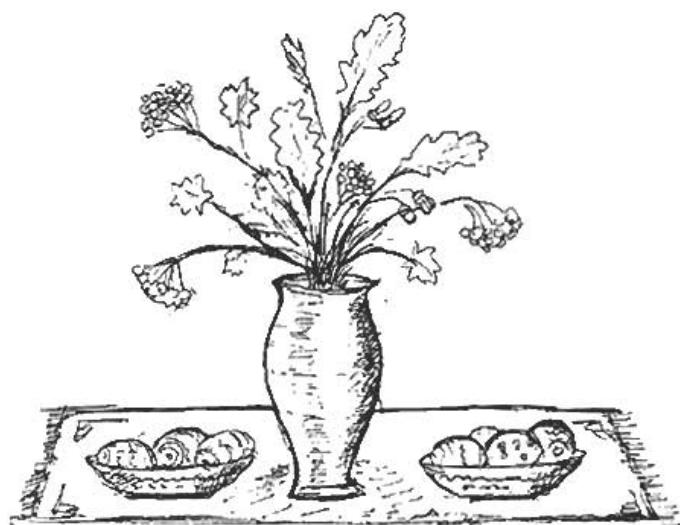
АНТОНІНА ТЕПЛА

Я, Антоніна Тепла, народилась 14 листопада 1926 року в селі Босько, повіт Сянік, на Лемківщині (тепер РП), в селянській сім'ї. У 1940 році закінчила сім класів у рідному селі і поступила в однорічну господарську школу в Сяноці. У 1941-1943 рр. навчалася в Українській учительській

семінарії в Криниці, а у 1943-1944 рр. із Перемишлі. У 1945 р. переїхала в УРСР до Самбора Дрогобицької області. Працювала у нієкфін-відділі. У 1956 році вийшла заміж і переїхала до Львова. Чоловік Дяків Дмитро, помер у 1966 році.

Маю двоє дітей: сина і дочку.

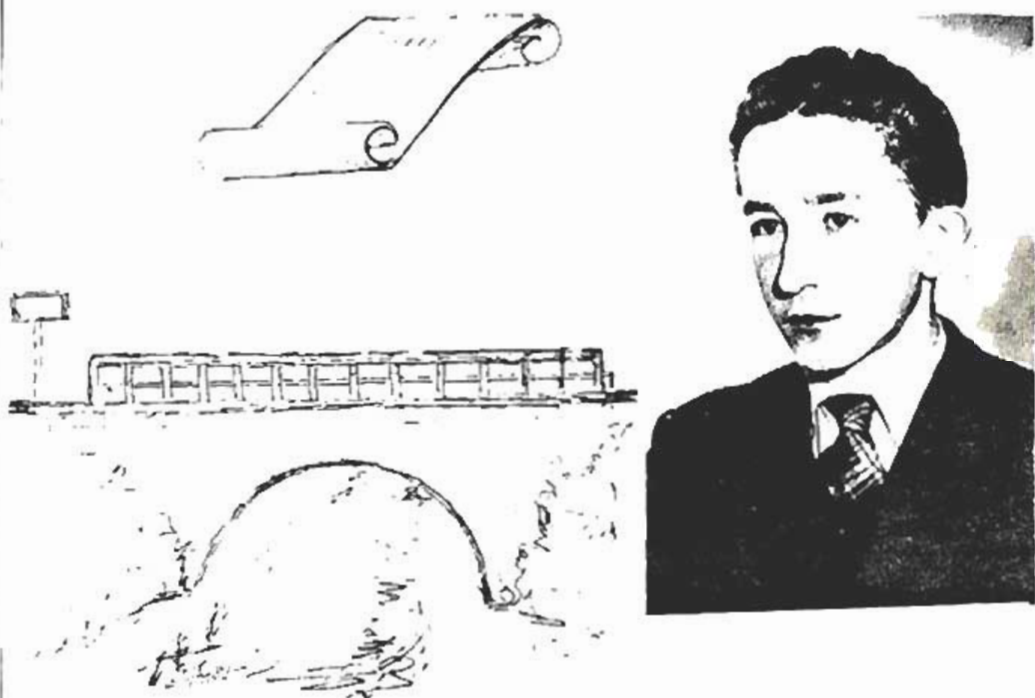
ТРОХАНОВСЬКА АННА

Я, Анна Трохановська, народилась 17 жовтня 1926 року в селі Поляни, повіт Новий Санч, на Лемкіющині, в селянській сім'ї.

Навчалася у рідному селі, відтак в Українській учительській семінарії в Криниці.

Заміжня. Чоловік Юліан Криницький. Маємо четверо дітей; три дочки і сина. Мешкаємо в Пшебишові в РП.

ТРОХАНОВСЬКИЙ ОЛЕГ

Я, Олег Трохановський, народився в селі Більцарево на Лемківщині / тепер РП /, в селянській сім'ї. До початкової школи ходив у рідному селі. У 1940 році поступив на підготовчий курс при Українській учительській семінарії в Криниці. Навчався до 1944 року. У 1945 році переїхав в УРСР.

У 1948 році закінчив середню школу у Козові.

Навчався у Львівському політехнічному інституті. У 1953 році закінчив будівельний факультет, шляховий відділ і був направлений на роботу у Станіслав. Тут пройшло ціле трудове життя. Пройшов всю драбину посад від виконроба до головного інженера шляхового тресту Облміжколгоспшляхбуду, на посаді якого я працював 18 років. Зараз я пенсіонер.

У 1957 році одружився. Дружина - Лідія - лікар. Маємо двох синів: Ростислава і Зиновія. Є два внуки - Богдан і Олег, названі на честь вітів.

Турок Антін

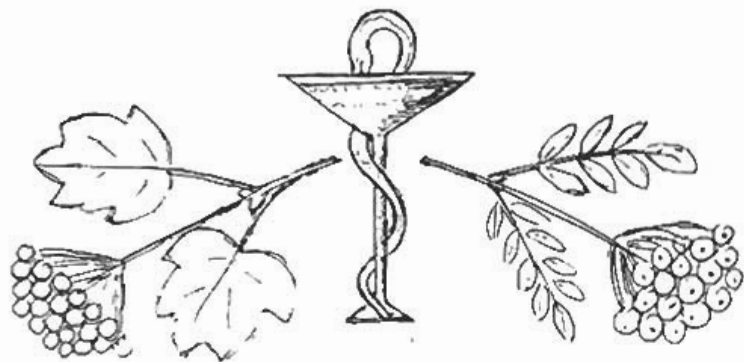
Антін Турок народився 21 вересня 1924 року в селі Криниця, повіт Новий Санч, на Імківщині (тепер РП), в селянській сім'ї.

У 1938 о закінчив 7 класів початкової школи у рідному селі. У 1940-1944 роках навчався в Українській учительській семінарії в Криниці. У 1945 році переселився в УРСР. У 1946 році вступив у Ізв'єцький медичний інститут, який закінчив

у 1951 р. У 1952-1953 р. працював у Татарській АРСР, а у 1953 р. у Бережанській райлікарні — невропатологом. У 1957 році переїхав у Самбір, працював спочатку невропатологом, а з 1966р. — завідувачим неврологічним відділом центральної лікарні. Народжений значком „Відмінник охорони здоров'я" і кількома медалями.

Помер і похований у Самборі в грудні 1986 року.

Залишилось Дружина Ярослава і дві дочки.

Турок Меланія

Я, Меланія Турок, народилась 11 липня 1926 року у м. Криниці, повіт Новий Санч, на Лемківщині /тепер РП/, в селянській сім'ї.

Початкову школу закінчила у рідному місці, а потім навчалася у Криницькій українській учительській семінарії. У 1944 році закінчила два курси.

У 1945 році переселилася у УРСР у Сталінецьку /тепер Донецьку/ обл., відтак переїхала у місто Самбір Дрогобицької /тепер Львівської обл./

Закінчила середню школу і спеціальну бухгалтерську школу. Працювала бухгалтером, а згодом старшим бухгалтером. У 1981 році вийшла на пенсію.

ФЕДУРКО ОЛЬГА

Я, Ольга Федурко, народилась 7 листопада 1927 року в селі Воютичі біля Самбора. Батьки мої вчителі.

До 1939 року жила в Познаньському воєводстві в Польщі, там закінчила 7 класів. З 1939 року жила в селі Ялин, повіт Сянік. З 1941 по 1944 рік навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці, де закінчила три курси.

У 1945 році переселилася на Україну у Львівську область.

З 1946 року по 1968 рік працювала ст. бухгалтером в Шляхово-будівельному управлінні №7 треста Західшляхбуд, а з 1968 по 1983 р. головним бухгалтером. Зараз на пенсії.

У 1952 році вийшла заміж за Желена Михайла. Маємо двоє дітей: дочку Ірину і сина Ореста і двоє внуків. Мешкаємо у м. Бориславі.

ШАФРАН ПЕТРО

Я, Петро Шафран, народився 1 жовтня 1929 року в селі Перунці, повіт Новий Санч, біля Криниці / тепер РП / в селянській сім'ї. Початкову школу закінчив у рідному селі і поступив на підготовчий курс в Українську учительську семінарію в Криниці. Навчався у 1943 / 1944 р.

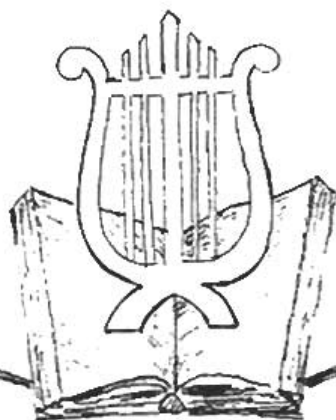
Закінчив Академію рільниці. Працюю вчителем у Сільсько-господарському технікумі. Член Головного правління Українського суспільно-культурного товариства. Тепер секретар Головної управи Об'єднання лемків у Польщі. Постійний кореспондент „Нашого Слова“. Відзначений медалями УСКТ та золотим хрестом заслуги.

Одружений. Дружина Текля з Ковальських.

Маємо двох синів і трох онуків.

Мешкаємо на Лемківщині в селі Ганьчова біля Високи.

Щерба Анна

Я, Анна Щерба, народилась 18 грудня 1927р. в селі Свіржова Руська, повіт Ясло /тепер РП/, на Лемківщині в селянській сім'ї. У рідному селі закінчила сім класів і у 1947р. поступила в Українську учительську семінарію в Криниці, де навчалася до 1944р.

У 1945р. переселилася на Україну в Донецьку обл./тоді Сталінську/Старо-Бешівський район на хутір Корачурино. Закінчила Сталінський педагогічний технікум і працювала вчителем.

У серпні 1946р. переїхала до Львова. Працювала з 1947 по 1949р. зав. бібліотекою і зав. клубом, а з 1949 по 1952р. касиром промкомбінату у Львові. З 1960 по 1971р. працювала зав. центральним складом на заводі кінескопів, а до того часу контролером у ВФК/1971./1978/. З 1978 по 80р. зав. складом на заводі безалкогольних напоїв. З 1980 по 1990р. продавцем Гастрономторгу, звідки пішла на пенсію.

Заміжня. Чоловік Володимир Стефчишин. Маємо двоє дітей, дочка Євгенія, 1953р.н., і син Олег, 1957р.н.

З 1969р. по сьогодні беру активну участь у Народній хорівій капелі „Лемківщина“, яка була створена лемками — українцями в селищі Рудно, що біля Львова.

ЯВОРСЬКА ОЛЬГА

Ольга Яворська народилась 20 червня 1927 року в селі Берест біля Криниці, на Лемківщині, в селянській сім'ї. Початкову школу закінчила у рідному селі. З 1940 по 1943 р. навчалась в Українській учительській семінарії в Криниці.

Померла в Криниці на шістьмайдцятomu році життя, 4 грудня 1943 року. Похована у рідному селі. Вічна їй пам'ять!

ЯВОРСЬКИЙ ІЛАРІЙ

Я, Іларій Яворський, народився 31 січня 1929 року в селі Берест, повіт Новий Санч, на Лемківщині /тепер РП/, в сім'ї селянина.

До початкової школи ходив у Бересті. У 1941 році поступив до Української учительської семінарії в Криниці, де навчався до 1944 року. У 1947 році нас виселено до Ліготи Малої Вроцлавського воєводства, а у 1948 році ми переїхали біля Болеславця до села Омина-Стара. Тут працював фізично на будівництві до призову в армію. У 1953р. демобілізувався і поступив на фабрику „Польфа“. Працював бухгалтером. Заочно закінчив Технікум - Економічний / з 1960 - 1965р / Одержав диплом з відзнакою і працював головним бухгалтером тої фірми до виходу на пенсію у 1991 році.

Одружений. Дружина Катерина - вчителька. Маємо дочку Мирославу і сина Андрія.

Петро Шафрак

Доповнення про Українську учительську семінарію в Кричиці.
Персональні дані про декотрих студентів з Лемківщини, що в
шкільному році 1943/44 ходили до УУС в Кричиці.

1. Дзюбинський Антон, нар. в Вірхомлі. Директор машино-тракторного осередку в Сквієжині.
2. Бішко Олександр, нар. 1925 р. в Бересті, в'язень Явожно і Осв'єнцима.
3. Шипчик Текля, нар. 1925 р. в Поляках, уч. III курсу, в'язень Явожно.
4. Полянський Іван, нар. 1926 р. в Поляках, уч. III курсу, тортурований в Осв'єнцимі. Працює архітектором в Сквієжині.
5. Мочак Василь, нар. 1926 р. в Бересті, уч. II курсу, політичний в'язень. Працював головним книгознавцем.
6. Цідило Микола, нар. 1928 р. в Перунці, уч. I курсу.
7. Мерена Ярослав, нар. 1929 р. в Фльоринці, уч. підготовчого курсу. Працює директором середніх шкіл в Зеленій Горі.
8. Пласкочь Анна, нар. в Перунці.
9. Полянська Стефанія, нар. в Поляках, уч. підготовчого курсу.
10. Дрейович Анна, нар. в Поляках.

Антонюк Марія
Буранич Анна
Гальчак Стефанія
Гоней Катерина
Горська Ольга
Дудка Стефанія
Кацик Олена
Коваль Анна
Коваль Наталія
Кравець Антоніна
Кобринська Мирослава

Мирна Іванна
Мерена Любов
Пелех Анна
Пелех Оксана
Рось Ольга
Стефанко Любов
Ступарик Орися
Хотинецька Марія
Чабаи Любомира
Сквіртнянсько Ольга

Альманах

„Чарівна Криниця“

Дарую нашому першому в Україні
Лемківському музею від себе та
автора цього альманаху Велетка
Олена, читайте, гордіться і шануйте
наш рідний незрутливий край

1940 - 1992

В. Місяк

Літописці Криниці є і в Стрию

ВІДОМИЙ стрийський мистець Осип Величко завершив трирічну працю – написання «Альбому». Даний альбом має повну назву «Альбом-Альманах-Конгрес». Він складається із трьох вищезазначених розділів і всього налічує чотириста сторінок тексту з ілюстраціями. В книгу увійшли матеріали про визначних людей і випускників учительської семінарії в Криниці, в тій

самій, в якій мав честь навчатися автор альбому.

Задум Осипа Величка створити такий альбом виник у 1989 році. В той час політична ситуація в Україні була непевною. Автор це розумів, але потяг власти і свою лепту у процес відродження української нації був сильніший за страх. Осип Величко з метою написання альбому відвідав Івано-Франківщину, Тернопільщину, Березанщину, Самбірщину, багато разів бував у Львові та інших містах України. Він зустрічався з людьми, які навчалися в учительській семінарії в Криниці, з митцями і письменниками, життя яких тісно переплелось з цим чарівним куточком. Проте для того, щоб праця просувалася більш ефективно, 1991 року з ініціативи О. Величка у Березані відбувся в жовтні Конгрес криничан, на якому одногласно схвалено задум автора видати «Альбом».

І ось через три роки невтомної праці, яка увібрала в себе поїздки, знайомства, переписку з сакордоном: США, Ав-

стралія, Канада, Польща **В**асиль Величко зібрав величезний архів, куди увійшли спогади, розповіді, фотосвітлинки, художні твори криничан. Власне, цей архів і ліг в основу книги. Варто відзначити титанічну працю Осипа Величка, який, як Нестор Літописець вручну писав тексти, оформляв графічно сторінки, а пізніше розмножував їх на ксероксі. Праця завершилася успіхом, автор здійснив задумане.

Інакше і не могло бути, бо Осип Величко походив із сім'ї священика, з села В'язівниця, що на Ярославщині (Польща). Коли Осипу Величку виповнилось три роки, батька перевели на Лемківщину, в село Поляни біля Дуклі. Опісля у Волю-Нижню до Римаківського деканату. В 1939 році з приходом німців батька розстріляно. О. Величко навчався в Сяноці у початковій школі, відтак у Перемиській гімназії і в Учительській семінарії у Криниці по 1943 рік.

Довший час поважаний автор вчителював на Лемківщині. В 1945-му році з наслідком акції «Вісла» був депортований в Березани, де працював в культосвітніх установах до 1950 року. В цьому ж році він переїхав у Стрий, де мешкає і по нинішній день. Сьогодні Осип Величко знаний на Стрийщині як активний член літературно-мистецького об'єднання «Хвилі Стрия», товариства «Просвіта» і товариства «Лемківщина». Різьба по дереву, мандрівки в Карпати, участь в мистецькому житті Стрия – кредо мистця. Проте вінком його творчості, крім дев'яти персональних виставок, є, безперечно, «Альбом-Альманах-Конгрес».

С. Королишин

Наше слово
Варшава,
4-19 / 1920 /
8.05.1994р.

Ольга Байко

ПО ДОРОГАХ ЮНОСТІ

Спогади про Криницю теплі, милі, хоч і воєнні роки, але молодість була: плани, мрії, яким не судилось збутись, і життя перемішало їх більше в терноп як з рожами, але і за те Богу дякувати, бо не всім довелося дочекати до тих років.

Дороги життя порозкидали нас усіх по світу. Багато з нас ще в молодих роках пішли на віки...

Надіюся, що мене старість вдома не застане, я все в дорозі.

Недавно їздила в Польщу, без великих покупок, рюкзаків. Поїхала по всіх дорогах дитинства і юності. Обїїхала багато сіл Лемківщини, де колись їздила на ровері, як працювала інструктором дитячих садків.

Поза наше село - Яблоницю - простяглася тако рівна дорога через Дуклю на Чехословаччину. Було в Зиндракові, Івоніху, в селі Роздільне біля Горлиць. Наших Лемків залишилось дуже мало.

Ох, як хотілось переїхати дорогами "Чарівної Криниці", подивитись, як розбудовувався курорт, але не вийшло.

Осінь 1942 року.

Під час перерви.

Борислав, 20 березня 1989 року

Марія Бегас

СНЯТЬСЯ СТЕЖКИ НА „КИЧЕРАХ“

... Не проти час від часу підтримувати зв'язок з друзями юних літ. Зараз, у нашому віці, дуже приємно згадувати місця і події давноминутих літ.

Стільки років минуло, а ще іноді сняться стежки на „Кичерах“, гірські потоки – все таке миле серцю...

ХОДИТЬ ЛЕГЕНДА

... Посеред Лабовецької полонини лежить великий камінь – пісковик, а біля нього дві скелі. Про цей камінь і скелі ходить легенда в Лабові – про стару неньку і двох неслухлячих дочок. Дочки не послухались хворої неньки, залишили її саму в хаті й пішли на вечерниці аж на вершину гори, там мали зустрітися з Лімницькими збійниками. Умираюча мати згадала своїх дочок. В той час почалося сильне злива, громовиця. Блискавка вдарила в дівчат і вони перетворилися в скелі. Лімницькі хлопці не дочекалися своїх дівчат.

В гарні дні молодь з Лабови і сусідніх сіл збиралася біля каменя і проводила своє дозвілля.

— Дуже приємно згадувати
місця і події
давноминутих літ.

с. Грабарівка, 24 лютого 1989р.

Лідія Белох

МИ БУЛИ МОЛОДШІ

... Я в Криниці навчалась два роки – була на підготовчому курсі і закінчила перший курс. Я належала тоді до молодших семінаристів, так що мене багато можуть не пам'ятати. Ми були молодші – старших більше знали, а старші на молодших не звертали уваги, тай в тому не було потреби.

... Довідалась про те, що виготовляється альбом про колишніх Криницьких семінаристів. Це буде кожному з нас цікава і дорога пам'ятка.

... Я належала тоді до молодших семінаристів,

Львів, 4 січня 1989 р.

Теодора Богдан

СОЛОТВИНСЬКА ШКОЛА

Мій батько - Василь Попадюк - одержав посаду вчителя у 1909 - 1910 рр. в селі Солотвини біля Криниці. Школи там ще не було. Діти вчилися в старій хаті коло церкви, в якій проживала наша сім'я.

В перший клас записували дітей до 16 років, тому що до того часу вчителя в селі Солотвини ще не було. Мати моя походить зі старого лемківського роду Сметанів.

У 1910 році мамі було 17 років і вже в перший клас не потрапила. Грамоти вчилася від своїх молодших сестер.

Після першої світової війни батько вислав зникну хату, в якій вчилися діти, в американський часопис. За деякий час американські українці вислали свої пожертвування на будівництво школи. /Якусь суму доларів/. Солотвинські багаті не хотіли будувати нову школу і посилювали дітей вчитися, бо дітей використовували для допомоги при господарстві. Батько був добрий господар, і так нова школа була збудована. Крім школи, батько ще збудував гарну альтанку - п'яльню в Солотвинському парку. В тому парку колись розміщався звіринець.

В нашій сім'ї було, крім мене, ще чотири брати і сестра. Ми дружно жили в приміщенні школи. Біля школи був гарний сад і город. Все було зроблене руками батька.

Нова школа в селі Солотвини
збудована у 1926 році

Спорад про Криницю нагадував мені кращі часи, часи нашої молодості, часи великих надій і сподівань.

Альбом-альманах про нашу семінарію був би дуже гарною згадкою для нас усіх. З якого боку не глянути, я «за!»

Я мала велике замилювання до образотворчого мистецтва, але не було змоги навчатися. Мої аматорські малюнки в часи переселення пропали, так і пропали мої великі надії на дорозі в мистецтво, в світ прекрасного...

Івано-Франківськ, 11 листопада 1989 р.

Ірина Бутковська

СЛАВНА НАША КРИНИЦЬКА ГРОМАДА

Несподівана згадка про Криницю, найкращі роки мого життя сколихнула мою душу і серце.

Проминуло багато років з цього часу, але найнидші спомини завжди живуть у пам'яті.

... Зібрати нас усіх в альбомі, дуже благородна справа. Але скільки нас ще залишилось! По всіх усюдах доля розкинула наше щире, веселе товариство.

... А про Криницю у мене найкращі спомини. Особливо запам'яталися концерти нашого хору, під керівництвом проф. Романа Левицького.

В бурсі „Рецесанс“ я дружило з Марусею Зубенко, Стефою Федчак, Марусею Горошко, Лідою Мишковською, ми ходили разом на репетиції хору, їздили у Львів на ювілей Миколи Лисенка та на інші концерти.

... Яюсь так жалібно щемить серце, як почувеш вістку, що когось вже нема в живих.

... Мені чомусь здається, що словна наша Криницька громада залишилась такою, яка вона була колись у юні роки, і тому кожна згадка про когось з нашого колективу мені дуже дорога і навіває найприємніші спомини.

... По всіх усюдах
доля розкинула наше
щире, веселе
товариство.

Заліщики, січень - квітень 1990 р.

Осип Величко

ВІД КОЛМСКИ ДО МАТУРИ «Б» З В'ЯЗІВНИЦІ ДО КРИНИЦІ

В чудрий сонячний день мама, яка відпочивала в селі Стібенці, що біля Медики, вибралася до В'язівниці, де батько був священиком. Дідусь запряг коня в сани, мама закуталась в бараниці, дрімала, тулячи до себе мою сестричку Дозю. Її сон чи мрія, перервав фірман. — Імосць, дивіться, по кризі пливе вода! Страх огорнув обох. Переправились на другий бік щасливо. Хто більше настрашився: мама чи я, тяжко сказати, мабуть я, бо невдовзі появився на світ, у чужій непапеленій хаті, на два місяці скорше, а через три дні дістав заплечя легенів. Я вижив. За сім років, при зустрічі в Перемишлі др. Прийма скаже моєму батькові:

— Це той Величко — невеличкий, якого я спасав? Як виріс!

А через 46 років моя подруга напише:

«Ми молилися за твою душу, ходили на пальчиках по коридорі в „Ренесансі“, як ти лежав хворий, там, у Криниці».

Отже, я народився 4 січня 1922 року Божого в селі В'язівниця біля Ярослава. Батько — Михайло, син Андрія і Ганни, мати — Олена, дочка Осипа і Ангелини Кміцикевич.

Після В'язівниці ми були в Полнатичах, а ще пізніше опинилися на Лемківщині. Чудові Карпати і бідні, щирі Лемки пригорнули нас в свої обійми.

Полля, що біля Дуклі, я зовсім не пам'ятаю, а на Воли Нижній я вже пішов до школи. Я з хлопцями пас корови, пильнував гуси, тримав голуби, міняв у сільських хлопців булочки на вісяні прячки, купався в річці Яселці, ловив рибки, збирав гриби у лісі, їздив верхи на коні на кличку „Каштан“, бавився з песиком „Сопілкою“ і читав книжечки, а вечорами мама вчила мене церкувати шкарпетки і вишивати. У свята в нашому домі завжди було весело і ганірно. До нас приїздили гості — вчителі і священики з навколишніх сіл з дружинами і дітьми.

І, нарешті — Босько, велике село при битій дорозі між містами Кроском і Сяноком. В селі була зупинка для поїздів і я два роки щодня доїздив до Сянока до школи, а потім навчався у чоловічій гімназії у Перемишлі.

Перемишль — столиця князів Ростиславичів. Чоловіча гімназія в Перемишлі мало свою велику історію. При вулиці Баштовій знаходились два гуртожитки: інститут для дітей інтелігенції, в ньому розміщувалась ідальня, а напроти інституту — бурса св. о. Миколая. Батько помістив мене в бурсі разом з хлопцями з нашого села — Боська. До гімназії ми ходили на вулицю Словацького.

Тут я з „дитинства“ прийшов у „юність“...

Друга світова війна застала мене в Боську. 9 вересня 1939 року німецькі війська увійшли в наше село, а на другий день спалили центральну частину села і застрелили багато людей, між ними і мого батька.

Минали дні. Потрібно було вчитися. Я поїхав у Варшаву до батькового брата, він влаштував мене у торговельну школу. До торгівлі я не мав замишування і після практики в Союзі у Сякоці більше до Варшави не вернувся, а подався у Криницю.

Лемківщина була моя стихія, я її любив. Коли навчаюся у гімназії в Перемишлі, то на вакаціях пішки, з друзями перейшов хребтами Карпат від Грибова по Лівько цілу Лемківщину, а на другий рік Бойківщину і Пуцульщину.

Стою на „делтаку“ і люблюся віллами, коїтами і зеленими смереками, дихаю свіжим повітрям, не звертаю уваги на сочні люди відпочиваючих у тому курортному містечку.

Я в Крилиці — чарівній Крилиці! Тут я маю навчатися і стати вчителем, педагогом. Дітей я дуже любив.

Стже, вперед! До науки!

Передімкою вілла „Світ“, непонятний дерев'яний будинок, а з такою чудовою назвою. З цього будинку по закінченні навчання молоді люди мали іти по селах і нести грамоту лемківським дітям...

Директора Омеляна Цісика застав у канцелярії за бюроком. Після короткої співбесіди я був зарахований до семінарії.

Перше знайомство з друзями і вчителями. Через кілька днів привик і освоївся.

На другий день я зустрів професора математики Тадея Ростковича, який до війни вчив у гімназії в Перемишлі, і паню Наталію Волошинську, яка вчителювала в Боську, а тепер була вихователькою і вчителькою ручної праці, малювання і руханки в семінарії.

Мене помістили в Бурсі „Колонії“, що при вулиці, яка вела до села Тилича, у гарній, просторій, світлій кімнаті.

За кілька днів приїхав мій друг Богдан з сусіднього села Одрехови і ми стали дружно жити в одній кімнаті.

Щодня вранці маширували до „Світу“ і назад, після науки поверталися з пісню на устах до „Колонії“. Тут була дисципліна. Вчилися, кожен в своїй кімнаті, у відповідні години снідали, обідали і вечеряли. Вранці і увечері голосно молилися і співали пісні. Кожної неділі ходили до каплиці на Службу Божу і один раз в тиждень на проби хору у „Сердіско“. (Жіноча Бурса).

Богдан хворів на туберкульоз кістки. У нього одна нога була коротша, і він на неї кульгав. Любив ходити по кімнаті і згодом вчитися. Спочатку мене це дратувало, а потім звик. Коли Богдан „зубрив“, я відпочивав на

ажку, або гуляв біля „Колонії“ вечером читали книжки.

Старшим у „Колонії“ був наш однокурсник Михайло Маханець. Його замінив вчитель руханки професор Євстахій Ступка, а мені директор семінарії запропонував нагляд за найменшими хлопчиками в „Ренесансі“:

„Ренесанс“ – гуртожиток для дівчат і хлопчиків – студентів Ус. Тут була їдальня. Тут харчувалися теж студентки, які мешкали в бурсі „Седріску“.

Мені дали маленьку, світлу кімнату на третьому поверсі. Я з собою взяв Богдана, він був веселий, гарно співав і грав на мандоліні, а я малював і різьбив.

З кімнати можна було вийти на балкон, подихати свіжим повітрям, любоватися краєвидом Крикиці. Поверхом нижче мешкали студентки, які навчалися на другому курсі.

Тут у „Ренесансі“ вперше завітала до мене ніжна – невинна любов. Звірки вона взялася? Чи приніс її шум високих зелених смерек, чи прилетіла зі струн скрипки, чи з місяця добою косою, чи зіркою залетіла на балкон, а потім опинилася у моєму серці. Минули літа, а вона залишилася такою нерозгаданкою, таємничою, милою, як тоді в сім-адцять літ.

Після Різдва я повернувся з вакацій і тяжко захворів. У Крикиці в лікарні не було місця і мене відвезли до Горлиць. Сам В. Кубійович дав своє авто. Там я боровся зі смертю. Молодість не-омогла і я знову, виснажений хворобою, приїхав до Крикиці.

Потрібно було готуватися до матури.

– Підете мешкати в приватний гуртожиток „Оазу“, там живуть наші студенти з близьких сіл від Крикиці, – сказав директор. – Там буде вам добре. Близько до семінарії, харчування безплатне в „Ренесансі“. Потрібно навести порядок і дисципліну.

І так я опинився в „Оазі“. Мешкав з Гілярком Явошкиним у сусідній кімнаті. Мої підопічні були слухняні, дотримувались встановленого режиму, я дав їм більш демократичні право, як в державних бурсах. На неділю їздили до дому, привозили харчі, або до них приїздили родичі, самі варили собі їсти. В кімнатах підтримували чистоту. Вранці проводили руханку, була спільна молитва. Слабшим учням я давав допомогу, за це вони мене поважали і любили. Дирекція була задоволена.

В моїй кімнаті часто збирались друзі. Ми читали вірші, влаштовували диспути, готувались до матури. Тут я з Дмитром Собо-вин виготовив випускне табло.

Наступив час прощання. Ми одержали свідоцтво зрілості, потиснули собі руки з надією на зустріч у 1953 році і розіш-кались по селах Лемківщини, щоб принести користь своєму народові і випровзати довіра своїх наставників.

Але жорстока війна перекреслила всі наші плани і ми роз-сетілися по цілій Земкій кулі.

КОЛОЇЯ

КОЛОЇЯ

«Колонія» вілла —
чоловічий гуртожиток
при вулиці Тилицькій

Мій друг — Богдан

Інтер'єр. В тій кімнаті ми жили
з Богданом

КОЛОЇЯ

Зчитель руханки, вихователь в
гуртожитку, Колонія*
пан Євстохій Смулка

Р
Е
Н
Е
С
А
Н
С

R
E
N
E
S
A
N
S

S

... мені директор семінарії
запропонував нагляд за
найменшими хлопчиками
в „Ренесансі.“

Колядники: Іван Красовський,
Степан Кищак, В'ячеслав
Іванович, Осип Величко.
грудень 1941 р.

„Ренесанс“ вілла –
гуртожиток для дівчат
і хлопців.

РЕНЕСАНС

... а я малював і різьбив.

RENEŠANS

І так я опинився
в „Оазі“.
О. Валичко з Г. Яворським.

... мої підопічні були слухняні.
Вони мене поважали і любили.

В центрі Осип Валичко зі своїми
бурсаками біля „Оазис“

О А З А

з Дмитром Сабовим виготовили
табло.

Ми читали вірші,
влаштовували диспути
і готувалися до натури.

О А З А

Осип Величко

Віра Наталія Волошинська народилась 14 липня 1914р. в селі Липа біля Бірчі недалеко Перемишля в сім'ї священика. Її батько Іван був в тому часі сотрудином о. Юрчакевича.

Вібух війни перервав щасливе життя родини. Батько та його брат з іншими людьми були інтерновані та вивезені до Вольфбергу. В Талергофі забракло вже місця. Мама якийсь час перебувала у свого брата, теж священика, на Лемківщині, але опісля виїхала до Відня і далі в Каринтію, шукаючи чоловіка. З великим трудом вдалося доїхати на місце, знайти чоловіка, але тут мусили всі разом жити в таборі. І маленька Наталія все пережила. Щасливо повернула рідня до Галичини. Побував батько після Липи в селах недалеко Дрогобича-в Стебнику, а опісля в Дадява. У 1921р. о. Іван Волошинський дістав парохію в с. Сушиця Велика біля Хирова. Тут чудове положення села. Довкола гори, великі ліси, потоки, повітря надзвичайне, Зелено-синій виднокрай з різними дивами. Неповторний світ. Безліч казок, пісень, що співає і оповідає Наталії мама і сільські жінки. Таємничі забави з дітьми /перебирання в різні строї зі старих скринь/. Все те впливає на ніжну душу маленької Наталі. Воно живе, немов у якомусь казковому світі.

Після народної школи в Сушиці Великій Наталія розпочинає науку в приватній жіночій гімназії Українського Інституту для дівчат у Перемишлі. В тому часі була це одна з найкращих українських шкіл в Польщі. Змадку любила малювати. У молодших класах гімназії вчила малювання Олена Кульчицька. Наталія ходила учитись до неї до дому. Її мрія-стати малюркою на подоби Олени. Тоді теж цікавилася українською літературою, історією, географією, народним побутом і залюбки вишиває. Вицалась кілька дів гри на фортеп'яно. Від 14літ співає в шкільному хорі. В старших класах веде гурток української літератури, на який приготавляє різні реферати, нориси та вірші - перли тодішньої літератури, які часто сама прочитує. Читав багато книжок. Купує українські книги. За всі заощаджені гроші. Дуже любить писати. Майже всі українські і польські вправи пише на відмінно. Починає писати малі віршики, опісля поважніші. Але важливіші перші нариси, новели, в яких писала про долю тодішніх жінок та дітей.

У 1934 році Наталія Волошинська закінчила гімназію і отримала атестат зрілості. Опісля почала студіювати українську та польську філологію у Львівському університеті.

Коли зрозуміла, що після закінчення студій горті буде одержати працю, переїхала до Варшави. Студіювала рисунок, малюрство, різьбу і різні ручні праці у вищій художній школі. Після її закінчення можна було навчатися в середніх і вищих школах. Перед самою другою світовою війною закінчила студії, але дипломну працю робила вже після війни у Варшавському університеті.

Працювала вчителькою в с. Босько біля Сянока, а потім поїхала до Криниці.

Оскар Величко

ДВІ МАРІЙКИ

Весною 1989 року загостив до Стрия студентський хор „Полоника“ Лігницького ліцею з Республіки Польща.

На сцені виступали студенти у вишиванках і лунала наша Українська мелодійна пісня.

Ведуча оголосила, що пісню „щедрик“ співати буде студентка третього курсу Марійка і на сцену вийшла мила, симпатична, середнього росту смаглява дівчина у вишиваній блузці з довгою чорною косою, закинutoю на праве плече.

Я поправив окуляри і не міг збагнути де я знаходжусь, хто перед нами виступає; чи лігницька „Полоника“, чи наш студентський хор з „Чарівної Крилиці“ і „намі всіми любима“ солістка Марійка Горошко.

Хором диригував професор Михайло Дуда, а я чомусь бачив перед очима нашого дорогого професора Романа Левицького.

Після концерту я прийшов додому, відчинив альбом і мене дивилася кароока, смаглява дівчина у вишиваній блузці з двома чорними косами, які спадали на груди, а в ухах ще довго-довго звучав чарівний голос Марійки...

Знімки була зроблена 47 років тому на фоні Оперного театру у Львові.

Дві Марійки, дві чудові солістки, 1942 рік і 1989 рік.
„Наша думка, наша пісня не вмере не загине“.

Стрий, квітень 1990 р.

Осип Величко

СПОМИНАЮ ДОРОГИХ ПОБРУГ

Зліва:
Ярослава
Гречанівська

Справа:
Лідія
Мишковська

Гілярко зайшов у кімнату і включив світло. Вечоріло. Дмитро мив лінзель, я кінчив малювати. На столі з'явилася керамічна миска, накрита рушником. „То вам передала Оля, щоб не вмерли з голоду. Третій день не виходите з кімнати! Аромат компер, помашених свіжим маслом, притупив запах фарби і туші.

Гілярко вийшов з кімнати, а у відчинених дверях з'явилися блондинка Яра і шатенка Ліда.

- Добрий вечір. Вітаємо митців! Дай Боже щастя!

- Що за робота кінець року, а ти, Осипе, пропускаєш заняття.

- Я захворів, в мене мумс /свинка/ і др. Смолинський заборонив мені виходити з кімнати, а тут знайшлась робота. Оформляю табло, Дмитро допомагає, вдвійку це скучно.

Яра глянула на великий формат паперу, що висів на стіні.

- А зшивки вже всі здали? - спитала. - Ліда свою принесла, а моя ще не готова. Маю без вишивки, а ти нас попередив, щоб були всі у вишиваних сорочках. Завдав нам роботи. Що у вас таке ароматне в тій керамічній мисці?

- Компери, з Бересту. Нам передали дівчатка, щоб не померли з голоду. - О, який чудовий запах! А тут свіжа бриньза. Дмитро вистругав дерев'яні дощечки і подав го-

• компери - картопля

там, а я запросив до смачної вечері. Я глянув на стелю, там висіла лампа, яка слабо освітлювала кімнату, а промічня світла падало з чарівних жовто-золотистих льоків Яри, запах троянди з її голубої блузи.

Компери закусили бриндзею. Яра витягнула зі своєї сумочки дві помаранчі — "То на десерт! Осиле, тобі потрібні вітаміни", і Яра подала мені кілька цитрин та пачку індійського чаю. Завтра принесу знову, тобі потрібно збити температуру, бо до матури мушиш бути здоровий і табло має бути закінчене."

Почувся голос Піди, яка до тепер сиділа мовчки і смакувала компери з бриндзею. — "Осиле, чи пам'ятаєш вечір на Андрія в Старому кургаузі? Я тебе запросила до танцю. Ти довго надумувався, але пішов, а на кріслі залишив альбом з карикатурами. Ми зробили кілька кругів, як в залі вчинився гамір, я глянула на свої білі мештики, а там носики були позагинані, я тебе вчила танцювати, а ти наступав на пальчики. Пальчиків не шкода, забулося, але мештиків шкода. Тоді всі пари приплили танцювати, а вся наша увага була звернена на пана Андрія Мазикевича, який розмахував альбомом. Вчасно з'явився директор семінарії Омелян Цісик. Вік підійшов до професора Андрія і попросив у нього альбом. На першій сторінці була карикатура Мазикевича. На лиці з лівого боку був наклеєний хрестик з лейкопластру, тут в нього був чиряк. Подібність була і замість підпису цитата: "Упадок Царгороду... Як я сказав?"

— Пане директоре, от що собі дозволяє той ваш протегований художник-карикатурист. Карикатури на професорів. Такого ще ніхто не бачив в світі. Полюбуйтеся. Тут і ви є. І написано "як ще слово "словеси" жило в мові в ті часи"...

— Прошу дати мені альбом. Я перегляну, з юнаком поговорю, поясню. Добре, що є в нас відважні, талановиті хлопці, не можна зразу робити трагедії. Якщо юнак здібний, то потрібно з ним поговорити, підтримати.

Необдуманим вчинком можемо відбити йому охоту до мистецтва. Через два роки він стане самостійною людинкою, нашим товаришем-вчителем."

"Я ще пригадую собі карикатури на паню Наталку, пана Ростковича та інших учителів, — продовжувала Піда. — Там були і наші хлопці: Петро Шницер з бараном на плечах, Михайло-Кайзер тягне віз, зроблений з бараборі, а на возі сидять дівчата і поганяють "вію, бараборька!" Михайло-Старий — згорблений дідусь з двома тарелями каші і чотирма ложками, а ти, Дмитрусю, у лавровому віночку."

— Що сталося з альбомом, — запитала Яра.

Минуло кілька днів після забави, мене закликав пан директор, поговорив зі мною, віддав альбом, помахав пальцем і сказав: „на все є свій час. Вчіться і працюйте!“

Яра глянула на годинник: „Я хотіла тебе просити, щоб ти показав нам його, але вже пізня година, другим разом. Осипе, перший танець на випускному буде мій. Я візьму собі чеські мешти, вони міцні і все витримають. Хлопці, на дворі темніє, настає комендантський час.“ Яра взяла ліду по під руку і вийшла з кімнати. З ними вийшов Дмитро, йому потрібно в „Колонію“, а дівчаткам у „Седліско“. „Дозвольте вас провести“, — сказав Дмитро. Я щиро позавидував другові, коли він взяв подруг по під руки. Підярка ще не було. Я залишився сам. В кімнаті стало темно і пусто, неначе і лампочка не горіла.

Не раз мені снилися золотисто-жовті льочки Яри і голуба блузочка з запахом троянди. Часто бачив лідині білі мешти з позагинаними носиками.

І тепер, коли дивлюся на табло, споминаю дорогих подруг. Скільки в них було добра, ласки, ніжності, високої моралі української дівчини!

Дівчатка, відізвіться! Я на вас чекаю! Альбом прийме вас у велику, чесну громаду колишніх студентів Української учительської семінарії в Криниці.

І тепер, коли дивлюся на табло, споминаю дорогих подруг.

СТРИСЬКИЙ МІСЬКИЙ ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ
СТРИСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ
«ХВИЛІ СТРИЯ»

ПЕРСОНАЛЬНА ВИСТАВКА

творів художника-різьб'яра,
народного майстра *Осіпа Величка*

ОСИПА
ВЕЛИЧКА

м. Стрия, січень 1990 р.

СТРИСЬКИЙ МІСЬКИЙ ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ
СТРИСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «ХВИЛІ СТРИЯ»

ЗАПРОШУЮТЬ ЖИТЕЛІВ І ГОСТЕЙ М. СТРИЯ

ВІДВІДАТИ ВИСТАВКУ

„СЕ ПОВІСТІ
МОГО НАРОДУ“

ЕКСПОНУЄТЬСЯ СУХА ПЛОСКА РІЗЬБА
ПО ДЕРЕВУ О ВЕЛИЧКА

ВИСТАВКА ДІЄ У КРАЄЗНАВЧОМУ МУЗЕІ
ЩОДЕННО КРІМ СЕРЕДИ З 10 ДО 18 ГОДИН.

Суха тонована різьба по дереву

ПЕРЕЛІК ТВОРІВ

1. Тарас Шевченко	1989
2. Леся Українка	1970
3. Іван Франко	1982
4. Ізидор Воробкевич	1986
5. Микола Лисенко	1989
6. Михайло Старицький	1983
7. Леся Курбас	1987
8. Андрій Подубинський	1984
9. Соломія Крушельницька	1979
10. Олександр Мінуга	1984
11. Олена Кульчицька	1984
12. Петро Обаль	1984
13. Остап Оброца	1985
14. Роман Будала	1982
15. Віктор Романюк	1983
16. Юрій Драгун	1967
17. Іван Пулюй	1981
18. «Мамина пісня»	1985
19. Автопортрет	1984
20. Літописець Нестор	1989
21. Самійло Величко	1970
21. Князь Кий	1987
22. Князь Хорин, Шек, Либля	1981
23. Князь Ігор	1968
25. Князь Святослав	1979
26. Княгиня Ольга	1967
27. Князь Володимир	1967
28. Князь Володар	1988
29. Князь Василько	1988
30. Князь Володимирко	1988
31. Князь Данило	1969
32. Князь Лев	1969
33. Князь Володимир	1988
34. Захар Беркут	1971
35. Євпраксія Метиславна	1968
36. Петро Сагайдачний	1987
37. Віталій Примаков	1983

На виставці творів відомого різьб'яра Осипа Величка представлена суха тонована різьба по дереву: серія портретів видатних політичних діячів, майстрів культури, письменників, композиторів, сільваків, художників, різьб'ярів, князів Руської Русі і Галицько-Волинського князівства.

Осип Величко бере активну участь в міських, обласних і республіканських виставках.

Він — член літературно-мистецького об'єднання «Хвилі Стрия», член Художнього фонду СРСР, член спілки виховних майстрів СРСР, член Товариства української мови ім. Т. Шевченка.

Наталія Волошинська - Ожибо

ДО ЮВІЛЕЮ ДРУГА

Дорогому Ювілярові Іванові Красовському з нагоди 60-ліття щирі побажання усього доброго, а понад усе кріпкого здоров'я і творчої наснаги для здійснення своїх творчих задумів шле Наталія Ожибо, колишня вчителька учительської семінарії в Криниці. До побажань цих приєднується й редакційний колектив, бажаючи своєму дописувачу і Другові невичерпної енергії та плідної праці над історико-етнографічним питанням лемків.

Читачі „Нашого слова“ знають Ювіляра „великим, славним, заслуженим“, я, однак, пам'ятаю й досі вважається мені маленький Ваньо, якого вперше зустріла на залізничній станції Струже. Двоє малих хлопчиків їдуть вчитися в українську школу в Криницю. Які в них радісні обличчя, які в них вогники в очах! Зовсім не журились, що можуть не доїхати/німці забирали в Німеччину, як вік сам про це згадує/. Вони мусять вчитися і ківець! Другий хлопець - це Степан Кишак з Балутянки. Тепер викладає англійську мову в Політехнічному інституті у Львові і з пристрасстю різьбить.

Тоді вони видались мені якимись незвичайними, відважними, просто відчайдушними, і відразу прийшла думка: вони досягнуть великої цілі, в них велика жадоба вчитися. І нехай хто хоче називає по-різному лемків і твердить, що вони не українці, я питаю: звідки тоді малі 12-13-літні хлопчики з села, як говориться „де світ дошками забитий“, знали, що вони українці? Так їм дуже хотілося вчитися у своїй школі. Таких дітей у семінарії було кілька сотень. Якась мала кількість була з інших околиць, але в більшості - це лемки. Ніхто цих дітей не вербував, ніхто не намовляв, щоб їхали вчитись. Як вони всі жарібно тягнулись до науки!

Під час війни всім важко було. Крім невинного страху, голоду і холоду, чіплялись і різні хвороби: кір/орра/, дифтерит, скарлатина, червінка, запалення легенів та різні простуди. Було двох добрих лікарів - українців, які чудом здобували ліки і які весь час займалися учнями. І якимось ніхто не залишив школи, крім тієї, що хворіла на тиф. Терпіли і вчителі, бо полюбили дуже своїх учнів.

У соту річницю від дня народження Миколи Лисенка хор нашої школи у 1943 р. виїжджав з концертами до Львова. Хор дав два концерти, один з них в Оперному театрі. По дорозі хористи концертували у Сяноці та Самборі. У Львові хор виступив з великою програмою. Солоістами були Марійка Горошко та Напоро Михайло. Хор був нагороджений бурхливими оплес-

ками та вирізненьям. Хором керував учитель Роман Левицький.

Зараз живе нас тільки троє, цих наймолодших. Живе у широкому світі в США Роман Левицький – учитель співу. Створив і він у школі чудовий хор. З учнями виконував прекрасні пісні, такі як: „Заповіт“ на два хори, „Лічу в неволі“, „Вечориці“ – Ніщинського, багато лемківських та різних народних пісень, що й не злічити. Крім хору, в семінарії, були тоді в Криниці ще два хори: громадський та греко-католицький, які вів Роман Крушельницький. Живе ще вчитель гімнастики. Його заслугою були гарні танці, які тоді вивчали учні. Тут, найближче Криниці, живу тільки я. Тоді я була вчителькою в цій школі. Навчала я української мови, рисунків, малювання та різних художніх ручних робіт. З дівчатками вишивала, гаптувала. Звертала я увагу на красу і композицію нашого мистецтва, вчила любити все рідне, вчила відчувати гармонію краси і добра. Може якраз тоді і прищепила якусь частку замилювання до мистецтва і краси в нашого Іванка. Вплювала я в душі цих учнів все те, чого навчила мене протягом 8 років наша славна малярка Олена Кульчицька, а опісля професори у вищій школі.

З Іваном Красовським, колишнім Ваньом, ми таки незадовго побачились. Здається, це було влітку 1970 року. Опісля, в 1972 році, я була у Львові. Тоді відвідала Музей народної архітектури і побуту. І. Красовський показав мені найцікавіші шедеври і разом з обома моїми колишніми учнями ми сфотографувалися.

Через якийсь час сім'я Красовських проїздом відвідала мене в Перемишлі. Ми теж фотографувалися в найкращому куточку нашого міста.

*Степан Кищак, Наталія Волошинська та Іван Красовський
у Львівському музею народної архітектури і побуту.*

Наталія
Волошинська-Ожидко

ЩОБ ТА СЛАВА НЕ ПРОПАЛА

Часом думаю про період моєї молодості та пригадую собі багато дечого, а головне - усе, що пережило в Криниці. Тут довелося мені прожити важкі воєнні роки. Сумне й нелегке тоді було життя, але зібралось стільки молоді, стільки гарних людей, що і радість ставало. Що молоді могли робити? Вивчали наполегливо українську мову, літературу, історію та пісні. Співали невтомно, завзято! Хоч забави теж інколи були: пам'ятаю дві гарні новорічні "Маланки". Ожко, хотіла б я сьогодні розказати про ті криницькі спиви та хори, тільки не знаю, чи вдасться мені це все відтворити, описати, бо дещо вже зовсім забулося, розплилося на протязі багатьох літ.

Досить великий був хор у Криниці-Селі, який співав на греко-католицьких богослужіннях у великій церкві. Були це переважно дівчата й жінки з Криниці-Села. Диригентом був тодішній дяк. Про цей хор дбав священик, нинішній о. мітрат Стефан Дзюбина.

В самій Криниці існував громадський хор. До нього належали переважно місцева інтелігенція, вчителі, службовці, торговельники. Вів цей хор Р. Крушельницький, а його жінка Лідія була солісткою. Мала вона чудове сильне сопрано.

Велику славу здобув хор української семінарії в 1940-44 роках. Його зорганізував і керував ним великий любитель нашої пісні та музики проф. Роман Левницький. Першого року навчання хор був маленький, бо й учнів не було багато, близько 60. В кожному році число їх значно зростало і хор збільшувався. В 1943/44р. було вже 440 учнів. Тоді було серед кого вибирати. Хор нараховував близько 70 членів. Молодь, її гарний вигляд, здорові, міцні голоси, музикальність - подобалась усім слухачам.

Криницький та шкільний хор виступали на Шевченківських концертах, на "Щедрих вечорах" співали колядки і щедрівки та по Великодніх святах на "свяченім" співали гарілки та інші пісні. Крім концертів у Криниці, шкільний хор виїздив до Нового Санча, Тилича, Веркомлі,

Матвостова, Сянока. Шевченківське свято в Криниці відзначалося кожного року. Обидва хори співали відповідні пісні, деякі разом, деякі окремо з програмою, учні декламували вірші, учителі читали доповіді.

З усіх концертів я запам'ятала один, здається, з 1942 року. Був справді дуже гарний. Обидва хори виконали пісні: "Заповіт" (на два хори), "Лічу в мене", "Вечорниці" Ніщинського і багато народних, у т.ч. лемківських пісень (кожний хор окремо). Директор Омелян Цісик підготував з учнями містерію "Великий лях" Шевченка. Я мала зайнятися строями і декорацією. Кілька днів я журилась, як "збудувати" церкву, але коли дізналися про це вчителі: Д. Сабов, М. Філь і О. Величко — швидко взялися за роботу і невдовзі стояла церква з якихось старих дощок і картону, гарно помальованого дерева та осього потрібного. Ведучим у цій містерії був Анатоль Ворожак. Декламував він теж дуже гарно, з великим відчуттям "Кавказ", за що отримав бурхливі оплески. В містерії виступили такі здібні учні: П. Жеребиний, Д. Сабов, Михайло Федак (старший) та інші. Було в семінарії багато здібних і добрих учениць і учнів, які наполегливо й з жадобною здобували знання. Годі мені їх всіх тут назвати. В інтернаті дуже мені допомагали Нуся Овсіюк, Марійка Сиглова, сестри Мирося та Люба Кобаній. Добре пам'ятаю симпатичну хористку, гарну, здібну Лялю (Меланію) Мішко, яка жила з батьками у місті поза інтернатом. З хлопців, крім тих, про яких я уже згадувала, добрими і серйозними учнями були Осип Величко, Іван Красовський, Степан Кищак, Анатоль Ворожак, молодший і старший Федаки та багато інших, яких годі в пам'яті пригадати.

У програмі шкільний хор мав пісні в обробці славних українських композиторів: Лисенка, Леонтовича, Ніщинського, Колесси та різні лемківські пісні. Часто починали виїзний концерт лемківською пісенькою "З далека сме приїхали", або "Ой верше, мій верше", а хінчали козацькою "Засіяло сонце золоте". Не раз і в поїзді хористи виспівували наші пісні і всі пасажирки-поляки їх радо слухали та просили повторити. Солістами хору були Марійка Горощко, Оксана Крихтук, Ольга Байко та Михайло Напора.

Вілла „Ренеганс“
Бурса / гуртожиток / для семінаристів

Добре пам'ятаю, бо я теж тоді співала в громадському хорі, що великим досягненням обох хорів була опера "Запорожець за Дунаєм", яку підготували Р. Крушельницький і Р. Левицький. Карася грав Роман Левицький, Соловкою була Л. Крушельницька, Оксаною - Марійка Горашко, а її нареченим був з криничан (прізвища не пам'ятаю). Всі голоси звучали дуже гарно. "Запорожець" ставили в Криниці і Новому Санчі. В плані був Сянік, але поїхав туди хор семінарії, який дав концерти народних пісень.

В 1942 р. відбувся конкурс хорів, присвячений 100-річчю з дня народження Лисенка. До конкурсу приступило 100 хорів з Галичини та Лемківщини.

Повітові конкурси відбулися 10-31 травня 1942 р., окружні - 5-15 червня 1942 р.

В Криниці на окружному концерті був Філарет Колесса. На конкурс до Львова журі вибрало хор криничської семінарії. Заключний конкурс відбувся в Львові 31 липня 1942 р. У заклучному концерті брали участь всі хори, які приїхали до Львова. Концерт відбувся перед Оперним театром. Зведені хори співали: "Ой, діброво, темний гаю", "Ой гай, нати", "Час до дому, час" в обробці М. Лисенка, крім цього, всі виконували ще й свої програми.

Хор з Криниці - це єдиний учнівський хор на конкурсі. З Лемківщини ще був чоловічий хор з Мушини та мішаний з Сянока.

Громадський хор
у Криниці,
диригент Роман
Крушельницький
(Другий ряд зліва)

Журі оцінило хор учительської семінарії в Криниці окремо і висловило повне визнання на його адресу. В складі журі, між іншим, були такі відомі майстри, як С. Людкевич, В. Барвінський, М. Колесса. Хор з Криниці одержав премію 500 зл. і почесну грамоту. До виступу в заклучному концерті разом з переможцями залучено також хор учительської семінарії з Криниці. Він відбувся 2-го серпня в неділю 1942 р. в Оперному театрі. Криничане співали: "З далека мене приїхали", та "Вулицю" Ф. Колесси. Диригував проф. Р. Левицький.

Увечері відбувся ще один збірний концерт у Стрийському парку.

У дорозі до Львова учні семінарії давали концерти в Самборі і Дрогобичі. І хоч в дорозі дуже голодували, все-таки настрої в них був добрий. Щасливі і вдоволені повернулись вони додому.

Хор співав також в греко-католицькій каплиці під час богослужінь, часом хористів запрошував співати православний катехит. Обидва отці-катехити були молоді, симпатичні, мали в учнів і старших пошану. Греко-католицький – це о. Володимир Підсоднюк і православний – о. Петро Тарановський.

Ще мушу описати дуже приємну подію. Десять навесні 1944р., здається, на Зелені свята, о. Тарановський запросив усіх своїх православних учнів і, очевидно, старших, хто мав охоту поїхати до нього у Фльоринку на гостину. Опікуватись учнями директор визначив мене. Організацією поїздки зайнявся Микола Которич, тодішній книговод та інтендент інтернату. Роздобув він підводи. Молодь посідала на драбинястому возі, вистеленому солом'ю і сіном. З нами їхали Катрія Гриневичева і Олена Кисілевська, що в міжвоєнний час була сенаторкою від українців. Вони насолоджувались співом, бо весь час пісня не втихала. Різні, різні пісні ми тоді виспівували. У Фльоринці в церкві було дуже гаряче і тісно, тому „Братство“ майнула від своєї опікунки хто куди, щоб якнайдалі в якийсь холодок, але більшість трималася близько приходства/плебанії/, бо там добра „імясть“ Тарановська весь час підготувала смачну їжу. Був сніданок, обід, підвечірок і все таке смачне! І ні одної чарки алкоголю. Пили ми компоти, кисле й солодке молоко та джерельну воду, яка була найсмачніша. День нам теж вдався дуже погідний, теплий, навіть гарячий. І скільки співу, скільки сміху було при обіді й потім. Сам о. Тарановський – весела людина – розповідав нам різні дотепи й сміховинки. Гости теж вміли багато веселого оповісти.

І в цей день забули ми про війну, про фронт, який наближався, та про все лихо на світі. Пізно ввечері ми повернулись у Крмницю. Враження, незабутній сполин залишився в мене на все життя, спомини приязні і повної злагоди між українцями, без огляду на різні переконання та релігійні вірування. Але чи це тільки може бути в споминках?

В гостях у
о. П. Тарановського
у Фльоринці

Микола Воробель

ВІСТІ З ДІАСПОРИ

Недавно трапила мені до рук газета „Наше Слово“ з Варшави і на п'ятій сторінці читаю: „Учора колишні студенти Української учительської семінарії в Криниці з'їхалися на конгрес у м. Бережанах!“ І, між іншим, вказана адреса членів оргкомітету і я вирішив написати.

Минає 48 літ, як я жив у бурсі „Колонія“ в Криниці у великій кімнаті. Пригадую, що зі мною ще був Павло Кімак з першого курсу, Морох з Другого, Осип Величко та Богдан Ковальчик з третього.

Від тоді минуло багато літ, але залишилися спогади.

Тут в Англії є нас з Криницької семінарії шестеро: це Ревіляк Михайло, Тиханський і Ревть з Другого курсу, Стиранка Петро, Фучило Петро і я з першого.

Ревіляк казав мені, що коли б знав скоріше про з'їзд, то був би приїхав. Я думаю, що було б поїхало більше, але це вже було запізно, щоб виробити папери. Про багатьох я знаю з газет.

Михайло Федак /цей вищий, /псевдо „Сокіл“— провідник Кроснянщини, політичний і суспільно-громадський діяч. Помер 21 листопада 1974 р. в Чикаго. /це з газети/.

Михайло Федак /цей менший, /псевдо „Смирний“, сотник УПА. Живе в Торонто, Канада.

Василь Дмитришин, здається, живе у США, правдоподібно професор у Гарвардському університеті.

Домашовець був старшиною в дивізії. В Італії zorganizував мандоліновий оркестр. У 1947 р. приїздив до Англії, а відтак виїхав у США, священник евангелістів.

Ірина Тимочко, псевдо „Христя“, була в УПА. У 1947 році арештована поляками, була в концтаборі „Явожно“. Живе в США або в Канаді. Має титул магістра. Заміжня, по чоловікові Камінська.

Анна Черешнівська, псевдо „Галина“ у відділі ком. Чорного 1944 р.—розвідниця в бою під Ліщавою коло Бірчі. Вона ж під псевдо „Тетяна“ працювала як провідник Українського Червоного Хреста в околиці Команчі до 1947 р. Загинула в с. Билічі, коли пішла відвідати сестру. Похована на місцевому цвинтарі 21 вересня 1948 р. Народилася в с. Стежниці біля Балигороду. Переписала дві книжки ком. „Хріна“— Степана Стебельського „Крізь сміх заліза“ і „Зимою в бункері та третю „Спогади чотового Островерха“— Олексія Коніпарського.

Пані Наталія Волошинська—Ожибко живе в Перемишлі.

Читав статтю професора музики Юмана Левицького, на жаль, не знаю, де він живе.

Марію Гнатик з Одрехови я бачив у Канаді пару літ тому.

Ігоря Погорецького 1944 р. зустрічав у Австрії.

11 грудня 1991 року, Бродфорд, Англія.

Анатолій Вороняк

СЬОГОДНІ ЩЕ ТІЛЬКИ ЗГАДКА

У нашій бурсі „Кольонії“ діяла підпільно група ОУН-Р / революціонерів - бандерівців/. Від весни 1942 року велися вишкільні організовані заняття. Заняття вів Мирослав Котович, а часом приїздив ще якийсь підпільник з вищого проводу. Заняття велися в лісі на Парковій Горі. Досвітком ми через балкон викрадалися з бурси і з'являлися на визначене місце. Добре не пам'ятаю, хто був у тій першій групі; 6 чи 9 хлопців: М. Філь, Федаки - „Бараболка“ і „Старий“, О. Фака, М. Білий, В. Дмитришим і я. По вишкіль, кожний з нас мав свою групу /звено/, з якою вів заняття, але це відбувалося вже в кімнатах бурси. Дуже хлопці переживали, коли в лісі ставали в ряді на струнко і шепотом декламували Декларог ОУН. Цікаво було те, що з бурсаків, які не були в організації, ніхто не звернув уваги на наші нічні-досвітні виходи з бурси. Сьогодні це тільки згадка, але тоді це було і небезпечно, бо колиб німці накрили нас в лісі, то або стріляли би, або загналиб в концтабори.

... По приїзді до бурси, коли я розпакував валізу, до кімнати увійшов Дмитро, і я якось необережно поклав орглітературу, яку привіз з собою. Дмитро вийшов, а за хвилину увійшов М. Михайло, який був тоді настоятелем. Він вхопив мої книжки і літературу. Книжки переглянув і віддав, а літературу забрав, перевернув усі ної речі і ліжко, мені призначене /на якому ще не спав/.

Ця неприємна справа і спричинилася до того, що незабаром до мене прийшли „однодумці“ і так зав'язалися наші організаційні справи.

... Анатолій син Миколи - „Хмара“, „Богун“-син Сергійно 1925 р. народження в с. Чернио /Червень/, що на Холмщині. Був свідком руйнування церков в сусідніх селах, пережив напад польських банд, які перетягали на римо-кат. віру весною 1939 р.

У 1940/1941 р. закінчив курс української мови і в 1941 р. став учнем Української учительської семінарії в Крилиці. Активний хорист і спортсмен шкільної організації. Був старостою шкільної самоуправи і очолював шкільний курінь молоді. З 1940 р. підпільник ОУН-Р, перейшов оргвишкіль у 1942/43 р. Після закінчення навчання у 1944 р. перейшов у активне підпілля ОУН-УПА. Брав участь у роззброєнні німецької поліції в с. Гладивів і Крампа. Пройшов спецвишкіль підпільної праці, влітку 1945 р. з доручення райпроводу ОУН спільно з „Смириим“ організував групу на зах. Лемківщині.

У 1945 р. був заарештований НКВД і через кілька днів переданий в руки польського Уряду Безпеки. Після 2-місячного ув'язнення був звільнений. Організував зі «Смирним» бойову групу самооборони і від усвідомлюючу роботу проти переселення лемківського населення до УРСР. У вересні 1945 р. покликаний до рай. проводу «Бескид» /по реорг. «Верховина», де очолював відповідальні реферати під проводом «Пугача». У червні 1946 р. отримав дозвіл виходу з підпілля, а перед тим мав ще виконати спецзавдання, доручене окружним проводом і командиром курення.

В дорозі 29 червня влов у засідку погранзастави польського війська. Вдалося «Хмарі» знищити всі повірені «штафети» і інші компрометуючі документи і стати невинним хлопцем. Щастям «Хмарі» було, що не передали його до Уряду Безпеки, а тільки до штабу 32 полку війська польського, де потрібний був перекладач до української повстанської літератури. Вміла поведінка і прихильність польського офіцера антикомуніста вплинули, що по піврічному арешті «Хмару» звільнили.

В рідних сторонах не було вже родини і ледве вдалося йому вирватися живим, тим разом від польських терористів. Оселився «Хмара» у Любліні у січні 1947 р., де кілька місяців працював чоркоробочки на вокзалі, а одночасно вчився в вечірній школі. Закінчив загальноосвітній лицей. Влітку 1947 р. розпочав працю в Люблінській споживчій Кооперативі, де працював до виходу на пенсію у 1983 р. У 1951 р. закінчив Вищу економічно-кооперативну студію. У 1956 р. брав участь в I з'їзді Укр. сусп.-культ. Т-во. Був автором Альбому Українським церквам, який вийшов друком у Лондоні.

Філь Микола — «Пугач», Дунич, нар. в с. Жапалів /Запарів/ у 1923 р. Син селянина з Ярославського п-ту. У 1940 /1944 рр. навчався в Українській учительській семінарії в Крипичі. Організував бурсацький хор і був його диригентом. Після марту в 1944 р. був командиром бойової групи УПА, а у січні 1945 р. призначений провідником ОУН в надрайоні «Бескид», а по реорганізації надрайону «Верховина». Обійшов цілу зах. лемківщину /пов. Коросно, Ясло, Горлиці і Н. Санч./ У 1947 р. коли збройні загоони УПА були найіже розбиті, «Пугач» з частиною проводу пробився в американську окупаційну зону в Німеччині. Поселився в Мюнхені. «Пугач» працював в різних редакціях Українських видавництв. Був студентом Українського Вільного Університету, на якому захистив магістра, а опісля доктора Гуманітарних наук. Довгий час очолював Редакцію часопису для молоді. Пройдені тяжкі літа у підпіллі, пізніше великі зусилля в праці і науці відбилися на здоров'ї Миколи. Хворів коротко. Помер і похований у Мюнхені на 60 р. життя. **Залишилася**

Дружина Ярослав і син

Мельничук Євген – «Білий», народжений у 1926 р. в селі Молодятичі, що на Холмщині, повіт Грубешів. Навчався в Українській учительській семінарії в Крилиці / 1943-1944 рр. Чотириний – член підпільної ОУН-Р від 1943 р. Проїшов підпільний вишкіл ОУН і спецвишкіл конспірації і дій у підпіллі. Влітку 1945 р. був арештований НКВД і переданий в руки польської безпеки, яка змусила була випустити його з огляду на брак доказів вини. Майже два місяці орешту не зламали молодого юнака, який знову став до підпільних дій проти комуністичної влади, захищаючи лемківську землю. Був у бойовій групі «Смирного», а після, з наказу райпровідника ОУН, перейшов до праці в проворі 1-го рай ОУН – на районі «Бескид»; по реорганізації «Верховино», провідником якого був «Пугач». Коли змасовані дії польського і чеського війська розбили значно збройні сили УПА і виселили лемків, Євген з групою бійців УПА пробивався в американську зону. Недалеко від австрійської границі в сутичці з чеською безпекою був тяжко поранений і взятий в полон. Підлікувавши, Чехи віддали полоненого в руки НКВД, хоча Євген не був «советским» громадянином. Дальша доля Євгена була подібна до життя таких, як він, борців проти насилля і комуністичного терору. Допити у в'язницях. Львова, Києва, Харкова і інших. Присуджено 25 літ концтабору. Перейшов різні етапи до різних ГУЛАГів Сибіру і Казахстану. По кінець 1955 р. по амністії був звільнений. Віднайшов батьків, працював робітником на заготовельній базі. У 1959 р. одружився. Та не надовго тишився новим життям. Прожиті страшні роки відбилися на здоров'ї Євгена. Помер у м. Тернополі на 36 р. життя.

Федак Михайло, син Миколи, – «Сокіл» – в семінарії «Старий», син селянина з с. Роп'яки, що на Лемківщині, біля Кросна, народився у 1922 році. Був хористом. Член ОУН-Р з 1941 р. Після матури у 1943 р. вчителював. У 1945 р. увійшов у підпілля, був учасником збройної групи самооборони. У 1946 р. отримав дозвіл виходу з підпілля. Виїхав у Канаду. Помер 24. XI. 1974 р. в Чикаго.

Федак Михайло, син Теодора, – «Смирний», «Брига», народжений 1923 р. в с. Роп'яки в селіській сім'ї на Лемківщині. В семінарії був хористом. Навчався в Українській учительській семінарії в Крилиці з 1940 по 1943 р. Сотиний, член ОУН з 1940 р. 30 червня 1941 р. був заарештований німцями, але через брак доказів звільнений. Був співорганізатором сітки ОУН на Західній Лемківщині. У 1945 р. zorganizував групу самооборони для захисту лемківських сіл від нападів польського війська. У 1946 р. провідник І кушпа ОУН, з 1946/47 – командир бойової групи самооборони зв'язку з закордоном в надрайоні «Верховино». Бойока «Смирного» – «Брига» забезпечувала зв'язок і вихід підпільників ОУН-УПА до американської зони, діяло на Лемківщині найдовше до осені 1947 року. Сотник «Смирний» переїс іммігрант. Живе в Торонто, Канада. В семінарії його називали «Кайзер» – «Барабольха».

1989 р., Люблін., Польща.

Анатолій Вороняк

ЗГАДУЮ ЗНАЙО- МІ МІСЦЯ

В Криниці переді мною вже 12 днів. За цей час по кілька разів обійшов знайомі місця і раз „випролався“ на Гору Паркову, затя при тім засапу-засав, а щораз „випролався“ даї зерлон-дорогою дішов аж до „Роми“, що є найже на Тумецькому перевалі. Дока км. виш до серед-пістя /делта/. Підходив до нашої „Кольонії“, де тепер є дім відпочинку зчителію. Довкола неї збудовано

А. Вороняк, січень 1989р.
На Парковій Горі в Криниці.
Вид на „Патрію Келури“

кілька нових будинків; „Кольонія“ при них вже так гарно не виглядає як колись, бо крім того її помалювали рожево-тенною фарбою. Напроти каміньолому стоять дві вілли, які обросли смереками, Дивлюсь на „Кольонію“, моя кімната ось там, на другому поверсі, а тут вишзу була їдальня. Хоча минуло стільки літ, все стає перед очима, якби це було ось недавно. Ідучи вишзу показую, де колись була шкільна каплиця, а тепер тут різні туристичні бюро. Дуже гарно відремонтували „Ренесанс“ і „Сєдлицко“, де були дівочі бурси, нотомість колишній будинок нашої семінарії занедбаний і виглядає якомсь бідно, що і вірити не хочеться, що тут була колись наша школа. На гірці за школою, де колись ми розпочали будувати майранчик для руханки, тепер збудували комплекс спортивних установ - для всіх видів спорту. Колишній стадіон зліквідували і в тому місці є парк і кіно. Видно „Львівград“, а цей будинок нагорі - це новий санаторій будівельників, а за ним ззаду видно два поверхи - санаторій гірників, в якому я був два роки тому. Центральний стадіон знаходиться ліворуч, а „Кольонія“ десь вверху в правому куті знизуки. Це тільки про старе і нове.

Є тут в Криниці невелика громада українців, аїс дві парафії. Греко-католицька використовує приміщення колишньої церкви в Криниці-Селі. / Бо це є як костел, може з часом відрядуть. Православна має свою маленьку капличку, але будують собі гарну церкву. Маю трохи знайомих і серед оа-них і других. Була нагода поколядувати. Здоров'я вже трохи поправилось. Цілим серцем і душею прагну, щоб ми могли стрінутися в нашій дорогій нами омріяній „Чарівній Криниці“!

Криниця, 18 січня 1989 року

Меланія Вридник

МОЄ РІДНЕ СЕЛО ЯБЛОНИЦЯ

Моє рідне село Яблониця – одне з неповторних куточків нашої Батьківщини. Розташоване в Сяніцькій низовині, недалеко від Карпатських гір, над невеликою притокою ріки Вієрок.

Малювничі краєвиди села, чарівна природа, білі чепурні хати такі залишилися назавжди в моїй пам'яті та моєму серці.

Прекрасне моє рідне село навесні, коли цвітуть яблуни. Подивитись було з невеличкої гори Поруби вниз і видно було тільки дахи хат, які поховалися у біло-рожевому цвіту яблуневих садів. Від тих яблуневих садів дістало село назву Яблониця.

Посередині села стояла церква, школа і читальня. Особливістю мешканців села була велика любов до пісні. Любили співати не тільки дорослі, але й діти.

Коли опускався на землю вечір, село охоплювала пісня на всі чотири голоси. В одному кінці співали хлопці, у другому дівчата, а згодом пісні зливались в одну – величаву.

Жодне весілля, ні свято не проходило без пісень. Люди свято зберігали традиції своїх батьків і дідів. У великій пошані були у нас колядки і щедрівки.

У Різдвяні свята ходили від хати до хати колядники колядувати, а інші ходили з вертепом і перед усіма господарі гостинно відкривали двері і запрошували у свій дім.

Церква
св. Косми і Дем'яна
в селі Яблониця

На Новий рік щедрували, віншували і сіяли золоті зерна пшениці, віщуючи людям щедрий, повен добра і щастя Новий рік: "Сійся, родися, жито, пшениця і всяка пашниця"...

Газдині щедро обдаровували щедрувальників грошима і "щедраками", які спеціально випікали на щедрий вечір для них уже за традицією.

А напередодні Великодня жінки і дівчата займалися своїм мистецтвом – розмальовували крашаники і писанки різнобарвними квітами, віночками, мережили дрібними узорами.

Після освячення писанками обмінювалися сусіди з сусідами, куми із кумами, а кожна із дівчат старалася найкращу писанку подарувати своєму нареченому.

На Великдень в церкві дзвонили дзвони, а молодь бавилася в гаївки, було дуже весело.

Другого дня, в обливаний понеділок, дівчата і хлопці із свяченою водою виходили на своє поле і кропили його, щоб був добрий урожай і щастя.

І знову не обходилося без радісних Великодніх пісень.

Проминуло півстоліття з того часу, як я покинула рідне село – Яблоницю і проживаю на Поділлі у місті Бережанах.

Часто у безсонні ночі згадую сади у яблуневому цвіті, церкочку, школу і читальню, де минуло моє дитинство і юність.

Про рідне село я писала колись у Криницькій учительській семінарії. Тоді наш директор Омелян Цісик, який вчив нас українську літературу, похвалив мене...

В Яблониці, у моєму рідному селі, започаткували велику любов до народної пісні сестри Байко: Даниїла, Марія і Ніна – вони теж народилися в Яблониці.

Дзвінкий спів талановитих співачок знають і люблять на всіх континентах нашої планети.

Вілла "Світ"

Навчальний будинок
Української учительської семі-
нарії в Криниці.

Ганна Дзюбинська

МОЄ БОСОНОГЕ ДИТИНСТВО

Село, в якому я народилась і росла, розташоване в мальовничому куточку зелених Карпат. Це поляна між горами і від неї пішла назва Поляни.

З півдня височить гора Стирмина, а під нею село Кам'яна. З півночі простягається гора Завалина. Із сходу сусідує з селом Берест, а з півночі з Фльоринкою. Через село протікає маленька річечка, улюблене місце для дітей. Біля річки ми пасли гусей, робили греблі і купалися. А поза хатою протікає потічок з чистою джерельною водою. Тут серед чудової природи і пройшло моє босоноге і таке гірке дитинство.

Ще зовсім маленькою я з мамою ходила в ліс, збирати суниці, малину, гриби, щоб продати їх і купити одяг і взуття для дітей. Приходили в ліс дуже рано, щоб бути першими. Я знала всі лісові стежки, грибні місця, а тому поверталася додому з повними кошиками. До сих пір люблю ходити в ліс і бродити його стежками.

... Прошли роки. Я залишилась одинока. І не знаю чому приходять до мене спогари про мою юність. Я переносую думками в те далеке і таке близьке минуле. Згадую такі важкі, але милі серцю роки, нашу рідну Лемківську землю, по якій ходили мої босі дитячі ноженята. Цими думками я заряджуюся на якийсь час: Я менше думаю про пережите горе, про майбутнє, яке воно буде...

Яка я була колись щаслива, хоч тоді повністю не усвідомлювала собі того...

Підгайці, 12 жовтня 1989 р.

Ганна Дзюбинська

СЕМІНАРІЯ НАЗАВЖДИ ЗАЛИШИТЬСЯ В МОЇЙ ПАМ'ЯТІ І В МОЄМУ СЕРЦІ

Українська учительська семінарія знаходилась у відомому курортному містечку Крикиці. Тут пройшла моя ролюдна й холодна юність. Важко було батькам одягати, платити за навчання. Дома було ще четверо дітей, а тому на канікулах я підробляла. Так я вчилася, милувалася чудовою природою Карпат, тут зустріла своє перше кохання, свого майбутнього чоловіка.

Роки життя в Крикиці я завжди згадую з великим душевним хвилюванням. З вдячністю згадую наших викладачів: П. Кравчука, Т. Ростковича, А. Мазикиевича та директора О. Цісіка, які дали нам глибокі, різнобічні знання, зуміли виховати в нас і прищепити такі чудові риси, як наполегливість, бажання йти попереду, доводити справу до кінця. Напевно завдяки цьому майже всі семінаристи стали справжніми майстрами своєї справи. Так, Лаврик став викладачем іноземної мови Івано-Франківського педагогічного інституту, був перекладачем з англійської мови на виставці ВДНР в Монреалі. Іван Полянський працює у Варшаві в редакції газети „НС“. Він збирає українські народні пісні і сам пише музику до них, які систематично друкуються в цій газеті. Й. Мілянчик, В. Тимець, Д. Криницький — директори шкіл. С. Олесевич, Н. Костів, М. Льорчак — кращі вчителі шкіл.

Викладачі дали нам багато цінних порад, які потім застосували ми в своїй роботі.

Пам'ятаю, як наш учитель Роман Левицький часто повторяв: „Скільки б ви не працювали з дітьми, ваша праця на селі буде мати тільки тоді успіх, коли будете широко використовувати дитячу художню самодіяльність“. Цю раду я добре запам'ятала. Мої учні часто виступали з різними номерами художньої самодіяльності не тільки в рідному

селі, але і в установах, де працювали їхні батьки. Скільки було радості дітям, захоплення і гордості у батьків.

Навчання в учительській семінарії лише початок, то є перший крок в мою майбутню професію. Всі ці семінаристи, яких я знаю, взяли хороший старт у майбутнє. Тому роки, проведені в учительській семінарії, назавжди залишаться в моїй пам'яті і в моєму серці.

... Пригадую собі 1931 рік, я пішла в школу в перший клас. Вчилася успішно. В четвертому класі потрібно було вчитися три роки. Така тоді була система навчання. З кожним роком програма ускладнювалася. Моїм вчителем був поляк Ян Земба - висококваліфікований педагог, виногливий до нас і до себе. Завдяки йому ми одержували міцні і глибокі знання. Навчались в основному на польській мові, а української мови вчилися дуже мало.

... перший крок
в мою майбутню
професію."

Підгайці, 15 липня 1990 р.

Державна Учительська семінарія
з українською мовою навчання
в Криниці

Staatliche Lehrerbildungsanstalt
mit ukrainischer Unterrichtssprache
in Krynica

В о

с у н г.

.....*Григор А.*.....
in.....*Баластов*.....
Schüler(in) der I (ersten)
Erfolge beendet.

geb. den *1. Februar, 1922*
...war im Schuljahre 1943/44
diese mit *gutem*.....

Diese Bescheinigung ist ein Zeugnis gleichlautend und
berechtigt ihn-sie zum Aufsteigen in die höhere Klasse der Lehrer -
bildungsanstalt.

Krynica, den 15. Juni 1944.

Галочинська Ірина
.....
Klassenvorstand

.....
Schulleiter

Зберіг і прислав для альманаху копію
посвідчення Антона Гривни син Ігор.

Волошинська Віра
Класний керівник

Цісик
Управитель школи

Антошівна ДАКІВ — Тепла

РІДНЕ СЕЛО БОСЬКО

Хто не любить своє рідне село, де мати співало пісні, де чулося батьківську опіку, де вперше пролунала рідна нова! Тепер споминається все і веселе, і сумне, болюче і приємне. Чому так швидко проминуло дитинство?

Про село Босько вперше згадується у 1425 р. Назва його походить від корчиків бозу, або від птахів бузьків — чорногузів, яких в селі багато. Село лежить у Сяницько-Березівській низовині, саме там, де ріка Вислік пробивається глибоким руслом з Карпат і вибравшись з обіймів скель лягає на рівну площину. Різкий географічний рельєф: На південь гори, як бочки лежать одна біля другої, порослі буком, грабом, або — сперекоми то ялиною. На півночі перед очима стелиться безкрайне різнокольорове полотно — немоче вишиваний рушник: Весною зелений влітку золотистий, восени чорно-коричневий, а взимку білий. Село з півдня на північ розділяє ріка Вислік. З Романова до Сянока зміійкою пролягає дорога, по якій мчать машини і фіри, мотоцикли і ровери. Паралельно проложена залізниця, а по центрі села на „перестанку“ зупиняються пасажирські поїзди. Село має дуже добре сполучення: поїздом і „гостинцем“ в сторону Львова і Кракова. До міст Сянока і Кросна одинакова дорога — 20 км. Недалеко лежать два курорти — Романів та Івоніч, є також менші містечка: Романів, Заршин, Березів. Багато селли працювало в містах. Молодь вчилася в Сяноці, Кросні і Перенишлі та Криниці. В селі була читальня, Просвіта і кооператив „Поміч“. Село мало змішане населення польсько-українське. Було дві школи: 5 клас. чоловіча і 5 клас. дівоча. Мова навчання польська. В селі був греко-католицький священик та катехит. На горбочку стояла церква Різдва Пресвятої Богородиці. Поляки мали римокатолицький костел.

До церкви треба було підніматися по сходах, яких було дуже багато. Біля самої церкви стояло мурована дзвіниця, а вище церкви старий цвинтар, новий цвинтар знаходився праворуч церкви. Від дороги до сходів у церкву стояли чотири прямокутні колони. В саду, обабіч брами, стояли фігури: зліва Мати Божа, справа Ісус Христос. Після переселення церкву поляки повністю зруйнували, а на новому цвинтарі зрівняли могили з землею.

До села належали два присілки /хутори/.
Справа, по дорозі на селище Заршин — Заповіт 3 км.

Над кручами ріки Вислік два км. від села, по сьогоднішній день зберігаються руїни фундаменту фортеці Мимонь та глибокий колодязь. Отже Мимонь вицвіла раніше, як саме село Босько. Кажуть, що тут перебував князь Роман Мстиславич з дружиною і синами Данилом і Васильком.

Бошани мали свої традиції. Парубки збиралися гуртами і так ходили до дівчат у різні кінці села. На свято біля церкви влаштовували масові гуляння. На Великдень обмінювалися писанками. На Йордан на ріці рубали ополонку, ставили з льоду хрест і святити воду, потім зі свічками і свяченою водою розходилися по оселі, рисували хрести на дверях і кропили свяченою водою.

Селяни займалися сільським господарством, обробляли поле, випасали по межах худобу, бо пасовище було мало, їздили в Карпати на заготовку дров.

Зі села вийшло багато інтелігенції: лікар Ярослав Теплий, о. канонік-викладач теології Микола Денько, о. Михайло Мелетій Войнар професор теології в Римі, о. Йосиф Роман, арештований НКВД, після амністії працював у Самбірській оптеці, Олександр Масиик - директор районної молочної в Криницьі.

На захист Закарпатської України пішло три юнаки: Михайло Проць, Андрій Андриць і Павло Кушнір.

У Перемишлі в Гімназії навчалися Теодозія Величко, Осип Величко, Андрій Бобер, Іван Холявка / - 1939 р./ . В Українській учительській семінарії в Криницьі навчалися: Осип Величко, Марія Коліна, Антоніна Тепла, Магда Найдук / 1940 по 1944 р./ . У м. Сяноці навчалися: Дмитро Козак і Андрій Костевич і у м. Ярославі Теодора Кушнір / - 1944 р./ .

У 1939 - 1945 рр. в селі була залоронка чину сестер Службиниць. Довготімним катехитом був о. Микола Головач, а парохом і Романівським деканом о. Михайло Величко.

У 1940 р. оо. Василіяни заснували монастир. Першим ігуменом був о. Пахомій Борис, колишній редактор „Місіонара“, а монахами о. Методій Борса, о. М. Гайдук та о. А. Байрак.

Вчителькою у господарській школі працювала Олена Величко, а в семирічній школі Наталія Волошинська - потім вчителька і вихователька в Українській учительській семінарії в Криницьі.

Брама і сходи до церкви
Родження Пресвятої Богородиці
в селі Босько. / 1942 р.

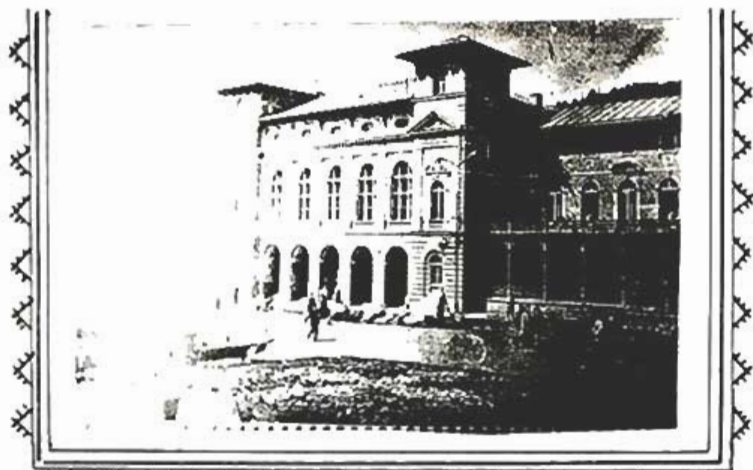
Ольга Жечук

СКІЛЬКИ СПОГАДІВ З ТИХ ЧАСІВ

... Почула про альбом-альманах, була це для мене дуже приємна несподіванка. Неначе повернуло мене в наші юнацькі роки, на нашу милу, незабутню Лемківщину. Скільки спогадів з тих часів. Здається мені, що ніколи більше в житті не було так весело, хоча часи були такі важкі.

Пригадую Андріювський вечір у «Старому кургавзі», а свято обжинок на стадіоні, як повернешся в дійсність і подумаш, що старість на плечах і вірити не хочеться, що це правда. Коли ж промайнуло це життя? Здається мені, що все приємне було тоді, а в пізнішому житті лише одна боротьба за здобуття освіти і важка вчительська праця. Родились ми в таку бурхливу, неспокійну епоху.

... До речі, ми побували п'ять разів у Крилиці і Филічі. Як боляче було дивитися на чужих людей, які живуть у твоєму рідному селі. Не почуєш там рідного слова ні від кого.

«... Пригадую, Андріювський вечір у «Старому кургавзі»,»

Ольга
Жанчук

Село
Тилич

З ІСТОРІЇ ТИЛИЧА

Тилич, моє рідне село, розкинулось на південний схід від Криниці на самому Чехословацькому кордоні. Лежить воно в котловині, оточене довкола мальовничими горами. Зі сходу — Лан перший і другий, з півдня — Шибениця і Берестя, з заходу — Раківське, з півночі — Бродів і Шварцова.

Через Тилич протікають дві річки: — Мохначка і Мушинка / свої назви одержали від сіл: Мохначка і Мушинка, / злившись разом за селом, впадають до Попраду.

Через село веде дорога до Чехословаччини, яка колись була відомим Тилицьким перевалом, а ще давніше торговельним шляхом, що вів через Чехословаччину в Угорщину. Звідти: щотижня приїжджали купці з товарами на великі ярмарки, які відбувалися в Тиличі.

Тилич дуже гарне і багате на мінеральні води село. Джерела є на полях і в селі.

Перша згадка про Тилич є в Галицько-Волинському літописі. За княжих часів Тилич називався Оржавою і належав до найстаріших осель Лемківщини. Знищений татарськими наїздами, піднявся коło 1363 року. З часом одержав від польських королів право торговельного містечка та змінив свою назву на Мастко.

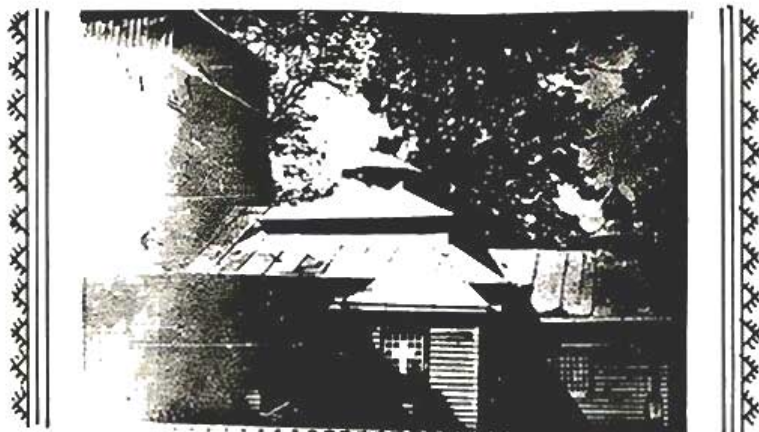
Коło 1400 р. місцеві русини збудували церкву на тому місці, де стоїть нинішня тилицька церква.

У 1612 році краківський єпископ Любош Тилицький надав Мастку міські права і назвав його Тиличем від свого прізвища. В ті часи там поляків не було. Польський єпископ для своїх урядників збудував латинський костел і заборонив русинам хо-

дити до церкви. Коли вони відновились, єпископ у 1636 році наказав зникнути церкву.

Боротьба міжконфесійно тривала довго, церкву розібрано і перевезено до Мушини у 1686 році.

У 1743 році по довгих стараннях і заходах о. Стефана Гарбери Мохняцького побудовано нову церкву, яка стоїть в оточенні старих лип по сьогоднішній день.

Церква св. Косми і Дем'яна в селі Тиліч, збуд. у 1743 році.

Напередодні другої світової війни $\frac{2}{3}$ населення Тиліча становили лемки, а $\frac{1}{3}$ поляки. У 1945 р. більша частина лемків виїхала на Україну, в різні області. Тих, що залишилися, переселено на захід.

Івано-Франківськ, 8 травня 1969 року.

Петро Жеребний

ПОДІЯ ІСТОРИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ

Заснування Української учительської семінарії в Кри-
ниці вважаю подією історичного значення, це некаче
спалах Нової зірки на нашій Лемківщині у ці важкі часи.

... До глибини душі зворушила мене стаття „Щоб та
слова не пропала“ в „Нашому Слові“ колишньої нашої
вчительки пані Наталії Волошицької. Вона повернула
із забуття будні нашої семінарії, нашого хору, нашої
молодості, радості, надії, воєнних труднощів і тривоги.
І стало на душі прикро, що цей прекрасний період
в історії нашої Лемківщини був такий короткий.

1941 р.

Наталія Волошицька

Хотілось би висловити пані Наталці
найщирішу подяку за цю згадку про
нашу семінарію та побажати їй
доброго здоров'я і всього найкращого.
Я завжди бачу її в своїй уяві такою,
якою бачив її в Криниці: гарною,
спокійною, лагідною.

Взагалі в мене найкращі почуття
до всіх учителів семінарії.

Ми з любов'ю називали їх:
Директора О. Цісика - „Ерудит“, Ю. Мінка-
„Молекула“, О. Радкевича - „Du bist Esel“,
Я. Сороку - „Позаяк“, Т. Ростковича - „Аідусь“,
О. Смулку „Ordnung“, Д. Лук'яновича - „Чевальє“.

... Радію теж, що вже завершується „альбом“ - цей
колективний споми про нас, семінаристів з Криниці.
Шкода, що вже багато перефчаско пішли з життя. Але на
це немає ради, колись прийде черга і на нас!

Озерно, грудень 1989 року

Петро Жеребний

ВЕРХОВИНО, СВІТКУ ТИ НАШ

Село Душатин розташоване біля річки Ослави, що впадає у Сян, у горах середнього Бескиду, недалеко від Лубківського перевалу в Сяницькому повіті. Село складалося лише з 30 хат місцевих лемків. А довкола простягалися безкінечні лісові масиви Романівського граб'я Потоцького. За селом під лісом знаходилась лісничівка, а трохи нижче двір, в якому зупинялися вельможі, які приїжджали сюди на полювання або на відпочинок.

У 20-их роках в селі побудовано невеличку дерев'яну церкву св. Володимира, а в 1935 році початкову школу.

Селяни в основному займалися рільництвом, у кожному господарстві було по кілька корів, пара коней і бтара овець.

Від залізничної станції Реперв-Зайнічки до Душатина й Микова проходила вузькоколійка, яка служила для перевезення лісоматеріалів на тартак, а пізніше в цех для виготовлення пиломатеріалів для гнучих мебелів. Все це було власністю граб'я Потоцького. Вузькоколійка була основним джерелом заробітків людей, молодь працювала у П. з. в. партії, що займалася ремонтом вузькоколійної дороги. Інша партія навантажувала лісоматеріали на вагончики. Селяни використовували вузькоколійку для сільськогосподарських робіт; для збирання сіна і заготовки лісу. Кіньми вивозили з лісу до вузькоколійки, с'яги, /метрові поліца/, або «кльвоци» /колоди/.

Багато людей виїжджали на заробітки до Франції і за океан - в Америку, Канаду, Аргентину і Уругвай. Їздили навіть по кілька разів, але заробивши гроші, майже всі поверталися у своє рідне село, а по вечорах розказували про свої пригоди і роботу, про великі міста: Нью-Йорк, Чикаго, Мічиган, Буенос-Айрес, Монтевідео, Квебек.

В селі їх називали «канаріянти». Вони будували хати більш обширні з ганками, покривали дахи оцинковою бляхою, замість «хораків» носили черевики, але в деякій мірі зберегли свій консерватизм і гордилися тим, кажучи: «А я вам повім, же до мене ся там нич не прилепо и я який ем бив, такий ем и ест».

Улюбленими часописами Душатинців були: «Народна справа», «Наш лемко» та календар «Золотий колос».

Щодо походження назви Душатин казали старожили, що було дві версії. За першою - у лісах татари знайшли людей, які заховавалися від їхньої навали і їх всіх порушили і полекли на вогні, бо поле носить чазву «Пекарки». За другою версією -

село виникло і розрослося від однієї „душі“ – людини, яка вціліла після нападу татар, а поле „Пекарки“ – від пекарки, яка була на цьому полі, але не відомо для кого і для кого могло там діяти пекарня, в такому малолюдному місці, серед гір і лісів.

Можливо, що обидва ці перекази про походження назви села Душатин правдиві.

В Душатині є досить стрімка гора Ясиковик, є і поле подібної назви-Ясинова. Очевидно, назви ці походять від ясенів, хоч у селі росло їх дуже мало. Найважливішими місцями Душатина були душатинські озера і найвища у цій місцевості гора Хрищата, які притягали злітку туристів.

Хрищата – гора висотою 999 м над рівнем моря, знаходиться у лісовому масиві на границі сімох навколишніх сіл: Душатина, Кам'янок, Суковатого, Півциців, Рязого, Смільника і Микова. На найвищій точці гори стояв кількадеметровий бетонний стовп-обеліск, а над ним була споруджена 30-метрова дерев'яна вежа, з вершини якої можна було бачити місто Сянік.

Дорога на Хрищату проходить гірськими хребтами, де серед лісу знаходяться полонини: перший і другий лазок, широкий лаз, ровгий лаз, миленив лаз і збігань. Про збігань старі люди розказували, що там було вчинено злочин, якесь вбивство і туди люди збігалися чи то на поміч, чи просто побачити горбочок – могилу...

У 1902 році внаслідок дощів обірвалася стрімка частина гори, прохи нижче зір вершини Хрищати і, осунувшись, перегородила у двох місцях гірський потік і тим самим утворились Душатинські озера.

Незважаючи на гірський ландшафт, на низький і примітивний обробток, земля родила тут майже все, крім пшениці.

І тепер мої односельчани з Душатина згадують собі рідне сільце, рідні гори, рідні полонини і до них доноситься луна величавого гімну „Верховино, світку ти наш, гей, як у тебе тут мило“...

Веселі пісні дівчат, хлопців – пастушків, а голос сопілки було там чути щодня "...

... і протяжний, співучий привіт „дай бо-о-же щи-и-стя“, „сло-а-вай (і) су...“,

... Як то було файно!...

Усе це було... і було знищено хижачкою волею „власть имущих“. Поза нашими спинами і без нашої згоди вирішували нашу долю, брутально застосовуючи силу.

І було вигнано Лемків з рідної землі, а лемківські села і міста зруйновано. Від „Чарівної Криниці“ по Сянік, від Попрашу по Сянік розлетілись ми по світі – одні на схід, другі на захід, по Польщі, Україні, Європі і за Океан.

с. Озерна, 10 жовтня 1989 року

Любов Заріана

ПІД ГОРОЮ ЯВОРИНОЮ

Лемківське село Угрич, до якого проминило моє дитинство і юність, розташоване між горами на південний захід від ераси Новий Санч - Криниця під горою Явориною. В селі проживало 81 сімей лемків, дві сім'ї циганів. В нашому селі церкви не було, належали до парохії в селі Лабова.

Селяни займалися сільським господарством: обробляли землю, випасали худобу / воли, вівці, корови /. В селі було поширене ткацтво. Виробляли льняне полотно, били сукно з овечої вовни, з якого шили одяг.

Населення дуже працювате і спілuche.

У 1945 році люди переселилися на Україну, переважно у східні області, а найбільше на Полтавщину.

Група туристів біля
"Чортового каменя"
на горі Яворині

Бережани, грудень 1989 рік

Марія Зубенко

МОЄ СЕЛО

Моє село красою вкрите,
Шумить ріка і ліс гуде.
Пташки щебечуть
Й мене кличуть:
Вернись, вернись із село своє!
На свою рідну Лемківщину,
Де я щодня думками лину.

Хористи зі своїм диригентом пр. Романом Левицьким

Стрий, 8 січня 1989 р.

ПІЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Степан Кітук

Похід на гору Яворину.
Привал біля церкви в селі Щавнику

Останній привал і ми на Яворині

Як тут грію в Милику

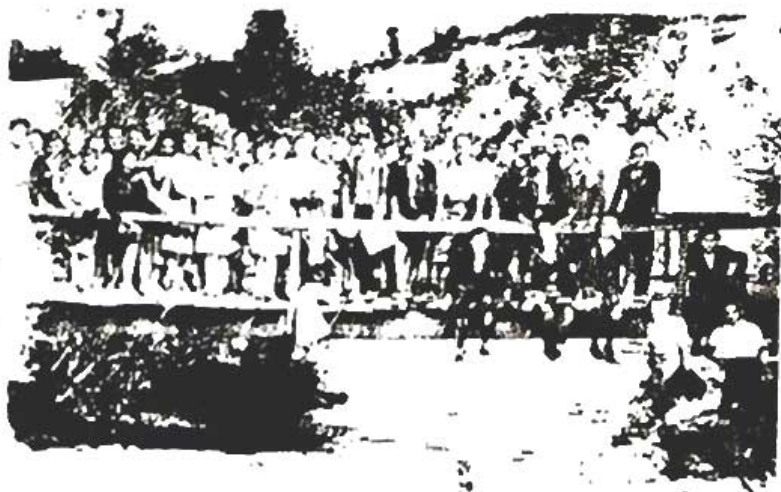
1942 / 1943 рр.

В жегестові пообідали, чапилися
водички і знову до Криниці.

В гості до Тилича, які
смачні були яблунка і сливи!

З мостика
любувалися
річкою і
прекрасним
гірським
красендом.

Стелан Кичан

ВСТУПНИЙ ЕКЗАМЕН

Екзамен до вступу в семінарію я здав успішно, але найбільше мені запам'ятався екзамен у викладача співу Романа Левицького, бо, щоб стати вчителем, треба було мати підготовку з музики.

І ось я попросив тата, щоб купив мені скрипку, бо без неї я не міг би вчитися в семінарії.

Батько з великим трудом придбав скрипку у лемківського рудака - цигана і запросив сусіда - музиканта, щоб показав мені, як треба тримати скрипку і грати.

Я старався аж потів, але відчув що тут я не зможу зробити успіхів. Сільський учитель покрутив головою і на цьому моя наука закінчилася.

Коли я приїхав на вступний екзамен в Криницю, викладач співу Роман Левицький, спитав чи я маю скрипку. Я сказав, що маю, але грати не вмію.

- То заспівай мені, хлопче, що знаєш, - сказав викладач.

- І пролунала пісня на цілу аудиторію:

„Ми гайдамаки, ми всі однокі,
ми ненавидим ляцкеє ярмо“...

- Досить, досить, хлопче, добре, добре!

І я червоною, мов буряк, вискочив із кімнати.

Минули роки. І ось педагогом - художником я став, але в музиці таланту я не виявив, хоч лемківська пісня - це моя енергія, любов і сила.

Творчі задуми:
батьки з сином

Робота „Боротьба“,
м. Львів, 1965р.

Львів, січень 1991р.

Степан Кищак

МИ ВИПРАВДАЛИ ДОВІРЯ

Мрія кожного лемківського хлопця була вчитися, здобувати освіту. Я закінчив 5 класів польської школи в Романові у 1939 році з Іваном Грасовським з Дошча. Тоді нам було 13 років, і ми вирішили вступити в Учителівську семінарію в Криниці. В мене виникли серйозні труднощі. Я був сирота, без мами, не було в мене одягу. На штани дав мені полотна вуйко — Іван Одрехівський, штани пошив тато, черевки нав свої і мамину гуньку. Тато зробив мені куфрик-валізку з фанери.

Все було готове до виїзду. До станції Вороблик мене з Іваном зовів поважний господар з Дошча Микола Рудаківський своїм возом, бо вважав, що хлопці, які хочуть вчитися, заслуговують на це.

На станції Струже звернула на нас увагу молода, симпатична жінка, яка теж чекала на поїзд до Криниці. Вона дуже ввічливо випитала нас про нашу поїздку. Ми їй розказали про наміри вчитися в семінарії. Між нами завязалася дружба. Вона не відпускала нас від себе, і ми приїхали в Криниці. Як виявилось, наша знайома була викладач семінарії — Наталія Волошинська. По її рекомендації ми були прийняті до бурси. нас розмістили на III поверсі. В кімнатах було електричне світло, умивальник, все це було нове і цікаве. Вечором ми познайомилися з учнями з Сякока, Мєла, Грибова і нового Санча. Між нашими ровесниками вирізнялися студенти зі старших курсів.

Вранці ми всі після сніданку пішли до школи-семінарії, яка знаходилася в дерев'яному будинку з гарною назвою «Світ». Там розпочалося навчання. Ми, діти Лемківщини, мали стати вчителями — носіями знань для нашої рідної Батьківщини.

І ми, молоді лемчата — хлопці і дівчата — сини і дочки Карпатських гір, виправдали довіру своїх вихователів — вчителів.

Здобувши основи науки в Учителівській семінарії, майже всі пішли в науку і несемо її вже півстоліття для добра людей у всіх куточках життя.

З вдячністю згадуємо своїх дорогих педагогів, директора семінарії Омеляна Цісика, викладачів Тарця Рустковича, Юльяна Мінка, Якова Сороку, Павло Кривчука, Андрія Мазикевича, Остапа Раркесита, Романа і Ірину Левецьких, Наталію Волошинську, Остапа Смулку, і катехитів о. Володимира Підсадюка та о. Петра Тарановського.

Львів, 9 січня 1991 року

Іван Красовський

НЕЗАБУТНЯ ЗУСТРІЧ

БУКЕТ ЕТЮДІВ — ДОРОГІЙ ВЧИТЕЛЬЦІ

Лемківське село Дошніо...

Оточене з усіх сторін горами, воно чкаче потопало в зелені вишневих і яблуневих садів. З-поза дерев визирали пологі, теплі дерев'яні хижі, їхні стіни стільки надивилися на людське горе і радість, сміх і сльози. Від віків у селі народжувались, росли, вінчалися, роздзували і тут же спочивали вічним сном.

Здавалося, що гори та дрімучі ліси назавжди закрили в своїх обіймах оцю мальовничу долину і не випустять жодної живої душі в інший широкий світ.

Село дихало власним, трохи тоємицим життям. Життям — повним простої селянської пірхи, щирої та непідробної ніжності...

Літо 1941 року закінчувалося. Сільська дівчора підняла над річкою такий лемент і гамір, ніби намагалася цим способом відстрашити осінь. Малечі було шкода надорого прощатися з прохолодною водою гірської річки, а тому так завзято плескалася у хвилях.

Лише мені було якось ніяково. Сьогодні мушу покинути рідке село і поїхати на навчання в учительську семінарію до Криниці. Двісті кілометрів... Внутрішній голос нашіптував: „Радіти треба. Ти першим з села поїдеш так далеко в українську школу. Ще й поїздом...“ Жадова до навчання поступово перенагала почуття страху. Добре, що поїдемо удвох зі шкільним товаришем із сусіднього села Степаном.

— Ваю, ваю, та под юж доміо!

Држачини, спрацьованими руками укладала мати в дерев'яний куферок полатону, але чисту білизну, штаниці, гупьку, буханець хліба, горнятко масла...

— І таке мале у свіі, — стлипувала.

Нишком і я витираю очі.

— Но ид, ид, — ледве чутно сказав батько, беручи куферок. Ще один теплий поцілунок матері.

Повільно стогнав паровоз, випускаючи жаркий дим і пари. Мишли ліси, села, містечка. За синім туманом сховалися знайомі гори і рідне село. На душі важко.

Змінюються краєвиди зеленої Лемківщини. Землю повільно сповивають вечірні сутінки. Поїзд мчить на захід.

У нічній пітьмі вирисовувався силует будівлі вузлової станції

Струже. Щойно вранці зможемо поїхати в дальшу дорогу наступним поїздом. Через дірки грубих полотняних штаняв відчутно пробирається холод.

В залі очікування темно, і тому зморює сон. Поруч присіло струка, білява дівчина, зодягнена по-міському. Допитливо споглянула на нас.

- Куди це ви їдете, хлопчики?
- Вчитися. До Криниці.
- Самі, без батьків?
- Та грошей не мають. І часу обмаль...

Наша співбесідиця усміхнулася. Поступово її лице споважило. Здавалось, задрінала.

Спокій пасажирів порушили двері, солдатські кроки, брязкіт зброї. Скрипили двері. Німці!

- Документи. Шнел!
- Ми в школу ідемо.
- А квитки є?
- Ще не продавали...

Підійшов ще один солдат.

Щось швидко і сердито заговорив, повторюючи слово „арбайтер“. Справа ускладнювалася. Всі знали, що німці люблять підлітків і молодь та силоміць вивозять до Німеччини. Такою була їх сьогоднішня місія.

Наша сусідка раптово піднялася і без вагання подола солдата „кенкарту“.

- Ці хлопці насправді ідуть до школи. Зі мною.

Німець уважно приглядався то до документів то до дівчини. Її великі ясні очі звузились, чорні брови ледь тремтіли від хвилювання.

- Наталія Волошинська... чи вчителька?
- Так.

Солдати відійшли. Дівчина повільно сіла на попереднє місце. На її блідому лиці сяяла усмішка.

Хотілося обняти незнайому, як добру, рідну сестру...

• • •

Їхали в одному вагоні. За вікном маячили щораз вищі гори, окутані раковим туманом. Позаду Новий Санч, Жеместів, мальовничу Мушину. Краєвид настільки захоплюючий, що не хочеться відірвати очей від шиб. Зрідка споглядаю на незнайому дівчину. Хотілося бути її учнем. І яку ж велику радість принесла нам дальша розмова!

Насправді, вона - наша майбутня вчителька.

• • •

Криниця!

Цей прекрасний куток природи годі описати. Навкруги гори покриті вічно зеленими лісами, а в долині - неоновий чарівник розсипав море різнокольорових самоцвітів.

усе дивне : і відли, і яскраві реклами, і килими квітів, і асфальт, і коні з гумовими підковами...

Зустрів нас вихователь гуртожитку /бурси/.

- Учнів привезла.

- Та що ви... в бурсі місце немає.

В очах учительки блиснули сльозинки. Вихователь помітив це.

- Добре. Нехай залишаються, - буркнув після короткого вагання, але директора ви будете вмовляти.

• • •

- Чи вірите, - звернувся наступного дня директор школи до вчительки, - що ці малюки будуть добре вчитися!

- Не тільки вірю, але й переконана в цьому. Вони дуже кмітливі і в них жаждоба науки в українській школі.

Так почалося наше нове життя, повне несподіванок, радості і горя. Війна. Голод і холод. Ми терпіли і вчилися.

І завжди, у важкий час, вчителька зміцнювала нашу віру в перемогу, навчала бути витривалими.

Минали роки...

• • •

Розпрощалися у сорок четвертому. Трудними стежками, крізь грозу війни, поневір'яння, прямували ми назустріч долі.

Доарцято п'ять років бережу в пам'яті незабутній слогор про вчительку, про нашу першу зустріч.

Нас розділяє державний кордон. Але вірю : ми зустрінемося, Дорога Вчителько!

Іван Красовський
з дочкою Оксаною в
гостях в Перемишлі

Віра - Наталія
Волошинська - Ожибко

Іван Красовський

ПРАВДА ПРО НИКИФОРА

Про глухонімого маляра-лемка Никифора Дровняка (1895-1969) знає усього світ. Теоретично цієї людини й життя не раз були об'єктом дослідження також на спеціальній конференції українського мистецтва в Т.У. Києві (1967), де йшлося про народню творчість та етнографію та ін./ Про нього видано кілька монографій та збірників у Польщі, де він народився і проживав. Подаруючи «Арканди» порадували любителів мистецтва

Никифора новою і прекрасно оформленою з поліграфічного боку, багатоілюстрованою монографією А. Банаша «Никифор».

Ця, до речі, не перша книжка А. Банаша про Никифора, с переконливим свідченням того, що автор доклав чимало зусиль, щоб «реабілітувати» глухого маляра в очах громадськості і домогтися належної оцінки доробку Никифора, який протягом життя зазнав гіркоти, якою наділяє зло і безощадна доля.

Никифор народився у 1895 р. Матір'ю його була самотня, глухоніма жєбрачка-лемкиня Ядоча Дровняк з с. Поворозника коло Криниць. Вона не навчила хлопчину розмовляти, в школі він теж не мав змоги навчатись. Здавалось, хлопцеві не було призначено жити і розвиватись у складних і важких умовах тогочасного капіталізму. Але Никифор зумів «обдурити» злу долю і перемогти у змаганні за життя. Він розпалив у собі єдину іскорку, якої не пошкодувала йому скупа доля — іскорку таланту художника.

І переміг Никифор триумфально, але не зумів при житті скористатись славою, багатством. Прожив своїм внутрішнім, таємничим і незрозумілим для інших світом і світоглядом. Життя ставало ще важчим, коли на кожному кроці відчував не лише холодну байдужість, але й переносив болючі насмішки з боку оточення.

Щоденно від світанку до ночі Никифор малював фантастичні архітектурні споруди, причому дотримувався цїркої їх складної конструкції, симетрії картинки з навколишньої природи. На його, ще дитячу уяву, сильний вплив мав релігійне оточення. Численні свої малюнки творив під впливом лемківського іконописного мистецтва. Але зображував «святині» у селянських гульках, за звичайною роботою, зображував себе серед них.

Людина, яка не володіла новою, почала чудово розмовляти з допомогою барв і пензлика. І хоч доробок Никифора складає понад 30 тисяч творів, немає між ними двох однакових. Він щиро захоплювався природою околиць Криниць, але ніколи не копіював природи.

Створивши власний „никифорівський” стиль, малював те, що вважав потрібним, доповнюючи образ різними неіснуючими, часто фантастичними елементами.

Автор монографії про Никифора А. Баках, давши високу оцінку творчості народного маляра-лемка, відзначив відсутність будь-якої аналогії у творчості Никифора й інших художників-примітивістів. Никифор унікальний і одиникий у мистецтві. У своєму „примітивізмі” він зберіг безпосередність, свіжість, оригінальність.

Хоч у вступній частині монографії автор стверджує лемківське походження Никифора, робить це занадто скромно і обережно, щоб надалі мати змогу довести „абсолютну польськість” маляра і його мистецького доробку. Насправді, лемко Никифор народився і все життя прожив у Польщі як громадянин цієї держави, але був тісно пов'язаний з природою рідного лемківського краю культурою земляків. Він не тільки прославив Лемківщину своїми творами, але й не уявляв себе поза нею. Не дивно, коли у 1945 р. земляки Никифора перебиралися на Україну, він, мов дитя, плакав, але покинути рідну Криницю не залотів. Через два роки решту лемків, у тому числі Никифора, було виселено на Західні землі ПНР. „Впертий, бродячий маляр” кілька разів пішки повертався у рідні гори.

Здається, одностороннім є твердження автора монографії про те, що „відкриття” Никифора наступило щойно в 1947 році, завдяки А. Банахові і його дружині. Не маємо наміру заперечувати цього факту в цілому і зменшувати величезну заслугу подружжя Банахів з цього приводу. Організація післявоєнних виставок творів Никифора в Польщі і поза її межами, дві монографії про маляра, ряд статей, документальний кінофільм і, нарешті, слава, яка прийшла до митця зі значним запізненням, все це у більшій мірі заслуга А. Банаха і його дружини.

Думаю, що не зовсім правильним є твердження автора про те, що першою виставкою малюнків Никифора у Франції є виставка 1958 р. в Парижі / організована з ініціативи А. Банаха /, яка відкрила дорогу Никифорові у далекий світ.

А. Банахові повинен був бути відомий той факт, що першою виставкою малюнків Никифора / в числі творів інших „наївних” митців / була виставка в Парижі у грудні 1932 року. Ініціатором першого „відкриття” Никифора був західноукраїнський художник Роман Турчин з його ж ініціативи велику виставку творів Никифора, разом з іншими художниками-самоуками, влаштувало Товариство львівських художників у 1938 році. Львів'яни щиро захопилися тоді малюванням лемка Никифора. Львівський місячник „Аркади” / 1938, з / вмістив велику статтю Єжи Фольфа „Маляр наївного реалізму з Польщі - Никифор”. Це було перше визнання митця. Але друга світова війна на деякий час припинила справу дальшого дослідження творчості Никифора.

По світовій війні наступив новий етап в оцінці творчого здобутку Никифора. Влітку 1948 р. ряд його творів показано на виставці Варшавської спілки художників. Великою популярністю користу-

валися малюнки Никифора на Другому фестивалі пластики у Сопоті в 1949 році.

Але слава прийшла до Никифора лише згодом. У 1956 р. його твори були виставлені в Лондоні. Через рік, на Міжнародній виставці мистецтва глухонімих у Римі, маляреві з Крикиці вручили високу нагороду — срібну медаль. Про Никифора заговорила польська преса. Його мистецтво обговорюється на сторінках „Dziennika Litewskiego”, „Przekroju”, „Zycia Litewskiego”, „Dziennika Polskiego”. У відродженні належного для Никифора визнання найбільша заслуга, без сумніву, А. Банаха. В кінці 50-х років вийшли його дві монографії про Никифора: „Nikiфор” /1957/, і „Pamiętka z Krynicy” /1959/, з'явилося ряд статей, також інших авторів /М. Гутовського, П. Тшецяка, О. Велицьця, І. Жагулі, Й. Рошка та інших/, знято документальний фільм про творчість Никифора. Виставки творів маляра-лемка у Франції, Голландії, Бельгії та інших країнах створили Никифорові велику популярність, хоч він залишився байдужим до слави.

Шкода, що автор монографії зовсім потинув питання про популярність Никифора на Україні. У травні 1968 р., в залі Львівського будинку архітектора, відкрито другу у Львові і першу в Україні виставку творів маляра з приватних збірок Р. Турина, А. Гнатишака, В. Вітрука та інших. На відкриття прибули мистецтвознавці, вчені, робітники, студенти. Про Никифора розповідали його земляки. Це була, мабуть, остання прижиттєва виставка творів народного митця.

У жовтні 1968 р. виставку творів Никифора перевезено до Києва. Про Никифора заговорило українське радіо, преса. Ряд статей, присвячених його творчості, написав один з організаторів виставки В. Вітрук. Кілька матеріалів автора цієї рецензії надруковані в журналі „Народна творчість та етнографія” /Київ, 1967-1970/. Об'єму працю про Никифора завершує його земляк — мистецтвознавець Ігор Дуда /Тернопіль/.

Монографія А. Банаха „Никифор” багато ілюстрована, що зрочко підвищує її вартість. В книзі поміщено 80 кольорових репродукцій творів Никифора Дровняка, дві фотографії митця. Книга польського дослідника є поважним кроком у ще глибшому дослідженні творчості народного митця, є доказом того, що слава навколо творчості Никифора — явище не короткочасне. Ім'я Никифора, без сумніву, назавжди залишиться у числі найславніших малярів — самоуків.

Іван Красовський

РОКИ ПОШУКІВ

У прикарпатському селі Боську на Лемківщині виростав хлопчик Осипко. Від своїх ровесників відрізнявся тим, що цілими днями міг просиджувати в садку і рисувати квіти, сонце, ірки, гори...

Новий світ відкрився перед допитливим хлопчиною у поблизоному місті Сяноці де він навчався у 5 та 6 класах. Учителем, що навчав в тій школі Осипко мавованик, був відомий художник Лев Гец. Трохи пізніше в гімназії м. Перемишль, очира О. Величка Олена

Кульчицька, слава художниця, що до того гостювала у родині Величків у Полянах Суровичних, Волі Нижній біля Яслиськ та Боську. Хлопчиня мав нагоду спостерігати художницю за роботою.

До мальовничої Криниці О. Величко прибув не лише вивчати педагогічні науки але і глибше засвоїти таємниці різьблення і малювання. Вільні години просиджував біля глухонімого криницького маляра-самоука Никифора Дровняка, захоплюючись легкістю його хворих рук, які наносили дивовижні контури на папері, працелюбістю, умінням досконали підбирати кольори, тіні і відтінки. Ще студентом О. Величко багато рисував і різьбив. Мистецькі традиції рідного краю приніс з собою у 1945 р. на Україну.

Проходили роки пошуків нових форм у творчості. Власний оригінальний стиль та стремління до нового найкраще проявив у сухій різьбі. Засобом цієї техніки створив галерею портретів діячів Київської Русі та Галицько-Волинського князівства: княгиню Ольгу, князів Ігоря, Олега, Святослава, Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, Володара, Володимирка, Ярослава Осмомисла, Данила, Лева, а також портрети культурних діячів, науковців.

Особливо захоплює Величка рідна йому лемківська тематика. Це карпатські етюди, портрети, серед них ватажок лемківських збійників XVII ст. Андрій Савка, письменники-лемки В. Хиляк, Г. Гануляк, маляр з Криниці Никифор Дровняк.

З нагоди 50-ти річчя різьбяр, у 1972 р. відбулася виставка його творів у Будинку працівників освіти /м. Стрий/. Виставку організувало мистецьке об'єднання "Хвилі Стрия", активним членом якого є О. Величко. Згодом ця ж виставка побувала також у Дрогобицькому педагогічному інституті.

На фото: Никифор Дровняк. Дерево, різьба О. Величка
1975 р.

Ладосець, 22. ІІ 1992

Пані
Ласка А

Говіраю Вам а пасеружытвам Вас
і веіа што ме жыўчых апракласавіў
іа Крукіні, што мій брат
Стэпан Козей
невісываю нумар 16.8. 1992 на
Сінфарэт Керуа.

P.S. Інае давіше нумар і Ваш
аднокладнік Осін Лукаш.

Стэпаніў брат
Іван Козей

ЛІВ.

S hlbokým žiaľom oznamujeme všetkým príbuzným, priateľom a známym, že
nás náhle a navždy opustil náš milovaný manžel, otec, starý otec

ing. Štefan Kozej

Jeho srdce dŕželo dňa 16.8. 1992 vo veku 70 rokov

Posledná rozlúčka so zosnulým bude dňa 19.8.92

v Dome smútku na Kratošovej o 14⁰⁰

ODPOČÍVAJ V POKOJI!

* 19. II. 1922 v Brestovyciach, okr. Gynčak, ČSR
Smútnica rodiny
LIV.

Марійка Ліськевич

„РЕНЕСАНС“

... Пригадується мені життя в „Ренесансі“

Тодішні санаторійні вілли мали комфортне обладнання. Було нам достатньо тепло, а голоду теж не було!?

Усі ми були здорові, гарні на вигляд / Це навіть зауважували посторонні.

Істи нам вистарчало, бо ніхто не крав.

Жінка проф. Ісаєва завідувала видачою продуктів, а на кухні обслуговуючі жінки, прости

демкині, не простягали рук до наших приділів.

Все було гарно, мудро зорганізоване: Крім науки мали ще і загальні обов'язки. Дехто доглядав молодших учнів, а я щочетверга воруила малих у лазню, а потім ще у піяльню мінеральних вод.

Пан'ятаю, як один наш однокурсник захворів. До нього приїхала мама / брунетка ще молода/, а ми усі на збірці молилися за його „душу“ і ходили на пальцях по коридорі. І він виздоровів!

Ще й дожився до таких вусів! А захворів по своїй вині. Була зима, а група хлопців в одних блюзках без кашкетів ходила понад річку на виклади! Це було досить далеко. І такі змерзлі прибігали до шкільного будинку під піч грітися, а потім і запалення готове.

Так і Фуня з Бумерою ходили без головного убору і набралися такого катару, що й не могли вийти з кімнати, коли була забавка в „Колонії“.

Жіночий гуртожиток / бурса / вілла „Ренесанс“

Снятин, 30 січня 1992 р.

Марійка Ліськевич

ПЕРЛИНА НАШОЇ МОЛОДОСТІ

Жіночий гуртожиток /бурса/
вірло „Седліско“

Спомини про „Марівну Криницю“ залишаться назавжди як перлина Нашої молодості. Це неповторні часи і їх не можна забути!

Снятин, 10 січня 1989 р.

В усіх бурсах була дисципліна. Мали своїх вихователів, які стежили за нашою поведінкою і взірцевими манерами. Це була п. Мигаль і Денис Лукіянович /письменник/.

Часто відбувались літературні вечори, де познайомилися з творчістю таких письменників і поетів як Денис Лук'янович, А. Голоцько, Катрія Гриневичева, Галина Журба і інші.

Взимку займались лижним спортом /Паркова гора, саночковий тор/.

/... Паркова Гора,
саночковий тор/.

На свята і канікули /вакації/ розїжджались до своїх домів, дуже далеко віддалених від Криниці. /Холмщина, Підляшшя, Шлеск, Перемишль/.

Мали свій хор і брали участь у Львівському фестивалі.

Викладачі наші були добрі і вимогливі.

Семінаристи жили дружно і допомагали собі взаємно в науці.

Часто на прогулках у неділю і у вихідні дні звучали наші пісні. Також спільно повторювали вивчені лекції.

Природа чудова впливала на наше здоров'я і настрій. Цілющі джерела Криницької лікувальної води сприяли у цьому.

ДЕНИС ЛУК'ЯНОВИЧ

відомий український письменник, критик,
публіцист, літературознавець.

У 1941-45 рр. мешкав у м. Криниці у віллі „Сьєрліско“

Ольга Ніщота

НАСТУПАЄ ОСІНЬ

Був чудовий жовтневий день. Я приїхала із Нагір'янки до Тернополя.

Одержала листа. Прочитала і мимо волі перенеслася думками у „Чарівну Криницю“ - в свою Лемківщину. Згадала ті безтурботні роки: вони були голодні, холодні, бідні, но і все інше. Нам здавалося, що ми найщасливіші в світі. Для нас не було ніяких перешкод для радості. Ми хотіли скоріше бути зовсім самостійними - дорослими людьми.

Ох, як хотілося, щоб ці літа повернулися до нас! Щоб все почати з початку.

Живемо не за горами, морями, а зверілися нам не було можливості. А вряли, і на табло написали „До зустрічі у 1953 році!“

Як приємно згадати юність, Лемківщину, семінарію Карпати і „Чарівну Криницю“.

Я глянула у вікно і побачила сонце, яке оранжево-червоною варілкою заходило за обрій, за Сян, за Попрад...

У кімноту завітав - залетів перший осінній липовий зелено-коричневий листок.

Наступає осінь - подумала я, кругом осінь... - старіємось же!

Не хочеться вірити, коли це все пройшло!

... Нам здавалося що
ми найщасливіші
з світу. "

Ірина Левницька

ЗАПОРОЖЕШЬ ЗА ДУНАЄМ

Я була головою Жіночого об'єднання /це властиво Союз українок/, імпрезовою референткою була Лідія Крушельницька. Я вистаралася партеттуру вистави і ми з рамени Жіночого товариства започаткували проби. У нас в хаті нагорі в домі Диміцького мій муж - Роман і П.К. співали, а моя мала тоді доня каже мені до уха: „Тато співає, як вовк, а пані П., як коза“, - то мені пригадалося, трохи на весело.

Я заложила кравецьку роботу під зарядом вже покійної Падок Володимири.

1.V.1944р. я зорганізувала Жіночий з'їзд - було 30 осіб зі сусідніх сіл. Я мала доповідь: „Гігієна жінки“, як собі пригадую.

По зборах сенаторка Олена Кисілевська мені гра-тилювала за ведення цих сходив.

Цікаво чим приймали ми тоді зібраних - чаєм із спаленого цукру і хлібом з яєщицею, що була з порошкових яєць, то я вистаралася з Допомого-го Комітету.

По виставі „Запорожця“ у Сяюці - др. Степан Вит-вицький /Президент України в екзилі/ сказав, що багато „Карасію“ чув, але „Роман Левницький з усіх надлішій“.

То такі мої спомини з 1940-вих літ в часі війни.

... Велике признання за збирання матеріалів про семінарію в Криниці.

... Приємно, що не забули мого чоловіка, що ціле своє життя присвятив навчанню співу. Ще досі на 84-му році це продовжує. Мав тут різні групи, також з бандурами, і все були добре підготовлені.

При кінці 1991 року мав дві операції на серце. У 1992р. вже два рази мусив побути у шпиталі. Тепер якось прийшов до сили і вже провадить добрий хор. Кілька днів тому виступив з бандурою на багатолюднім українським фестивалю з добрим вислідом.

Хотілося б поїхати у вільну Україну - так він має свої права.

Мій муж не займається листами, тому я його виручаю. Він щиро вітає, тішиться, що не забули про нього.

Елізабет, 23.VI.92р.

Ірено з Посічинських - Левицька

червень / 92

„Маширують Добровольці
Як колись ішли стрільці.“

Ірена
ЛевицькаРоман
Левицький

І Д У Н А

Ці перші слова пісні,
якої автором є знакий
поет, творець стрілець-
ких пісень Роман
Купчинський. Воно
призначена доброволь-

цям Дивізії Галичина, що опісля одержала назву
І дивізія Української національної Армії. /І Д У Н А/
Певно, мене дехто може запитати, звідки це знаю.
Було так: Автор пісні звернувся до мого чоловіка,
диригента хору Учительської семінарії в Криниці
Романа, щоби ним співану мелодію, до його слів,
написав на ноти. Так сталося. Зараз мій чоловік
навчив цю нову пісню свій хор, що співав її з захоп-
ленням. Також чудові лемківські діти, учні народ-
ної школи, що була школою вправ для семінарії,
співали її дуже радо. Навчила їх моя шкільна това-
ришка, покійна Тетяна Мигаль, з котрою ми обі учи-
тельювали в Криниці - місті.

Коли створено Українську Дивізію в часі 2-ої
світової війни /1943р./, зголосилося до неї багато
молоді і старших, бо кожний хотів здобути волю
Україні.

Досі заховалося в моїй пам'яті, як молоді добро-
вольці виїздили з Криниці. Мені доручено їх проща-
ти з кількома школярами, що вручали їм маленькі
подарунки.

Чому то все згадую, хоч може декому це не буде
цікавим? Що мене до цього спонукало?

Відповідь - стаття у „Нашому житті“ з вересня 1990р.
написана дуже добре Миколою Шабалатовичем /учитель/.
Два рази він вчисляв борців за волю України, але опус-
тив членів І Д У Н А, що також боролися за волю України.
Багато з них згинули, багато перебули 25 літ у Сибірі,
а багато стали інвалідами.

Може, автор про це не знає, або є мильно поінформований -
ний ворогами.

То як буде вчити молодь?

Нехай буде мені вільно подякувати дуже щиро львівським студентам, що трудилися над збиранням кісток полеглих дивізійників на Бродівському побоевищі. А їх там у липні 1944-го року тисячі полягло.

Велика подяка хоробі «Бурлака» з Канади, що 19-го липня 1990 року брав участь у посвяченні наріжного коменя пам'ятника, який незабаром буде поставлений на найвищому горбі села Ясенєва в честь полеглих героїв Дивізійників.

Під наріжний камінь покладено їхні кістки, позбирані студентами, та відправлено понахиду. Процесія з хоругвами в Ясеневі привітала хор.

Відбута зустріч, промовці наголошували, що тут Добровольці кляли своє молоде життя на жертівник Батьківщини.

Може якій кісточці мого невіджалованого брата поручника Мар'яна Пасічинського, розстріляного саме в тій місцевості на очах 20-ти стрільців, пощастило потрапити в руки студентів і буде по 48 літах на належнім місці.

Цей споми́н написаний для усунення білих плям в історії змагань за нашу самостійність.

Його я писала кров'ю мого серця зі сльозами в очах, віддаючи честь Героям Дивізійникам.

Тепер переписала, що було писане в жовтні 1990 р.

На могилі поставлено пам'ятник. -
Ворог знищив його вже.

P. S.

Вкладаю мою коротку статтю, може в липні в 48-му річницю боїв під Бродами, там її умістять.

Як то стачеться, то буду вдячно, як мені пришлете витиняк з заголовком газети, де то було.

Як тішимося обом, що Криницькі ученики своєю працею так високо стоять.

Сердечно здоров'я
цілу Родину
Ірена і Роман
Левіцькі

Елізабет, 23. VI. 92 р.

Bestätigung.

Es wird bestätigt, dass
 Herr LEWYCKYJ ROMAN
 Schulinsektor für das
 ukrainische Schulwesen
 in Neu-Sandez beschäftigt
 ist.-

Neu-Sandez, den 5.1.1940

Personalien:

Geboren am 18.X. 1910.
 in Nahatschiv
 Kreis J e w o r i w /W. Ukraine/
 Geborene Pasitschnyna
 als Naha - Tochter - des Dobros
 Pasitschnynskyj
 und der Sophie
 Krutechkowska
 Geborenen
 Familienstand verheiratet
 ist ukrainischer
 Volkszugehörigkeit

verheiratete. Entsch. 4.

Neu - Sandez, den 1.XII. 1910

 Der Kreisschulrat,
 Johann Sidolf

Beglaubigt für die Zeit:

 vom XII. bis 31. Dezember 1940
 Der Kreisschulrat:

 vom bis 31. Dezember 1941
 Der Kreisschulrat:

 vom bis 31. Dezember 1942
 Der Kreisschulrat:

 vom bis 31. Dezember 1943
 Der Kreisschulrat:

 vom bis 31. Dezember 1944
 Der Kreisschulrat:

 Der Kreishauptmann in Neu - Sandez.
 Der Kreisschulrat.

PERSONAL - AUSWEIS

Nr. 1/40/L-U.

 für Lewytzka Irena
 Schulleiterin

 Dienstort:
 Schulort: Krynytsa - Stadt

Sammelgemeinde: Krynytsa - Stadt

Стефанія Марчак

НАША ЮНІСТЬ

... Дуже приємно, коли хтось пам'ятає про тебе, а ще і звертається по-дружньому на „ти“. Здається мені, що я ще молода. Ті літа так скоро минули, що просто аж жаль згадувати. Наша юність випала на дуже важкий час, може, тому для кожного з нас така дорога колишня дружба.

... Подивляю тих людей, що мають ще такий заряд енергії і бадьорості, що щось творять і пишуть про старе, про минуле, яке здавалось би приєднане навіки.

... для кожного з нас
така дорога
колишня дружба."

Івано-Франківськ, 25 січня 1989р

Анна Масник

СТУДЕНТСЬКІ РОКИ

У домашній тиші чи на природі,
в горах, над морем, чи на горі,
думки мої, мої птахи, кружляють
під небом дитинства рідного краю.

Незабутнім епізодом мого життя є студентські роки в Українській учительській семінарії в Крикиці - всевітньо відомій лемківській здравниці. /тепер на території РП./

Із туману спогадів пригадую першу зустріч з директором семінарії Омеляном Цісиком. Бажаючі вчитися дівчата і хлопці чекали на прийом у коридорі під дверима його кабінету. Юнаки вчуживо пропускали нас - дівчат. Колись культура поведінки була незрівнянно вища від сучасної.

Я увійшла до кабінету і привіталась.

Біля бюро стояв чоловік середнього росту, лисий, як „місяченько в повітрі“, з овальним лицем, його обличчя сяло сонячною усмішкою і теплом батьківської доброти. Я не подумала тоді, що інтелігентна людина згодом стане моїм щирим порадиником і бажаним гостем мого дому

- Слухаю вас, - звернувся до мене.

- Я хочу продовжувати навчання в семінарії - відповідаючи простягнула свідоцтво за перший рік навчання в польській гімназії.

Директор пробіг поглядом свідоцтво зверху донизу, кивнув злегка головою і сказав: - „добре“. Після короткої бесіди записав необхідні дані.

- Бажаю таких успіхів і в нашій семінарії.

Почалося навчання. У веселий класній кімнаті за столиками нас поміщалося 34 другокурсники. Знайомство між собою, із професурою - так називали тоді викладачів. Семінаристи різного віку - від п'ятнадцяти до двадцяти і старші, дівчата і хлопці з Лемківщини, Войківщини, Гуцульщини, Буковини, Закарпаття, Волині, Холмщини.

Всі ми творили єдину сім'ю.

При семінарії сформувався фольклорно-драматичний ансамбль і хор, керівником якого був наш улюблений і шанований викладач співу Роман Левицький. Репетиції проводилися в холлі дівочої бурси „Седліско“, де вихователем була вчителька навчання Наталія Ворошиньська.

Наш ансамбль часто виступав з концертами, виставами. У 1888 році, № 28, в газеті „Наше Слово“ Н. Волошинська помістила статтю про культурно-насову роботу Української учительської семінарії.

Стрий, 22 грудня 1990 р.

Володимир Масляк

Львів, 1991 рік

ПЕРШІ САМОСТІЙНІ КРОКИ

Після закінчення 1-го класу нового типу Перемишльської української державної гімназії я у 1941 році потрапив до м. Криниці. Тут поступив на II курс Української учительської семінарії.

Пригадую, що в Криниці в цей час зібралось багато здібних студентів та викладачів з різних куточків України, в основному лемків.

Ми отримали гарне приміщення для семінарії і гуртожитку. До часу, коли продукти з дому ще не вичерпалися, життя протікало весело, легко. Під впливом чудової природи, що нас оточувала, дуже активної Криницької мінеральної води, щирих друзів та молодого віку усі харчі скоро закінчилися і з цього моменту для мене почалися постійні чорні, голодні дні, і я вирішив повернувшись додому. На залізничній станції Сянік зустрів мене батько. Він пояснив суть справи, заново заповнив продуктами кошики, „поблагословив“ мене поясом і відправив до Криниці.

Семінаристи

1941-1942

1942

Йосип Мілянич

СЕМІНАРІЯ ВІДКРИЛА НАМ ОЧІ

Навчання в семінарії згадується мені як початок до заповітної мети — стати народним вчителем. Важкі це були роки. У батьків не вистачало грошей, щоб заплатити щомісяця 30 золотих за навчання і 30 золотих за бурсу. Нерідко вимитувались прізвища студентів, які не сплатили такси за навчання і вказувався строк сплати, а в іншому випадку відрахування із семінарії. Із жалем думав про те, як втриматись, бо батько не раз при всьому бажанні вчити сина заявляв, що не може продати все майно, щоб вивчити мене одного. Доводилось під час вакацій заробляти, щоб хоч за навчання заплатити. Німці забирали на контингент усе, що вироблялося в селянському господарстві. Із трьох років навчання в семінарії лише півтора року я жив у бурсі, а других півтора винаймав квартиру. З дому зі страхом час від часу привезуть, що можуть — грудочку сира, трошки масла чи крупи, бо німці перевіряли клуки. Тим, що жили на квартирі, давали хліб на тарони. Не кращим був і одяг та взуття. І старші за нас студенти ходили в дерев'янках та одязі з домашнього полотна і сукна. Приважаю, як ми у бурсі знайшли кусок лінолю, порізали на куски і підбивали дерев'яні черевики. І голодно і холодно було не раз. Коли до їдальні несли на підносі хліб з мармелядою, то кожний старався сховити цілушку.

Одного разу в бурсі „Ренессанс“ ми відмовились від вечері, застрайкували. Кілька днів підряд годували нас житньою лепішкою, помащеною олією. Хоч голодні були, але їсти цього не могли і мусили підтримати солідарність. Лише один товариш з'їв чотири порції. Ми зібрали всю лепішку і віднесли йому у кімнату, він зі злості викинув їжу за нами, що її принесли. За це наступного вечора після молитви поставили нас в шеренгу, і ми одержали кожний по 3 паляці.

Ми, наймолодші, займали третій поверх у бурсі „Ренессанс“, а на двох нижніх жили дівчата.

В нас було велике бажання вчитись.

Мені і товаришом з околиць Криничі було порівняно

легше, бо щосуботи лішки добирались додому. Значно важче було студентал з Перелишльчини, Сяніччини, з Горлицького та Ліського повіту. Ми завжди ділились з ними, чим могли. Лемки щедрі люди.

Вчилися з великими труднощами, бо не було підручників, все доводилось конспектувати. Ми вдячні були нашим професорам за те, що в таких труднощах дали нам освіту і виховували нас. Адаже багато з нас слабо володіли літературною мовою, говорили діалектом, бо не можна було й книжок українською мовою знайти. Я вчився з букваря на лемківському діалекті. Свідомий селянин Ладна Михайло ознайомив мене з дитячим журналом „Дзвіночок“ та іншими українськими книжками і газетамі. Ми використовували для навчання польські підручники. Обов'язковим предметом була у нас релігія, де вивчали катехизм.

Семінарія відкрила нам очі у світ. Влітку 1944 р. семінарія перестала існувати, і вже не відновилась.

... Як давно і як здається не давно була Кримиця, і наша семінарія, і рідне село, і Лемківщина.

... Ох, як треба б було реттоско написати про Лемківщину, про її природу, про її людей ...

... Написати про себе кожний нас що, бо наше життя було складне і воно залишилося в наших спогадах.

„ Вони відкрили нам очі у світ. ” 1944 р.

Підгайці, 23 червня 1989 р.

Йосип Мілянич

*Гей, Щавнік, наш Щавнік,
Веселе серечко,
Якби не Мушина,
Було би містечко.*

ЩАВНИК

Назавжди залягла мені в душу ця фраза із пісні, яку я не раз чув у дитинстві, коли косарі літнього дня повертались з полонки у село. А відгомін пісні кілька разів повторювався в гірській долині. В долині срібною стрічкою дзюркотів по каменях потік, а вздовж нього на кілометрих два тяглося село Щавнік. Потік впадав із своєю кришталєво-чистою водою у Попрад вже біля самої Мушини, напівкурортного містечка. За Попрадом-Чехословаччина. У серпанкові ранки часто було чути словацький горів, а у свята дзвони із села Легнави.

Сусідні села Мчлик, Жегестів, Верлімка, а зі сходу Яетря-Бик і Злоцьке були близькі і з'єднувались каменистими дорогами та стежками. Лише з Мушини до Криниці (9 км) був асфальт.

Чудовий краєвид невисоких гір, викритих зеленими лісами найвище до неба завершувала гора Яворина (1016 м), яка домінувала над усією околицею, звідки відкривався краєвид на Криницю, Поворожницю, Мушину та простори Чехословаччини. Дивився і не намілюєшся цій красі Низьких Бескидів. У ясну погоду на заході видно вершини Татр, що постійно біліють снігами.

У такій-то красі розташоване було одне з лемківських сіл Щавнік, що входив у гміну Мушина, повіт Новий Санч. Назву селу, як передавали старожили з уст до уст, дала «Щава», чудова мінеральна вода. Могутнє її джерело напоювало дослоху всіх щавничан і тисячі туристів та гостей, що прибували на літо з країн Європи та навіть африканців, які приїжджали лікуватись чи відпочивати у курорті Криниці, Жегестова, Мушини.

Коли виникло село, ніхто не знав. Було воно давнє, бо за переказами його жителі, як і всіх довоколишніх сіл, щороку вели данину галицьким чи перемишльським Бирчан у Тилич. Так говорять перекази.

У 1945 році Щавнік мав близько 130 господарств. Тут було і

кілька хуторів у горах. В селі була гарна початкова школа, типова лемківська дерев'яна церква, яку перед самою війною дуже гарно розмалювали. Село мало два млини, тартак, фольш (били сукно), олійню і дві невеликі крамниці. В останні роки збудовано і читальню. Спочатку була Качковського, а потім „Просвіта“.

За всю історію із села вийшли один священик і один адвокат. Всі обходились початковою освітою. Лише з відкриттям Української учительської семінарії в Кримиці туди пішло вчитись 11 учнів, бо потяг до освіти в молоді був великий. Цьому завдячують щавничани вчителю українцю Пилипчуківану /крім нього, вчителями були лише поляки/.

Населення села займалося сільським господарством, в основному землеробством і тваринництвом. У кожного господаря був кінь і два-три вози для різних робіт, по кілька корів і вівці. Овець та волів ціле літо випасали на полонинах. У селі були змілі пасічники. Щавничани підробляли також на вивозі ліса і дров/сярів/, а жінки, дівчата й діти влітку у вільний час - на збиранні грибів, яфір /черниць/ та малини, які збували курортникам у Мушині та Кримиці.

Щавник був чисто українським селом. Лише мельник та лісничий були поляки. Жив у селі циган-коваль та єврей-корчмар.

Працьовиті лемки весело проводили свій вільний час, хоч його було дуже мало. Крім великих релігійних свят, найбільшим вважався престольний празник - кернаш на св. Дмитрія. В село з'їжджалося багато гостей з сусідніх сіл. У великій пошані було кумівство. Дуже шанували старих. Лемки дуже гостинні. Постійно за звичаєм в кожного на столі лежав хліб чи паляниця, покритий куском білого лляного полотна. Хто заходив у хату, за звичаєм, перш за все після християнського привітання, обов'язково господарі додавали: „Вітайте до нас“, просиди присісти і довали ломати хліб /ломати, мабуть тому, щоб дільше пошанувати хліб, печений на капустяному листку/ або одзімку /паляниця/, спечену на кухні з картоплею або капустою.

Дуже весело проводили в селі зимові вечори. В кількох хатах організували вечірки, окремо старші жінки, окремо молодіці, а окремо дівчата. Пряли льон, вишивали, в'язали, співали, розповідали розмаїтості. Хлопці організували різні похідні вистави, переодягались в баранів, козлів та інших

дійових осіб і за вечір відвідували всі вечірки. В гарні зимову погоду молодь на кількох санях без коней організували катання. Всі вечори, крім посту, були в селі зі співом. Хлопці з піснями проходили ціле село, часто зупинялись коло хат, де були гарні дівчата.

Улітні неділі молодь виходила з села аж на полоїни. Улюбленим місцем відпочинку були карпатські вершини: Пуста та Яворина. Звідси відкривався чудовий краєвид на навколишні села та міста – Мушину і Криницю. А за Попрадом, що був границею між Польщею і Чехословаччиною, виділялась сусідня Словаччина. Під вечір повертались до села, переспівавши всі найгарніші пісні.

Лемки шанували і любили свої старовинні звичаї і обряди, пісні, жарти і вчили цього своїх дітей, прищеплюючи цим любов до рідного краю, до праці.

Важким тягарем лягла на плечі народу війна. Вже через кілька днів після її початку фашисти опинились в нашому краї. Непосильні побори і важкий гніт переніс народ. На початку січня 1945 року прийшла Радянська Армія. У Березні по селах пішли чутки про переселення на Україну. Розділились думки у щавничан. Одні бажали виїхати якнайшвидше і якнайдалше, другі – виїхати разом у Галичину на Тернопільщину, Львівщину або Станіславщину, щоб у скрутний час повернутись назад до дому. А треті вирішили нікуди не виїжджати, залишились на землі предків.

Більшість записалась у Миколаївську область, Новоукраїнський район, а дві родини із Миликом і Ястрябиком переселились на Тернопільщину. Це були мої батьки та ще одна родина. Записатись міг хто куди хотів. Закінчились мирні відносини між українцями і поляками. Почалися погрози і вимога залишити село. І залишили Щавник всі, крім 33 родин, яких через два роки розселили по кілька родин на західних землях Польщі. Залишався Щавник без щавничан.

Майже всі, що виїхали на Кіровоградщину, недовзі приїхали на Тернопільщину і розселились на Підгаєччині, в Мочастириському, Копичинському та інших районах. Дуже важкі часи пережили лемки-переселенці, поки влаштувались на постійне життя, але з думкою повернутись до дому, який вже їм не належав. Старші люди із заходом сонця повертались туди з молитвою до Лемківщини, до своїх сіл. Так було довго, доки людська пам'ять та обставини життя не послали це бажання аж до смерті.

Працьовиті і дружні переселенці швидко обжились. Молодь пішла житись. Дружбі і взаємодопомозі завидувало місцеєе населення. Тоді - то виникла і помівка, що Лемки /а так часто називали всіх переселенців/ „тримаються, як жида“.

Вже міняється третє покоління. Минається лемківський говір, ідуть в могилу із старшим поколінням пісні і звичаї. Хіба завдяки ентузіастам, тим, хто дуже любив рідний край, бачимо у Львівському скансені те, що нам було рідним і дорорим так, як і пісня та згадка, що десь час від часу звучить для розсіяних по світу лемків.

Чудовий краєвид

ни Криницю "

„ А за Попрадом -
сусідня Словаччина.“

Олена Мигаль

ЗГАДУЮ РІДНЕ СЕЛО

*„ Одрехова, Одрехова, то велике село,
там співвають і гуляють, гарді й весело...*

Лемківське село Одрехова розташоване на схилах Карпат. Через село протікає річка Чемешлянка. До 1945 року село нараховувало 670 дворів. Кожна частина села мала свою назву: Бохівка, Мадарашівка, Маковиско, Болоня, Берег, „Гурі“, „Долов“ і Долинка.

Люди щирі, добрі, працьовиті, співучі, веселі, культурні і біблі. В селі були три читальні. Люди тяглися до науки. При читальні була бібліотека і драматичний гурток, яким керував Михайло Вок з „Долов“. Гуртківцями були: Катрета Милан, Марія Лаб'як, Стефа Майчик, Михайло Зинчак, Іван Скроб'яла, в тому гуртку брала участь і я. Мій батько грав на кларнеті. В нашому домі проводили репетиції. Гудаки грали, а ми, молоді, вчилися танцювати та співати.

Нас батьки заставляли до роботи. Ми пасли корови, мололи збіжжя на муку.

Дещо про весільні обряди: Молода ходила по селі просити на весілля, в українських костюмах, на голові мала вінок з барвінку. У молоді був вінок менший, а у дружки більший. З вінка звисали стійки рівні зі спідничкою. Ішли від хати до хати просити родину і сусідів на весілля. Говорили такими словами: „Просили вас тато, просили вас мама і ми вас просимо, жебисте пришли до нас на весілля.“

Як мені було 8 років, я вивчила два вірші Тараса Шевченка „Мені тринадцятий минало“ і „Мені однаково“. Я в читальні декламувала, як побачила в першому ряду батька зі сльозами на очах, сама на сцені заплакала.

У 1937/38 рр. в селі були курси сільськогосподарські, які вела Катрія Костечко. На курсах нас учили куховарство городництва і національних танців.

Тепер часто згадую рідне село, гори, ліси, а в лісі гриби, які дуже любила збирати. З приємністю ходила по малини. Одного разу на збирала піввідро малини, а панський слуга відібрав від мене, висипав на землю і розтоптав ногами.

А ще пам'ятаю, як вперше поїхала з рідного села на навчання в „Чарівну Криницю“, першу зустріч з учителями в семінарії, з подругами.

Перебувала, 2 травня 1989 року

Дарія Михальчишин

ПОКЛИК ІЗ МИНУЛОГО

... Вістка про альбом-альманах була для мене великою несподіванкою і одночасно тим покликом із минулого, що ожило перед мною.

... Друзі юних днів, днів, які так давно минули, і між ними стала така прірва різних переживань, що фактично іноді нелегко перейти цей бар'єр щоб потрапити у світлий світ, якого вже нема. Нема, і дуже боляче згадувати.

~~~~~

Учасники драматичного
фуртка в селі Лабозі.

Посередині стоїть
Д. Кормова.

~~~~~

В селі Лабозі була читальня. Молодь займалася в гуртках, організовувала товариські гри і шартеїнці.

Львів, 30 грудня 1988 року

Марія Мелько - Копина

НАРОД МІЙ ЗАВЖДИ БУДЕ!

Приємне осіннє сонечко щедро дарувало свої проміння і землі, і людям. В такий чудовий день фашистська армія втіхала в наше село Бусько. Загурділи мотоцикли, піднялася курява. В два ряди по дорозі сунули наповнені амуніцією, припасами тяжкі військові машини. Солдати з закоханими рукавами з автоматми в руках, у сірих мундирах і написом на ремench, "Got mit uns" сунули на схід. Вечером похід зупинився, лиш окремі частини війська перейшли вброд ріку Вислїк, подалися на селище Заршин, а решта стали обозом в селі на ночівку. Вранці в неділю село піднялося до життя. Солдати крутилися біля машин, мотоциклів, перевіряли автомати, амуніцію, бо готувались до дальшого наступу Nach Osten. Офіцери і унтерофіцери займалися рюхонкою і ронковим туалетом, інші пили чай, каву з сухарями, а з штабу вищого рангу офіцери звернулися до отця пароха і попросили його відправити Службу Божу, бо не бачили відправи у східньому обряді.

З Романова до с. Буська прямувала друга Армія. До відказу наповнені машини солдатами в ескорті мотоциклів були в повній бойовій готовності. Люди зі страхом дивилися на ту страшну військову техніку, на окупантів, які йшли вперед покорити Схід. Старий, глухий дзвоняр ударив у дзвони. Пішла росаю луна по селу і даліше по низині, по горах. На голос дзвону люди йшли до церкви, а до села втіхали перші колони армії в бойовій тривозі. Вони побачили багато людей при дорозі і їм огорнув страх. Це було перше село з українським населенням. Порозуміння між німецькими арміями не було. Новопрйбулі війська знаходились з протилежної сторони церкви за скрутом дороги. Вони позікачували з машин і мотоциклів і зайняли оборонні позиції. Затримали мужчин, почалась паніка, пролунав постріл. Зчинився крик. Ранили хлопця. Почалась стрілянина. Добили хлопця, почалась облога хат, відступили церкву. Спалахнув вогонь, загорілась хата, орна, друга, стодола, стайня. Горіла худоба, птиця. В центрі села з'являвся чорний дим. З одної сторони церкви зайняли оборонні позиції солдати, які ночували в селі, з другої сторони наступали солдати, які щойно вступили в село. Почувся запах спаленого дерева, соломи, смаженого м'яса. Люди позиходили з церкви і шукали скриття за муризованими хатами, хоралися по підвалах. Солдати скаженіли. Випроваджували нервинних мужчин з хат. Ставили біля дороги і розстрілювали. Забрали з хати майого батька, брата, сусідів і біля

дороги розстрілювали. Плач жінок, крик дітей, тріскотіння палаючих будинків, шварготіння скажених німців - все змішалося до купи. Коло обіду припинилася стрілянина, зменшився пожежар. Німці порозумілися. Люди почали виходити з укриття і гасити пожежу. Брали рідних, дорогих, порозстрілюваних родичів і заносили до хат. В цей страшний день, в неділю, 10 вересня, німці розстріляли 21 невинних осіб. Того дня застрілили нашого отця пароха, який повертався з церкви, ранили його дружину - вчительку Олену Величко, викесли вирик через розстріл всієї родини Величків, але надіхали генерали і вирик відмінили. На прохання людей дозволено обитих поховати на новому цвинтарі у спільній могилі. Похорони відправив о. катехит Микола Головач. Через п'ять років польські бандити смертельно ранили о. М. Головача, який через кілька днів помер. У 1945 р. мешканців с. Босько виселено на Україну, а інших на Західні німецькі землі. Церкву зруйновано, а спільну могилу жертв фашизму зрівняно з землею. Чудове, велике лемківське село Босько припинило своє існування. В селі діяли повстанські загони УПА. Хочеться закінчити словами Василя Симоненка.

... Народ мій є! Народ мій завжди буде!
 Ніхто не перекреслить мій народ!
 Пощезнуть всі перевертні й прибуду,
 і орди завойовників - заброду!

село Босько, 1943 р.

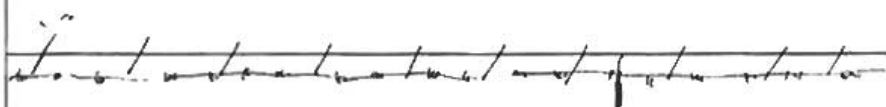
зліва направо: Марія Колина - студентка семінарії, Василь Одрехівський - різьбяр, Антоніна Тепла - студентка семінарії, Осип Величко - вчитель, колишній випускник семінарії.

Микола Мишко

Я вічно в серці тямлю тих,
хто був в нещастю вірним другом,
з ким чашу горя днів тяжких
ділив за тим Полярним Кругом.

Самбір, 8. 10. 1991р.

З архівів КДБ

ЩІЛКОМ ТАЄМНО

Відповідно до задуманої комбінації, за завданням УМДБ, спецгрупу було направлено у домофоне місце на шосе Перегінськ-Станіслав, де вона повинна була влаштувати „засідку“, здійснити напад на автомашину, на котрій ФЕДАК доставляли в УМДБ для подальшого слідства, і „захопивши“ ФЕДАК, відвести її до лісу і там очинити допит від імені оунівської СБ.

Виконуючи завдання УМДБ, 2 серпня ц.р. ФЕДАК було схоплено; очинено допит, на якому вона дала детальні зізнання про свою роботу в оунівському підпіллі, і повідомила нові дані про відомих їй учасників ОУН і місцях їх переховування.

Так, за її даними, у „Чорному лісі“ Станіславської області знаходиться колишній командуючий округом УПА „Грім“, командир групи УПА „Дунай“, колишній курікий „Чорнота“, сотня „Доиського“, котра діє дрібними групами, і що до „Чорного лісу“ для зустрічі з „Гроном“ пішла дружина колишнього командира групи УПА „Різуна“ /вбитий у 1946 році/.

Під час розмови з дружиною „Різуна“ ФЕДАК дізналась, що командуючий УПА „Захід“, за кличкою „Шелест“ нібито перебуває у Польщі на території так званої „Закарпатської України“ і що у квітні ц.р. до нього вирушили східний СБ Крайового „Проводу“ ОУН „Залізний“, через якого дружина „Різуна“ передала „Шелестові“ листа з проханням організувати їй нелегальний перехід через кордон у Польщу.

З її зізнань стало відомо, що ряд монахинь, які проживають у м. Калущі, і працівниця однієї з аптек м. Львова жаксь Шлемко Ірича забезпечують підпілля ОУН медикаментами.

... На допиті ФЕДАК було виявлено вірогідні місця переховування окремих членів Крайового і Калуського окружного „Проводу“ ОУН.

Доставивши ФЕДАК в УМДБ, на допитах вона підтвердила ці зізнання.

Внаслідок проведеної на основі зізнань ФЕДАК чекістсько-військової операції в селі Новиця Перегінського району 7 і 8 серпня ц.р. було заарештовано 15 активних учасників ОУН і бандачників, у тому числі і дружину „Різуна“ Андрусяк Євгенію Іванівну та її брата Мишка Миколу, активного учасника ОУН, що проживав з фіктивними документами як переселенець з Польщі.

Оскільки Андрусяк і Мишко в УМДБ заперечували зв'язок з підпіллям і не видавали місць переховувань оунівських ватажків, щодо них було застосовано за таким же планом спецгрупу.

Прийнявши спецгрупу за представників СБ, Андрусяк розповіла, що в ОУН перебуває з 1941 року, у 1942 році очолювала організацію ОУН у м. Снятин Станіславської області, у 1944 р. була розвідницею надрайонного „Проводу“ ОУН, з травня 1945 р. перебувала у „Чорному лісі“ разом з чоловіком „Різуном“, а після його смерті до квітня ц.р. переховувалась разом із „Залізним“.

Як повідомила Андрусяк, „Залізний“ у квітні ц.р. вибув на Стрийщину для зустрічі з членом Крайового „Проводу“ ОУН „Вірменом“ і керівником Калусь-

кого окружного „Проводу“, Гутором“ після чого перейшов у Закарпатську Україну до Шелеста. У зв'язку з цим вона проводжала „Залізного“ до села Лядзін Перегінського району і „Залізний“ радив їй іти разом з кордон, але вона утрималась ніби через те, що не мала на кого залишити дитину. „Залізний“ обіцяв їй домовитись із „Шелестом“ про подальше її влаштування.

... Зізнанням Андрусяк було перекрито дані заарештованої Федак про зв'язки з підпіллям ОУН монахинь, що проживають у м. Калущі.

Що до свого брата Мишка, Андрусяк повідомила, що він має зв'язки з оунівцями, три його брати перебувають в банді „Ясеня“ що діє в Польщі...

Високий замок
субота 27 лютого 1993 року

№ 26/143/- № 27/144/

Микола Мишко

Це матеріали спецгрупи післяної Москвою для компрометації ОУН-УПА в західних областях України і Закарпаття перед українським народом.

Це звіти їхньої діяльності перед Москвою за що одержували звання, нагороди і гроші, а тепер очевидно публікуються для пропаганди.

Ми допомагали створенню наф КПРС і КПДБ. Вони випереджують нас і починають процес наф ОУН-УПА.

Фабрикації відоми ще в тих далеких роках, нам було відомо під назвою „Точка“.

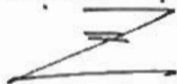

Самбір, 22 червня 1993 року

кого окружного „Проводу“, Гукором“ після чого перейшов у Закерзонську Україну до Шелеста. У зв'язку з цим вона проводжала „Залізного“ до села Лядзінні Перегінського району і „Залізний“ радив їй іти разом з кордон, але вона утрималась ніби через те, що не мала на кого залишити дитину. „Залізний“ обіцяв їй домовитись із „Шелестом“ про подальше її влаштування.

... Зізнанням Андрусак було перекрито дані заарештованої Федак про зв'язки з підпіллям ОУН монахинь, що проживають у м. Калущі.

Що до свого брата Мишко, Андрусак повідомила, що він має зв'язки з оуніацями, три його брати перебувають в банді „Ясеня“ що діє в Польщі...

Високий замок
субота 27 лютого 1993 року

№ 26/143/- № 27/144/

Микола Мишко

Це матеріали спецгрупи післані Москвою для компрометації ОУН-УПА в західних областях України і Закерзоння перед українським народом.

Це звіти їхньої діяльності перед Москвою за що одержували звання, нагороди і гроші, а тепер очевидно публікується для пропаганди.

Ми домагались ступу наг КПРС і КПДБ. Вони випереджують нас і починають процес наг ОУН-УПА.

Фабрикації відоми ще в тих далеких роках, нам було відомо під назвою „Точка“.

Самбір, 22 червня 1993 року

Микола Мишко

РОЗКАЖІТЬ МЕНІ ПРО СЕБЕ

Ірочка притулилася до мене і стиснула мою руку. „Вуйцю Миколо, розкажіть мені про себе, бо ваше життя і ваша доля дуже подібна до долі могого батька. Як батько помер, я ще була маленька і він не встиг мені нічого про себе розказати.“

Отже, Ірочко, слухай уважно. Твій батько народився на Холмщині, а я на Лемківщині. Я з твоїм батьком-Євгеном познайомився у 1943р. в Учителівській семінарії в Криниці. Ми були активними учасниками підпілля ОУН під час німецької окупації. У 1944р. в мене в хаті перебували: твій батько, Іван Юрчак, Толя Вороняк, Володимир Шалаш і його три сестри. Мій батько, унтер-офіцер Австрійської армії, пізніше січовий стрілець, давав притулок членам підпілля. Всі хлопці, які в нас перебували, відомі к-ри УПА — „Тур“, „Бір“ і багато інших. У 1946р. я опинився в Галичині. Маю два рази заплемнення легенів. Після видужання, при допомозі ОУН одержав роботу вчителя в селі Новиця на Іо-Фракківщині. Був зв'язаний з курекем В. Андруссяком „Різуном“ і його сім'єю-Євгенією і Сиком. Ми повинні були бути переправлені за кордон, але, спровоковані, у 1947р. були арештовані. Відбував у таборах Уралу, Карагайди 1949-53р. табір „Дубовка“, „Сарань“, табір № 740 „Воркута“, шахта № 3, після повстання у „Воркуті“ штрафні шахти № 11. Будівництво ПЗУ-2 півн. район Воркути. Штрафний табір № 62. Повернувшись в Україну, до недавніх часів переслідований органами КГБ, працював шлюсарем-наладчиком, бо іншої роботи не міг одержати.

Про тяжку каторгу у таборах та шахтах тобі розкажу іншим разом. Теж зберу матеріали про твогого батька і ти приїдеш до нас до Самбора, і я тобі все розкажу.

Я з Оксаною будемо радо зустрічати. Приїжджай з мамою, а на сьогодні все. Підїхали автобуси, вже збираються друзі. Нас чекає дорога в село Посухів на цвинтар Січових Стрільців.

На фото зліва направо:

Степан Дзямба,
Степан Кищак,
Микола Опалак,
Іван Дрибчак,
Петро Чухта,
Марія Зубенко,
Марія Гиряк

ФОТО
М. ОПАЛАКА

Марія Музика

ЯК БУЛО ВЕСЕЛО!

... Село Лабова було центром навколишніх сіл. Було там р'їна і вїїт, а по менших селах були солтиси. Мали свою читальню, там молодь проводила свій вільний час. Як було весело! Бавились в товариські ігри, організовували культурні заходи, ставили своїми силами п'єси, був великий драматичний гурток.

З Лабова до Криниці прокладено шосейну дорогу через села: Нова Весь, Росток і через гору Гуту. Від головної шосейної дороги розкосяться дороги в гірські села Угрик, Лабівець, Котів. Місцевість надзвичайно мальовнича. Гірські схили розчленовані потоками, поділені межами на поля, які обробляли працюючі ленки.

Через село протікає річка Камениця, притока Дунайця, який впадає у Віслу.

Там пройшло мое дитинство. Разом з братчиком і сестричками пасла корови. Уліс ходило збирати гриби, ягоди, помагала батькам збирати урожай, заготовляла сіно.

Як піросла, разом з друзями ходила на гору Яворину, там є такий камінь - називається "Чортів камінь", любувалась навколишньою природою.

Студенти Укр. учительської семінарії в Криниці так проводили свій вільний час.
Як було весело!

Село Дубенка, 12 жовтня 1989 р.

Згадка про альбом - альманах підняло мені настрій, придала бадьорості, оптимізму, які мені в даний час так були потрібні.

Надіюся, що альбом скоро буде завершений і ми зможемо з ним ознайомитись!

... Про Криницю, і про нашу семінарію, і про дорогих вчителів, і про друзів залишилися найкращі споради з нашої тривожної юності.

Живе в моїй пам'яті це чудове містечко в гірській котловині, облямоване лопатими смереками. Пригадується мінеральна вода "Щапа" в Криниці і Солотвинах, Паркова гора з фанекулвором, крутими доріжками і Яворина, а за Явориною мов рідне село Лабова й околиці Калиняківки - радість і любов мого дитинства...

... А тепер розповім про лемківську нашу в нашому селі; Дівчата носили вишивану сорочку, горсет, спідницю, фартух, на голові вінок. / Назви окремого одягу / Вишивана сорочка-блужка, або кошеля, спідниця з квіти-кабат тибетовий, фартух вишиваний - запаска, нижня спідниця - спідник, довга сорочка - опліччя, вінок невисокий з басамунками / стрічками, на шиї пацюрки, блискучі, різнокольорові, на чорах керпці, горсет короткий, вишиваний пацюрками.

У чоловіків була гунька теперка, пошита в повняного сукна, вишивана кольоровими шнурками, штани - холошні, також з сукна, сорочка - полотняна кошеля / домогкана/.

Мана Калиняк А.,
брат Володимир,
сестрички
Віра і Надія
на фоні околиці
Калиняківки в селі Лабові.

Володимир Мурин

НА ОСВІТЯНСЬКІЙ НИВІ

Довідався про виготовлення альбому-альманаху про наше навчання в Українській учительській семінарії в Криинці і вирішив теж щось написати.

Знаю, що більшість друзів буде писати свої спогади про наших шановних і дорогих вчителів, про наше славне бурсацьке спілкування, про дружні відносини, про першу любов, а я напишу про свої будні на освітянській ниві.

Вчителюю у восьмирічній школі. В класі 11 дітей, а то й менше буває. Вчу математику і німецьку мову. Здається, що так мало учнів, то можна їх всіх добре навчити. Але тут зовсім протилежне, бо вони взагалі не хочуть вчитися, а програма складна, і навіть важка.

І деколи нервуюсь з приводу цього і з боку може виглядати смішно: ніби комедіант-артист я, так можуть характеризувати мене сторонні. Знаю тільки, що «стою на великій висоті» професійно, згідно лозунга і це вистарчає.

... Тепер про ній вигляд. Виглядою вже поважно, полисів - обріз та посивів, бо роки своє роблять.

Я уже на пенсії та ще працюю, поки не вигнали мене, хоч це може статися. Жодних досягнень і слави не здобув за пройдений життєвий шлях, що характерно для такого індивідуума, як я.

Семінаристи під час
реколекцій.

В центрі зліва направо:
о. Байрак і о. Підсарнюк

Стефанія Благонелли

КОЛИСКА МОГО ДИТИНСТВА

Рідне село я вважаю не Мохначку Велику, а Лабову. В Мохначці я тільки народилась, а в Лабові пройшло моє дитинство. І так з Лабовою зв'язані мої юнацькі роки і спомини радісні і болючі, бо грім війни залишив в моєму серці незагоєний рубець. Часто лину думками в минуле. Воскресають сотні думок, почуттів, вражень. Бо як можна забути наші гори, ту лабівську Кичеру, ті бистрі потічки, полосисті птачки. Природа одягала її кожної пори року в нові шати, але завжди по своєму казково виглядали. А щедро краса природи надихала на душевні поривання до прекрасного. Тож не дивно, що в тих хатинках, критих гонтами, родились митці і вийшли вони в широкий світ, несучи перлини душі народної. Та, як би не глибоко западали в душу ті твори мистецтва, то все одно красу наших гір не можна вилити ні в прозі, ні в поезії, ні в живописі, її треба побачити і відчувти всім своїм еством і віддати їм земний уклін.

...Завжди з теплотою в серці буду згадувати наші гори. Співається в пісні: „Ой, верше, ній верше, ній зелений верше“! А високо в горах, де орли літають, луна стверджувала: „Верше“! Не легка була доля лемків, бо гірська земля – не чорнозем. Камінчики врізались іноді в мозолисті руки. І щоб випросити в землички урожай, треба було скрапити потом кожну п'ядь землі. Земля, як мати, ласкаво віддавала свої плоди селянам. І колосились золотом жита, шуміли вівси, родила груля / бараболя/, а сочиста трава годувала худобу / корови, волч, вівці, коці, кози/.

Над бистрими потічками, на вузьких клаптиках землі, жінки – газдики вирощували льон, коноплі, й вибілювали лляне і пасічне домоткане полотно, щоб потім пошити з цього одяг: сорочки, наці для членів сім'ї.

Дружно росли в лемківських сім'ях діти, звичку
привчені до праці і пошани до старших.

... Посередні села височіла церква Покрови Пр. Богородиці, виблискуючи своїми куполоми, а голосисті дзвони в неділі і свята скликали до храму Божого.

З вервичкою в руці і з вірою в серці йшли поважні
газди і гоздині з Лавови, Уршиа і Лавовця помолитися
і відпочити від щоденної суети.

... Нелегко було залишати обжиті оселі, коли переселяли на Україну. І не одна гірка сльозина впала на могили рідних, з якими прощалися, може, й навіки. Та оживала в серцях надія, що там де їдуть: у спільній родині нашої Неньки-України знайдуть нову, може й кращу долю.

І розсіялись, мов розсіпане намисто, по всій
Україні, і тільки думками та спогадами вертаються
іноді туди де залишилася їх колиска.

... Посередні села височіла церква
Покрови Пр. Богородиці "

Підгайці, 11 травня 1989 року

Грина Кришчука - Омельченко

ЛИНЕМО ПІСНЕЮ НА ЛЕЖКІВЩИНУ

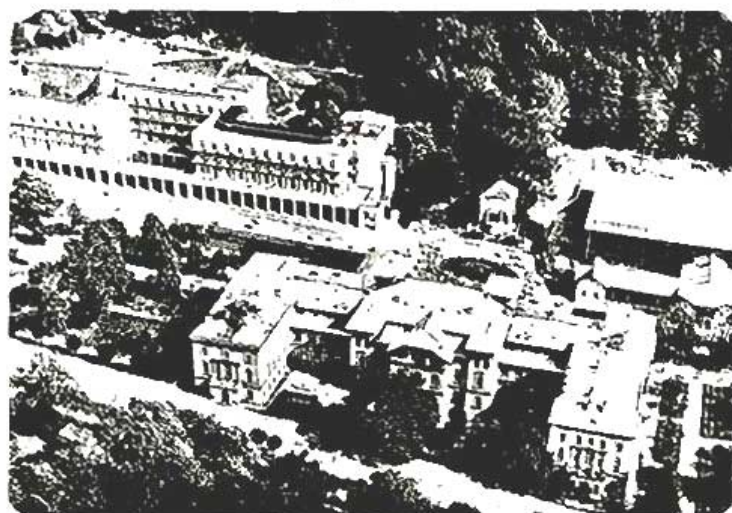
*Ой верше мій, верше!
Мій зелений верше!
Юж ні так не буде
Юж ні так не буде,
Як ні було перше!*

*Хор шкіряного виробництва
1968 - 1973 рр.*

м. Івано-Франківськ

*На зібранню.
Я зі своїм колективом.*

Центр Криниці.

Микола Опалак

ДЕЩО ЗІ СПОГАДІВ

Запам'яталися численні екскурсії на Паркову гору, на Яворину, до тунелю біля Жегестова і т. д., які організував викладач музики і співів Р. Левницький.

На короткі канікули /як Різдвяні/ я не їздив додому, Один раз взяв мене до себе Дзюбин Володимир з Бліхнарки, другий раз Телен з Перегримки. Деколи я залишався в бурсі. Одного разу вихователька Волошинська організувала Святу вечерю і ялинку в „Ренесансі“ для тих, що залишилися. Крім колядок, хлопці заспівали пісні про кохання. Серед них таку „Гей-гу, гей-га“, співав друга „а“. А в першій „б“ дівчатка ... і т. д. Пані Волошинська аж за голову бралася від таких пісень. Втихомирювала. Але це не допомогло. Молодість брала верх.

В бурсі „Колонія“ була строга дисципліна, твердий розпорядок дня. Після обіду завжди була рекреація - всіх вигоняли на двор. Вихователю Дачкевичу часто хлопці робили збитки. Він ганяв за ними по лісі з палицею зі словами: „Я тобі влатаю...“

Одного разу, після відбою, я ремонтував черевик з дерев'яною підшовою і чимсь стукав. Вихователь почув і прибіг з ременем. Я встиг заховатися під коца. Попало комусь іншому.

Потім я мешкав в „Марії Кольонії“, любив читати історичні книжки, як „На уходах“, „За сестрою“, „Побратими“, „Кармелюк“ та ін. Після „відбою“ я робив трубу з газет і насаджував її на лампочку, яка звисала зі стелі. Світло падало лише на книжку. І так я багато прочитав.

Новояворівськ, 1992

Ольга Пиртей

З КРИНИЦІ ДО ТИЛИЧА

... У 1964 році я була з сім'єю в Криниці, то в моєму рідному селі Тиличі. Ішли ми пішки з Криниці до Тилича, то є вісім кілометрів. Я хотіла, щоби діти знали, як я долала щоденно ту віддаль пішки. Дітям так сподобалася природа, такі були нею захоплені, що подолали зовсім легко тих вісім кілометрів. Вони не відчували потреби співчувати моїм прогулкам в 16 км. кожного дня чотири роки.

... Населення Карпат - це Лемки з сильно загартованим твердим характером, стійким темпераментом, з великим приязнанням до своєї землі, історії і гір. Строгий консерватизм в звичаях, вперте обставання при своїм, недовірливість до чужих, своє релігійно-суспільне виховання, високо розвинене почуття честі, велика працьовитість. Такі основні риси спостерігалися і у моїх односельчан з Тилича.

... Я зустріла Іванку Криницьку та Юлю Пащак.

Схвалю думку про оформлення альбому «Студенти Української учительської семінарії в «Чарівній Криниці»».

... На днях був у нас наш однокурсник. Я сказала про альбом і запропонувала йому взяти участь і прислати знимку і коротку автобіографію. Він хвилину подумав і так щиро усміхнувся і відповів: „Добре"! Надіюся, що дотримав слова.

... Сьогодні приїхав зі Львова Степан Кищак, ми не могли наговоритися. Лягли спати аж над ранком. Тема була одна — Криниця, Переглянули в альбомі знимки з тих часів — наших, студентських. Ми телефонували до друзів, які живуть в Івано-Франківську, було так приємно — згадати нашу юність.

... Пригадую, в зимі я ішла до семінарії і зустріла Іванку Криницьку та Юлю Гащак. Надійшов наш семінарист і зробив нам знимку, а через кілька днів подарував її мені. Я згадала Іванку і на очах з'явилися сльози. Вона вчилася з нами на одному курсі. Після матури виїхала на навчання до Відня. Там захворіла і померла.

... А про нашу вчительку Наталію Волошинську маю також гарні спогади. Вона вчила нас малювання, руханку і ручну працю, а в дівочому гуртожитку „Сядліску" була вихователькою. Одного разу прийшли семінаристки зі своєю вчителькою до Тилича. Були в церкві, пройшлися селом, співали пісні, а перед вечером відбувся концерт.

Як приємно згадувати ті щасливі хвилини!

... семінаристки зі своєю
вчителькою."

Ярослава Рибак

ЧАРУЮЧА КРИНИЦЯ

... Чаруюча весна і Криниця так на всіх впливає, що ніхто не може вчитися, а ще до того кожної суботи в „Колонії“, або іноді в „Ренесансі“ — забави. Всі танцюють в неможливий спосіб.

Поминувши те, що по забаві ішли неприготовані до школи було дуже приємно забавитися разом з товаришками і товаришами в різні забави і потанцювати трохи.

Криниця, 8 травня 1942 р.

... Виїжджаю в найближчих днях до Дрогобича, а опісля на 22-ого ц.м. до Криниці, бо саме сьогодні дістала повідомлення від „Управи хору“.

Їдемо до Львова, а відтак по Лемківщині.

Морохів, 10 липня 1942 р.

... Їдемо до Львова, а відтак по Лемківщині.

Марія Ромілович

СПІЛКУВАННЯ З ЮНІСТЮ

... Спорадами про Криницю мимоволі передається мені настрій, пригадуються мені часи, перебуті в тому курортному містечку.

Вони дійсно були гарними, безтурботними. Це, мабуть, тому, що були ми юними і зараз спілкування з юністю, немов на мить відмолоджує, даруючи нам хвилини радості, хоч уже приходить старість.

... пригадуються мені часи, перебуті в тому курортному містечку.

Тернопіль, 21 січня 1980р

О. Самовидець

ПОСТРІЛИ В СПИНУ

У 1944 році з липня м-ця поляки розпочали акцію переселення лемків на Україну. На зібраннях агітували за добровільний виїзд в Україну, залякували, що тих, що не виїдуть добровільно, буде депортовано насильно.

І почались постріли в спину. Розпочали з інтелігенції, а рівночасно запалада Лемківщина, Надсяння: горіли хутори і села, гинули невинні люди. Польські банди пограбували та спалили багато українських сіл на Закерзонні, вимордували 365 чоловіків, жінок і дітей в селі Павлокома біля Динова, 250 - у селі Малковичі біля Перемишля, 135 - у селі Скопів біля Дубецька та сотні осіб по інших українських селах. У Павлокомі замордували о. Волод. Лемця.

На Любачівщині вбито пароха з Нового Села д-ра Адама Шлюсарчика біля Ярослава вбито о. Михайло Плахту, в селі Негрибка о. Петра Войтовича його дружину і сина Ярослава - студента богослов'я. В селі Скопів вбито о. Івана Дем'янчика та його зятя з села Розсохи о. Степана Конкольвовського, їхніх дружин і дітей та служницю. Біля Сянока вбито о. Дмитра Німилевича, а в Сяноці - адвоката Василя Блавацького, в селі Дубрівці Руській коло Сянока смертельно поранено дружину Василя Подубинського, яка померла в Сяницькій лікарні. Василь Подубинський, який за німецької окупації був в'язнем заковався. Замордовано пароха з Команьчі о. Ореста Венгріновича і його двох синів. У селі Босько було поранено о. Миколу Головача /катехит/, який після паралічу помер. На Волі Нижній застрелено о. Володимира Костишина і його брата, а в селі Шкляри - о. Ярослава Щирбу. В селі Суровиці був напад на о. Теофіля Кміцикевича - Романівського декана. В Романові вбито адвоката Романа Холіцького, а також здійснено напад на мешкання лікаря Ярослава Теплога, якого на щастя, не було в цей час вдома. Біля Дуклі вбито о. Миколу Ліськевича, а о. Богдана Семківа замордовано на стриху. В селі Мисцова вбито о. Степано Шалашо. В селі Угрик коло Лабови замордовано вчителя Івана Кобанія і його дружину. В'язень Освенціма лікар з Криниці Іван Смолинський після звільнення з концтабору був закатований поляками.

Не могли справитися в боротьбі з польським військом групи самооборони, що створювались по селах Закерзоння. Їм на допомогу прийшли бійці УПА під командуванням Рена Василя Мізерного. Його відділи Хріна, Біра, Бурлаки, Громенка, Ластівки, Островерха та інші.

Велику роль в боях за Лемківщину відіграли колишні студенти Криницької семінарії: Смирний, Сокіл, Пугач, Хмара, Білий, Тетяна, Христя... провідники, командири УПА.

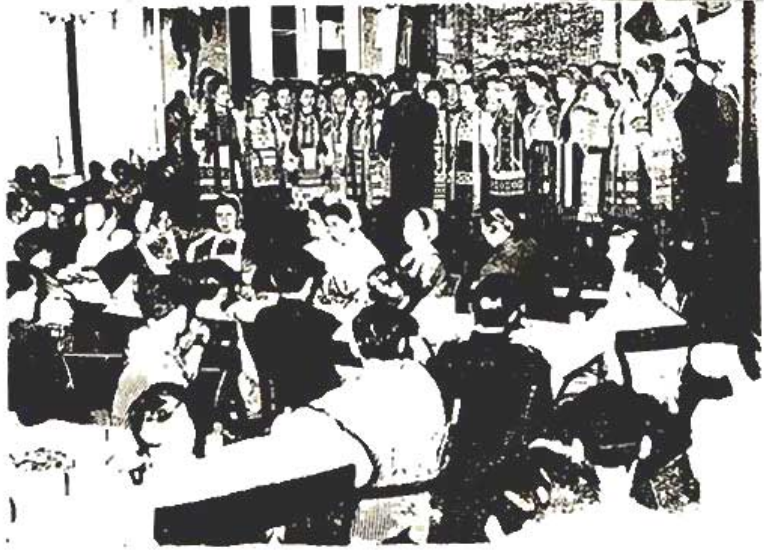
Опустіли лемківські села, залишились згарища, а поляки розпочали великі акції проти УПА.

Головне командування УПА віддало наказ припинити бойові дії на Лемківщині.

ХОР КРИНИЦЬКОЇ СЕМІНАРІЇ

ПРИНОСИТЬ ВСІМ РАДІСТЬ

Меланія Стурка

Меланія Счулка

НАШІ ЧУДОВІ ПОДРУГИ

ВІДПОЧИВАЮТЬ

ВИКОНУЮТЬ ХУДОЖНІ ВПРАВИ

ЗАЙМАЮТЬСЯ РУХАНКОЮ

СПІВАЮТЬ

МАШИРУЮТЬ

*З альбому М. КОПИСТЯНСЬКОЇ І Г. ПАРЛИШАК. ІВ-ФРАНКІВСЬК,
20 ТРАВНЯ 1992 Р.*

Тетяна Слонська

ВІВСЯНИЙ ХЛІБ

Про Криницю в мене самі прекрасні спомини. Пам'ятаю Паркову гору, на яку можна було вийти по різних стежках і серпентинових до-ріжках. Взагалі Лемківщина мені дуже сподобалася; чудові краєвиди, невисокі гори, праї.

Запам'яталось село Ястрабик, де я на канікулах вела садочок. Діти дуже радо ходили в садочок, училися співати і танцювати. Я грала на мандоліні різні народні мелодії, що сподобалось не тільки дітям, але і їхнім батькам. Пам'ятаю концерт, на який прийшло багато селян.

Ще запам'ятався мені вівсяний хліб, печений на капустяних листях – дуже смачний!

Була я ще в селі Лабова, де жили сестри Корнови. Вони мене часто запрошували до себе. В Лабові ще жила Стеся Олесевич і багато семінаристок з нашого і з нижчих курсів. Саме село трудно описати, пройшло стільки років – все забувається.

...Зворушена до сліз. В пам'яті ожило все чудове, зв'язане з Юністю, з навчанням в далекій, чарівній Криниці. Думаю, що після цього в моєму житті нема більше про що згадати з гарним настроєм. Була заміжня за Михайлом Напорою, прожила з ним не цілий рік. Він трагічно загинув. Я залишилась з дочкою, якої він не бачив, до не дожив до її народження.

„чудові краєвиди,
невисокі гори, праї.“

Дрогобич, 26 квітня 1989 р.

Тетяна Слонська.

ОБІРВАЛОСЬ ЖИТТЯ, ЗАМОВКЛА СКРИПКА

Я вчителювала в селі Дублянах, що знаходяться 15 км. від Самбора, а до мого рідного села Дорожів з Дубляк було 3 км.

Одного разу завітав до мене Михайло Напора. Ми колись з ним навчалися в Криницькій семінарії. Прийшов веселий, з гітарою. Я зраділа. Ми в Криниці дружили. Скільки ми з ним не бачилися і от яка приємна зустріч. З того дня відновилася наша дружба. Була весна. Квітень, вся природа оживала: трави, квіти і пташки. Михайло наспівував мелодії, нам було весело, часто сиділи в садочку біля потічка, він розкозував про Перемишль. Там вчився грати на струнних інструментах, вивчав ноти. Мав добрий слух і гарний голос. Працював у хорі Осташевського, їздили з концертами. А потім "Чарівна Криниця", навчався в семінарії: хор, танці, зустрічі. Останній рік Михайло навчався в Самборі, де здав матуру. І тепер знову зустріч. Вирішили поженитися. Поїхали до батьків у Дорожів і у травні повінчалися. Нашій любові здавалося не буде кінця. Михайло чекав, що дістане направлення на вчительську роботу, але в районі не спішили. Він знайшов собі друзів, вони часто збиралися, грали на інструментах, щось обмірковували. Говорили про політичну ситуацію, яка нагрівала в Галичині. Михайло часто не бував вдома. Вже говорили про колективізацію, про облави. Людей зі сіл брали в кіньми і возами на заготовки дров, бур'янів. Минала осінь, вже зима за плечима. Почалися морози, сніги. Кожий слід було видно: і на снігу, і на устат сексотів. Михайло став нервовий, приходив до хати змучений, часто не роздягався, бо ходили чутки, що буде облава.

Він кожний раз нагадував мені, щоб я не хвилювалась, щоб сприймали все спокійно, бо в мене буде дитина. Я приїхала в Дорожів до батьків. Різдвяні Свята провели щасливо. В Самбірщині панувала паніка: облави, пивіз, арешти. Хтось із сусідів сказав, що за нашим домом слідкують. Часто видко сліди під вікнами. Почалась тривога. Михайло рідко приходив до хати. Вечером 21 лютого з двоюрідним братом і другом він прийшов до нашої хати. Мати була перестрашена. Спитала хлопців, чи мають біля себе зброю. Хлопці постояли в хаті, а Михайло підійшов до мене і сказав мені: "Тоню, іди до сусідів" і випровадив мене на двір. Сам теж з друзями вийшов з хати. Він з другом сховався в криївку, третій не встиг. Кругом дому почулися солдатські чоботи і вистріли. Тон друг, що стояв надворі, застрілює себе. В криївці почувся вибух. То Михайло підірвався на гранаті, щоб не дати себе живим.

Нічю 22 лютого 1945 року трьох героїв сусідів поховали в спільній могилі на Дорожівському цвинтарі.

Михайло не дожив до народження своєї донечки.

Вічна слава героям!

Мирон Трухановський

РІДНЕ СЕЛО БІЛЬЦАРЕВА

... Моє село, за 20 км. від Криниці на північ. Я проходив біля Солотвин, минав хату Петра Шніцера, далше була вілла «Ціхи коньцік», дорога через Гуту, до села Берест, Поляни, Фльоринку і ліворуч моє рідне село – Більцарева. Рірськими стежками можна було пройти за три години. Поїздом до Криниці треба було робити велике коло. Пішки до Грибова, тоді поїздом через Новий Санч, Старий Санч, Жегестів, Муцину і кінцева станція Криниця. По дорозі проїжджалося через два тунелі.

... У 1945 році почалося переселення на Україну, а решта сімей виїхала на «одискане землі» за Одрю. Наша сім'я поїхала на Україну...

... Ми, хлопці з Карпат, забрали з собою у далеку і нелегку мандрівку до широкого світу запас рірського свіжого повітря..

... Іван Трухановський у 1931 році купив у селі «Бельчарова» один лок поля з правом судити кметів на волоському праві. З часом Трухановські змінили прізвище на Трухановські.

... У 1870 році Семен Трухановський обирався послом до Галицького Сейму. Боровся за введення в школах навчання на народній руській/українській/ мові.

... ліворуч моє рідне село – Більцарева.

Мирон Троханозський

З КАРПАТ НА ПОДІЛЛЯ

... Нам є про що згадувати, якщо почати від Криниці у Карпатах і закінчити місцем постійного „приземлення” кожного.

... Я кинувся у свій архів і знайшов знімку, де ми разом стоїмо з нашими хлопцями, а з другого боку, — наші автографи. Я тепер почав збирати всю криницьку спадщину від 1940 року. Я збираю німецькі старі книжки, словники, календарі, диктачі журнали.

Професор Радкевич заставив мене серйозно овчати німецьку мову, це робили й інші вчителі. Ми вчили почали по-польським гімназійних підручниках.

... Час мене застарив асоціювати враження наших минулих щасливих літ. Хоч пізно, але знов вириває все перед очима, як ці наші карпатські стежки після залишення лемківщини. Ідеш і здається, що ти на стежині рідного села, подивився краще, а ти — на Поділлі.

А сніжки чудові були, а тоді почали раснутися в уяві, інші життєві враження замінили їх.

... ми разом стоїмо, а з другого боку наші автографи.

Козова, 5 січня 1989 року

Мирон Прохановський

ЗГАДУЮ СВОЇХ ДРУЗІВ

... Наші дівчата. Мені здається, що таких дівчат тепер нема. До чого було все виховане, з вродженою інтелігентністю. Хочби дочки наших професорів: Мінка, Ретковича, Сороки. Вони не насміхалися з таких як я, що з пастиха пішов вчитися у семінарію.

... Я мало не у сльозах все це згадую...

... На ваканції до нашого села – Більцорєва приїхав Володя Мурик. Ми ходили разом пасти волів. Я йому дав „гуньку“, „холошні“, а він сказав до мого тата: „Правда, що я вже чистий Лемко?“

... Коли зустрічаюся з нашими друзями, ставлю на стіл карту Лемківщини – В.Кубійовича, табло 1943 року, газети „Наше Слово“, толкуємо, згадуємо нашу юність зі сльозами в очах.

Абітурієнти Української учительської семінарії
в Криниці. 1943 р.

АНАТОЛЬ ХМАРА

УКРАЇНСЬКА ВЧИТЕЛЬСЬКА СЕМІНАРІЯ В КРИНИЦІ

Вілла «Світ»

навчальний будинок семінарії

Щоб з'ясувати якою великою потребою було зорганізування тієї середньої школи, яка мала завдання підготувати вчителів для початкових - народних шкіл, треба пригадати

обставини українського шкільництва в Польщі у міжвоєнні часи. Освіта - це сукупність систематизованих знань, умінь і навичок, поглядів і переконань, а також певний рівень практичної підготовки і розвитку інтелектуальних сил людини. Освіта в рідній мові, навчання історії свого народу і його культурних надбань дає озброєння до дальшого розвитку національної свідомості і сприяє формуванню народного патріотизму.

Пригадуючи ці енциклопедичні знання про освіту, слід згадати, що всі окупанти українських земель в різний спосіб обмежували освіту для українського населення, гальмували і придушували культурно-освітній рух українського народу, чим прагнули придушити національну свідомість аж до виродження. Заєднана шляхетською ідеєю великодержавності, польська влада II Річчосполитої вела шовіністичну політику супроти українського населення, а між іншим і в ділянці шкільництва, силою обмежуючи творення української інтелігенції, добачуючи в ній найповажнішу перешкоду в процесах польонізації українського населення. Всупереч своїм зобов'язанням з міжнародних договорів то наперекір власній конституції, польська влада чинила національний гніт українського народу. В ділянці вищої освіти не тільки не дозволено створення українського університету, але зліквідовано всі українські катедри і доцентури у Львівському університеті, які існували за австрійської окупації.

Не дозволено й обмежувано організування середніх, а також і початкових українських шкіл. Прикладом дискримінації українського шкільництва, того, що давало підставу знання рідної мови - початкових шкіл, може послужити факт, що тільки у Львівській окрузі кількість тих шкіл впала з 2435 в навчальному році 1922-23 до 457 в 1935-36 рр. На Волині і Поліссі, де поляки становили тільки 20% населення в 1938 р., було тільки 8 українських шкіл, 1459 польських і 520 двомовних. На Холмщині і Підляшші не було ні одної школи, в якій велося з навчання української мови, а крім того, тут велося польонізацію мето-

дами пруської пакати - заборона всякої української культурно-освітньої діяльності. Замкнено також більшість православних церков, з яких частину замінено на костюли, а понад 150 зруйновано або спалено. Коли і це не помогло, тоді влада розпочала насильство, пацифікації і нічні напади на ті села, в яких українці відновлялися переходити на римо-католицизм, що тоді означало прийняття польської національності.

Окрему антиукраїнську політику застосовано на Гуцульщині, Бойківщині і Лемківщині. Тут різні польські етнографи доводили, що це окремі нації, або що це польські племена. І якщо їм це вдалося переконати гуцулів і бойків, то на Лемківщині вони знайшли групу несвідомих людей, в більшості колчашних москвофілів, які протиставилися формуванню української національної свідомості серед населення Лемківщини. Видумано спеціальний "алфавіт для лемківської мови" (яка є діалектом української), ліквідовано навання в українській літературній мові придумано культосвітній рх в читальнях "Просвіти". Щоб відірвати людей від впливу Української греко-католицької митрополії, створено окрему єпархію, підпорядковану Римові, а крім того, створено "сприятливі обставини" для поширення православ'я, яке на Холмщині так жорстоко переслідувано. Це була типова винародовлююча антиукраїнська політика окупантів. Такі методи застосовували німецькі окупанти, створюючи з польських муралів, мазурів і кашубів окремі "нації".

Безглузда, засліплена антиукраїнським шовінізмом, політика жорстокого переслідування всього, що українське, велася і тоді, коли над Польщею зависли чорні хмари війни. Коли прийшли нові окупанти, вони "зрівняли" в правах всіх поневодених. На території Генерального Губернаторства українському населенню дозволено організувати навчання української мови в початкових школах, а в Холмі і Ярославі українські суспільні діячі зорганізували середні загальноосвітні гімназії. Крім того, відкрито ще професійні середні торговельні школи в кількох містах (м.ін., у Володаві, Грубешові, Сяноку). Виявилось тоді, що можна відкрити більше українських початкових шкіл, але був брак українських учителів. Молодь масово горнулася до освіти і до навчання рідкої мови, яку донедавна тут, на захід від Бугу і Сяну, жорстоко переслідувано. Виявилася пильна потреба покликання школи, яка приготувляла б учителів для початкових шкіл. Завдяки зусиллям професорів Володимира Кубійовича і Омеляна Цісика та інших українських громадських діячів вдалося добитися дозволу і зорганізувати Українську вчительську семінарію в Криниці на Лемківщині. В листопаді 1940 року розпочало науку 60 учнів при невеличкому особовому стані вчителів.

Чому якраз для такої важливої та вельми потрібної педагогічної школи вибрано мале курортне містечко Криницю, що лежить на західних рубежах Лемківщини? Гадою, що на це вплинули такі обставини:

- 1) Були тут порожні будинки колишніх довоєнних пансіонатів,

які можна було без великих коштів пристосувати на школу і бурси;

2) в Криниці й околиці проживало кілька досвідчених педагогів середніх шкіл.

3) пильна потреба культурно-освітньої праці серед українського населення Лемківщини, яке, як уже було згадано, було насичуване різними баламутними пропагандами, щоб відірвати його від українського народу.

В цьому місці слід пригадати, що Лемківщина – це територія, на якій проживає українське населення, що займає біля 10 тисяч кв. км. по обох схилах Нижнього Бескиду Карпат і простягається від ріки Попраду на заході до Сяну й околиці Ужгороду на сході. В літописах згадується, що жило тут руське плем'я Білих Хорватів, які були об'єднані в Київській Русі, а пізніше в Галицько-Волинському князівстві. Вже в XIV стол. катізики поділили цю територію, створюючи границю верхів'ями Карпат. Такий поділ був зроблений і після Першої і Другої світових воєн з тим, що тепер територія на північному схилі Нижнього Бескиду належить до Польщі (так, як у міжвоєнному часі), на південному схилі до Чехо-Словаччини, а частина південного схилу на сході увійшла до Закарпатської області УРСР. Під час війни 1938-1945 рр. вище згадана границя була встановлена поміж Словаччиною і Генеральним Губернаторством.

Не місце тут широко обговорювати всі обставини тяжкого положення Лемків, але найтяжче їм було (і є досі) жити тепер під Польщею. У 1947 році Лемків насильно вивезла комуністична Польща з їх рідних земель на колишні німецькі землі на заході Польщі.

Згадуючи про Лемківщину і її сумну долю, хочу цим підкреслити факт, що організація на цій території Учительської семінарії мала головну потребу і ціль. На школу вибрано будинок "Світ", а на інтернат (бурсу) вдалося придбати три колишні пансіонати: "Колонія", – для хлопців і "Ренессанс" і "Седлисько" – для дівчат. Директором школи став проф. Омелян Цісик, а його заступником Андрій Мазикевич.

На зразок середніх шкіл того типу встановлено, що в Семінарії навчання буде тривати 4 роки і закінчуватиметься іспитами на свідчення зрілості – з правом учителя початкової школи.

На перший курс (замість "класи" вживалося "курс") приймали учнів, які мали неповну середню освіту або закінчили 6-7 класів початкової школи, і здали добре вступні іспити. Крім того, велися підготовчі річні курси, після яких складались іспити на право вчитися на першому курсі Семінарії. На четвертому курсі понад половину часу призначалося на госпітації – практичні заняття в 7-класній початковій школі в Криниці-Селі, в якій директором був досвідчений педагог Яків Сорока.

Навчання в школі вели: Омелян Цісик – українську мову на IV курсі, а також педагогічні предмети; Андрій Мазикевич – історію, географію, природничі науки (біологію, зоологію і ботаніку); Павло Кравчук – українську мову і госпітації; Тадей Росчкович – математику, фізику, хімію;

Роман (Івацький) – спів і музику (скрипка); Наталія Волошинівка – рисунки, ручні роботи, руханку дівчат і українську мову в молодших курсах; Остап Дачкевич – німецьку мову; Остап Смулка – руханку хлопців і історію в молодших курсах; Я. Сорока – педагогіку, дидактику, психологію і госпітальї.

Крім вище згаданих учителів, по одному або два роки вчили: Кикилія Паріїв, Ольга Мозикевич, П. Мінко, Т. Савчак і може ще інші вчителі, яких не пам'ятаю. Як обов'язкові предмети були заняття з релігії, що їх вели шкільні катехити: о. Володимир Підсаднюк – для греко-католиків (був водночас настоятелем шкільної каплиці), і о. Петро Тарановський – для православних, який доїздив з села Флоринки, в якому був парохом парафії, а також новосвяничівським дєканом. В літах 1940–1942 греко-католицьким катехитом був о. Степан Дзюбіно, тодішній настоятель греко-католицької парафії в Криниці-Селі (піз цю пору о. Мітрат в Перемишлі).

Крім згаданих підготовчих курсів, у навчальному році 1943–1944 було зорганізовано однорічний курс для вихователюк Дошкілья (дитячих садків).

Як уже згадано, на початку існування семінарії науку розпочало тільки 60 учнів (був тільки перший курс), але вже в шкільному 1943–1944 році було 400 учнів і понад 40 курсанток, вихователюк дошкілья. Більшість, близько 80% учнів, це була молодь з Лемківщини, по них були учні з Бойківщини, Засяння, Ярославщини, Любачівщини. Було 6 учнів з Холмщини, 3 з Підляшшя, а також 4 із Закарпаття, 3 з Буковини і 3 із Пряшівщини.

Головною складовою соціальною частиною учнів були діти селян, і тільки приблизно 7–10% займали діти інтелігенції, переважно священиків обох віросповідань. Приблизно 70–75% учнів належали до Греко-Католицької Церкви, а 25–30% до Православної. Більшість, / 65–70% / це дівчата. При школі був інтернат /бурса/; пансіонат "Колонія" для 120 хлопців, і два пансіони "Ренесанс" і "Сердлицько" – для дівчат /близько 200 учениць. Приблизно 75% учнів жили в інтернаті, а 25% – на приватних квартирах, в тому числі учні, що походили з Криниці, Криниці-Села і Солотвин (тепер ці села влучено до Криниці).

Хочу тут пояснити, що вище подані відсотки – це дані орієнтаційні, приблизні.

За науку в школі і за прожиток в інтернаті учні вносили грошову оплату, а окремо в інтернатах треба було вносити плату харчовими продуктами (мука, картоплі, овочі і т.п.). Бідніші учні були частинно звільнені від згаданих оплат або користали зі стилендійного фонду, який був створений з внесків парафіяльних, Українського Допомогового Комітету та інших джерел. Книговодство інтернату зів Мирослав Котович (ідейний, підпільний вихователь молоді).

В кожному будинку-інтернаті були настоятелі-вихователі, які свої функції виконували безпосередньо або при допомозі учнів старшого курсу. В інтернаті для хлопців вихователями-настоятелями були: до 1941–42 шкільного року – Михайло Маханець, який був учнем III

Курсу, в 1942-43 шкільному році – Осип Дацкевич, учитель, а в 1943-44 шкільному році – Остап Смика, вчитель. В інтернаті для дівчат в "Ремесансі" настоятелькою була Тетяна Мигаль (?), а в "Седлиську" – Наталія Волошинська, вчителька.

Життя в інтернаті було піддане суворому регламенті. Ціло доба була окреслена часом занять і відпочинку, без дозволу начальника учні не мали права виходити в місто, чи в парк. День розпочинався руханкою (на дворі або в їдальні), потім був сніданок і збірний вихід до школи (хлопці йшли близько 1500 м., дівчата 500 м.). Переважно моширували в колоні-трійках, і обов'язково зі співом, а спів був майже концертом. Мешканці Крикиці відкочували вікна, щоб слухати "ранніх соловейків". Після шкільних занять учні повертались організовано до інтернату тільки тоді, коли всі курси закінчували заняття в одному часі, але був також обов'язок бути в інтернаті перед обідом. Після обіду був час на науку, а коли учень приготувався раніше, він мав вільний час на т.зв. "вільні заняття" аж до вечері. Після вечері – "вільні заняття" або наука до години 22-ої, від якої обов'язкова "нічна тиша". Снідання і вечері завжди були попереджені співом якоїсь релігійної пісні або молитвою (у вечері – в більшості після вечері). Улюбленою піснею хлопців була пісня до Божої Матері – "Прохимо Тя Діво, шлем до Тебе глас", а також пісня за Батьківщину – "Боже вислухай благання", яку не всі вихователі толерували, напр. М. Маланець, який мабуть побоювався, щоб не образити окупантів. У Великому Пості співали пісні страдальні, а пізніше великодні. По Різдвяних Святках – колярки. Як гриміла пісня 120 юнаків в їдальні їх інтернату "Кольоні" може свідчити факт, що одного разу під час співу обірвалося б. 4 м. кв. штукатурки із стелі.

Харчування в інтернаті було дуже слабеньке. Не пам'ятаю, щоб на сніданок або на вечерю були якісь м'ясні вироби. В більшості це був чорний хліб (з домішкою ячменю, чи якоїсь дерев'яної муки і картоплі) – десь б. 100 гр, до цього мармоляда з домішкою цукрових буряків, часом трохи маргарини, а до того чорна каша, посолоджена сахариною. На обід бували рідецькі зупи, борщі, поливки, і т.п., – дуже рідецькі, до того кусок хліба (часом). На друге були переважно картоплі з різними овочевими "додатками" – сосом з "чорної-житньої" муки з вареною/варізанною в кісточку/ріпою, яку лемки називали "карпелі" (брква). Тільки час від часу був якийсь кусочок м'яса (волошина або конина), а коли курсанти або їх батьки привезли оплату в натурі, траплялася свинина, а в свята – щось з білої муки. При такому харчуванні курсанти-бурсаки були майже завжди голодні і чекали на пачку з харчами. Як ці тяжкі обставини суперечать фальшивим твердженням деяких польських публіцистів, які писали, що українці в Генеральній губернії отримували харчові квитки такі самі, як німці. Але недостаті в харчуванні, нестача мила, теплового накриття, одяжі і взуття спричинили численні захворювання: різні простуди, запалення легень, сверблячка, а червоїнка так поширилася, що в осені 1943 року треба було школу замкнути. Згадуючи ті тяжкі обставини, в яких жили учні семінарії, треба згодати і про те, що учні мусили

це час від часу примусово працювати фізично в каменоломі, який якраз знаходився напроти інтернату для хлопців і де розбивали скелі на будову доріг. До тієї тяжкої праці йшли тільки хлопці, а до праці на посадці лісу йшли хлопці і дівчата. Це був відроблений "контингент", щоб окупанти не забирали учнів на примусові роботи до Німеччини. Все те горе забувалося, бо підганяла потреба науки, але і юність мала "свої права", бо радістю було вчитися і співати рідною мовою, мати кругом друзів і подруг. В школі існувала Самоуправа загальна і в кожному курсі (класі). Пам'ятаю, що в Самоуправі школи головували (старости): Дмитро Сабов, Нуся Овсіюк, Михайло Федак, а в останньому році Анатоль Вороняк. Самоуправа вела і спортивну діяльність. Це була юнацька спортивна організація на взірць довоєнних спортивних сокольських українських організацій. Цілість становив курінь, який ділився на дві сотні: жіночу (дівчат) і чоловічу (хлопців). Перед фізичними вправами завжди коротенько відбувалися заняття маршової муштри, очевидно, зі співом. На жаль, діяльність гімнастично-спортивних занять була дуже обмежена через маленьку площу при школі, а передусім через нестачу відповідного приладдя. Тому все обмежувалося до легкої атлетики і гімнастики, і то тільки навесні і восени, бо взимку майже все "завмирало". Тільки кілька місцевих учнів мали лещета, а майже ніхто не користувався ковзанням. Вдавалося, однак, майже щороку організувати шкільні змагання на майданчику при школі, або на випозиченому стадіоні. Відбувалися змагання в бігах, стрибках, метанню, а раз вдався футбол і відбиванка. Для значної групи учнів великою гордістю було зачислення до складу шкільного хору, в якому співало 80 учнів і учениць. Його zorganizував і керував цим учитель співу і музики проф. Роман (Левицький) — великий любитель рідної мови. Проби хору відбувалися в пансіонаті "Седлисько", де була невеличка зала з фортеп'яном (роялем). Хор виступав на концертах з різних нагод для учнів школи, для мешканців Кривиці, а також виїздив до Нового Санча, Сянока і до сусідніх лемківських сіл — Тилича, Верхонлі, Желестова і інших. У програмі хор мав народні пісні в обробці славних українських композиторів: Лисенка, Леонтовича, Ніщинського, Колесси та інших, а також пісні в лемківському діалекті (говірці). Батато місця займали й церковно-релігійні пісні, які хор щоведлі і свята співав на Богослуженнях в шкільній каплиці — на греко-католицьких, а часом на православних, бо тоді був справжній нісінський народній екуменізм. Великим досягненням хору була поставлена (спільно з промадським кривицьким хором) опера "Запорожець за Дунаєм", в якій, між іншими, Оксаною була учениця Марійка Горошко, Карася грав сам диригент хору проф. Роман (Левицький), а Одаркою була Л. Крушельницька, яка тоді жила в Кривиці. Опера з великим успіхом була виставлена в Кривиці і Новому Санчі. Однак до найбільших досягнень хору семінаристів треба зачислити його участь в конкурсі хорів, який відбувся з нагоди 100-ліття з дня наро-

джеця М. Лисенка.

До конкурсу приступило тоді 100 хорів з Галичини і Лемківщини. Відбувалися окружні і повітові конкурси, на яких хори змагалися за участь в центральному конкурсі. І ось на окружному конкурсі в Криниці, в журі якого був м. ін. Філарет Колесса (композитор), на центральний конкурс до Львова вибрано хор Учительської семінарії.

Незабутні переживання хористів у заключному концерті у Львові. Як єдиний учнівський хор він був високо оцінений журі і відзначений прощавою нагородою. Хор зачислено до групи хорів-переможців, які виступили в заключному концерті в Оперному театрі, а також в Стрийському парку. Під час перебування у Львові, хор був запрошений на зустріч з митрополитом Шептицьким, який теплими словами поздоровив за досягнення на фестивалі, поблагословив, побажав їм здоров'я, успіхів в науці і даліших досягнень в діяльності для народної культури. Хористи в подяці заспівали Митрополитові "Многая літа".

Крім шкільного хору, в 1943 - 1944 р. існував ще Камерний Бурсацький хор, диригентом якого був Микола Філь - учень IV натурального Курсу. Цей хор нараховував 15-20 учнів, самих жителів інтернату. В програмі мав у більшості жартівливо-розважальні пісні, що їх виконували на "внутрішніх вечірках" в інтернаті, напр., на Андрія, на св. Миколая і в інші подібні вечори. В інтер'єрах організовано також культосвітні вечірки, на яких старші курсанти або запрошені гості читали доповіді на історичні і літературні теми. Також велися дискусії на тему культурної поведінки, напр. на вулиці, в розмові зі старшими, "за столом", і т.п.

При всьому треба підкреслити, що ані вчителі, ані настоятелі інтернатів, ані учні не були германофілами, ані симпатиками окупантів, а вже сам директор О. Цірик не раз давав приклад антипатії до німців (очевидно, неофіційно і при довірених людях).

Хоч не все про життя і організаційну сторону Української Учительської семінарії тут описано, але головне те, щоб про цю школу не забути. Вона існувала до липня 1944 року і дала тільки два випуски абітурієнтів - вчителів народних початкових шкіл, і кілька соток юнаків та дівчат, що були насичені прагненням вчитися, в них пробудилася народна свідомість, яку несли вони в свої села і міста.

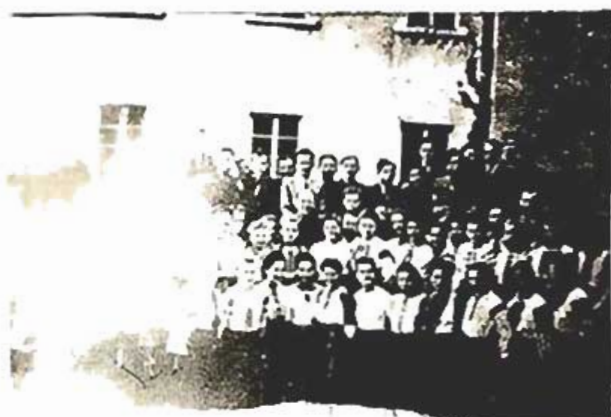
Прищеплене було почуття свободи для свого народу, боротьби проти всіх окупантів. Тож кілька колишніх учнів Семінарії віддало молоде своє життя за волю Батьківщини, а багато їх перейшли страшні знущання в тюрмах і концтаборах. Лиша доля кинула багатьох у різні сторони світу, а деяким довелося жити між вчорашніми ворогами в поневірці й пониженьку. ...

Від часу, коли школа перестало існувати, минуло найже 45 літ. Колишні учні постаріли, багатьох з них уже нема серед живих, але ті, що залишились із сентиментом споминають юнацькі літа, проведені в Учительській семінарії в Криниці. Забулися холодні і голодні дні, хвороби і турботи, а згадуються тільки ті

безтурботні дні нашої юності, нашої першої любові, монолітності друзів,
веселої пісні, яка неслася попід хмари над зеленими смерічками у горах—
"Засяло сонце золоте; народ збудивсь зі сну; усе зірвалося, що живе"—
ця пісня підбадьорювала і єднала.

Група учнів і вчителів
Української учительської
семінарії в Криниці

1944 р.

Шкільний мішаний хор
Української учительської
семінарії в Криниці.
Диригент хору Р. Левицький
1944 р.

Бурсацький мішаний хор.
Диригент хору М. Філь
1944 р.

"Українська видавнича спілка", Лондон, серпень, 1989 р.

Командир Відтинка

Хрін

сотник УПА

ЧЕРЕШНЬОВСЬКА

АННА

Анна Черешньовська народилась в с. Стежиці коло Балигорода. З 1941 по 1944 р. навчалася в Українській учительській семінарії в Криниці. Член підпільної сітки ОУН, лемківського надрайону - "Тетяна" реф. учч в Зму районі, а від серпня 1947 р. машиністка в Команді тв 24 та вістук УПА.

В сотні «Дружинників» к-ра «Чорного» була найкращим розвідником. Часто передбрана за селянську дівчина ходила між більшовиків на розвідку. Нерідко попереджувала командира «Чорного» про небезпеку наскоку ворога на вд.

Ніччю 23.х.1944р., повідомила сотню к-ра «Чорного» і к-ра «Хоми» в с. Ліщаві Горішній, щоби були на сторожі, бо ворог готує велику облогу на с. Ліщаву Горішню. Повідомлення прийшло через дівчину Стефу з с. П. Інспекційний чотовий зголосив сотенному, що в сусідньому селі появилися більшовицькі танки і великі маси війська та передав повідомлення від розвідника, Галі - Тетяни. Повідомлення це командири приняли з резервою і тому дня 24.х.44р. був великий цілоденний бій з двома тисячами більшовиків, в якому загинуло 17-ох воїків, а з ними пор. «Хома», 6-ох було ранених, між ними чот. Хрін.

Вояцьке життя, боротьбу любила, як кожний герой-воїн. Найбільшим для неї ударом була демобілізація сотні і хвилиною, коли в неї відібрали зброю та відсилали на тереківську роботу на Лемківщину. В дорозі в с. Мичківцях була спіймана поляками, але завдяки приготуваному алібі та твердій і левкій себе поставі була звільнена. Після звільнення їде за нею погоня, бо УБП з Ліська повідомило, що це підпільниця з с. Стежиці. В час облоги «червоної мітли» опікується хворими стрільцями на тиф з вд к-ра «Веселого». Між ними вибікує пор. «Біра». Кілька разів рятує хворих перед більшовицькою облогою. В часі облоги на село Цоринське бере хворого на тиф стрільця на саки, і втікає з ним до с. Сухі Ріки, де по дорозі ледве не втопилася в глибокому потоці. Однак у воді вирятуює хворого стрільця і остонками сил заносить його в селянську хату. В другому випадку переїздить через ріку з хворим, лід заломився, а вона, влавши разом з раненим в глибоку воду, бере його на руки, викосить до краю ріки, де до криги на

краю берега покалічила собі руки і ноги. Це все діялось вчасною весною 1945 р., в часі облав „червоної мітли“ на Лемківщині.

Виконуючи функцію повітової провідниці, а відтак рай. реф.СО, кількакратно, заскочена ворогом, під ворожим вогнем виривається з обіймів смерті. Опікується раненими стрільцями, забезпечує їх 96 в ліки, бандажі, а зокрема в розвідку. Як учителька-лемкиня, виховує молодь і старше жіноцтво в жіночій сітці ОУН. Своєю невтомною працею здобула собі великий авторитет між населенням і признання терекowego Революційного Проводу.

В часі найбільших облав весною 1947 р., обдerta, боса, вигороджена, піддержує залишене без опіки і проводу стрілецьтво терену і вказує йому шлях іти на Україну. Дістає ряд пропозицій відходити під зону, але вона іде на Україну дня 14. VIII. 1947 р. Разом з нею дві „Марійка“ і „Марта“, „Стир“ і „Дукай“. На кордоні були обстріляні ворогом, і тут вона перебирає провід над ними без карти, і зв'язків іде навманця та по кількох днях зв'язується з місцевими повстанцями. Тут себе вже показала відважним і зарадним воєм, тоді, коли мужчини були безрадными.

Осіницю 1947 р., переходить до КВ. Скоро вивчає писання на машинці із западом працює над виготовленням звітів та перекладкою літератури для вд.

В праці совісна, терпелива і обов'язкова. За час зими вивчає військову літературу/полеву службу, внутрішню службу, зброєзнавання, партизанську тактику, інтересується мінометами і мінеркою/Засіб знання має вже такий, що завжди веде розумні і річеві дискусії.

Після наскоку ворога на бункер КВ в м-ці березні 1948 р., холоднокровно збирає усі речі, а навіть хоче спалити бункер, щоби не залишити ворогові.

Цілу весну і літо від ранку до вечора працює над звітами і літературою, а вечорами заохочує стрільців писати спомини, помагає їм, а навіть пише спомини стр. віст. „Островецька“.

Відзначилась відвагою в часі наскоку більшовицької старшинської школи МВД дня 18. VII. 1948 р. В хвилині найбільш сильного ворожого вогню, кількох кулеметів на крило, де знаходився пор. „Кармелюк“ і пор. „Хрін“, де вже упало кількох воєків, вона перша кинулась, щоби врятувати звіти, відтак скочила зо дерева зайняла становище та кричала: „Хлопці! Вогонь!“ Коли побачила, що мовчить кулемет віст. „Богдана“, а на ньому лежав убитий кулеметчик, незважаючи на ворожий вогонь, хотіла його витягнути та стріляти, але не мала сил зняти з нього вбитого стрільця. Робить це в таку хвилину, коли ніхто з воєків у цьому місці не забрав своїх торб. Відтак, коли наказ був відступати, вона веде раненого віст. „Буйного“. В той час пор. „Хрін“, відбиваючись з ППС, дістає чергу по зброї і ворог почав його замикати з трьох сторін в скалистому пороці,

чого він не бачив, а чекав, щоб стих ворожий вогонь, а тоді виповзатись. В той момент, побачивши, вона біжить з пістолем в руках незважаючи на ворожий вогонь і оклики: «Дівушка, дівушка!» з віддалі кільканадцяти метрів, каже відступити до більшовики над головами. І в тім випадку вона притомна. Замість кликати псевдонім «Хрін» чи «Командир, відступайте!», вона, щоби не зрадити перед ворогом, хто знаходиться в потоці, кричить кодом: «Ка-Ха», «відступайте!»

Якщо би не вона, то пор. «Хріна» були би знищили більшовики в потоці.

Введовзі відходить вона в північну Самбірщину до села Билич, щоби там зустрітись зі своєю сестрою. Тому що терен був загрожений, ішла з відтягнутою пістолем. Нічю 21. IX. 1948 р., випадково поранила себе смертельно.

Похована на місцевому цвинтарі.

Можна би було навести багато її геройських подвигів, але вона про себе не любила говорити. Також, щоби хтось про неї говорив. Тому у нас збереглося мало фактів про цю дівчину — воюка, героя.

Знімка з літа 1947 р. на Лемківщині.

Члени підпільної сітки. ОУН.

Стоять зліва на право
Анна Черешньовська —
«Тетяна» / реф. УЧХ
в 3-му районі, а від
серпня 1947р. машиністка
в Команді КВ-24 та
вістуні УПА/. Коло неї
стоїть Надія Партикевич-
«Марійка» / реф. УЧХ
в 2-му районі. Вишзу
Ярослава Філь- «Марта»
/ машиністка у Проводі
Надрайону / та М. Р. —
«Пчілка» / кушчева реф.
УЧХ у 2-му районі/.

Постій, дня 2. III. 1949 р.

ОМЕЛЯН ЦІСИК

ЗОЛОТИМ ПЛУГОМ ОРАЛИ МИ ЛЕМКІВСЬКИЙ ПЕРЕЛІГ

З МОЇХ ЛЕМКІВСЬКИХ СПОМИНІВ
(У КРИНИЦІ 1940-1944)

Дивними - нерозгаданими шляхами провадить Доля людину: Коли я, по закінченні університетських студій розпочинав свою учительську працю в Кіцмані, на Буковині, не могло мені прийти на думку, що я за 30 років (в р. 1940), для організації і провадження середньої школи (учит. семінарії) опинюся в далекій, мені досі зовсім незнайій Лемківщині... А так воно дійсно сталося.

По зайнятті Советами Радичини осінню 1939 року "накивав я п'ятами" Стриєві, в якому мені доводилося працювати на пості управителя семінарії Р. Школи, опісля учителя держ. (польської) гімназії - то опинився нарешті в Кракові. Десь влітку (серпень-вересень) 1940 р. дістав я припоручення (за ініціативою нашого УЦК) зорганізувати на Лемківщині учительську семінарію для підготовки молоді. Місцен, де та школа мала постати, був спершу вибраний Романів (властиво: Романів). Тепер почалися мої поїздки для викайдення відповідного місця для приміщення проєктованої школи: Не була це легка справа: В Романові не мож було знайти відповідного приміщення, коли згадано про Криницю, спротивилися тому місцеві власті. Опісля вислано мене аж над Сян, до Засянця (Деїч Пшемисль). Тамешні Українці врадувалися, що у них постане учительська семінарія. Та тут нараз справа "зострягла", мабуть німці доглупалися, що це була б свого рода "провокація" і тоді ж були "дружні" відносини між Сталіном і Гітлером, товарообмін ішов якнайкраще. І тут "під носом" Советів організувати Українську школу, створити більшу кількість молоді - хіба на те, щоб викликати більші або менші, у своїх наслідках певно неприємні, а то й небезпечні політичні удари та їх наслідки. Тому цей проєкт не був поведений в життя. — Дивні почування ворушили мою душу, як я з цього боку Сяну глядів на фотрої бік, бачив советських воєнків... кругом мертво, тихо, людей не видно!

Поки що мені не залишалось нічого іншого, як терпеливо ждати, аж німецькі компетентні чинники "договоряться" і дійдуть у своїх

закулієних "перепрактиціях" до якогось остаточного конкретного вислідку.

І вкінці надійшов той час, у якому я одержав урядове повідомлення зі Шкільного Відділу в Кракові, що я маю остаточне призначення, приступити негайно до організації Учительської Семінарії в Крилиці. Наші серця радувалися, що - немов у відплату за таке довге уполісідження - діждеться наша (Лемківщина такою важливого культурно-освітнього осередку!

З кінцем листопада 1940 року переїхав я до Крилиці і - по різних "ходженнях" по місцевих і повітових представництвах - почав організовувати школу, вишукувати приміщення для неї, намічати відповідні об'єкти придатні на гуртожитки для шкільної молоді, зайнявся підбором учительських сил ... тощо.

Учнів приміщено в двох, на цю ціль приділених, віллях, а школі прийшлося наразі проситися "в комірне" до будинку народної школи в Крилиці-Селі, віддаленій 3 км. від Крилиці-Живця.

10 грудня 1940р. З різних сторін з'їздяться учні, це вступні іспити до Учительської Семінарії на I. і II. курси. До "підготовки" приймається без іспиту. По кількох днях починається навчання... Та тут приходять теж поважні "пані і панове": Це кандидати на однорічний Педагогічний Курс. Вони вже мають за собою гімназію, вже працювали в різних наших установах, а тепер хочуть за рік (!) здобути фахову учительську освіту та стати носіями рідної культури в найдавших закутках нашої Батьківщини.

І починається сіра-буденна, а яка відповідальна і небезпечна праця! "Опіка" німецької нац. соц. влади!!! - Молодь і учителі щоденно, нераз двічі вдень, топчуть крилицький асфальт і брук до Крилиці-Села. "Вусаті кандидати педагогічного курсу проводять "пробні" лекції в народній школі та - дрижать, бо незабаром іспит зрілості. Нелегко живеться молоді. Вправді ЦЦКомітет і місцевий Український Допомоговий Комітет в дечому помагають, але ж це війна, треба в негодному обмежуватися! Та - Крилиця ожила, переродилася, дістала відмінне обличчя: З пісненою на устах маширували трійки... Це питомці гуртожитків ідуть до школи. А в школі - ще пахне літературна мова (на лекціях), але в часі перерви цілий "заповідник" українських говірок: переважно лемківська, але тут "Холмщак" спорить про щось "важне" з Закарпатцем, та Буковинець з Галичанином оповідають собі щось цікаве... школа й гуртожитки невпинно працюють над вирівнянням різниць. Нелегко йде праця... але йде!

З кінцем червня 1941 року закінчено перший шкільний рік. Статистика в тому шкільному році представляється так: Підготовчий Курс: 20, I. Курс - 54, II. Курс - 36, Педагогічний Курс - 31. Разом 141 (в тому: 73 хлопців, 68 дівчат).

У днях 25 і 26 червня відбулися іспити зрілості кандидатів Педагогічного Курсу. - 30 кандидатів дістало свідоцтво зрілості. Тим ми одержали 30 молодих фахових учителів для навчання в народних школах.

Професори Української
учительської Семінарії в
Криниці Сидять: Т. Росткович,
Н. Волошинська, дир. О. Цісик
і вєч. о. І. Гаврик, стоять: А. До-
світиський, О. Смулка, О. Радкевич,
П. Кравчук, Р. Левицький
(непривидний А. Мазихевич).

У тому часі працювало по різних народних школах Лемківщини досить багато некваліфікованих учителів (помічників). Шкільна влада дала припорушення зорганізувати для тих некваліфікованих учителів 6-ти тижневий фаховий Курс. Зголосилося 85 кандидатів (-ок). Серед гарячого літа і хвилевого "захоплення" вістками про перемогу німецької армії іде праця жваво вперед. — Кінець серпня: кандидати здають іспит зрілості. Допущено: 79, здало: 75.

Так минув перший рік праці, відповідальної, але вдячної. Перші люди проломаю. Лемки зрозуміли! З найдалших закутин почали зголошуватися учні. Цей потішний, але й несподіваний, наплив молоді спонукав шкільну владу утворити рівнорядні відділи. Так що в шкільному році 1941/42 мала наша школа, крім підготовчого Курсу, 3 відділи I Курсу, 2 відділи II Курсу, 1 відділ III Курсу. (Разом 7 відділів. Число учнів: 331 (в тому хлопців 142, дівчат: 189).

Більшість учнів живе в гуртожитках (бурсах). На ту ціль відступила Управа міста, заходом Українського Допомогового Комітету в Криниці, три просторі вілли. Дівчата поміщені в двох, хлопці в третьому будинку.

Молодь — це переважно (78%) селянські діти з Лемківщини (повітри: Новий Санч, Горлиці, Сянїк), решта з Холмщини й Грубешівщини, Галичини, з Буковини, з Закарпаття, з Райху.

Молодь Лемківщини — цікавий матеріал! Примітивізм при зродженій інтелігенції. Деяка недовірливість, унаслідована по батьках. Реалізм в оцінюванні життєвих фактів. Тверезість ума. Сильно вкорінене почуття відрубності від поляків. Над українською національною свідомістю треба ще багато праці. Залишки москвофільства між молоддю непомітні. Присвоїти їм українську літературну мову — неважко. З перспективи часу, сьогодні на еміграції, доводиться часто робити підсумки цих серед Лемків нажитих спостережень і цінних досвідчень: бачилось, як на очах розвивалося, росло, націо-

мене дуже ввічливо і на кінці поважно сказав менш-більш так: „Пане Директоре! Тепер на Вас і Ваших учителях тяжить дуже важкий і важний обов'язок: Ви мусите виховати багато і добрих учителів! Україна буде їх потребувати!!!“ – Не минуло й двох років, як той сам „Шульрат“ нашою школою не інтересувався, а на мої прохання, заглянути до нас махнув значуще рукою і сказав: „Ви то добре робите, робіть так далі“. І нам – не залишилось нічого іншого, як „робити так далі“. У днях 17-20 травня 1943 р. відбувся в нашій школі перший правильний іспит зрілості: 45 кандидатів одержало право навчання в народніх школах... Лемківщина дістала нових, молодих, фахових учителів!

Надійшов новий шкільний рік 1943/44. Хоч чути було в „повітрі“ якісь непевні, часом загрозливі „подуви“, однак ніхто із членів учительського збору не мав на думці схоронитися десь у „затишному місці“. Навчання йшло „повною парою“. Ще до того зорганізовано в цілому шкільному році Курс для Садівничок, які при кінці здавали рід матури. Шкільні класи були переповнені, треба було для деяких предметів назначувати навчання в пополудневих годинах. Число студіюючої молоді, разом з Садівничками, доходило до 500!

Як ми у вересні 1943 р. починали новий шкільний рік, не сподівалися, що воєнні дії і політичні обставини знівечать нашу працю, розвіють наші надії на так гарно започаткований культурно-освітній розвиток Лемківщини, що більше: цей тихий закуток нашої Батьківщини доведуть на край руйни, а самих Лемків насильно виселять і брутално викинуть з їхньої прадідівської землі...

Уже на провесні 1944 р. почали напливати утікачі зі сходу. Вони до певної міри збільшували непевність нашого „завтра“, але реальна дійсність веліла нам, незважаючи на ніщо, робити свою роботу! Ми хотіли „за всяку ціну“ закінчити шк. рік, хоч нашу працю утруднювали різні непередбачені прикльючки. Ми мусіли примістити „у себе“ частину евакуйованої української гімназії зі Станіславова з її директором Й. Левницьким, учительським збором та учнями. У них навчання відбувалося по полудні, по заняттях у нашій семінарії.

Зближався непевний час. Недобитки німецьких військ утікали на захід. Запілля вірило в фюрера і його „чудо“. Німці почали „латати діри“, зачали по школах набирати юнаків до т. зв. фляку (помічна служба профлетунської оборони). У школі з'явилися офіційні представники з наказом той набір якнайкраще і якнайскорше перевести! Важке і небезпечне було становище урядителя школи. Треба було поступати обережно, вказуючи назверх „прихильну неутральність“. Ті „покове“ (було їх двох) дали приказ скликати учнів, улаштувати зібрання і вимусили зголоситися до ФЛЯК-у. Відповідно поведеною, з мого довірочного припоручення, „контре-пропагандою“ – хлопці мали зголоситися „завтра“, породившись вдома зі своїми батьками. Наша школа, чи радше наші юнаки мали

щастя, що німці з тим набором "спізналися". У нас уже відбувся не-давно іспит зрілості, а тепер якраз роздавали учням кінцеві річні сві-доцтва. Наші "новобранці" порозбіралися по своїх хатах, деякі, для певності, на якийсь час поховалися. На другий день зі старших, мабуть, ніхто не зголо-сився. Кілька молодих з'явилось, але їх відіслали дорому, з браку приписаного віку.

ПІСЛЯСЛОВО :

Минуло вже 25 років, як наші юні Лемки попрощали свою "школу", яку вони так любили і так нею дорожили... Частина з них пішла "у світ" з закінченою фаховою освітою, а частина пішла, разом зі своїми насилу виселеними батьками, у чужі світи з невимовним болем по втраченій Батьківщині...

А що ж сталося з тим живим словом, з тим скарбом, яким молодь жила на лекціях рідної літератури та історії? Де ділася та рідна пісня, якою дзвеніла не тільки школа, але ціла майже Криниця? Чи пропало те все? Чи наша, учителів, праця пішла на марне? Чи сліду по ній не осталося? Важко на ці питання відповісти... Знаю тільки, що велика частина юнаків заповнила ряди УПА. Вони довгий час зводили бої з ворожими військовими частинами та були провідниками маршових відділів на своїх, їм так добре знамих, верховинах...

І ми всі певні, що прийде час, в якому наша Лемківщина знову заселиться нашими людьми, а між ними будуть і ті, що колись ходили до нашої Школи в Криниці.

* "школу" /школу/,

Студентки Української учительської семінарії в Криниці

Петро Шафран

„Маланки“ в горах

13 січня того року організовано в воєвідстві Новосаичівськім три „Маланки.“ / 1983, р. /

В Крениці „Маланку“ організував гурток УСКТ в домі вчасовим, Чорний Потік. До танцю пригравали лемківські гудаки з Крениці під провором М. Климківського. Імпреду розпочали колядом. Гарді співали учасники з Ганчови з Васильом Дубецом на чолі. Хто тільки мав охоту, той міг вибавитись барз красні, бо музиканти грали барз добрі і місця до танцю не бракувало, бо не вшыткы столики были заняты, тому же в тот ден было більше таких забав в нашім районі.

У Высові в ресторані „Бескідска“, „Маланку“ організував гмінний кооператив, а грали гудаки з „Лемковини“ – „Там де лем“. І в Высові охочи вибавилися барз добрі. „Маланку“ розпочато колядом „Бог предвічний народився“, а пригитальне слово выголосив Іван Пирч – голова гмінного кооперативу. О півночи учасники урочысто привитали Новий Рік. З жыченнями новорічныма выступив Михав Пирч. Забава новорічна у Высові перетяглося аж до білого рана.

В Горлицях „Маланку“ зорганізував ресторан „Горлицка“. Там грала оркестра ресторану, а учасники співали наші пісні. Шкода што гурток УСКТ в Горлицях не постарався зорганізувати власну „Маланку“ зо своїма музикантами. Была бы то наша правдива забава, а гурток приддав бы троха фондів для свого діяня.

Треба повісти, же горлицка „Маланка“ была найдорожча, бо учасники платили по 7000 зл., од особы, коли в Высові по 5500 зл., а в Крениці по 5000 зл. і там была найліпше проведена, бо традиційно по-лемківскы, а і гурток, думам, пару злотых заробив.

Петро Шафран, колишній студент Креницької семінарії, – журналіст, часто виступає в „Нашому Слові“ на лемківській говірці, псевдо Петро Позазник.

Петро Говозник

ХОР «ЛЕМКОВИНА» У ЛЕМКІВ

28 січня 1989 року в Горлицях, на сцені Будинку культури «Глінік» виступила перед лемками з великим успіхом народна хорова капела «Лемковина» зі Львова, яком керує диригент и художній керівник капелі Іван Кушнір.

Хор розпочинає свій виступ піснюм «Думи мої, думи мої...». Глядаче подивляють виступ і оплескують кожну пісню довгими оплесками. Так скоро першла перша частина виступу, а тривала понад годину часу. Оголошено 10-хвилину перерву на перебраця хористів. По перерві глядаче узрили «Лемковину» з України юж в народніх лемківських строях. Друга част концерту была юж чисто лемківска. Жебы співакы троха оддыхнули в перерві між піснями з дотепными жартами виступив староста «Лемковини» Петро Байса. Він тыж провадив другу частину виступу, котра была барз цікава і зворушлива.

Коли хористы в супроводі музичной капелі співають «Реве та стогне...», публіка встає, а по ей закінчию чути довгы оплескы.

Треба додати, што музична капеля виступувала в цілій другій частині концерту, а диригував в обох частинах художній керівник «Лемковини» Іван Кушнір.

На закінчию концерту від гостей з України Іван Кушнір вручив Ярославу Трохановському три образы – портреты давных лемківських діячів / між іншыми портрет Володимира Хиляка /, якы намалював еден з членів «Лемковини» з України. Члены «Лемковини» з Польщы отримали від Івана Кушніра книжки і плиты награнь. Єдна – «Привіт з України», друга з награнями «Лемковини» з під Львова.

За чудовий виступ дякували, вручаючи квіти, артистам з України та їх керівничкові і старості – Я. Трохановський, Ф. Гоч і А. Сокач – голова горлицького гуртка УСКР.

(Концерт в Горлицях)

21-23 липня 1989р. вшыткы ідеме до Бортного, жебы взяти участь в нашым святі культуры.

Лемківска « Ватра » 89

4 НАШЕ СЛОВО № 22 (1818) 1992.05.31

Колишні студенти і випускники УВС у Криниці знову зустрічаються

Від листопада 1940 року до червня 1944 року Українська вчительська семінарія в Криниці, в якій більшість становили молоді з Лемківщини (понад 80%), підготувала вчителів до праці в лемківських початкових школах.

До війни на Лемківщині в школах працювали майже самі вчителі-полки. Тому виникла велика потреба, щоб лемки мали своїх вчителів. З цією метою утворено в Криниці школу.

В 1943/44 навчальному році в семінарії вчилися 400 двачат хлопців та понад 40 вихователок дитячих садків.

В бурхливих часах після закінчення війни всіх лемків вигнали з гір, також і з Криниці. Семінаристи розтікалися по шолому світі. Найбільше з них опинилося у Радянській Україні.

За час комуністичної влади не можна було навіть згадувати про нашу єдину школу вчителів у давньому Генеральному губернаторстві.

Перший раз про Українську вчительську семінарію написав Анатоль Хмара в місячнику «Визвольний Шлях» № 8 на серпні 1989 р., виданому Українською вільничою спільнотою в Лондоні.

Заводами активних колишніх курсантів Криницької УВС створено минулого року Оргкомітет першого з'їзду семінаристів цієї школи. Головою цього комітету став Іван Ширба, родом зі Свіражови Руської, випускник і бувший вчитель початкової школи в Липні біля Жидин. Завдяки йому та наполегливій праці комітету відбувся 24-25 листопада 1991 року в Бережанах перший Конгрес згаданих семінаристів.

Про Українську вчительську семінарію в Криниці велику статтю, на сілу сторінку, напи-

сала місцева газета «Бережанське піч» (№ 88, 23 листопада 1991 р.) під заголовком «Чисті джерела». Про Конгрес, який мав відбутися сповіщала також газета «Поклик сумління», № 36 з жовтня 1991 року.

Про те, як проходив перший Конгрес колишніх випускників і семінаристів Криницької УВС дуже гарно написав Іван Ширба зі Львова (згаданий головою Оргкомітету) в «Поклику сумління», № 45 з грудня 1991 р. Другу статтю, може ще краще написану про згаданий з'їзд того самого автора надрукувало «Наше слово», № 6 з 9 лютого 1992 р. Тут хочемо скласти сердечну подяку пану Іванові Ширбі за великий вклад праці в організування такої прекрасної зустрічі та за дуже вдалі реалізації в пресі про перший Конгрес Криницької УВС, в якому взяло участь біля 100 осіб, а котрих, хоч не всіх, бачимо на знімках в «Поклику сумління» і «НС».

Треба згадати, що Конгрес проходив у гарному конференційному залі бувшого районного комітету комуністичної партії України. На головній стіні місце Леніна зайняв наш державний жовто-блакитний прапор та золотий Тріzub.

На жаль, з Польщі приїшло на Конгрес тільки двох бувших семінаристів. Чому аж так мало? Мабуть, не знали? Та ж про те, що має відбутися з'їзд, повідомляло «Наше слово» (№ 43 з 27 жовтня 1991 р.) і запрошення до деяких осіб вислав Іван Ширба та інші.

Випускник першого випуску вчителів з Української вчительської семінарії у Криниці Осип Величко вже кілька оприлюднює шкільних альбомів окремо для кожного курсу. Кожному семінаристу призначена окрема сторінка альбому. Тому проситься всіх колишніх

студентів, котри ще не надіслали своїх біографічних даних та фотографій більшого формату (найкраще листівкового), переслати якнайшвидше ці дані на адресу автора альбому:

Україна, Львівська обл.
293500 м. Стрий
вул. І. Франка, 1/1
Осип Величко.

Пан Осип Величко буде дуже радий за всі надіслані сподади та події з семінарії, рішні фотографії, а також матеріали про життєвий шлях семінаристів після навчання в семінарії.

Постановою першого Конгресу вирішено організувати другий Конгрес в 1993 році, але вже на рідній Лемківщині, власне у чарівному містечку Никитора Дровняка - Криниці, де проходили юні роки молодих студентів УВС.

Щоб той другий Конгрес підготувати, хочемо під час Х-тої лемківської «Ватри '92» в Жидині, що буде проходити 24-26 липня 1992 р., зустрітись усім колишнім студентам УВС у суботу 25.07.1992 р. у шапті біля остради, під вечір, щоб вибрати Оргкомітет другого Конгресу ваданих студентів.

Відукніться, колишні випускники і студенти та курсантки дитячих садків криницької Української вчительської семінарії, задіється з усіх усюд на «Ватру '92» до Жидин.

Широ запрошуємо Вас гості першого з'їзду в Бережанах:

Петро Чухтя
- староста «Ватри '92».

Стефан Дзямба
- заступник старости,

Петро Шафран
секретар ГУ ОЛ,
колишній студент
УВС в Криниці
& автор шк. рядків

Петро Шафран

... Я в «НС» писав, що хочемо, колишні студенти УВС в Криниці, зібратися в суботу на Ватрі. Не вийшло ця зустріч. ... Уважаю, що краще буде так, як ви плянуєте зробити. II Конгрес також в Бережанах. Колись буде можна наш з'їзд організувати в Криниці. Може вже тоді будуть відкриті кордони України до Польщі.

Ми у Польщі не організуємо в 1993 році конгресу студентів УВС у Криниці.

Ганцова, 9.09.92 р.

КОНЦТАБІР ЯВОЖНО

Після переселення українського населення з Лемківщини на Україну у 1945/46 р. польський уряд вдався до нового насильства. Лемків, які залишилися на рідній землі і чинили опір, вислали на Сибір, переселяючи на захід і північ на „арзискане землі польське“.

У квітні 1947 р. для українців був створений концтабір на базі колишнього фашистського табору Аушвіц в Явожно.

Акцію тероризму над тими, що не хотіли виселюватись, виконувала частина польської армії. Вона проводилась під назвою „Вісла“. Через табір у Явожно пройшло близько чотирьох тисяч Українців, сотні з них загинули.

В'язнями Явожно були і колишні студенти Української учительської семінарії в Крилиці: Тимошко Іванна- /Христя/ УПА, Шипчик Текля, Міхневич Анна, Сиглова Марія, Бішко Олександр та колишній парох Села-Крилиця о. Степан Дзюбіно /катехит у семінарії у 1941/42 р/.

У 1991 р. в лісі за бараками концтабору на місці захоронення в'язнів встановлено березовий хрест.

27 вересня 1992 р. до м. Явожно приїхало багато людей з різних місцевостей Польщі й інших держав та багато в'язнів табору в Явожно, щоб віддати шану тим, що загинули в катівні.

Біля хреста зроблено польовий вівтар, де відправлено Панатиду і Службу Божу за полеглих. Богослужіння відправили священники двох конфесій: греко-католицький владика Іван Мартиняк, о. мітрат Степан Дзюбіна, протоігумен отців Василіян о. Василій Метвіт, о. М. Михайлишин та інші й православні – о. мітрат Олексій Нестерович з Білостоку, о. мітрат Анатолій Шидловський. Проловів виголосив о. мітрат Степан Дзюбіна.

Співав хор „Журавлі“ під диригуванням Івана Реваковича.

Промовляли владика І. Мартиняк, о. мітрат О. Нестерович – колишній в'язень Явожно, Іван Гель зі Львова /в'язень радянських концтаборів/, посол України в Польщі – Т. Старах, Ю. Рейт – голова ОУП.

Всі присутні засудили акцію „Вісла“.

Петро Шафран

1992 р.

Іван Щерба

КРИНИЦЯ – НЕЗАБУТНЯ КАЗКА

 вілла „Ренесанс”

Ми з сестрою Ганною приїхали до Криниці фірою десь перед 1 вересня 1941 р. Зупинились біля вілли „Ренесанс”.

Тут же нас зустрів Василь Гірний – письменник, автор знаменитого роману „Розгублені сили”, який підготовляв нас до вступу в учительську семінарію. Бігом повів нас до семінарії, відчинив двері й „впхнув” у клас. Вже всі сиділи і почали писати твір. Я глянув на дошку і прочитав тему твору: „Meine Fahrt aus meinem Heimatdorf nach Krynica”. Далі пішли інші вступні екзамени. Потім радісне зарахування студентом II курсу.

Після зарахувань Василь Гірний зібрав нас усіх в „Ренесансі” і повів з нами розмову, яка запам’яталася на все життя:

„Ви, діти, виходці із села. Дома ви пасли худобу, допомагали батькам у всякій праці по господарству. У місті майже не бували і нічого дивного, що тут для вас все нове, незвичайне. Вам буде багато дечого подобатися, будуть такі речі, що вам би придалися дома, але я вас прошу запан’ятати одне на все життя. Нігде, ніколи, нікому нічого не крадіть, бо це потягне за собою великі неприємності і вас перестануть поважати люди.” Не багато слів, але вони були розумною людиною сказані так по-батьківськи щиро, що більше ніякої науки й не потрібно було, щоб їх запан’ятати на все життя й виконувати.

А ще мені назавжди запам’яталась екскурсія на гору Яворину, збір усіх студентів, фотографія на пам’ять і коротенький виступ директора семінарії Омеляна Цісика про красу гір і Лемківщини. Закінчив свій виступ словами: „Дай Боже, щоб Лемківщина була вічно нашою”!

 Екскурсія на гору Яворину

Іще згадується з великою приємністю і пам'ятається й досі щира, безкорислива, невимушена, цілком природна взаємоповага один-одного і всіх разом, інтелігентність наших учителів: директора О. Цісика, П. Кравчука, Р. Левицького, Н. Волошицької, О. Радкевича, Я. Сороки, Т. Ростковича і ін.

Та хіба можна вже сьогодні все пригадати!

Поране - холодне й голодне, страшенно-забулось, а приємне залишилось в пам'яті назавжди.

Їздили ми всі додому на Лемківщину. Були навіть у Криниці. Криниця - незабутня казка, в ній стільки було нашого щастя юних років, радощів і хвилювань, веселих і сумних хвилин буремних років, мрій, сподівань і надій. Залишилися тільки спогади про гарних друзів і порядних людей. На все життя залишилися в пам'яті і перші дні перебування в Криниці.

Абітурієнти Української учительської
Семінарії в Криниці. 1944 рік.

Гіларій Яворський

В ОБ'ЄКТИВІ ДРУЗІ

Семінаристи Української учительської семінарії:
Яворська Ольга,
Трохановська Анна,
Мончак Василь,
Дрейович Анна,
Бортнічак Пелогія
Криниця, травень 1943р.

Екскурсія на гору
Яворину. Привал біля
церкви в селі Щовник.
В центрі класний керівник
Павло Кравчук.

с. Щовник, 1944р.

Будинок «Мацієвських».
Тут мешкали на станції
студенти Української
учительської семінарії
З мандоліною Гіларій
Яворський.

Криниця, 1944р.

Володимир Яворівський

ЛІТА ШУКАНЬ І ЗВЕРШЕНЬ

Чистий, як прибрана світлиця, вечір, на самому споді якого хукає на задубілі вікна місто. І тихі, щойно народжені сніги, на які боязко й ногою ступити. І місяць, що весело поглядає з-під блискучого козирка на вибілену землю. І дерева, на пагілля яких зима порозвішувала вибідювати свої полотка. І настовбурчені коменки, що куряться у небо димами, прокльовуючи в ньому круглі ополонки.

Всі ці враження, мабуть, ростанули б, як льодинка в гарячій воді, якби не було людини, з якою ми ходили білими просторами того стрийського вечора. Без неї, напевне, все було б інакшим.

Ми мовчки бредли тихими стрийськими вулицями: в його майстерні вже наговорилися. Через паркани перегиналися галуззя дерев, іноді він торкав його рукою (чинив те обачно й урочисто, наче махав комусь услід), і на нас осипалася біла перга, ми несли її на шапках і плечах, і від того начеб білішали наші тікі. Давно забулося, що він вийшов просто провести мене до автобуса — ми були в протилежному від автобусної станції кінці Стрия. І, даледі, рикватцен цього був не тільки перший сніг року.

Я лише тепер помітив, що ми йдемо в ногу з ним, не пристосовуючись, не силкуючи себе до того, — просто так виходить...

Народний майстер різьби по дереву Осип Величко — син священика на лемківщині Михайла й мами Оленки із Надсяння — приніс до Стрия різьбярську традицію свого краю не з собою, а в собі. Без неї важко уявити його як людську особистість, а без нього вона була б просто етнографічним поняттям.

Заглянути у самі витoki людської особистості завжди важко, бо коли бачиш лише джерело, не відомо, яка з нього буде криклиця, не відаєш, скільки джерел її годують. Тому я б не хотів зупинитися, припнути думку читача до одного якогось твердження: що саме пробудило в Осипа Величка різьбярський талант? Може, через кілька поколінь у ньому знову шалено заклекотіла прадідівська пристрасть оживати дерево людським духом? Може, в тім винна шпилева горо Камінь, з якої було видно довколишній світ здрібніло й приплюснуто, наче він був вирізьблений на велетенській дошці? А може, то витівки правічних лісів Дукалі, що своїм верховіттям замітали небо? Чи все це, разом узяте й поєднає в його душу?

Можливо, якщо додати ще й те, що його вчителями образотворчого мистецтва були Олена Кульчицька та Лев Гец. І все ж найголовніше те, що, сприйнявши все це, Осип Величко не загубив у житейському вирі красу народної мудрості, а навпаки, віддав їй свої дні й ночі, нелегкі літа творчих шукань і мистецьких звершень.

І все ж нива йому дісталася не розкішно родюча, її треба було ще багато літ терпляче обробляти, аж поки на ній не зродило справжнє, особисте.

Знаючи теперішнього Величка, можна твердити: добре, що сталося саме так, добре, що він багато літ віддав традиційній пенківській різьбі з ухилом у стилізацію листків дерев, пейзажів. І пішов далі – в контурну народну різьбу. Чимало майстрів на цьому рівні зупиняються. На фарбоване в чорне тло дерево лягають білі різьблені лінії. Як тут не мудрий, як не силкуйся вирватися із зачарованого кола – мимоволі повторюватимеш / не завжди в кращих варіантах / графіку.

Коли б навіть не знати того останнього великого кроку майстра в нову різьб'ярську якість – навіть у контурній різьбі без зусиль можна знайти чимало величківського, здобутого ним самим. Ми вже нарто звикли до традиційних контурних портретів – ними заправлено магазини Художнього фонду. Вони всі за своїм художнім вирішенням такі звичні, що ми іноді й не звертаємо уваги на прізвище майстра, вважаючи, що портрети виготовлені одним автором. Були такі роботи і в Осипа Величка. Але були й інші – портрети Олександра Дощенка, Маркіяна Шошкєвича, Юрія Федьковича, Василя Стефаніка. Тут треба було звернути з вичорганого путівця і йти за власним досвідом і фантазією. Здавалося, що десь та затрептить, завагається рука, замахнувшись на незвичну для неї лінію, десь підступно захибне пропозиція, в якомусь місці дерево виявиться твердішим за метал. Цього не сталося, бо та рука є рукою не просто майстра, а й творця.

По виході з цього узвичаєного кола він відчув простір, про існування якого лише підсвідомо здогадувався. І ось він, реальний, змалюваний, солодкою тривогою дихає тобі в обличчя, і ти або назавжди повернешся в свою попередню тісну мушлю, або ж, відчувши перемогу над собою, підеш уперед.

Новий стиль мимоволі диктував і нові теми – епічніші, з глибшим психологічним навантаженням. Творець відкрив для себе нові можливості дерева. Якщо раніше воно нагадувало йому кальку, на яку треба скрупульозно перенести риси того чи іншого портрета, то тепер перед ним начеб зачарований шматок дерева, в якому вже живе образ зі всіма найголовнішими атрибутами, треба лише прибрати по крихті зайвий матеріал.

Завдяки цим новим можливостям художник зміг реально втілити свій задум: створити галерею портретів діячів Київської Русі і Галицького князівства.

Тут уже нікого не повториш, бо цього ніхто до тебе не робив. А потім – ти маєш особну манеру і свій сучасний підхід до цих образів. У попередніх роботах був портрет з найоскількишою вимогою – подібність. Тепер глядач вимагає від тебе більшого – образу епохи, твоєї власної духовної присутності у творі,

і чим тієї присутності буде більше, тим більший мистецький вплив матиме твір на сучасника.

Дослідницький наполегливості народного майстра в даному випадку можуть позаздрити й професійні митці. Відшукати портрети своїх майбутніх героїв — то заняття, про яке Осип Величко навіть не згадує у розмові. Протягом кількох років він досконало вивчив історію, простудіював безліч художніх творів, аж потім підійшов до ще однієї проблеми, яку не можна було поминути чи розв'язати відразу: а яке має власне ставлення до кожного з цих діячів, ставлення з відстані історії, з відстані того шляху, який уже пройшов мій народ? Як крізь товщу літ і подій зняти з кожного із героїв наліт символічності й докопатися до їхньої людської суті, без якої вони такі залишаються просто історичними експонатами?

Першим з'явився з-під різця Осипа Величка портрет князя Данила Галицького, який разом з портретом князя Лева приніс майстрові перемогу на Всесоюзній виставці народного мистецтва. У портреті Данила Галицького митець знайшов той універсальний композиційний хід, який слугує йому в усій задуманій серії портретів. Тут і виявилось, що досконале володіння геометричною різьбою, від якої він уже відійшов, стало в пригоді. Традиційно вирізьблену рамку внесено в площину самого твору, але кожного разу вона складається не лише з традиційних геометричних візерунків, а видозмінюються стосовно нового образу, виграючи вмонтованими в неї дати, вагомими атрибутами, зворушливою побутовою деталлю, словесним надписом. І все це органічно доповнює, не замикає, а начеб розширює межі твору.

В самому ж портреті Осип Величко небагатослівний. Його реалізм наближає до нас духовну сутність історії. У галереї його робіт виявився художній і громадянський смак митця. Жодного разу око не натрапляє на рецидив уторянської ідеалізації того чи іншого образу, автор нарто прискіпливо фільтрує характер кожного з героїв, залишаючи лише те, що придатне на духовну поживу нашому сучасникові.

На автобусній станції ми попрощалися. Все ще падав той самий перший сніг. П'ятдесятирічний майстер поволі йшов вулицею. Крізь вікно автобуса я ще довго бачив його чіткі сліди на чистому, як незаймана сторінка паперу, снігу...

ВОЛОДИМИР
ЯВОРІВСЬКИЙ

*Світлій Людині —
Осипу Величкови —
на щезрі "літній"
шукань і звершень."*

Обілляю,
1 Мтотриф/
Київ.
3.06.75р.

Крила,
вигострені
небом

**ПЕРШИЙ МІЖНАРОДНИЙ
КОНГРЕС
КОЛИШНІХ СТУДЕНТІВ
І ВИПУСКНИКІВ
УКРАЇНСЬКОЇ
УЧИТЕЛЬСЬКОЇ СЕМІНАРІЇ
В КРИНИЦІ**

**М. БЕРЕЖАНИ
23 - 24 Листопада 1991р.**

З В Е Р Н Е Н Н Я

Шановні Друзі! Пропонуємо :

Усім колишнім студентам Української учительської семінарії, які навчалися у 1940/44 рр. в Криниці, зустрінуться 23-24 листопада 1991 року в м. Бережанах Тернопільської області.

М. Бережани є географічним центром, де мешкають колишні студенти Уус в Криниці, мають прекрасне сполучення зі всіма областями України.

У м. Бережанах ми одержали дозвіл від мера, пана Мігоцького на проведення згаданого форуму.

Домовилися з директором Краєзнавчого музею паном Комарицьким за зал для проведення зустрічі.

Надіємося, що наше звернення буде підтримане друзями.

I. Пропонуємо створити оргкомітет по проведенню зустрічі в такому складі :

1. Щерба І.О. м. Львів 290021 в. Кульпарківська, 115/2 тел. 64-58-08
2. Кулянда М. м. Львів 290021 в. Кульпарківська, 117/66
3. Слопська Т.І. м. Дрогобич 293720 в. Грушевського, 10
4. Масник А.Ч. м. Стрий 293500 в. І.Мазепи, 4/15 тел. 5-49-72
5. Мишко М. м. Самбір 292640 в. Шопена, 26/41
6. Пиртей О.Т. м. Ів-Франківськ 284014 в. Радянська, 101а/41 т. 473-02
7. Сеико І.Р. м. Ів-Франківськ 284019 в. Набережна, 8/60 тел. 4-23-96
8. Мілянчик Й.А. м. Підгайці 283180 с. Сільце тел. 4-39-21
9. Олесевич С. м. Підгайці 283180 в. Старомиська, 21
10. Кітик С.І. м. Великі Бірки 283100 в. І.Франка, 13
11. Зарівна Л.І. м. Бережани 283150 в. Бурдонного, 2 тел. 2-29-27
12. Горобченко А.П. Вінницька обл. 288121 Тульчинський р-н. с. Шпиків.

II. Головою оргкомітету обрати: Івана Омеляковича Щербу, заступником Йосифа Адамовича Мілянчика.

III. Розподілити обов'язки між членами оргкомітету.

IV. Голові оргкомітету зв'язатися з Львівським обласним відділенням фонду культури, т-ва: „Лемківщина“, „Надсяння“, „Холмщина“, „Меморіал“: просити фінансової допомоги для необхідних потреб, опублікувати в пресі оголошення, вислати запрошення, скласти програму, підготувати доповідь, вислати телеграми папству Ірині та Ронаку Левичким у США, пані Наталії Волошинській-Ожидко у Польщу, запросити пана Евстахія Смулку, через Петра Шафрана та Анатолія Вороняка запросити друзів, які живуть у Польщі, зв'язатися з друзями у діаспорі.

V. Заступникові голови оргкомітету Й. Мілянчику остаточно домовитися з мером м. Бережан паном З. Мігоцьким за проведення зустрічі, з директором музею паном І. Комарицьким за зал, замовити готель.

VI. Осипу Величку забезпечити членів оргкомітету адресами колишніх студентів Уус в Криниці, завершити альбом-альманах до 21. XI. 1991р.

VII. Членам оргкомітету одговорити звернення, внести свої пропозиції стосовно зустрічі в Бережанах.

VIII. З усіх питань звертатися до голови оргкомітету.

Колишні студенти Уус в Криниці з Бережан, Підгайці і Стрия.

Серпень 1991р.

Щерба І.О. *Кулянда М.* *Слопська Т.І.* *Масник А.Ч.* *Мишко М.* *Пиртей О.Т.* *Сеико І.Р.* *Мілянчик Й.А.* *Олесевич С.* *Кітик С.І.* *Зарівна Л.І.* *Горобченко А.П.*

КРИНИЦЯ
1940—1944

БЕРЕЖАНИ
1991

Пам'ятний значок
учасникам 1-го міжнародного Конгресу
колишніх студентів Української учительської
семінарії в Криниці, який відбудеться
в місті Бережанах 23-24.хл.1991р.

Автор : Михайло Желем
350 штук.
м. Борислав

ВІДБУДЕТЬСЯ КОНГРЕС У БЕРЕЖАНАХ

Товариства „Україна“, „Лемківщина“, „Надсяння“, „Холмщина“, Львівська обласна історико-просвітницька організація „Меморіал“ готуються до проведення конгресу колишніх студентів Української учительської семінарії, котра діяла у Криниці.

Усім зацікавленим особам звертатися за адресою:
Україна, 283150, м. Бережани, Тернопільської області,
Краєзнавчий музей.

Конгрес відбудеться за цією адресою 23-24
листопада 1991р.

Запрошуються всі колишні студенти названої
семінарії, її професорсько-викладацький склад.

Оргкомітет.

Поклик з
СУМАЛІННЯ

виходить з липня 1989р.
жовтень, 1991р. № 36/50/

Іван Шерба	Зустріч через 50 років /НС/	368
Гіларій Зворський	Конгресові Учс /Вітання/	369
Екскурсії		
Стефанія Олесневиз	Лисоня	370
Йосип Мілякш	Лисоня, Посухів, Жуків	371
Степан Дудар	Розповідь про бої Сіхових Стрільців	372-374
	Спогади	375
Іванна Сенко	Приємна зустріч	376
О. Величко	Цвинтар УСС в селі Посухів	377
О. Величко	Розриті могили	378
О. Величко	Свічки на могилі	379
М. Вридник	І ожила наша слава	380
С. Олесневиз	За рідний край	381
О. Величко	Пісня - це душа народу	382
Мирон Трохановський	Село Жуків	383
Степан Талушка	Богдан Лепкий	384
П. Богдан	Чувеш, брате мій	385
	Не хилляйте в дія прапора	386
Петро Шафрак	В музею	387
Автографи учасників конгресу колишніх студентів Української учительської семінарії в Крилиці		
	23-24 листопада 1991р в м. Бережани	388

АЛЬБОМ АЛЬМАНАХ КОНГРЕС
« ЧАРІВНА КРИНИЦЯ »

упорядник і художник

ОСИП ВЕЛИЧКО

СВІТЛИНИ

ВОЛОДИМИР ПАСЕМКО, ПАВЛО ПОГОРЕЦЬКИЙ, БОГДАН
СЕМЕНЮК, ПЕТРО СКРИПЕЦЬ, ЙОСИП МІЛЯНИЧ,
МИКОЛА ОПАЛАК

ФОНД КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
 Львівське обласне відділення
 Українського фонду культури
 товариства «ЛЕМКІВЩИНА»,
 «НАДСЯННЯ», «ХОЛМЩИНА»

Україна, м. Львів №
 вул. П. Курбаса, 4
 телефон 72-26-10

1991 р.

ЗАПРОШЕННЯ

Шановний (а) п. _____

Львівське обласне відділення фонду культури товариства «Лемківщина», «Надсяння», «Холмщина», «Меморіал» запрошує Вас взяти участь у конкурсі колективів студентів української школи середньої освіти в Кривині який відбудеться з 23 по 24 лютого 1991 р. за адресою:

Україна 283130, Тернопільська обл. м. Бережани пл. Шевченка, 1, Український музей

Почта буде зацікавлена бачити Ваші відомості

Голова Організації _____ П. ШЕРБА

П. Ш. Шерба

БЕРЕЖАНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

Україна - 283150, Тернопільська обл. м. Березани, пл. Шевченка, 1.

ФОТО
М. О. АЛІНА

22-23 листопада 1991 року в виставочному залі краєзнавчого музею проходила реєстрація учасників Конгресу колишніх студентів Української учительської семінарії в Криниці.

ФОТО
М. О. АЛІНА

На конгрес прибувають зі всіх областей України колишні студенти. Зліва направо: І. Красовський, М. Трохановський, С. Кітик, М. Желем, І. Гаталевич, З. Бурій, І. Костельник, О. Трохановський.

Осип Величко

МИ ЗУСТРІЛИ СВОЮ ЮНІСТЬ

Листопад. Наступала осінь: хмарами, дощами, холодами, а ми готувалися в дорогу на перший конгрес колишніх студентів Криницької учительської семінарії. Ніхто не звертав уваги на роки, на недомогання, на незручність, на далеку подорож в Подільське місто Бережани.

В нас було одне бажання — зустріти свою Юність.

Минуло 50 років, як ми, юнаки і наші чудові подруги, наш рували з піснею на устах вулицями Криниці, зустрічалися на алеях, в кіно, на Горі Парковій, в тісних класах семінарії, в їдальнях, на пробах хору, на стадіоні і в церкві.

Всі ми були веселі, жартівливі, ввічливі і дружні, зі всього доброго ми брали приклад, від учителів і вихователів.

В нас була мета: наука. Здобути знання, займатися спортом і плекати пісню.

Ми не звертали уваги на холод, голод, нестатки — нас гріла чарівна усмішка наших подруг, яка збагачувала зміст нашого життя. Велику роль в нашому житті мала

політична обстановка.

Сьогодні наша численна громада, яка зібралася в Бережанах підтвердила ту нашу велику дружбу, повагу і любов. Друзі зустрічалися в теплих обіймах і поцілунках зі слезами радості і горя в очах. Довгождана зустріч здійснилася. Ми зустріли свою Юність!

«Чарівна Криниця» 1940 - 1944 рр.
 Березани 23-24, XI. 1991 р.
 Перший міжнародний конгрес колишніх

студентів і випускників Української
 учительської семінарії в Криниці

В центрі зліва направо: П. Зарівна, С. Олесевич, I ряд:
 В. Масляк, Я. Турок, О. Наумчик, А. Стефчишин, Є. Ветхач, О. Женчук,
 С. Марчак, Федорчак, І. Сенко, Ю. Вар'ян, С. Кулик
 А. Горобченко, А. Масник, ? Васенко,
 О. Федурко, М. Музика, М. Василевська, II ряд: І. Копчак, І. Чичила,
 Т. Остаф - сестра О. Величка, О. Мельничук - дружина Є. Мельничука,
 І. Красовський, О. Пиртей, М. Кулянда, М. Вридник, С. Женчук,
 І. Щерба, І. Гаталевич, В. Трохановський, П. Шніцер, Д. Войнар,
 П. Шніцер, С. Кітик, В. Ціхонь, Й. Мілянич, С. Дудар -
 старший науковий працівник Березанського музею.
 III ряд: О. Мигаль, М. Чорна, М. Мишко, А. Дяків, З. Винник,
 О. Стависький, З. Бурій, О. Русинко, В. Мурин, О. Плеханова,
 Т. Дубець, І. Дрибчак.
 IV ряд: Т. Богдан, М. Зубенко,
 V ряд: М. Мелько, М. Гиряк, М. Смולка, Д. Скрипчук, М. Сердюк,
 М. Опалак, С. Крайняк, І. Костельник, О. Величко, А. Дзюбинська,
 П. Жередний, В. Когут, І. Кобиляк, М. Трохановський,
 П. Шафран, А. Дзюбинський, М. Желем, О. Троха-
 новський, П. Чухта, Васенко, С. Дзямба.

„Чарівна Криниця”
ВІПУСК 1943 РОКУ

Перший міжнародний конгрес колишніх студентів та випускників Української учительської семінарії в Криниці.

Бережани 23-24 XI. 1991р.

Перший ряд зліва направо: Л. Кобаній - Зарівна, М. Ліськевич - Василевська, А. Овсіюк - Масник, М. Копистянська - Смулка, другий ряд: Д. Войнар, Д. Косоноцька - Скрипчук, М. Жилка - Вридник, С. Олесевич, П. Шніцер, третій ряд: О. Петришак - Пиртей, В. Мурич, О. Лукенів - Плеханова, О. Величко, В. Трохановський, М. Трохановський.

«Чарівна Криниця»
випуск 1944 року

Бережани 23-24 листопада 1991р.

Перший міжнародний конгрес колишніх студентів та випускників
Української учительської семінарії в Криниці.

Перший ряд зліва направо: Ю. Співак-Варян, С. Кулик,
другий ряд: О. Косоноцька-Наумчик, М. Зуденко, М. Кулянда,
Я. Рибак-Турок, Т. Попадюк-Богдан,
Третій ряд: В. Масляк, М. Льорчак-Сердюк, І. Чичила,
А. Каплан-Дзюбинська, І. Щерба, П. Жеребний.

«Чарівна Криниця»

1940 - 1944 рр.

Бережани 23-24 листопада 1991 року
Перший міжнародний конгрес студентів та випускників
Української учительської семінарії в Крилиці.

Перший ряд зліва направо: М. Опалак, А. Щерба-Стефчишин,
Є. Ветхач, С. Кітик, Л. Стасенко-Шніцер, М. Желем,
Другий ряд: О. Величко, С. Русинко, І. Красовський,
Третій ряд: Й. Мілянч, В. Когут, С. Кищак, М. Мишко,
В. Ціхонь, О. Трохановський, В. Крайняк
четвертий ряд: І. Костельник, П. Шафран, А. Дзюбинський
Т. Дубець.

Меланія Вридник

ФОТО
И. МІЛАНЧУК

В тому будинку 23 листопада 1991 року відбулося урочисте засідання першого міжнародного конгресу колишніх студентів та випускників Української учительської семінарії в Криниці.

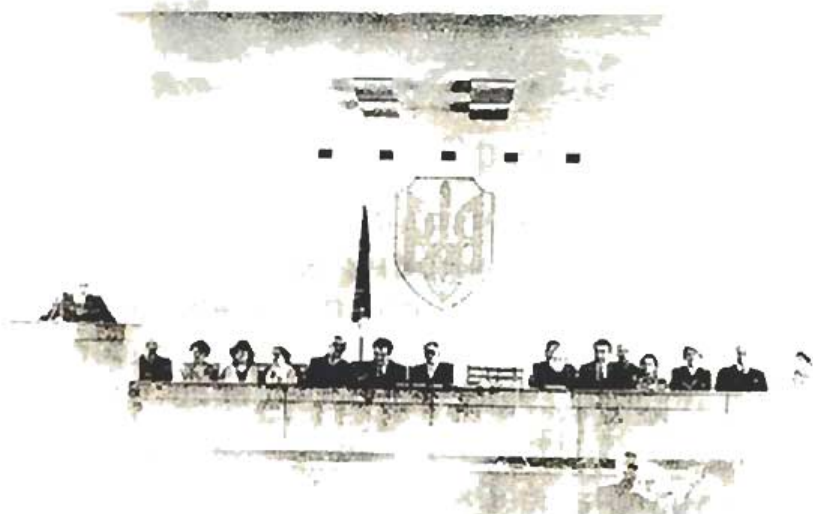

ФОТО
И. МІЛАНЧУК

В залі засідань.
На трибуні голова оргкомітету пан Іван Щерба.
В президії члени оргкомітету та гості, а
в залі учасники конгресу в Бережанах.

М. БЕРЕЖАНИ

Любов Зарівна

ФОТО
И. МІЛЯЧА

Церква св. Тройці

В суботу 23 листопада 1991 року в церкві о 9 годині ранку для учасників конгресу відправилась Служба Божа і панахида за тих колишніх студентів і професорів, що не дочекали до наших днів.

Посвятили образ святого князя Володимира Великого /різьба по дереву колишнього випускника Криницької семінарії Осипа Величка/. Богослужіння відправив колишній в'язень-греко-католицький священик о. Стойко.

На закінчення колишні семінаристи виконали пісню: « Боже, зислухай благаиня... »

КОЛИШНЯ БЕРЕЖАНСЬКА РАТУША

Юосип Мілякич

Після війни, з 1945 року, в тому приміщенні знаходились спецвійська по боротьбі з загонами ОУН-УПА.

Ті війська разом з працівниками райкому партії напали на мирне населення Бережанщини і насильно вивозили в сибір, або утюрми невинних людей.

Коли спецвійська звільнили приміщення за ініціативою пана Степана Дудира засновано музей. За шість років відремонтовано частину будівлі, придбано інвентар та експонати. Бережанський музей є святынею подільського краю.

Відкрито два музеї: внизу Хліба-Музей, на 1-й Наочково

музей, на 2-й поверсі в пропа- ганді Хліба, Вхід справа

на другому поверсі Краєзнавчий музей, прямо внизу буде споруджено Музей хліба. Узарах музеїв експонуються виставки творів самодіяльних митців і художників професіоналів.

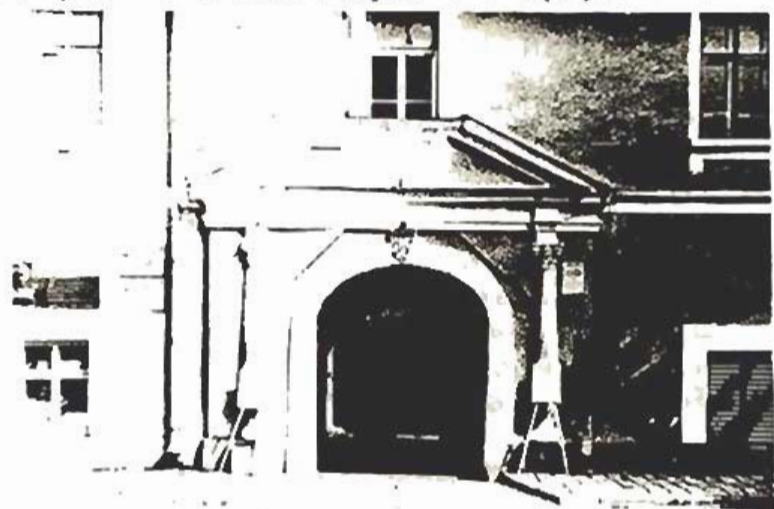
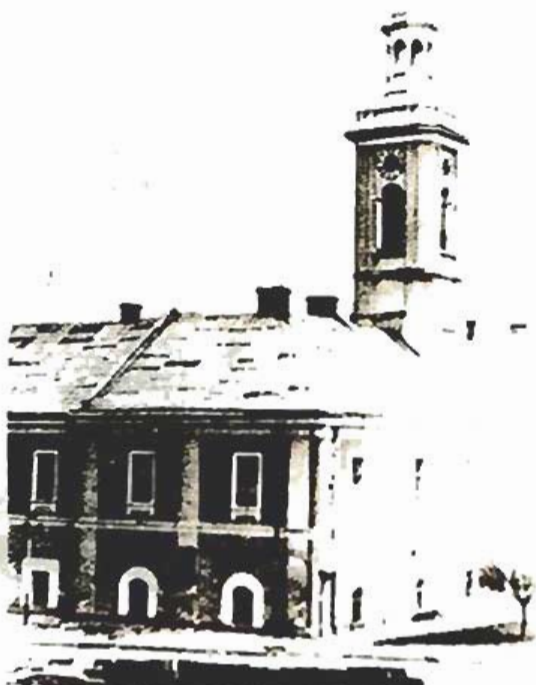

фото ↑
Й. Мілякич

Центральний вхід до музеїв. По боках афіші.

ПОДАРУНКИ ДЛЯ МУЗЕЮ

Ольга Наунич

п. С. ДУДА
 п. Л. ЗАРІВНА
 п. М. ВРИДНИК
 п. Й. МІЛЯНИЧ

ФОТО
 Я. МІЛЯНИЧА

Старший науковий працівник Бережанського краєзнавчого музею п. Степан Дудар, член Бережанського осередку п. Любов Зарівна, секретар конгресу п. Меланія Вридник та заступник голови оргкомітету п. Йосип Мілянчик направляються в церкву св. Тройці, де після Служби Божої і панахиди буде освячений образ св. Володимира Великого. З церкви образ буде доставлено в зал засідань і по закінченні виступів учасників конгресу голова оргкомітету п. І. Щерба вручить п. С. Дудару образ кн. Володимира як подарунок для лемківської експозиції музею. Портрет Никифора Дровняка подарує Стрийська делегація, а портрет письменника-лемка Володимира Хилжака-автор всіх трьох різьблених творів колишній випускник семінарії Осип Величко.

Ще до відкриття конгресу працівники музею з членами Бережанської делегації оформили експозицію з альбому колишніх студентів і випускників Криницької семінарії, які жили, працювали, навчалися і мешкають в Бережанах, Козові і Підгайцях. Колекція матеріалів на лемківську тему поступово буде збільшуватися.

УРОЧИСТЕ ЗАСІДАННЯ

ФОТО
Й. МІЛЯНИЧА

На трибуні голова оргкомітету п. І. Щерба.

Тема виступу: Роль Української учительської семінарії в Криницьі у розвитку освіти та культури на землях Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшшя.

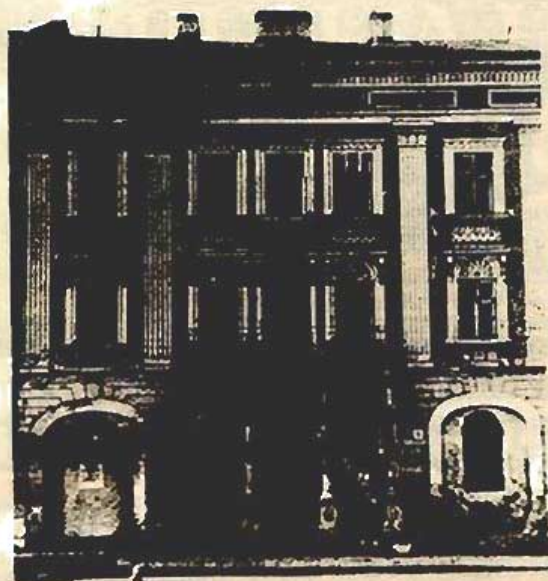
Виступ п. Щерби був дуже цікавий. Він розказав про Криницю, про заснування Учительської семінарії, про педагогічний колектив та надір студентів. Згадав про відносини між студентами, про навчально-виховний процес, дружбу між студентами і викладачами, про участь студентів в національно-визвольній боротьбі за волю України на Лемківщині, Надсянні, Холмщині, про закриття семінарії, про виселення Лемків з їх рідних земель в 1944 – 1947 роках. Про повну доповідь читайте статтю „Чисті джерела“.

НАШЕ СЛОВО № 6 (1803) 1992.02.09 3

ЗУСТРІЧ ЧЕРЕЗ 50 РОКІВ

ГОТЕЛЬ

Для учасників першого міжнародного конгресу колишніх студентів семінарії було замовлено 100 місць.

Відповідальність покладено на заступника голови оргкомітету п. Йосипа Мілянчика. Він з тим обов'язком справився. Всі бажані були влаштовані в чистих кімнатах, на обіди їздили в ресторан в село Рай. На перевезення було виділено три автобуси.

Анна Мосник

Недалеко від готелю від центрального ресторану „Золота Липа“ працювала дієтична їдальня. Там можна було поснідати і випити теплого чаю чи кави. 3 23 на 24 листопада

учасники конгресу влаштували там імпровізовану зустріч за теплим чаєм і на скору руку зробленими канічками та печивом, привезеним з дому. Тут гарно повеселилися, „побідували“ і співали пісні. Споминали минуле, розказували про сучасне, про пережите, в одних на очах з'являлися слізки радості, а в других горі.

24 листопада 1991р. гості покидали кімнати готелю і роз'їхалися до дому.

фото

Й. МІЛЯНИЧА

НА ФОТО: учасники Конгресу випускників Криничкої учительської семінарії.

Семінарях, Поч на 2 стор.]

...на всі проголошені вимоги — і проголошені вимоги: і методи. Так, семінаря в той час були уроки релігії. Проголошені йшли на хресті на Південному, з того, що не виправдані з точки зору. Не діла тоді ніхто вважав, обидві конфесії жили мовчки і дружно, конфронтації між ними не було, і це, на мій, традиційна подія — це Україна сьогодні.

Щеко і змислено проводили семінарії вільний час в буресі. Раз у місяць відбувалися літературні вечори, призначені котримсь з видатних українських письменників. Рецензії і читання творів готували самі семінаристи, це в якийсь мірі сприяло відомості до життя та поглибленню своїх знань з даної теми і творчості. Часто на таких вечорах перед семінаристами виступали видатні українські письменники: Демко Лукінович, який жив тоді у Криничі. З доповідями на літературні теми він також віз босіди на чині чимого вивчення. Час від часу було організовано читання романів згодом і дивні, незрозумілі то у віці семінаристок, — мінчив буря, то в них, акордові — чоловіки. Музиканти були свої. Не тільки чудово грали на фортепіано, Фла, М. Карпенко на бубоні — С. Габуря, Швантман на чині забавляв. Шанували директор О. Цілуйко, керівник груп Т. Растопшина, А. Мандришак, О. Ступак, М. Левандюк, Я. Сорочко, М. Волонішська і ін. Тут студентів навчали культури по-українськи в громадських місцях. Навчати на чині забавляв присутніми О. Підсадюк та Г. Гамаченко.

Поміж іншим, часто семінаристи брали участь, ділавали концерти, і літературні вечори

ЧИСТІ ДЖЕРЕЛА

до визначення дат народження І. Коларівського, Т. Шовченка, І. Франка. Ролі в процесі виконували самі студенти та викладачі семінарії. В пам'яті кожного залишилася опера «Запорожці за Дунаєм», в якій ролі Оксани виконувала Маріяна Горощина, Кереса грає викладач Роман Лещаченко, а Одіссейом була Лариса Крушальницька. Незабутній залишився вечір Маларки в 1943 році, проведений спільно українською інтелігенцією з семінаристами у вилі Франца Йосефа — стіни і люстра залили ся до сьогодні, бо щось подобно не мали в кожному відомості.

Часто навідувався до семінарії і поцікавився умовами навчання і життя студентів професор Являхольського університету, тодішній голова УДК доктор Володимир Кубішович. Бував у мікротех семінаристок, у буресі, цікавився життям студентів, бідними виділяв стипендії на оплату житла, харчування та навчання. Адала все було ласким і на кожному бувало солоний: було під ступі опалити навчання дитини в семінарії. В час свого прибуття до Криничів виступав перед семінаристами з лекціями по історії та географії України.

Постійно турбувався про побут і навчання вчителів з Горіничини та Являхольського університету шкіль Являхольського повіту, член УДК А. Марік, який через допоміжний комітет ділавався стипендій для вчителів і чині поїздки.

Безліч семінаристок застоповлювалися на вилі вільної час, в чому їм допомагала викладач народознавця На-

танія Волонішська, а також талановитий семінарист Осип Волоніш.

З великим інтересом читали семінаристи лекції І. Кринички на Підданні з Володимиром савта, бо ж можна було відомості голоду, полосуван смачної куті і свяченого яйця. Поворотнички із савта, семінаристи ділалися між собою, що вдалося їм швидко довести і що не відбракя в дорозі бандитів поліції чи гестапівців. Того ж само було, коли вчосі із семінаристок одержували послуху з гарчачим з дому. Сподівалися всі, хто цікавився про одержання послуху, розповідали і всі разом і не розділили, понемалу з'їдали до останньої крихти хліба. Це було свідченням справжньої дружби, адже ділали між собою кожен хліба у ці важкі роки війни...

На змислено вважалися семінаристи у мікротех промислових своїх бітків організували користувачів, а в час доглат бітків великої готували з місцевим народом і створювали виставки та концерти: зібрані гроші віддавали у студентський фонд, закуповували бібліотеку для сіл, піднімали культурний і освітній рівень українських сіл.

Міжте 1943 рік. Українська учительська семінарія виступила першим ліцеєм українців, а в 1944 р. був другий випуск. Всі розділялися по українських селах і розпочали свою освітню і культурну ділальність. Розривалися з Криничини, щоб через 10 років у 1951 р. зустрілися знову, то не ступались. Наблизилися

фронт, восні роки, а після війни за змислено Стайліна-Берула розпочалося брудування вивчення українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини та Підляшшя.

Всі випускники та студенти колишньої Учительської семінарії розділялися по світу, але зберегли в пам'яті гарні і іні. Семінари стали для кожного з них поштовхом до набуття подальшої освіти: II випускники та студенти стали педагогами, лікарями, науковими працівниками, інженерами в різномікротех селу, але всі вони зберегли в собі український дух і віддали, що ж ми, свої сили на боротьбу за справу незалежності Української держави. Бачило з них не доживалися до цих світлих днів.

23—24 листопада 1991 р. у м. Березані Тернопільської області розпочав свою роботу перший міжнародний Конгрес колишніх випускників та студентів Української учительської семінарії в Криничі 1940—1944 рр. (нині Республіка Польща). Він організований з ініціативи та при допомозі Львівської обласної історико-просвітницької організації «Меморіала», товариства «Україна», Лемківщини, «Мідрішак», Березанського району і Кременецького мукротеху.

Внес з першого кроку, актуальним на сьогоднішню землю Березанщини, відомості Ада славні запорозьких козаків за Січовий Музей і воля України в героїчній боротьбі з ворогами за волю України віддали життя і поклали на чині святой землі. Того першого за всіа колишні випуск-

ники виступали із дан'ята, поклали хліти та поклали свічки на могилках Січових Стрільців на горі Лисоні й в с. Пасуля, поклалися над могилками, засіяли ліси «Чуси, брате мій», «Червона калина», «Боже Великий, Єдиному», «Боже, виступай наші благословення. Пріти у Березанській шорці промислилися на Службі Воєні за тих колишніх студентів і професорів, що не дожили до наших днів, разом з церковними зором засіяли їм «Вічність».

Учасники Конгресу побували в с. Жуліві, поклали хліти до першого у світі пам'ятника видатному українському письменнику, художнику і культурному діячові Богданові Лепкому, ознайомилися з багатовисокою висотою промисли і творчості цієї видатної людини у шкільному мукротеху.

Незабутничим залишилася в пам'яті учасників Конгресу екскурсія по місту, в Кременецький музей, знайомство з багаточисою експозицією Польського краю та з єдиним на Україні Музеєм книги, в експозиції Мукротеху унікальний видання книги від Псалтера Івана Федорова до наших днів. Свято шанували тут колишніх студентів Березанської гімназії Б. Лопатюк, А. Чабіласького, О. Куличичука, О. Марюк, М. Гудичичука, які стали відомими діячами української культури.

На пленарному засіданні учасники Конгресу заслушали доповідь авторів цієї редакції про «Роль Української учительської семінарії в Криничі в розвитку освіти і культури на землях Лемківщини, Над-

№ 59, грудень 1991 року

Перемисьль, жовтень 1991 р.

Дорогі Друзі !

В цьому дні, такому важливому для нас усіх, я дуже хотіла би бути разом з Вами – моїми колишніми учнями і друзями, але здоров'я не дозволяє, не можу вибратись в небезпечну для мене дорогу. Але я часто згадую і думаю про Вас, так і тепер буду духом з Вами.

Всі ми гарно згадуємо школу в Криниці. Що нам війна, хвороби, голод, холод. Зараз цього не пам'ятаємо. Ах, які ми всі були молоді ! І там, у Криниці, ми залишили особливий молодий упертий світ, оцю непідроблену спільність, чарівну простоту і глибоку складність справжньої людської дружби. Залишили гамілиний світ юних, різких, бадьорих ритмів. І здавалось нам, що на крилах летіли б кудись далеко – далеко, чи не під самі хмари, здавалось, що земля і небо належать тільки нам, молодим!

І хотілось кожному із нас за словами поета повторити:

Так жити,
Як колись герої жили.
Серед громів, світла
Молодістю смілі,
Як сонце !
Так жити !

А сама школа давала учням основу на все життя. Навчено їх любити і шанувати людину. Що гріхом є зневажати і кривдити ближнього, а найважливіший обов'язок – жити для людей та робити їм добро.

світла, Холмишині і Підлішня у 1940–1945 рр.

Із слівими лекцією вітання Конгресу виступили: заступник голови ОБ'єднання діячів у Республіці Польща А. П. Чупа та секретар ОБ'єднання, колишній студент Криницької семінарії П. Шеррон, від береманського ЮУ Л. М. Любуш, від товариства «Мадричани» Л. З. Бурні, від товариства «Лемківщина» М. Мазан, від Береманської місії сестри Р. Я. Мусімарча та від Креснавоного музею Л. С. Дулар.

З великою увагою прослухали українські Конгресу виступи свої друзі, колишніми криничани, А. Теремоського (Одеська обл.), П. Міланюка (Вінницька обл.), Д. Войнара (Тернопільська обл.), О. Трояновського (м. Івано-Франківськ), П. Шеррона (РП), В. Мавляка, А. Щербі (м. Львів) і їх.

Були звані і виступили двоє колишні професори: Л. Мазан і Осипко – Володимирівні з Перемисьля (Республіка Польща) та Л. Євсуча Смулка із м. Івано-Франківськ. Через позитивні відомості не змогли прибути на Конгрес і поділитися радістю зустрічі зі своїми земляками. Не прибули на Конгрес з мексиканськими приїждженими Романа та Іроне Леонціль із Нью-Йорка (США), хоч запрошення організаторів надіслали своєчасно.

Надіслали листи колишні студенти, які з різних причин не змогли прибути, це: О. Дубина (м. Саяно, РП), А. Воронка (м. Люблин, РП), С. Сеусак (м. Серакл, РП), М. Фелак (м. Торонто, Канада).

На завершення Конгресу його учасники подарували береманському креснавоному музеєві образ святого Володимира Великого, який поставили у місцевій церкві, а також портрет відомого всьому світу неповторного українського художника, вистади і постійного мешканця Криниці Миколи Дровника. Обидва художні твори виготовили колишніми виступниками Криницької семінарії Осипом Величком.

Учасники Конгресу також прийняли звернення до всіх українців підтримати Акт проголошення Незалежності України та підтвердити його на референдумі 1 грудня 1991 р.

У цей відкритий привітанням і сльозно-радісним привітанням прозвучало мудре «Ще не вмерла України».

ЧЕРЕЗ піастоліття зустрілись колишні студенти Української української семінарії в Криниці. Згадували найкращі запам'ятовані, першого козака, тверді єдності та дружби, мрії та надії чиї дечакі роки...

Через піастоліття розлуку прощалися з надією, що може колись ще зустрінуться знову. 80 учасників із колишніх 407 студентів роз'їзнилися, як і колись, з семінарії, в різні кінці з висловленими надіями організації адміністрації організаторів Конгресу, береманцям, люблячим їм міста в особистому житті, творчих успіхів у праці у нашій Україні. Адже, за висловом Б. Лєско, «для України треба не тільки вимрети, але й жити».

Іван ЩЕРБА,
голова організації першого міжнародного Конгресу,
м. Львів.

Впоемо учням любов до рідної землі та нашого українського Народу.

Який гордий був би наш покійний директор, якби бачив, що його улюблені учні живуть за його вказівками:

„Всі мої думки-для України,
Вся моя праця-для України,
Все моє життя-Україні.“

По різних дорогах розійшлася наша юність, несучи в чистих серцях молодечі надії.

Я сьогодні радію, щаслива, що дожила такої важливої хвилини і що **Ваша зустріч** відбудеться у вільній Україні. І хоч справжнє наше життя виказалось кожному із нас надто жорстоким, не раз опрокінювала нам гіркі і важкі хвилини ясним світлом школа в Криниці – Криницька семінарія.

Радію, що стільки моїх учнів закінчило школи, інститути, університети і починаються до вєславлення і відбудови нашої знищеної держави.

Хоч ми вже майже всі на емігрантурі, але ще багато з нас процює, або пише вірші чи спомини, чи займається мистецтвом, музикою, співом.

Знаю, що багато осіб займається вирощуванням гарних квітів, ярип та овочевих садів, а це в даний час дуже потрібне.

Засилаю Вам всім найщиріші привітання та побажання міцного здоров'я, особистого щастя та всього - всього найкращого.

„Бодрїться, брати Галичани“ – так дуже хочеться мені заспівати цю пісню.

В цьому дні помолимося за душі тих, що не живуть, і заспіваємо їм „Вічну пам'ять“. Факі гарні люди були. Хай земля їм буде пером!“

Здоров'яю, обнімаю і цілую всіх Вас дуже сердечно і міцно.

Ваша Наталія Волошинська – Ожидко

Слава Україні!

Любов Зарівна

ВІТАННЯ З КАНАДИ

Пан Іван Красовський повернувся з Канади. Він розповів, що зустрічався в Торонті з колишнім випускником Української учительської семінарії в Криниці паном Михайлом Федаком /сином Теодора/ з села Роп'янки, що на Лемківщині. Михайло Федак у семінарії був активним спортсменом і брав участь у студентському хорі. Низький ростом, гарної будови тіла. Дівчата називали його „Бараболька“, а хлопці „Кайзер“.

Під час війни був сотником у курені Хріка. Сотник Смирий брав активну участь у бойових діях на Лемківщині. Автор численних статей, репортажів та нарисів. Останнім часом працював директором школи в Торонті. Активний діяч в Об'єднанні лемків у Канаді.

Кілька років тому переніс інсульт, внаслідок якого дістав ослаблену пам'ять і можливість до писання.

Довідавшись про 1-ий міжнародний конгрес колишніх своїх друзів з Криниці просив передати всім учасникам форуму сердечне поздоровлення. Побажав приємної зустрічі, плідної роботи, багаторого настрою, міцного здоров'я.

Виступ п. Івана Красовського було вислухано з великою увагою і схвалено аплодисментами.

Федак Михайло

Наталія Волошинська

Дорогий Друже !

Вашого листа я дістала. Сердечно дякую за пам'ять. Радію, що вдалося Вам організувати таку гарну зустріч.

Дуже хотіла б побачитися з усіма хто приїде, але через слабке здоров'я не можу вирушити в таку важку подорож.

Йдеться про ці труднощі при переїзді границі. Баю, що в нас діється на нашому переході, тому боюся вибиратися з дому.

Прошу написати, як це все відбулося, прочитати моє вітання і кинце прислати знімку, але, щоб я всіх пізнала, добре було б цю карточку підписати.

На тому кінчаю.

Здоровлю сердечно.

Перемисьль, жовтень 1991р.

*Наталія Волошинська зі своїм учнем
з Перемиського ліцею.*

14 липня 1991 року

Кошарин, 4 листопада 1991 р.

Конгресові
Української учительської семінарії
в Криниці

Прагну повідомити учасників Конгресу колишніх студентів Української учительської семінарії в Криниці, що зберуться 23-24 листопада 1991 року в Бережанах Тернопільської області, про те, що Ваш друг і приятель Михайло Біланич, син Дмитра, мешканець с. Воля Матіяшова / повіт Лісько/, студент Криницької семінарії в роках 1941-1944 був у своєму селі під час облоги / 13 квітня 1945 року / поранений, польською міліцією.

Цього ранку, довідавшись, що до села наближається військо, він втікав у нижню частину села, але тут, наткнувшись на згадану міліцію, повернувшись у бічну дорогу, що веде до лісу. Пробігши сорок-шістьдесят метрів, він був ранений в ногу. Там же його наздогнали, зірхали в неглибокий ріа і закрили землею.

Михасеві влаштовано величавий похорон, висипано могилу біля місцевої церковці, але її в 1947 р., після нашого переселення, розрито. Згодом на цьому місці поставлено пам'ятник з написом українською мовою. Тепер стоїть пам'ятник з написом польською мовою.

Вічна йому пам'ять!

Ярослав Грицьковян
мешканець с. Воля Матіяшова
свідок смерті М. Біланича

Ярослав Грицьковян
вул. Зубрицького 1 / 6
75-437 Кошарин
Польща

Конгресу колишніх студентів Української
учительської семінарії в Криниці
Бережани - 1991р.

Дорогі Подруги, Дорогі Друзі!

Дуже поганий стан мого здоров'я не дозво-
лив мені взяти участь в нашому Конгресі-зустрі-
чі, про яку я мріяв багато літ. Не маючи змоги бути
з Вами, посилаю Вам сердечний привіт й бажаю успіхів
й багато радості під час зустрічі, а також міцного
здоров'я та всього найкращого.

Щоби про колишню нашу семінарію „слава не
пропала“, я написав велику статтю, яку в 8 ч. 30
ли 1989р. помістили в журналі „Визвольний Шлях“, що
виходить у Лондоні. На закінчення згаданої статті
я написав: Від часу, коли школа перестала існу-
вати, минуло 45 літ. Колишні учні постаріли, ба-
гато з них уже нема серед живих, але всі, які
залишилися, із сентиментом споминують юнацькі
літа, проведені в Уус в Криниці.

„Кілька сотень дівчат і юнаків були насичені
прагненням вчитися, зацеплена була в них
народна свідомість і почуття свободи для свого
Народу і боротьби проти всяких окупантів.“

Сьогодні згадуємо тільки ті безтурботні дні
нашої юності, монолітності друзів, першої
любви і веселої пісні, яка неслася попіа
хари нар зеленими смерічками на горах,
„Засяло сонце золоте, народ збудивсь зі сну“, -
співав наш шкільний хор колчесь, а сьогодні
вже збудилась Україна - прощо ми всі нріяли.
Слава Друзям-Героям, що вплили за волю
України!

Слава Україні!

Анатоль Вороняк
Імара

Льблін. Польша
20. XI. 91р.

Україна

290021 Львів - 21

вул. Кульпарківська, 115 / 2

Щерба І.О

✠

Православний Єпископ
 Радемський і Новосанцький
 38-500 Санок, ул. Замкова 16

tel. 306-81

№. 146 / 91

Санок, дня 19 жовтня 1991 р.

Вельмишановний Пан

І. Щерба

Львів.

Сердечно дякую за запрошення на конгрес колишніх учнів Української учительської семінарії в Криниці. На жаль, з причин від мене незалежних, приїхати не можу.

Бажаю всім присутнім друзям Alma Mater, зібраним на конгресі, успішних обряд, приємних та милих споминів з молодих літ, пережитих в Криницькій семінарії.

Нехай Боже благословіння буде завжди з Вами сьогодні і повсякчас і на віки вічні.

з любов'ю во Христі

Православний єпископ
 перемиський і новосанцький
 вул. Замкова 16 38-500 Санок

✠

Адам

Зеновія Винник - Пудлик

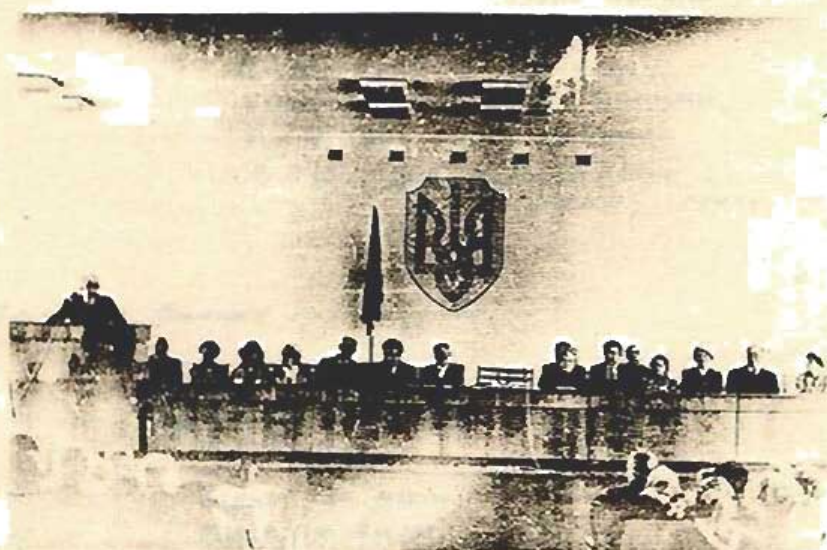

ФОТО
І. МІЛЯНИНА

ЗУСТРІЧ

І не думала ніколи,
 Що зустрінемось колись.
 Із Криниці наші долі
 По всім світі розійшлись,
 Були терни і невдачі,
 І боління, і жалі.
 Не забули ми, одначе,
 Материнської землі,
 Хоч зорали чола зморшки,
 Скроні вкрила сивина,
 Не забули ми нітрошки,
 Бо ж воєна у нас - одно!
 Із її святим іменням
 В Бережанах ми зійшлись.
 Не впізнались друзі нині -
 Не такі були колись.
 У Криниці, в віллі. Світі
 Вчились ми під грім гарнат,
 З напуттям митрополита,
 Під опікою Карлат.
 Хор, концерти, рідна мова
 Дзвоном линула у світ
 Аж сягала брами Любови
 А пізніш - пізнала гніт.

Нас розсіяно по світі,
 Як билинку в бурелом.
 Ось зішлись... в парких привітах,
 Все згадалось, що було.
 Семінаріє в Криниці,
 Наш низький уклін прийми,
 Це ж твоя ясна десниця
 В Світі нас веде людьми.
Бережани, 1991р.

Зеновія Винник — Пудлик

СПОГАД

Вільні, як орли,
 Ми віки жили
 В ріднім квітучім Надсянні.
 Там творив свій слід
 український рід
 в праці, піснях і коханні.
 Злий присунув кат,
 Вигнав з рідних хат,
 Впхав у вагони товарні,
 Вивіз нас на схід,
 Щоб стерти і слід,
 Щоб ми пропали намарне.
 Через біль - печаль,
 Голод, холод, жаль
 Хресна лягла нам дорога,
 Але кожен з нас
 в той жорстокий час
 братньо горнувся до свого.
 Всім катом на зло
 Серце нас вело
 в рідне квітуче Надсяння.
 Віра і любов
 нас вертає знов
 в сторони наші кохані.

Бережани, 1991р

Польща
Серадз 98 SieRADZ
ul. Wroniewskiego 40/4

Україна 290021
Львів - 21
в. Кульпарківська, 115/2
Щерба І.О.

Листа я одержав, за що щиро дякую. Я на ту зустріч чекав і мріяв довгі роки, а тепер не знаю чи поїду, бо серце мені докучає щораз то більше та ноги. Я був оперований. Хвороба не проходить, а не маю з ким приїхати.

Якщо не приїду, то прошу в імені моїм поздоровити всіх семінаристів і запросити до себе до Лося на Ватру.

З Богом !

Євген Євусяк

Серадз, 13.10.1991

284019

м. Івано-Франківськ
в. Василя Стефаника, 8 /60
п. Сенко Іванні

285400 Калуш

в. Сапуникова, 11 /40

Голові осередку оргкомітету
п. Сенко Іванні.

Щиро дякую Вам за повідомлення про те, що в н. Бережанах
відбудеться зустріч колишніх студентів, які вчилися в Криниці.

Я на жаль приїхати не зможу по дуже важких причинах.
Передайте від мене палке вітання всім учасникам зустрічі.

З повагою до Вас

Нестер Ю.

26 20 16

Тернопіль 11. 10. 91
Примакова, 4 - 59

Шановний п. Щерба!

Щиро дякую за запрошення на конгрес колишніх
студентів Української учительської семінарії в Криниці.

Скористатися цим запрошенням, на жаль, не зможу, бо
тяжко хворію.

Прошу передати мої найщиріші вітання всім учасникам
конгресу.

Марія Горошко - Ромілович

м. Львів
вул. Кульпарківська 117 /66
Кулянді Марії

м. Львів
вул. Брюховицька, 16

Шановний голово оргкомітету
п. І. Щерба

Дякую за запрошення на конгрес колишніх студентів Української учительської семінарії в Крилиці, однак по причині хвороби участі в тому великому форумі, на жаль, не зможу взяти.

Бажаю всім друзям великих успіхів у роботі.

З повагою до Вас

Лідія Белюх

м. Львів,
12 листопада 1991р.

283180

Підгайці Бережанського р-ну
с. Сільце
Йосипу Мілянчу

283161 с. Литвинів
Крилицький Дмитро

Заступникові голови оргкомітету
Йосипу Мілянчу

Щиро дякую за запрошення на форум - зустріч колишніх студентів Крилицької української учительської семінарії, яка має відбутися в Бережанах 23-24 листопада 91р.

Прибути в Бережани не зможу за станом здоров'я.

Щиро вітаю Дмитро Крилицький

с. Литвинів, 17.11.91р.

м. Львів
в. Кульнарківська, 115 / 2
п. Щербя І. О.

283606 с. Нагірянка
Чортківський р-н
Тернопільської обл.

Вп. Голові оргкомітету
п. І. Щербя.

Повідомляю вас про те, що через хворобу,
на конгрес колишніх студентів Української учительської
семінарії в Криїнци прибути не можу.

Бажаю великих успіхів у роботі.

З

повагою до Вас

О. Ясон

с. Нагірянка,
1. 11. 1991 р.

А/О 01 2340 40 / 1
Львів 40 / 5572 20 23 / 11 1131 =

Бережани Тернопільської обл. пл. Шерченка
I конгресу студентів =

Щиро вітаємо. Бажаємо успіху.
Жаліємо не змогли приїхати =

Михальчишин
Дарія

Бегас
Марія

01 202525/6 РУС
01 20 2431/54 ЦКС

Анна Масник - Овсіюк

Дорогі друзі !

Коли б я змогла, як то з твароми буває,
повернути молоді літа, а Народу - волю, нову,
я б хотіла чародієм стати і юною, веселою,
щасливою, коханою бути знову.

Щоб на Парковій в Криниці чи Яворині,
за великим юного чуття
знов зустрітись з професурою, друзями
і любити, цінити безмежно
Україну, правду, волю і життя.

І мої мрії хоч на краплинку здійснилися.

Ми зустрілися в Бережанах.

А невимовно вдячна організаторам зустрічі і всім, хто сприяв
здійсненню цієї історичної події!

Палкий привіт і найкращі побажання усім присутнім і тим, що не
змогли прийти на нашу зустріч.

Низький уклін мученикам присутнім і відсутнім-борцям за волю
України.

Спогади, реалії, історія...

Хоч як намагалися вороги нашого народу фальсифікувати істо-
рію Українського народу, живі, здорові ростки глибокого коріння
проростають протягом віків, долаючи всі перешкоди у важкій боро-
тбі з ворогами.

Народ встає з колін, змиває бруд, принесений ворожими хвилями,
звільняється від страху, відроджує душовність, культуру, історію.

Слава Богу, що ми є свідками і учасниками історичних подій,
які проходять в усіх регіонах багатостраждальної України.

Найглибша пам'ять з юних літ збереглася в мене про Криницю-
чудову лемківську здравницю світового значення, - оазу культури-
світоч нашої української національної гордості.

Незабутні студентські дні дружби, авторитетний ерудований педа-
гогічний колектив, родинна атмосфера взаємовідношення професорів
і студентів, спільні молитви, богослужіння, екскурсії, концерти,
виступи нашого хору, під керівництвом проф. Романа Лезицького
в Оперному театрі у Львові в 1942 р. з нагоди 100-річчя з дня
народження М. Лисенка. Участь нашого хору в Богослужінні
на пл. св. Юра, де ми стояли навколо Митрополита Андрія
Шептицького, який благословив нас... Незабутні

„Вечорниці“, колядки, вистава „Наталка Полтавка“, де роль
Наталки грає Маруся Горошко - наша солістка, гостини у
панстеа Тарановських, в о. Степана Корнови та в селі Угрии
у батьків Люби і Миросі Кобаній, всього не переказати.

По закінченні семінарії я працювала в Українському Допомо-
гів Комітеті, головою якого був видатний політичний діяч сотник
Осип Навроцький, який надавав велику допомогу інтелігенції при
влаштуванні в санаторіях.

Я мала нагоду зустрітись з поетами Т. Осьмачкою, К. Гри-
невичевою, з письменником А. Голошком, з композиторами Ф. Колесою
та С. Люджевичем, з керівниками Повітового Союзу Кооператив почок
Крушельницьким і директором Повітової молочної О. Масником, з
яким у 1944 р. наші стежки зійшлися в єдиний життєвий шлях.

Бережани, 23 листопада 1991 р.

Петро Шафран

Велика подяка Богу, що ми могли зустрітися в Бережанах та й за те, що по 47 роках мовчанки Семінаристи з Криниці могли спільно заспівати свої улюблені пісні, які вивчали і співали в юних роках у славній на Лемківщині Криниці. Сердечна подяка і тобі, бо ти був мотором нашого конгресу.

Ганчова, 19.12.1991р.

... Я зі Львова виїхав 3 грудня 1991р. автобусом, який їхав до Перемишля. Мене забрав додатково до автобусу польський водій і хоч на кордоні ми чекали кілька годин опівночі ми доїхали до Перемишля.

Всереду 4 грудня перед обідом я був уже в хаті. Вернув вдоволений, бо був на з'їзді нашої Криницької семінарії /учнів і випускників/ та ще побачив, як проходив референдум.

Пересилаю ще кілька вірбиток ксеро Анатолія про Українську учительську семінарію в Криниці, може комусь подаруеш.

Прошу передати привіт для всіх знайомих.

На все добре.

Ганчова, 26.01.1992р.

З листа до Осипа Величка - заступника голови оргкомітету [міжнародного конгресу колишніх студентів Української учительської семінарії в Криниці.

ЗУСТРІЧ ЧЕРЕЗ 50 РОКІВ

23 – 24 листопада 1991 року в Бережанській Тернопільській області відбулася незвичайна подія – Перший міжнародний конгрес колишніх студентів та випускників Української учительської семінарії у Криничі.

Криничі – місто, розташоване серед струнких зелених сморокових і ялицювих лісів у західних Карпатах на Лемківщині, в Новосанціському воєводстві у Польщі, відоме як знаменитий курорт з унікальною мінеральною водою щавлю, а також як батьківщина неповторного українського художника, лемка Никифора Дровняки. Тут у 1940 році було відкрито Українську учительську семінарію, великі задури в чому належать її першому директорові Омеляну Цісикові.

Діяльність учительської семінарії в Криничі розширювалась і вона згодом стала великим освітнім і культурним центром на Лемківщині, Надсянні, Холмщині й Підляшші. В ті буремні роки другої світової війни на цих теренах, які за поділом Польщі між Берліном і Москвою залишилися за «лінією Керзона», опинилися дуже багато інтелектуальні Львова, Станіслава, Коломиї, Тернополья й інших місць, які з певних політичних міркувань не хотіли залишатися на окупованій більшовиками Західній Україні. Вони влаштувалися на різні роботи, а ті, які могли працювати в школах, влаштувалися на вчительські посади в українських селах, в яких колись були школи з польською мовою навчання. Вони взяли активну участь до освітньо-культурної роботи на цих теренах, а найбільше за підготовку дітей до вступу в Українську вчительську семінарію в Криничі.

Прикладом цього може послужити така сумлінна праця керівника школи в с. Свіржова-Руська Петра Драня й особливо відомого українського письменника, автора прекрасного роману «Розгублені сідла» Василя Гріного, який, перебуваючи тоді на посаді керівника школи в с. Святокова Велика, тодішнього Ясельського повіту, в 1939–1941 роках підготував безплатно до вступу в семінарію 12 сельських дітей. Серед них: Ганя Шерба, Ганна Пиртко, Іван Гаталевич, Андрій Гаталевич (син Михайла), Іван Гаталевич (син Василя) та автор цих рядків з села Свіржова-Руська, Юрій Нестер і Михайло Слота із с. Святокова Велика, Микола Мишко, Адам Ардан і Михайло Філяк із с. Святокова Мала. А круглого сирота Юрій Нестер не тільки підготував до вступних екзаменів, але й взяв та одягнув з ніг до голови і ще за власний кошток повів залицюючи до Криничі, допоміг влаштуватися на житло, поінформував як потрібно себе поводити при вступних екзаменах і чекав з нетерпінням біля семінарії, доки не вийдуть його вихованці і не розкажуть які питання їм задавали і які відповіді на них давали учні. І з радістю усміхався та говорив: «Добре ти відповідав. Значить з даного предмету ти екзамен здав». А коли всі його учні успішно здали вступні екзамен і були зараховані на навчання, його радості не було меж, і зібрав він нас усіх на останню, на жаль, прощальну зустріч у вилі «Ренесанс» (тоді жіноча бурса) і сказав: «Діти мої, я шасливий і безмежно радий, що ви стали студентами семінарії. Добре вчіться, будьте вичливіми до всіх. Ви вихідці із віддалених карпатських сіл. Вперше попали в таке гарне місто як Криничі і вам тут не одне буде подобатися... Прошу вас, щоб ви ніколи, ніде і нікому нічого не вкрали. Ми повинні стати справжніми вчителями Самостійної України, у відродження якої я ширю віро і певний, що ви її дочекаєтесь. Ви повинні готуватися до боротьби за волю і незалежність України». З цими незабутніми для нас батьківськими настановами розпрощався з нами, на превеликий жаль, незвично.

Таких прикладів можна навести тисячі, бо по всіх селах священники, вчителі готували учнів до вступних екзаменів у семінарії.

Після екзаменів роз'їхались додому священники, вчителі, батьки, які попризовили своїх вихованців до вступу в семінарію. Залишилися всі, можливо багато, вперше в житті без батьків і ще до того в такому чарівному місті як Криничі. Отож, аудиторія учительської семінарії, яка розмістилася у вилі «Світ», заповнилася дітьми та юнками з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшші, а на-

віть з Буховини та Пряшівщини й інших українських земель. Всього 407 учнів.

1 вересня 1941 року розпочалося навчання в учительській семінарії. Нові знайомства з новими друзями з різних земель поділеної тоді між різними державами України. І хоч час був буремний, кожний жив мріями і надіями на краще майбутнє і віри, що настане час незалежності Української держави.

Учительська семінарія в Криничі стала незабаром великим освітнім і культурним центром на землях Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшші. При семінарії було організовано Курніє глибокі, на заняттях якого семінаристи глибоко вивчали історію та географію України, революційний рух на Україні, боротьбу українського народу за своє національне й соціальне визволення. Під час зимових та літніх вакацій семінаристи роз'їжджались по селах, організували вертепи-коляди, готували з місцевою молоддю і ставили вистави та концерти, зібрані гроші віддавали у студентський фонд, закуповували бібліотеки для сіл, піднімали культурний та освітній рівень українських сіл. Однак до найбільших досягнень хору семінаристів треба зарахувати участь в конкурсі хорів, який відбувся в 1942 році з нагоди 100-річчя з дня народження М. Лисенка у Львові в оперному театрі. Жюрі в складі Миколи Колесси, Станіслава Людкевича та інших видатних композиторів зарахувало хор до групи хорів-переможців. Хор був запрошений на зустріч з митрополитом Андрієм Шептицьким, який теплими словами поздоровив його за досягнення на фестивалі й поблагословив хористів. Хористи в подяку заспівали митрополитові «Многая літа».

Вся ця різноманітна праця семінаристів та їх вчителів сприяла зародженню національної свідомості в цьому регіоні України, протидіяла москвофільським поглядам, які, на жаль, міцно вкоренилися на Лемківщині та подекуди побутують тут ще й до сьогодні.

Настав 1943 рік. Українська вчительська семінарія в Криничі випустила перших вчителів. В 1944 р. був другий випуск. Всі випускники роз'їхались по українських селах і розпочали свою освітню й культурну діяльність. Розпочалося з Криничі, щоб через 10 років у 1954 році зустрітися знову, та не судилося. Внаслідок воєнних хуртовини і післявоєнних подій, зокрема горезвісного виселення українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшші, випускники та студенти колишньої вчительської семінарії в Криничі роз'їхались по всьому світу, але зберегли в пам'яті своїй гарне її ім'я. Вона стала для кожного з них поштовою для дальшої освіти. Її випускники та студенти стали педагогами, лікарями, науковими працівниками, інженерами в різних країнах світу, але всі вони зберегли в собі український дух і віддавали, хто як міг, свої сили на боротьбу за справу незалежної Української держави. І багато з них не дочекалися до цих світлих днів. Проте ті з них, хто живий, через півстоліття прибули до Бережан на Перший міжнародний конгрес колишніх студентів і випускників Української семінарії, щоб спільно заспівати «Ще не вмерла Україна». Співали ми наш гімн вже у вільній незалежній Українській державі, про яку ми мріяли у свої студентські роки і віддавали всі сили в боротьбі за неї. Багато з нас зазнало знущання в тюрмах і концтаборах, чимало віддало своє життя на полі бою за волю Батьківщини – України.

Тож ті, які осталися сьогодні живі і змогли прибути до Бережан, прибули, щоб згадати про них на Першому міжнародному конгресі колишніх студентів Криничської вчительської семінарії, організованому з ініціативи та за допомогою Львівської обласної історико-просвітницької організації «Меморіал», товариств «Україна», «Лемківщина», «Надсяння» та Бережанського краєзнавчого музею і районного відділу народної освіти. Жке з першого кроку, ступивши на священну землю Бережанщини, колишні семінаристи Криничської учительської семінарії відчували дух слави запорізьких козаків, Січових Стрільців і воїнів УПА, які в героїчній боротьбі з ворогами за волю України віддали своє життя і поклали на цій святій землі. Тому перш за все вони шанували пам'ять про них, поклали квіти та поста-

вили свічки на могилах Січових Стрільців на горі Лисоні й в с. Посухів, помолілись над їх могилами, заспівали пісні «Чуси, брате мій», «Червону калиту», «Боже великий, єдиний», «Боже, вислухай наші благання». Потім у Бережанському церковному храмі помолілись на Службі Божій за тих колишніх студентів та професорів Криничської семінарії, які не дочекали наших днів, і разом з церковним хором заспівали їм «Вічна пам'ять». По Службі Божій було посвячено образ Володимиря Великого, вирябленого в дереві колючим випускником Криничської семінарії Осипом Величківцем, подарованого після закінчення Конгресу Краснавчому музеєві на згадку про цей конгрес.

Учасники Конгресу побували в с. Жуків, поклали квіти до першого у світі пам'ятника видатному українському письменнику, художнику і культурному діячеві Богданові Лепкому, ознайомилися з багатозначною експозицією про життя і творчість Богдана Лепкого в шкільному музеї, присвяченому його пам'яті.

Незабутньою залишиться в пам'яті учасників Конгресу екскурсія по місту Бережан та в Краснавчому музеї і сільному на Україні Музеї книги. Тут свято бережуть пам'ять про колишніх студентів Бережанської гімназії Богдана Лепкого, Андрія Чайковського, Осипа Маковая, Олену Кульчицьку, Михайла Рудницького, які стали згодом відомими діячами української культури.

На пленарному засіданні Конгресу учасники заслухали доповідь автора цих рядків «Роль Української вчительської семінарії в Криничі в розвитку освіти і культури на землях Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшші у 1940–1945 рр.». Багато учасників Конгресу виступило із своїми спогадами. До сліз хвилюючими були виступи-спогади А. Тарнавської-Горобченко (Вінницька обл.), Д. Войнара (Одеська обл.), В. Масляка, С. Кищак, А. Стофчин-Шерб (Львів), М. Желема (Брислав), О. Трохановського (Івано-Франківськ) та ін. З великою увагою вислухали учасники Конгресу вступ секретаря Об'єднання лемків у Польщі, колишнього студента Криничської семінарії Петра Шафрана з Ганьови (Польща), який розказав про сучасну Криничі, колишні корпуси Української семінарії і вилі «Світ», «Ренесанс», «Колонію», «Селішське» та про свою культурно-освітню роботу в Об'єднанні лемків Польщі. Зі щирими привітаннями до Конгресу звернулися заступник голови Об'єднання лемків у Польщі п. Петро Чухта та скарбник Об'єднання лемків п. Степан Дзямба. Вони висловили свої враження про перебування в Україні та про почуття й побачення на Конгресі, поділилися своїми проблемами Об'єднання лемків у Польщі та обмінялися досвідом роботи, які проводять Об'єднання в справі збереження і збагачення самобутньої українсько-лемківської культури у Польщі.

Були зачитані привітальні телеграми та листи колишніх викладачів криничської семінарії, зокрема п. Наталі Ожбіво-Волшинської, викладача малювання та п. Остапа Смулки, викладача фізкультури, які з причин похилого віку та стану здоров'я не змогли прибути на Конгрес. Зачитані були і листи колишніх студентів Криничської семінарії, які не змогли прибути на Конгрес.

І так зустріч колишніх студентів закінчилась. У залі під золотим тризубом і синьо-жовтим прапором звучити можуть «Ще не вмерла Україна» й 100 учасників Конгресу із колишніх 407 виходять із залу.

Настала пора хвилюючих прощань, обіймів, сповитих слезами радості й смутку. Може колись вони ще зустрінуться знову, але вже у чарівній Криничі, бо на це сьогодні вже немає розраховувати, коли Польща першою визнає незалежність України і коли між нами двома слов'янськими державами – Польщею й Україною – зникнуть кордонні колючих дротів і надріди наших країн простягт собі трагічні взаємовидимі минуліх років та стануть жити як добрі, розумні сусіди цивілізованих держав.

Іван Шерба

Гілярій Яворський

Дорогий друже Осип !

Сердечно дякую за листа і за запрошення, яке обіцяєш прислати мені на зустріч в Бережанах на 23-24. XI. 91р. Моє здоров'я ніякі не дозволяє мені на таку далеку подорож.

Для мене була би велика радість зустрітися з Тобою і знайомими друзями з Криниці.

Багато наших друзів уже не живе, одні зістали замордовані в тюрмах в тяжких тортурах. Багато ще живе, але не всі будуть могли зустрітися з різних причин...

Болеславець, 2. 10. 91р.

... Дуже дякую за листа, котрий спровив мені велику радість. Я здаю собі справу що Ти маєш обмежений час, а помимо того знаходиш місце і для мене.

Рівнож дякую за запрошення, вислане паном Щербою зі Львова. Дуже мені прикро, що я не буду міг взяти участь в той час, де можна буде зустріти колишніх друзів зі шкільної лавки з Криниці.

Я надіюся, що той лист прийде перед зустріччю в Бережонах. Я маю до Тебе, друже Осипе, прохання, щоб Ти від мене передав найщиріші побажання для всіх учасників конгресу. Я буду цілим серцем з Вами в Бережонах. Напевно будуть і такі, що мене пам'ятають і також мою сестричку Ольгу.

Як буде А. Вороняк, то прошу передати сердечне поздоровлення. Ми разом пережили кілька днів у найому селі Бересті. Він напевно пам'ятає, як я хотів таким молодим поступити до стрільців.

Як то скоро все минає, залишаються тільки спогади і яким то би було скарбом зустрітися разом по 50 роках розлуки. Ой, було би що собі спікнути.

Болеславець, 12. XI. 91р.

*Лист зачитав на урочистому засіданні 23. XI. 91
в м. Бережонах заступник голови оргкомітету О. Величко.*

ЛИСОНЯ, 1 вересня 1991р.

Стефанія Олесневич

фото: Й. Мілянчу

1 вересня 1991 року на горі Лисоні біля Бережан зібралось багато народу, щоб віддати пам'ятю полеглим Українським Січовим Стрільцям у 1916р.

В червні 1916р. Царська Росія почало наступ під командуванням генерала Брусілова. Від Золотої Липи до Потутор тримав під контролем II курінь, решту лінії оборони—I курінь. Полк УСС розбивається на два неідеальних курені: один—бойовий, другий—запасний. Перша битва за гору Лисоню відбулася 2 вересня 1916р. Царські війська почали наступ о 16 годині і бій тривав цілу ніч. Оборону тримав сотник Сушка. Гору Лисоню зайняли царські війська, а сотник попав у полон. На допомогу прийшла сотня Кучабського та Мельника, але і вони не втрималися. Скрізь лежали побиті і тяжко поранені. Діставо приказ іти в бій II курінь, але дві спроби завладіти горою Лисоню не принесли успіху. За два дні битви стрільці втратили 700 чоловік: 81 вбитих, 283 поранених, 285 взято в полон. З 44 старшин залишилось тільки 16. I полк УСС був реорганізований і зайняв місце біля с. Потутори. 29 вересня російські війська розпочали наступ. Бій тривав 4 години.

Врятувалось 20 стрільців,

яких вивів четар Г. Трух.

Про ті трагічні події, які відбулися у вересні 1916р. на горі Лисоні, розказав нам старший науковий працівник Бережанського Краєзнавчого музею пан С. Дувар.

Щобил Мінкив

От і наш пан Степан Дудар. Він очолив екскурсію колишніх студентів Української учительської семінарії в Криниці, які приїхали в м. Бережани на 1-ий міжнародний конгрес.

Організував три автобуси і ми поїхали за маршрутом: гора Лисоя, цвинтар в.с. Поеухів і в с. Жуків у меморіальний музей сім'ї Лепких.

ФОТО
М. ОПАЛАКА

Пан Степан Дудар заснував Краєзнавчий музей в Бережанах. Своєю нестомною працею, великим знанням господаря і науковця за короткий час зумів з конюшні зробити 12 кімнат під музей – святиню культури.

За його старанням придбано експонати для музею. Тематично оформлено експозицію, придбано стенди, макети, картини, скульптуру і т. д.

В музеї є два зали для виставок, теж використовуються стіни в коридорі. Там постійно експонуються твори народних майстрів, професіоналів, членів спілки, членів художнього фонду / живопис, різьба, скло, скульптура, вишивка, ткацтво, писанка і метал /.

Інтелекція, гості міста, молодь, учні шкіл міста і села є частими відвідувачами музею. Пан Дудар шукає різних форм спілкування місцевих майстрів з майстрами інших районів і областей. Проводить цікаві екскурсії по музею, місту і району і, сьогодні, 24 листопада 1991 р., пан Дудар з нами. Екскурсія виїхала на дорогу в напрямку Потутор.

Наші автобуси підїхали під гору Лисою і там зупинилися. Ми вийшли подихати свіжим повітрям. До нас звернувся пан Дудар з пропозицією:

фото
Й. Мілянчи

" Мої шановні. Два тижні падали дощі. Поле мокре, слизьке, підніматися на гору Лисою в такому вбранні незручно, тому підемо пішки дорогою, я буду вам розказувати, відповідати на ваші запитання,

фото
Й. Мілянчи

а щоб не було скучно, будемо співати пісні
Українських Січових Стрільців".

І полинула пісня одна, друга, третя, якої слова
і музика належала справжнім співцям стрілецької
слави.

ФОТО
Н. МІДЯНИЧА

Стелан ДУДОР

— А тепер розкажу вам про поета і композитора
Романа Купчинського, який народився на Бережанщині
у 1894р. в сім'ї сощеника. Закінчив Бережанську
гімназію, навчався у Львові в університеті, а коли по-
чалась перша Світова війна, вступив у загін Січових
Стрільців і пройшов з ним всі воєнні шляхи. Був поетом,
писав музику і став справжнім співцем стрілецької слави.

Йому належать слова і мелодія пісні „Як з Бережан до
кадри“. Ця пісня викинула одночасно з піснею Левка
Лепкого „Бо війна війною“ після розбиття полку під Поту-
торами в жовтні 1916 року. Пісня „Ой упав стрілець“
/ слова і музика / Романа Купчинського присвячена пам'яті
підхорунжого Мальованого, обитого на горі Лисоні і похованого під Вільхівцем у 1916р. Чудову пісню „Гей там у
Вільхівці“ написав Р. Купчинський у співстворстві з
Левком Лепким після бою під Потуторами. Вона прис-
вячена сотникові Федькові Черинку.

До Бережанських пісень ще належать пісні Романа
Купчинського „Човек хитається“, „Накрила нічка“ і
„Пише стара мати“, були написані над річкою Ценівкою.

Ці пісні Роман Купчинський написав про події, які
розгорнулися в Бережанщині у 1916-17 рр. з часів
подуту Січових Стрільців на горі Лисоні, під Потуторами,
Куропотниками та Кокюхами.

Бережани, 24. XI. 91р.

Підїхали автобуси. Ми їдемо в Посухів. Останню пісню заспїваємо своєму диригенту, професору Роману Левицькому, який за станом здоров'я разом з дружиною п. Іриною не міг приїхати на наш форум. Звучить пісня: «Як з Бережан до каври?»

фото
И. МІЛЯНИТЯ

Професор Остап Смунка - викладач руханки - сьогодні не міг розділити з нами зустріч юності, тому вдячні колишні студенти просять його дружинку - Меланію Смунку передати стрілецьку пісню «Човен хитається серед води».

фото
И. МІЛЯНИТЯ

На фото: В центрі: Меланія Смунка, Осип Величко, Іванна Сеико, зліва Мирослава і Любов Кобаній, Марія Гиряк, по середині з квітами Уся Рибак, Марія Кулянда, Теофіль Дубець і останній Олег Трохановський, Петро Чухта біля О. Трохановського.

На фото зліва
направо: Степан
Кищак, Микола
Мишко, Оксана
Мишко, Ірина
Мельничук, Іван
Кобиляк та
Іван Дрибчак.

ПРИЄМНА ЗУСТРІЧ

Микола Мишко приїхав на зустріч колишніх семінаристів з Криниці в Бережани з дочкою Оксаною і тут зустрів дочку свого друга Євгена Мельничука. Молоді жіночки познайомилися і подружилися.

Пани Степан Дзямба, Петро Чухта та Петро Шафран приїхали в Бережани з Польщі, щоб взяти участь у 1-му Конгресі, а п. Степан Кищак зі Львова та Іван Дрибчак і Іван Кобиляк з Івано-Франківська.

Біля Лисони відбулася щира розмова і друзі обмінялися адресами.

*Іванка Сенко
Івано-Франківськ*

На фото зліва
направо: Степан
Дзямба, Петро
Шафран, Степан
Кищак, Іван
Дрибчак та Петро
Чухта.

ЦВИНТАР УСС В СЕЛІ ПОСУХІВ

О. Величко

ФОТО
Н. ОПЛАКІ

Унікальний витвір архітектури — ворота на цвинтарі УСС в селі Посухів. Ворота — Тризуб. Побудовані з тесаного білого каменя-вапняка. Ворота складаються з трьох частин: Центральної і двох бокових. Центральна частина має форму воріт фортеці, дві бокові — наче крила тризуба, гора споруди завершена трьома прямокутниками з куполами і хрестами.

Огорожа цвинтару теж виготовлена з білого каменя, муровані виступаючі стовпи дерев'яними латами з'єднані.

Цвинтар розміщений на похилій площині у вигляді діярами. Могили пороблені рядами, на кожній встановлений березовий хрест. В центрі висока могила з дубовим хрестом, обложена дерниною і польовими квітами. Хрест прикрашений гірляндю гілок і квітів. Звисає синьожовта стрічка, посередині золотий тризуб.

ФОТО
Ч. МІЛАНЧО

О. Величко

РОЗРИТІ МОГИЛИ

ФОТО
Н. ПАЛАКА

Польські й большевицькі окупанти нищили культові споруди: церкви, каплиці, хрести і цвинтарі. Не один раз руйнували і цвинтар січових стрільців у Посухіві, але свідомі селяни, інтелігенція і студенти відновляли розриті могили, ставили нові хрести, а на свята і в ювілейні дати приносили свічки, збиралися на цвинтарі і співали стрілецькі пісні. Народ наш прагне волі і самостійності.

І ми, колишні студенти Криницької учительської семінарії, приїхали в с. Посухів, щоб побачити унікальний цвинтар УСС, помолитися за душі героїв і подякувати односельчанам, які так гарно зберігали і зберігають стрілецьку славу.

ФОТО
Н. ПАЛАКА

Осип Велшко

СВІЧКИ НА МОГИЛІ

Ярослава Рибак
приїхала зі Самбора
з берегів Дністра
на чисті плеса
Золотої Липи.

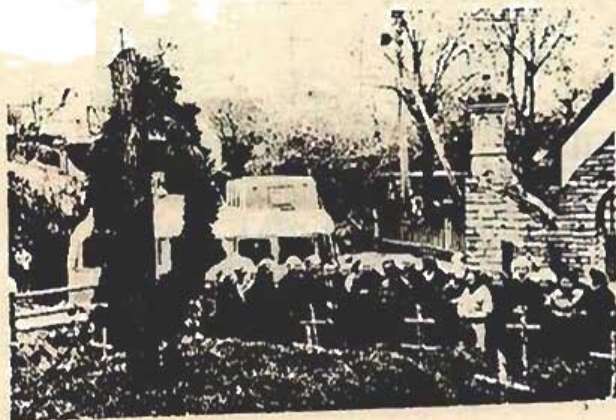
Після закінчення
медінституту вона,
з чоловіком Антоном
Турком працювала
в Бережанах.
Вона любила озеро,
річку, села і ліси.

Їздили в Потуртори,
бували на Лисоні
і в Посухові.

Цвинтар в Посухові.
ворота — тризуб!
За огорожею на
схилі гірки-могил-

ки, порослі ще з літа
травами і квітами. На кожній могилі березовий
хрест, а посередині цвинтаря велика могила з висо-
ким дубовим хрестом, на ньому гірлянда з гілок
і квітів, пере'в'язана синьо-жовтою стрічкою.

Ярослава поставила свічки. Підійшли подруги.
Засвітила свічку одну-другу-багато, а вони
горіли — палали рівним високим полум'ям.
Біля хреста поставила живі квіти.

Хвилиною мовчання
вшанували
пам'ять Січових
Стрільців, які по-
лягли за волю
України.

ФОТО
М. ОПАЛАК

І ОЖИЛА НАША СЛАВА

М. Вредник

ФОТО
М. ОПАЛАКА

Ми співали пісні, а вони такі мелодійні-чарівні, розривають серце і душу. Кати, окупанти нашого краю, зняли з наших уст таку красу-спадщину чудових поетів, композиторів. Народ мовчав і дунтувався проти свавілля. Діти і студенти не мали змоги вивчати історію рідного народу. Поетів, композиторів-січових стрільців називали ворогами, зрадниками народу-націоналістами.

Та прийшов час і стала з колін Україна, і полинула пісня, і ожила наша слава, слава України.

А ми тую червону калину підіймемо, а ми нашу славу України, гей гей, розвеселимо?

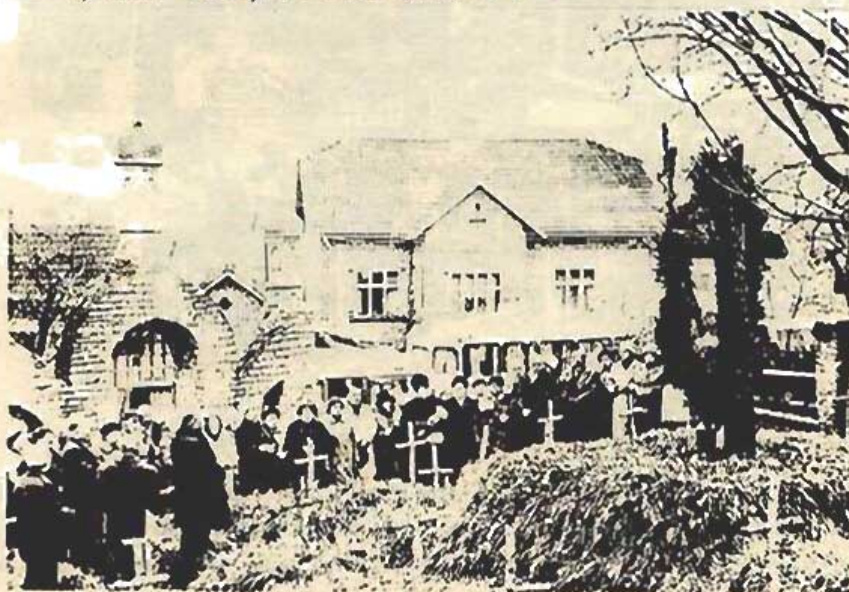

ФОТО
М. ОПАЛАКА

ЗА РІДНИЙ КРАЙ

С. Олесевич

ФОТО
Н. ОПАЛАКА

Мав я раз дівчиноньку, чепурнецьку, ...
 Зажурились галичанки, тай на тую зміну, ...
 Чобен хитається серед води, ...
 Геї там у Вільхівці, там дівчина живе, ...
 Ой чого ж ти зажурився, стрільче молодий? ...
 Не сміє бути в нас страху, ні жодної тривоги, ...
 За твої, дівчино, личенька пишки, ...
 За рідний край, за морія свій, за волю України!

ФОТО
Н. ОПАЛАКА

Із пісень поетів-композиторів видно, що Січові
 Стрільці, це були в основному молоді люди-юнаки,
 які залишали своїх милих, коханих дічат, наречених,
 молодих дружин і ішли в бій за рідний край.

ПІСНЯ-ЦЕ ДУША НАРОДУ

О. Величко

ФОТО
И. МІЛАНЧИВ

Ми згадали собі „Чарівну Криницю” і нового диригента студентського хору професора Романа Левицького. Він вчив нас любити пісню. Казав: „Пісня-це душа народу.”

Ми вивчали стрілецькі пісні і співали їх на вулицях курортного міста.

Слава січовим стрільцям! Слава Героям!
Слава Україні!

зліва направо
О. Величко
С. Кищак
Є. Ветхач
М. Зубенко

М. Мишко
А. Масник
С. Кулик
М. Сердюк
О. Наумчик

ФОТО
И. МІЛАНЧИВ

Прозвучав гімн
„Ще не вмерла Україна”

Мирон Трохановський

СЕЛО ЖУКІВ

Наші автобуси зупиняються біля майдану чи стадіону. Вже пізня осінь, а зелений килим чистий, немає на ньому жодного попирчика. Крутом у садах розкинулось село, некате писанка. Напроти нас на низькому підесталі з відкритою головою з капелюхом в руках по сходах піднявся Богдан Лепкий. Ліворуч-будинок школи, а праворуч-сільська рада. За маленьким будинком починається вулиця Б. Лепкого, яка змійкою піднімається вгору. Метрів за двісті з-поміж дерев видно стареньку церкву, а поруч плеванію, яка з фундаментом западає в землю-це будинок, в якому мешкав о. Сильвестр Лепкий зі своєю родиною. Ще вище, але вже зліва, будується нова мурована церква. Дальше дорога прямує на сільський цвинтар, загороджений залізним плотом. Посередині цвинтаря збереглася могила о. Сильвестра, батька Богдана Лепкого.

Богдан Лепкий

Колисав мою колиску
Вітер рідного Поділля
і зливав на сонні вії
степового запах зідля.

Цей монумент
Богдана Лепкого
відкрито і посвячено
20 липня 1991 року
в селі Жуків Бере-
жанського району на
Тернопільщині.

ФОТО
Н. ОПАЛАКА

Степан Горушко

БОГДАН ЛЕПКИЙ

Богдан Лепкий народився 9 листопада 1872 р. на хуторі Кри-
венькому біля Кругульця недалеко Гусатика. Названий подвійним
іменем Теодор-Нестор. Потім імя Теодор відповідно було перекладе-
но на Богдан. В Кругульці пройшло дитинство Б. Лепкого в домі
діда Михайла Глібовецького. У 1875 р. о. Глібовецького переведено
до Бережан, а на його місце прийшов батько Б. Лепкого Смильвестр
Лепкий - поет, псевдонім - Марко Мурава. З дідом Михайлом у
Бережани приїхав Богдан і поступив у 6 років в Бережансь-
ку школу, яку закінчив у 1884 р. і навчався в гімназії аж до
1891 р. Батька переводять на роботу в с. Поручин, а потім в Жуків.
Лепкий їде вчитися на художника у Прагу, а згодом до Відня.
Вчиться на художника, а відвідує філософський факультет в
Університеті. З 1892 р. продовжує навчання у Львові, а потім -
викладач у Бережанській гімназії. У 1897 р. одружується з двою-
рідною сестрою Олександрою Лепкою, а через два роки переїз-
джає до Кракова. Викладає в Ягеллонському університеті.
Перед самою війною поїхав до Борислава. Був свідком, як на
фронт пішов з січовими стрільцями брат Левко. Він з родиною
виїжджає в Яремче, а звідти до Відня. Восени 1915 р. був
покликаний до війська і відбував службу в таборах для поло-
нених. У 1917 р. отримує відпустку. Б. Лепкий пішки пройшов
з Горлиць до Львова. Побував у Жукові. У 1919 р. Б. Лепкого
беруть до Української військово-санітарної служби. На запро-
шення уряду Української Народної Республіки веде курси
українознавства при посольстві УНР в Берліні. В 1925 р.
Б. Лепкий повертається до Кракова, працює в університеті.
У 1933 р. збудував собі будинок в курортному містечку
Черче біля Рогатина.

Богдан Лепкий помер 21 липня 1941 року в Кракові,
похований на Раковецькому цвинтарі.

Над могилою швидко пролітають журавлі... чи колись
журавлі, що пролетять над його могилою, покличуть і його
додому!

Перший ряд:

1. С. Кулик
2. І. Красилецький
3. М. Чорна
4. М. Зубенко
5. М. Мишко
6. М. Мелько
7. Е. Ветхан
8. А. Щерба

зліва направо

ФОТО М. ОПАВАКА

Другий ряд:

1. О. Мигаль
2. А. Дяків
3. М. Гиряк
4. З. Пудлик
5. О. Мишко
6. І. Мельничук
7. О. Женич
8. Н. Музики

зліва направо

Л. Лепкий

Б. Лепкий

ЧУЄШ, БРАТЕ МІЙ

Чуєш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнуром
Журавлі у вирій.
Кличуть: кру, кру, кру,
В чужині умру,
заки море перелечу –
Крилонька зітру,
Крилонька зітру.
Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в синіх хмарах
Слід по журавлях.

Ш. Богдан

Ми, колишні студенти Української учительської семінарії в Криниці, майже всі співали в студентському хорі. Криниця часто чула чудову пісню Богдана Лепкого "Чуєш, брате мій". Сьогодні на батьківщині поета біля його пам'ятника лине знайома пісня. Її співають учасники 1-го міжнародного конгресу. Пісня лине до синіх хмар, до небес у безконечний шлях – до самого Бога.

Надовго запам'ятається "кру, кру, кру!" цей незабутній день 24 листопада 1991 року. Ми, неначе журавлі, у вирій, через 50 років, прилетіли з далекої Зеленої Лемківщини на золоте Поділля, яке нас так ласкаво прийняло в свої обійми.

ФОТО
Н. СЛАДАКА

НЕ ХИЛЯЙТЕ В ДІЛ ПРАПОРА

Ярослава Рибак поклала квіти біля монументу Богдана Лепкого, а хтось з присутніх задекламував вірш:

Не хиляйте в діл прапора,
лиш держіть його високо!
І не знайте, що покора,
Страх нікчемний, думка хора;
хоч слізки заходять око
не хиляйте в діл прапора
лиш держіть його високо!

Марія Зубенко сказала, що 14 березня 1991р. над міською радою в місті Стрию перший на Україні замайорів національний синьо-жовтий прапор.

Цю вістку понесли журавлі, які в ті хвилини пролітали трьома ключами понад містом Стриєм.

Ми, учасники 1-го міжнародного конгресу, колишні студенти Української учительської семінарії в Криниці, сьогодні 24 листопада 1991 року в селі Жукові завіряємо, що 1-го грудня 1991 року під синьо-жовтими прапорами візьмемо участь у референдумі і скажемо: ми за суверенну, незалежну самостійну Україну.

ЗМІСТ

I. Альбом	„Чарівна Криниця”	1
Іван Щерба.	Вступ	2-3
Стефанія Головаз.	Бесіда про Криницю та її околицю	4-6
Іван Красовський.	Криниця	7
Дрослава Рибак.	Криниця – курорт, клімат, мінеральні води	8
Іван Красовський.	Культура лемків	9
Р. Кубійович-М. Кулицький.	Лемківщина й Надсяччя	10
Велигор Ол.	„Чарівна Криниця”. Уривок з поеми „Сестра Зіновія”	11-27
Педагогічний колектив Української учительської семінарії в Криниці /1943 р./		28
Педагогічний колектив Української учительської семінарії в Криниці /1944 р./		29
Директор	Цісік Омелян	30
	Волошинська Наталія	31
	Дачкевич Остап	32
	Кравчук Петро	33
	Левицька Ірена	34
	Левицький Роман	35
	Мазикевич Андрій	36
	Мазикевич Ольга	37
	Мінко Юлія	38
Катехит	о. Підсаднюк Володимир	39
	Росткович Тадей	40
	Смулка Євстахій	41
	Сорока Яків	42
Катехит	о. Тарановський Петро	43
Ви залишилися в нашій пам'яті		44
Осип Величко.	Гец Лев	45
Осип Величко.	Олена Кисілевська	46
Горина Таназій.	Котович Мирослав	47
Іван Красовський.	Кубійович Володимир	48
Осип Величко.	Лук'янович Денис	49
Олександр Масник.	Пройдений шлях	50
Осип Величко.	Дровняк Никифор	51
Іван Красовський.	Добрязька Ірина	52
Василь Мастикаш.	Бл. п. Омелян Цісік	53
Осип Величко.	Осьмачка Тодось	54
Анна Масник.	Ерудований педагог	55
Дрослава Рибак.	Філарет Колесса	56
Меланія Смулка.	Іван Смолинський	57
О. Савиц.	Пам'яті народного героя	58
Меланія Смулка.	Про чудову людину	59-60
Меланія Смулка.	Копистяньська Анна	61
Студія мистецького слова Л.К.	Крушельницька Лідія	62

Студенти Української учительської семінарії
в Криниці 1940 - 1943 рр. Перший випуск 63
Студенти третього курсу Уус в Криниці 63а

Байко Ольга	64	Ліщота Ольга	84
Байко Степан	65	Луценів Олена	85
Войнар Данило	66	Мінко Меланія	86
Величко Осип	67	Мишковська Лідія	87
Гречанівська Ярослава	68	Мурич Володимир	88
Гамбаль Меланія	69	Наконечна Стефанія	89
Дмитришин Василь	70	Овсіюк Аня	90
Жилка Меланія	71	Олесевич Стефанія	91
Кітик Василь	72	Пішинська Софія	92
Ковальчик Богдан	73	Петришак Ольга	93
Кобаній Іванна	74	Подоряк Романа	94
Кобаній Любов	75	Росткович Аня	95
Копистянська Меланія	76	Слонська Тетяна	96
Корнова Дарія	77	Стадниченко Марія	97
Корнова Марія	78	Трохановський Володимир	98
Косоноцька Домініка	79	Трохановський Мирон	99
Коча Стефанія	80	Федак Михайло	100
Крицицька Іванна	81	Шпак Стефанія	101
Ліськевич Марія	82	Шквір Дмитро	102
Ліщинецький Іван	83	Шніцер Петро	103

Абітурієнти Уус в Криниці 1942 - 1943 104

Список всіх студентів однокурсників 1040 - 1943р. 105

Студенти Уус в Криниці 1941 - 1944рр. Другий випуск 106

Андрейчин Аня	107	Лворчак Марія	120
Венгричак Стефанія	108	Масляк Володимир	121
Горошко Марія	109	Напора Михайло	122
Жеребний Петро	110	Нестерак Ольга	123
Зуденко Марія	111	Павлишак Ганна	124
Євусяк Володимир	112	Павлишак Олена	125
Калиняк Марія	113	Попадюк Теодора	126
Каплач Ганна	114	Рибак Ярослава	127
Косоноцька Ольга	115	Філь Микола	128
Куляда Марія	116	Федчак Стефанія	129
Левицька Марія	117	Черешньовська Аня	130
Логазя Стефанія	118	Чичила Іван	131
Луценів Ірина	119	Шпирка Йосафата	132
		Щерба Іван	133

Абітурієнти Уус в Криниці 1943 - 1944 134

Студенти Уус в Криниці, які навчалися до липня 1944р. 135

Борик Іванна	136	Гадрігель Христина	143
Бортичак Педагія	137	Гаталевич Іван	144
Валях Ольга	138	Гаталевич Іван	145
Валях Степанія	139	Гиряк Марія	146
Ветхач Євгенія	140	Головач Стефанія	147
Войтович Іванна	141	Грабик Ірина	148
Вороняк Анатолій	142	Гривна Антін	149

Дрибчак Іван	150	Маслей Софія	176
Дубець Олександр	151	Мілянч Йосип	177
Дубець Теофіль	152	Міхевич Анна	178
Євусяк Євген	153	Мишко Микола	179
Желем Стефанія	154	Мельничук Євген	180
Желем Іванна	155	Нестер Юрій	181
Желем Михайло	156	Опадак Микола	182
Жук Теодозія	157	Павлик Олександро	183
Заяць Богдан	158	Пида Петро	184
Іванович Вячеслав	159	Попадюк Михайло	185
Калиняк Юлія	160	Пудлик Зеновія	186
Качмарчик Наталія	161	Сиглова Марія	187
Кірик Степан	162	Сенко Іванна	188
Кищок Степан	163	Співак Юлія	189
Кобаній Мирослава	164	Стасенко Любов	190
Ковальський Михайло	165	Тарановська Ангеліно	191
Копина Марія	166	Тепла Антоніна	192
Копистянська Юлія	167	Трохановська Анна	193
Копчак Іван	168	Трохановський Олег	194
Котович Галина	169	Турок Антін	195
Красовський Іван	170	Турок Меланія	196
Криницький Дмитро	171	Федурко Ольга	197
Криницька Ірина	172	Шафран Петро	198
Кулянда Варвара	173	Щерба Анна	199
Майчик Олена	174	Яворська Ольга	200
Маркович Лідія	175	Яворський Гіларій	201
<i>Петро Шафран</i>		Доповнення про Ус в Крилиці	202

II	Альманах "Чарівна Крилиця"	203
	<i>Ольга Байко.</i> По дорогах юності	204
	<i>Марія Бегас.</i> Сяються стежки на "Кичерах"	205
	<i>Марія Бегас.</i> Ходить легенда	206
	<i>Лідія Берюх.</i> Ми були молодші	207
	<i>Теодора Богдан.</i> Солотвинська школа	208
	<i>Триша Бутковська.</i> Слава наша крилицька громада	208
	<i>Осип Величко.</i> Від коліски до матури або з Вязівниці до Крилиці	209-214
	<i>Осип Величко.</i> Записано від пани В.Н. Волошинської	215-216
	<i>Осип Величко.</i> Дві Марійки	217
	<i>Осип Величко.</i> Споминаю дорогих подруг	218-220
	<i>Осип Величко.</i> Се повісті мого народу/Буклет/	221
	<i>Наталія Волошинська.</i> До ювілею друга	222-223
	<i>Наталія Волошинська.</i> Щоб та слава не пропала	224-227
	<i>Микола Воробель.</i> Вісті з діаспори	228
	<i>Анатолій Вороняк.</i> Сьогодні це тільки згадка	229-231
	<i>Анатолій Вороняк.</i> Згадую знайомі місця	232
	<i>Меланія Вридик.</i> Мое рідне село Яблониця	233-234
	<i>Танна Дзюбинська.</i> Мое босоноге дитинство	235
	<i>Танна Дзюбинська.</i> Семінарія назавжди залишиться в моїй пам'яті і в моєму серці	236-237
	<i>Тришна Анток.</i> Посвідчення.	238

Антоніна Дяків.	Рідне село Босько	239-240
Ольга Жекчук.	Скільки спогадів з тих часів	241
Ольга Жекчук.	З історії Тилича	242-243
Петро Жеребкий.	Подія історичного значення	244
Петро Жеребкий.	Верховино, світку ти наш	245-246
Любов Зарівна.	Під горою Явориною	247
Марія Зубенко.	Моє село	248
Степан Хитик.	Пізнай свій рідний край	249
Степан Хищак.	Вступний екзамєн	250
Степан Хищак.	Ми виправдали довіря	251
Іван Красовський.	Незабуття зустріч	252-254
Іван Красовський.	Правда про Никифора	255-257
Іван Красовський.	Роки пошуків	258
Степан Жозей.	Посмертна кляпаидра	259
Марія Лискевич.	"Ренесанс"	260
Марія Лискевич.	Перлина нашої молодості	261-262
Ольга Ліцота.	Наступає осінь	263
Трена Левицька.	Запорожець за Дунаєм	264
Трена Левицька.	І Д УНА	265-266
Трена Левицька.	Personal - Ausweis	267
Стефанія Маргак	Наша юність	268
Анка Масник	Студентські роки	269
Володимир Маслак	Перші самостійні кроки	270
Іосип Мілянич	Семінарія відкрила нам очі	271-272
Іосип Мілянич	Щавник	273-276
Олена Мигаль	Згадую рідне село	277
Євгенія Михайлович	Поклик із минулого	278
Марія Мелько	Народ мій завжди буде	279-280
Микола Мишко	за тим Полярним Кругом	281
Микола Мишко	Матеріали спецгрупи	282-283
Микола Мишко	Розкажіть мені про себе	284
Марія Музика	Як було весело	285-286
Володимир Мурик	На освітанській ниві	287
Стефанія Опасевич	Коліска мого дитинства	288-289
Трико Хриницька	Линемо піскею на Лемківщину	290
Микола Опалак	Дещо зі спогадів	291
Ольга Пиртвей	З Криниці до Тилича	292-293
Ярослава Рибак	Чаруюча Криниця	294
Марія Рьміловч	Спідкування з юністю	295
О. Самовидець	Постріли в спину	296
Меланія Смулка	Хор Криницької семінарії	297
Меланія Смулка	Наші чудові подруги	298
Тетяна Слопська	Вівсяний хліб	299
Тетяна Слопська	Обірвалось життя, замовкла скрипка	300
Мирон Трохановський	Рідне село Бірцарева	301
Мирон Трохановський	З Карпат на Поділля	302
Мирон Трохановський	Згадую своїх друзів	303
Анатоль Тмара	Українська вчительська семінарія в Криниці	304-311
Командир Вігтикка		
Хрїк Сотник УПА	Черешківська Анка	312-314

Омельк Цісик	Золотим пругом орали ми лемківський переліг	315 - 320
Петро Шафрак	"Маланки" в горах	321
Петро Говаскик	Хор, Лемковика" у лемків	322
Петро Шафрак	Колишні студенти і випуск- ники УВС у Криниці знову зустрічаються	223
Петро Шафрак	Концтабір Явожно	324
Іван Шерба	Криниця - незабуття казка	325 - 326
Тілярій Яворський	В об'єктиві друзі	327 328
Володимир Яворівський	Літа шукань і звершень	339 - 331
III	Перший міжнародний Конгрес колишніх студентів і випускників Української учителької семінарії в Криниці м. Бережани	332
Михайло Желек	Звернення	333
	Пам'ятний значок	334
	Запрошення	335
	Програма	336
	Бережанський краєзнавчий музей	337
Іван Шерба	Чисті джерела	338
Осип Величко	Ми зустріли свою юність	339
	"Чарівно Криниця" 1940 - 1944	340
	"Чарівно Криниця" випуск 1943р.	341
	"Чарівно Криниця" випуск 1944р.	342
	"Чарівно Криниця" 1940-1944рр.	343
Меланія Вриджик	В залі засідань	344
Людов Зарівна	м. Бережани. Церква св. Тройці	345
Іосип Місяник	Колишня Бережанська ратуша	346
Ольга Жаумчик	Подарунки для музею	347
	Урочисте засідання	348
Анна Масник	Готель	349
Бережанське віте	Зустріч через півстоліття	350
Іван Шерба	Чисті джерела /покликання сумнінь/	351-353
Наталія Волошинська	... найщиріші привітання	353-354
Людов Зарівна	Вітання з Канади	355
Наталія Волошинська	... дякую за пам'ять	356
Ярослав Трицькован	Конгресові УУС /повідомлення/	357
Анатоль Воронян	Конгресові УУС /звернення/	358
Єпископ Адам	Конгресові УУС /телеграма/	359
Зеновія Ринник	Зустріч	/вірш/ 360
Зеновія Ринник	Спогад	/вірш/ 361
Євген Євчук	Конгресові УУС /поздоровлення/	362
Ю. Нестер	Конгресові УУС /вітання/	363
Марія Горощко	Конгресові УУС /вітання/	364
Лідія Белюх	Конгресові УУС /вітання/	364
Дмитро Криничук	Конгресові УУС /вітання/	364
О. Ясон	Конгресові УУС /вітання/	365
Варія Михайличук	Конгресові УУС /телеграма/	365
Марія Бегас	Конгресові УУС	366
Анна Масник	Побажання конгресові	366
Петро Шафрак	Подяка	367